

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

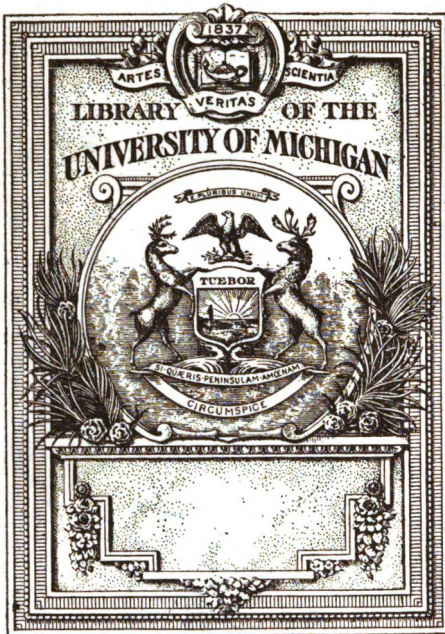
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

DO

23

A

G E S C H I E D E N I S
V A N D E N
O O R L O G.
1793 — 1802.

G E S C H I E D E N I S
VAN DEN JONGST-GEËINDIGDEN
O O R L O G,
TOT OP HET SLUITEN VAN DEN
V R E D E T E A M I E N S.
BIJZONDER MET BETREKKING
T O T D E
BATAAFSCHE REPUBLIEK.

*Uit de beste Authentique Stukken, Berichten,
Aanteekeningen, en andere echte Bronnen
bijëengezameld, en in order gebragt,*

D O O R

CORNELIS VAN DER AA, 1749-1816

Z E S D E D E E L.

TE AMSTERDAM, BIJ
JOHANNES ALLART,
M D C C C V.

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON
FROM 1630 TO 1800
BY
JOHN H. COOPER
VOLUME I
1845

G E S C H I E D E N I S

VAN DEN JONST-GEËINDIGDEN.

O O R L O G ,

MET BETREKKING TOT ONS VADERLAND.

A G T I E N D E B O E K .

I N H O U D .

Inleiding tot de beschouwing van de Gebeurenissen, staande het Revolutionair Schrikbewind van den 23 Januarij 1798 voorgevallen. — Proclamatie door de Hoofdbeleiders dier Revolutie, ter bekendmaking van dien stap, aan de Natie afgekondigd. — Verschillende gedachten onder de Ingezetenen over de nieuwvoherde Revolutie. — Een' aantal Leden verlaten de Constituerende Vergadering. — Gewelddadige maatregelen, door het overschot der Vergadering, op voordragt van Bernardus Bosch, tegen dezelve in 't werk gesteld. — Aanmerkingen hier over. — Het Fransch Gouvernemens neemt

* ge-

genoegen in het verrichtte. — VREEDÉ, FYNJE, VAN LANGEN, WILDRIK, en POKKER, als Leden van het Provisioneel Uitvoerend Bewind geïnstalleerd. — Voorstellen van F. Rant, tot vernietiging van alle Authoriteiten, en de aanstelling van Agentschappen en Administrative Bestuuren, baanende den weg tot de invoering van een Schrikbewind. — Het voorstel oogenblikkelijk in een Besluit veranderd en in werking gebragt. — Gedrag van de Hollandsche Volksrepresentanten, en van hunnen Voorzitter bij die gelegenheid gehouden. — Strenge maatregelen door het nieuw Bewind ter hand genomen, — Proclamatie aan het Volk deswegens. — Schandelijk voorstel van Arij Voogd, tot sluiting van alle Sociëteiten; behalven de Revolutionaire Clubben. — Ontbinding van alle Collegien van Bewind, en aanstelling van Administratieve Bestuuren, door daar toe benoemde Agenten. — Een Commissie van zeven Leden benoemd, tot het Ontwerpen van een Plan van Constitutie. — Op-gave van de wijze waarop zij dat werk aanvingen. — Aanmerkingen hier over. — Agentschappen ingevoerd. — Vreeselijke kosten door dat alles aan den Lande veroorzaakt. — De Commissie van Constitutie levert het ontworpen Plan over. — Aanspraak van OCKERSSE bij die gelegenheid. —

Voor-

Voorstellen door Profr. KONYNENBURG gedaan, op welk eene wijze het Plan zou behoren in delibcratie gelegd te worden. — Aanmerkingen hier over. — Nog zeven Leden benoemd om de Reflectien op het Plan te onderzoeken, en met het eerste Zevental een Rapport uit te brengen. — Inhoud van het Rapport, en ontleding van de gronden in het zelve vcrvat. — Het Plan met overhaasting door de Vergadering goedgekeurt. — Het Provisioeneel Uitvoerend Bewind in een Constitutioneel Bewind hervormd. — Gedrag van den Franschen Gezant de la Croix bij die gelegenheid gehouden. — Sommieren inhoud van het Constitutieplan. — Aanmerkingen op dat alles. — Agenten ter zuivering van de Grondvergaderingen aangesteld. — Schandelijk gedrag dier Agenten daar bij gehouden. — Algemeene klachten hier over opgeheven. — Gewelddadige Remotien van veele Amptenaaren. — Vervolgingen tegen de Regenten van het Oud Bestuur hernieuwd. — In Holland — in Zeeland — in Vriesland. — Schandelijk Rapport van Ockersfe en van der Hoeven, desaangaande uitgebragt. — Het Driemanschap neemt 'er geen genoegen in waar door het werk stecken bleef. Het Corps Burger-Artilleristen te Amsterdam in luister hersteld. — Nalaatigheid der Gewestelijke Bestuuren

in het fourneeren der gevraagde Geldsommten. — Executie bedreigt aan de van Holland. — Hoe nog in tijds belet. — Opgave van buitengewone uitgaven door Holland betaald in 3 Jaaren. — Algemeene Burgerwapening tot stand gebragt. — Geheime en Baatzuchtige Oogmerken van het Driemanschap met dien kostbaren maatregel. — Compagnieschap tusfchen eenigen van hunne afhangelingen tot dat einde opgericht. — Aanmerkingen over dat alles, ter Ontdekking van de sneede oogmerken, die men daar door bedoelde. — Opgave van de schatten, verspild aan Tractementen en Wadding der Gewapende Burgermacht. —

*

A G T I E N D E B O E K .

Besloten wij het voorgaande *Zeventiende Boek*, en daar mede het *Vijfde Deel dezer Geschiedenis*; met het verhaal van de wijze waarop een vijftigtal zoo *Volksrepresentanten* als *Plaatsvervangers*, (en dus verre weg de minderheid der *Nationaale Vergadering*,) zich op de wederrechtelijkste, en gewelddadigste wijze, meester maakte van de teugels des Hoogsten Bewinds, niet zoo zeer om het heil van Land en Volk op duurzame en onwrikbaare gronden te vestigen, of een einde aan de hooggaande Twisten en Verdeeldheden te maaken; dan wel, om het kostte dan ook wat het wilde, door den invloed van weinige *Eigenbelangzoekers*, de Natie eene *Constituatie*, naar

VI. DEEL.

A

et

eigen zinnelijkheid ontworpen, in de hand te stoppen, en zich, benevens hunne verachtelijke Satellieten ten thron te verheffen: thans eischt de Order der Geschiedenis, dat wij de gevolgen van dien zoo roekeloos gewaagden en vermetelen stap wat nader van nabij beschouwen, en ons opzettelijk verledigen, om uit de daaden en bedrijven dier gewaande Voorstanders van der Burgeren welvaart, op te maaken, hoe weinig dezelven strookten met de brommende grootspraak van hunnen Voorzitter *Midderich*, zeggende:

„ *Het geheele Bataafsche Volk wacht van ons*
 „ *zijne behoudenis, en het veege Vaderland*
 „ *heeft zijne smeekende oogen op ons geslagen!*”
 Toen hij zijne Medestanders tot de voltooiing des begonnen werks dus aanspoorde: „ *Dat Na-*
 „ *druk, en Rechtvaardigheid, hand aan hand*
 „ *gaande, uwe Decreeten van dezen dag ver-*
 „ *eeuwigen! Dat wij groot zijn, door edelmoe-*
 „ *digheid jegens hen die ons willen verpletteren,*
 „ *in zoo verre het Vaderland daar bij geene*
 „ *schaade lijd! Dat wij niet uit elkanderen*
 „ *gaan, voor dat wij met ruimte kunnen zeg-*
 „ *gen, het Vaderland gered, en zijne vijanden*
 „ *ontwapend te hebben!*”

Belangrijke, en Gewigtige, maar niet minder
Onaangenaame onderwerpen, die ons thans te
 behandelen staan! *Belangrijk en Gewichtig, jaa!*
 daar

daar zij ons; (als 't ware) de deur openen, om met ons beschouwend oog door te dringen, tot de waare bedoelingen en geheime inzichten van hen, die zich bij alle gelegenheden in allerhande bogten wrongen, om bij de onkundige en ligtgelovige menigte, als *Volksvrienden*, als belangelooze *Voorstanders* en *Verdedigers van der Burgeren Rechten en Vrijheden* begroet en aangeboden te worden, ten zelfden tijde, dat zij met het booze opzet zwanger gingen, om, zich voor de zoo zuur opgebragte schatten der uitgemergelde Natie, een prachtig en wellustig leven te bezorgen! Maar ook niet minder *Onaangenaam*, wij wij duidelijk voorzien, of dat slechts het blotelijk opnoemen van dien onoverzienbaaren rei van gewelddadige bedrijven, staande dat ondeugend Bewind, door sommigen uitgeoeffend, bij veelen onzer Tijdgenooten, voor wien dezelve verborgen bleven; als ongeloofbaar zal aangezien worden; of dat zij, welken door de vermelding der gepleegde euvelheden, zich in hunne personen, of boezemvrienden en begunstigers beledigd waanende, ons verhaal als vergrootend, of hoogstpartijdig wraaken zullen, zich kittelende met het voorbarig en overdreven getuigenis, het welk aangaande de gewelddadige bedrijven van den 22 *Januarij* 1798, door veelen opentlijk gegeven is geworden, in zoo verre zelfs, dat eenen

derzelven, zich naa' het ophangen van het schand-
 toneel diens jammerbaarenden dags, dus roemend
 hooren laat: „ *Mogt de 19 Januarij 1795 zich*
 „ *beroemen, den Nederlander van de drukken*
 „ *de bezwaaren, eener alle machten verwar-*
 „ *rende, en verlamrende Constitutie verlost te*
 „ *hebben, de 22 Januarij 1798. kan op grooter*
 „ *hulde aanspraak maaken, daar hij den Ba-*
 „ *taaf aanvangelijk eene Staatsregeling schonk,*
 „ *en van haare verdere voltooiing verzekerde,*
 „ *die, volkomen op de aangenoemene beginselen*
 „ *gebouwd, hem het herstel zijner rampen en*
 „ *den duurzaamsten voorspoed beloofde.*”: ter-
 wijl hij, tot verbazing van alle Waarheid, Recht,
 en Orde beminnde Lezeren, 'er nog bijvoegt:
 „ *Beiden*” (te weeten de Revolutie van 1795,
 en die van 22 Januarij 1798,) „ *en de laatste*
 „ *nog meerder dan de eerste, hadden het onbe-*
 „ *twistbaar recht op den Waardigsten Lof, van*
 „ *niet slechts door geen enkelen droppel bloeds*
 „ *zich te zien bezoedelen; maar, zelfs door gee-*
 „ *ne de minste verwarring, de Maatschappije-*
 „ *lijke Orde en Rust te zien verstooren.*” (*) Een
 gezegde, dat zich zelve reeds in veele opzichten
 zou gelogenstraft hebben, wanneer het op den
 22 Jan-

(*) Zie ROGGE in zijne *Geschiedenis der Staatsrege-*
ling, Bladzijde 513.

22 *Januarij* was gebezigd geworden; doch dat als Logenachtig, en uit dien hoofde, als onverschoonlijk moet beschouwd worden, wanneer men bedenkt, dat men dit schieft ten Jaare 1799, en dus lang, naa dat de droeve onheilen, door de gewelddadige Revolutie van 22 *Januarij* 1798 veroorzaakt, door geheel de Natie ondervonden werden, en het ondeugend Bewind uit den Zetel verjaagd geworden was. Een Bewind, waar van zij, die het zelve op den 12 *Junij* van dat zelfde Jaar vervingen, te weten de Heeren PYMAN, SPOORS, GOGEL, TADEMA en LA PIERRE, bevorens *Agenten van Oorlog, Marine, Finantie, Justitie, en Politie*, dit zwart en afschuwelijk Tafereel aan het misleidde en verdrukte Volk voor oogen stelden, ten einde daar door de genomene maatregelen, ter omverwerping van den Revolutionairen Throon, en den val dier onverlaaten die 'er zich op gevestigd hadden, voor het oog der Wereld te wettigen. Want, naa gevraagd te hebben: *Wanneer de uiterste nood; tot het bewerken eener Revolutie aanwezig is?* geeven zij dit alles afdoend antwoord; het welk gewisfelijk door elk eerlijk man met ons als beslisschend zal beschouwd en goedgekeurd worden, zeggende: „ *Dan, wanneer het* „ *recht van het Volk, wanneer de Vrijheid* „ *vertrapt wordt: Dan, wanneer de geheiligde*

„ *Rechten des Volks, veel meer eene geheele*
 „ *Staatsregeling, geene verbindende kracht meer*
 „ *hebben, om Bestuurders in toom, en bij hun-*
 „ *nen plicht te houden: — Dan, wanneer de-*
 „ *zen in Tjirannen ontäarten, wier villekeurige*
 „ *denkbeelden, wier luimen de plaats der Wet-*
 „ *ten vervingen: in Tjirannen, te gevaarlijker,*
 „ *naar maate zij, zonder te blozen, of te ver-*
 „ *bleken, de geheiligde Rechten van den Mensch*
 „ *en Burger in den mond neemen, in dezelfde*
 „ *oogenblikken, waarin zij de verdoemelijke*
 „ *Ontwerpen smeden, om het Volk voor hunne*
 „ *dwinglandij te doen sidderen, en hun schaam-*
 „ *teloos de Verklaaring, dat zij Vrij zijn, uit*
 „ *den halstewringen: — Dan, wanneer Bestuur-*
 „ *ders in LUCULLUSSEN ontäarten, en zwel-*
 „ *gen, en hunne wellusten den toom vieren, ter-*
 „ *wijl het Volk, tot zelfs den armen Burger*
 „ *toe, van zijn zweet en bloed alles bij een*
 „ *schraapt, om het zinkend Vaderland op te*
 „ *beuren, en aan zijne behoefstns te voldoen: —*
 „ *Dan, wanneer zulk een wellustig leven Be-*
 „ *stuurders ongeschikt maakt, om in hunnen*
 „ *groten taak werkzaam te zijn, en zij, slor-*
 „ *dig, alles verzuimen of verkeerd doen, het*
 „ *geen zij moesten, het geen zij behoorden wel*
 „ *te doen: — Dan, wanneer zij zich laten*
 „ *omringen door zedelooze en verachtelijke In-*

„ tri:

„ *triguanen, aan wien zoo min. de belangen*
 „ *van het Volk, als het bloedig verdiende Geld,*
 „ *het welk zij voorgeven in hunne betrekkingen*
 „ *nodig te hebben, is toevertrouwd: dan, moet*
 „ *het Vaderland gered worden, door den val der*
 „ *Tijrannen, of het Volk moet zijnen hals krom-*
 „ *men onder het juk der slavernij, en het*
 „ *slachtoffer blijven van zijne verachtelijke*
 „ *lafheid!*”

Ontzettend Tafereel! Vreesfelijke, doch niet te min eeuwige Waarheden! *Hoe ongelukkig en ellendig moet niet het Land en Volk zijn, dat onder zulk of soortgelijk ondeugend Bestuur zijne dagen voortsleept!* Dit (dunkt ons) hooren wij hier den eenen of anderen onzer opmerkzaame Lezers zeggen, die van veele zaaken, staande het thans door ons te behandelen tijdvak in het Vaderland voorgevallen, onkundig bleeven, terwijl zij opgetogen en verwonderd vraagen: *ging het dan reeds in het vierde Jaar der zoo hoog geroemde Bataafsche Vrijheid, dus ellendig in het Vaderland toe? en werden 'er toen zulke wandaaden op den Vaderlandschen grond bedreeven, zoo als wij hier even zagen afge- maald? Van waar kwam het, dat zulken zich aan het roer van zaaken gesteld zagen, daar men zich ten tijde der Revolutie beroemde, het Volk de macht bezorgd te hebben, om zelfs zij-*

ne Repräsentanten te kiezen? Was dan het Nederlandsche Volk zoo blind, zoo ongelukkig in deszelfs keuze, toen het in Grondvergaderingen werd opgeroepen, om (quafie) die pas verkregen Oppermacht uit te oefenen? Drie Gewichtige, en gepaste Vraagen, in den mond der zodanigen, als wij zoo even bedoelden, wanneer zij slechts dit gedeelte onzes Geschiedverhaals; zonder de voorgaande Deelen derzelver gelezen te hebben, in handen neemen! Hoe finert het ons hen te moeten zeggen, dat zij de twee laatstgenoemde Vraagen in dezelveu genoegzaam zullen beantwoord vinden, en dus duiden zij ons niet euvel, dat wij hen derwaards wijzen, terwijl wij het, hoognodig achten, alvorens wij de werkzaamheden van het, in Januarij 1798, kortstondig ten thronn gestegen schrikbewind, opzettelijk overwegen, belangende de eerste vraage zeggen: Jaa Landgenooten! zoo diep ellendig zag het 'er in uw Vaderland te dien tijde uit! Zulke monsters! Zulke laage en verachtelijke voorwerpen, schoon in kleinen getale, en zich vermommende onder het masker van uwe belangelooze vrienden te zijn, streefden sints 1795, langs allerhande flinksche paden, (die wij in den loop onzes Geschiedverhaals voor de Natie kenbaar 'gemaakt hebben) naar den Zetel der Hoogste Macht: niet, om U het genot eener nog nooit gekende

Vrij:

Vrijheid te bezorgen; niet, om U van drukkende lasten te bevrijden; maar veel meer, om U het juk van slavernij met een nooit gevoeld gewicht op uwen vrijen hals te drukken; om U uit te zuigen, en voor uw zweet en bloed, een prachtig en wellustig leven te leiden! Dat snood en eerloos doel bereikten zij op dien noodlottigen 22 Januarij 1798, en zij volhardden daar in tot den 12 Junij daar aanvolgende! Kort bewind voorzeker! maar echter lang genoeg, om het diep gefolterd Vaderland, en duizenden van de braafste Ingezetenen op den rand van eenen gaapenden afgrond te voeren, en U, en dezen, het leven tot een last te maaken. Het is veel gezegd, maar dit beneemt 'er echter de waarheid niet van! Niet wij, maar de zoo straks genoemde *Agenten*, die moeds genoeg hadden, om die mannen des Bedrogs, en des Gewelds van hunne thronen te rukken, en tot hun vorig niet te doen wederkeeren, geeven ons aanleiding om dus sterk en treffend te spreken, daar zij, spreekende van dat ondeugend Schrikbewind, niet in gebreke bleven, om aan het Nederlandsche Volk als een algemeen erkende waarheid, voor het oog der Zonne te zeggen: „ *Gij allen zijt overtuigt* „ *dat uwe Rechten vertrapt zijn; dat uwe* „ *Staatsregeling geschonden is om Bloedzuigers* „ *te voeden, die hunne duurzaame Verheffing,*

A 5

„ *maar*

„ maar niet uw geluk wilden: die vreesden, door
 „ eerlijke mannen vervangen te worden, welke
 „ bij de nadere inzage in hunne wandaaden,
 „ hun in het eigen niet zouden te rug doen zin-
 „ ken waar uit zij gekomen waren, ” daar bij
 voegende. „ Gijlieden kent hunne bijzondere
 „ handelwijzen; hunne kwaade trouw; hun wel-
 „ lustig leeven; hunne sordige en diefsachtige be-
 „ handeling van uwe hun toevertrouwde gelden
 „ niet in bijzonderheden! ”

Welk een zwart register van snoode gruwelen,
 liggen 'er in deze weinige woorden niet opgeslo-
 ten! Behoeven wij aan elk opmerkzaam Lezer,
 hier in het breede te ontvouwen, dat dezelve
 niets minder in zich bevatten, dan even zoo vee-
 le stellingen, dat de meerderheid van hen, die
 bij de Revolutie van 22 Januarij 1798, aan het
 hoofd der *Uitvoerende Macht* gesteld werden,
 met hunne handlangers, op de dag van hunnen
 plotselijken val, schuldig waren aan het *vertrap-
 pen van des Volks Rechten?* aan het *schenden
 van de Staatsregeling?* aan het *voeden van
 snoode Bloedzuigers?* aan *opzettelijke kwaade
 trouw?* aan *een wellustig leven?* en eindelijk, o
 Gruwel! aan *eene sordige en diefsachtige beheer-
 ring, der aan hen toevertrouwde schatten?* en
 wel op zulk eene behendige wijze, dat de *Bij-
 zonderheden* van die handelingen, voor de Natie
 ge-

geheim bleven? Daar ons nu uit eene menigte van thans voor ons liggende authentique Stukken en Bewijzen, en onwederlegbaare Daadzaaken, veelen van die *Bijzonderheden*, ter kennisse gekomen zijn, wie zal het dan met welvoeglijkheid wraaken kunnen, dat wij in eene Geschiedenis als deze, die *Bijzonderheden* kennen doen, en de handelingen van die rampzalige dagen, voor Tijdgenooten en Nakomelingen naar waarheid ontvouwen? In de daad, minder eene heerschende geneigdheid, om hen, die zich zoo zeer tegen God, de Natie, hun Geweten, en het Vaderland bezondigden, ten toon te stellen en te grieven, of de wonden, welken door hun gedrag aan het Vaderland zijn toegebracht, op te rijten; maar veel meer de onvermijdelijke verplichting, waar onder wij ons gesteld hebben, toen wij ons verledigden tot het samenstellen dezer Geschiedenis, dringt ons, om ook nu de Gebeurenissen van dat merkwaardig Tijdvak, even als die van de voorgaanden, naar waarheid te boek te slaan: doch dit belet niet, dat wij thans meer dan ooit, het moeilijke, het onaangename, en zelfs haatelijke van dien taak in alle derzelve uitgebreidheid gevoelen, daar wij ons verzekerd houden, dat, om de ontvouwing en vermelding van waarheden, ons door sommigen, van nieuws de beschuldiging van Partijdigheid zal te las-

laste gelegd worden; terwijl anderen, om redenen die wij nu niet onderzoeken willen (daar dezelve bij ons geen gewicht altoos hebben,) liefst zien zouden, dat wij die verborgenheid der ongerechtigheid met stilzwijgen pasfeerden, of, dat nog schandelijker zijn zoude, dat wij in navolging van anderen, van dezelve met lof gewagen zouden. Dan, wat zwaarigheid, zoo ook dit gedeelte van onzen arbeid, bij sommigen dat lot te beurte viel! Het is 'er zoo verre van af, dat wij ons dien wensch en bedoeling tot een wet zouden laten voorschrijven, dat wij het ons integendeel tot eenen heiligen plicht rekenen, de schandelijke toneelen van dat beroerde tijdvak; in het helder licht van de Zon der waarheid, aan onze Lezers voor te stellen, ten leerzaamen voorbeelde, aan Tijdgenooten en Nakomelingschap, hoe Volksbedrog, en het laagste Eigenbelang, gehuld in het kleed van warme liefde voor Volk en Vaderland, de gruwelijkste rollen volvoerden, waar door zij de Republiek in weinig weeken gevoerd hadden, tot op den uitersten rand van eenen geopenden afgrond, waar in dezelve zekerlijk zou zijn gestort geworden, zoo niet, eenige weinige onderneemende mannen, het kloekmoedig besluit genomen en uitgevoerd hadden, om den pas opgerichten thron des Gewelds het onderste boven te keeren, en daar door
een

een einde te maaken aan een kortstondig Bewind, dat eeuwig met een zwarte kool in 's Lands Geschiedenis zal getekend staan, om tot waarschouwing te dienen voor alle de navolgende Geslachten. En nu, naa deze aanmerkingen voor afgezonden te hebben, treden wij onverwijld terzaake, en vatten den draad des geschiedverhaals, afgebroken met het slot des voorgaanden Boeks, onmiddelijk op.

Niets was natuurlijker te verwachten, dan dat zij, die op de onverwachtste wijze eene geheele omverrewerping van de plaatshebbende Regeerwijze, ondernomen én ten uitvoer gebragt hadden, dien stap voor het oog der wereld zouden trachten te wettigen, door eene Proclamatie, vervattende niet alleen de redenen welken hen daar toe bewogen hadden, maar ook de openlegging van die maatregelen, welken zij voorgaven voornemens te zijn in volgenden tijd in acht te neemen. Het stuk daar toe dienende, reeds bevorens in gereedheid gebragt, kon op den dag der Revolutie, met de vereischte formaliteiten niet afgekondigd worden, dewijl door het neemen der door ons bevorens opgenoemde besluiten; zoo ook door het arresteeren van zoo veele Leden des vernietigden Bewinds; de plichtplegingen van den Franschen Gezant; en andere werkzaamheden, de dag reeds ten avond daalde: doch het
duur-

duurde niet länger dan tot den daarop volgenden 23 *Januarij*, toen onder het geschal van Pauken en Trompetten, het oogmerk der volvoerde omkeering van zaaken aan de Natie; op deze navolgende wijze werdt bekend gemaakt (*).

„ De dag is eindelijk aangebroken, op welke
 „ uwe Vrijheid andermaal moest worden verdedigd; op welke de onafhankelijkheid van dit
 „ Gemeenebest moest worden beschermd, tegen
 „ de gewelddadige aanslagen van onverlaaten, op
 „ welke de uitbarsting van een zoo listig als
 „ ver-

(*) Wij achten het nodig dit stuk, hier in zijn geheel onder het oog onzer Lezers te brengen, ten einde hen in de gelegenheid te stellen, om bij het Lezen van ons volgend Geschiedverhaal, ook in dit opzicht te doen zien: dat *beloven* en *dadelijk ter uitvoer brengen* zeer verschillende bedrijven waren, bij deze nieuwopgeworpene Volksbeheerschers. Een stuk dat opgevuld is met een menigte van stellingen, welken hen moeilijk zou gevallen hebben te bewijzen; en dat nergens anders toe diende, dan, om ten koste van de waarheid, het meerderdeel der Repräsentanten als een hoop Schurken aan de kaak te stellen, ten zelfden tijde, dat zij, die zich nu in den Zetel geplaatst hadden, het ligtgelovigen onkundig gros des Volks in den waan bragten, dat zij de lieden waren, wien het heil des Vaderlands wel bijster zwaar op het harte lag. Hoe zij daar in te werk gingen van den eersten dag hunnes Onwettigen Bewinds af aan, zal in het vervolg ten duidelijken blijken.

„ verderffelijk ontwerp, door eene krachtdadige
„ onderneeming van uwe getrouwe Vertegenwoor-
„ digers moest worden voorgekomen: eene on-
„ derneeming, zonder welke gijlieden, binnen
„ weinige oogenblikken, met zwaater ketenen
„ zoudt zijn beladen geweest, dan gij immer
„ hebt getorscht; eene onderneeming, welke dus
„ door eene gebiedende noodzaaklijkheid werd
„ gevorderd; eene onderneeming, welke, zou het
„ Bataafsche Volk vrij en onafhankelijk blijven,
„ zich van het oogenblik afaan van de zamen-
„ koming onzer algemeene vertegenwoordigende
„ Vergadering voorbereide, en tot welke wij
„ door het onverantwoordelijk gedrag van hen,
„ die, hoezeer vijanden van de grondbeginselen
„ onzer jongste Staatsomwenteling, zich echter
„ listiglijk in het Bestuur hebben weeten in te
„ dringen, wilden wij ons ten minsten als ge-
„ trouwe Vertegenwoordigers gedragen, in die
„ oogenblik zijn gedrongen geworden.

„ Het wierd tijd dat de klove gedempt werd,
„ welke men gevestigd had, tusfchen eene gere-
„ gelde order van zaaken, en het wanftaltig
„ Bestuur, van eenige op zich zelfs oppermach-
„ tige, en in schijn faamverbondene Volken;
„ een Bestuur, waar van ons Vaderland veel-
„ maalen de rampzalige gevolgen heeft onder-
„ vonden, het welk U steeds belet heeft uwé

„ ei-

„ eigen krachten te kennen, en aan Engeland
 „ immer de gelegenheid heeft gegeven, om U
 „ inwendig te verdeelen, en daar door uwen
 „ anders ontembaaren moed, en zoo dikwijls
 „ betoonde Vaderlandsliefde, aan banden te leg-
 „ gen, en uit te dooven: een Bestuur eindelijk,
 „ welks schadelijkheid ons op alle bladzijden van
 „ de gedenkrollen onzes Vaderlands overtuigend
 „ word bewezen; het welk ons van lieverlede
 „ zou doen te ruggekeeren tot het gevloekt
 „ Stadhouderschap, en ons dus met een angstig
 „ verlangen doen te rug zien, naar die ketenen,
 „ welken wij door behulp van onzen getrouwen
 „ Bondgenoot, en ten koste van zoo veele op-
 „ offeringen afgeschud hebben (*).

„ Het was tijd, dat men alle hinderpalen uit
 „ den weg ruimde, alle omstandigheden zoo in-
 „ richtede, en alle ons omringende zaaken zoo
 „ wijzigde, dat wij eens eindelijk komen konden
 „ tot eene gevestigde order van zaaken, en doen
 „ op-

(*) Wanneer men dit alles bedaard nadenkt, wat moet
 men dan geloven van zoo veele duizenden van Aanspra-
 ken, Memorien, Advijzen, en Proclamatien, als 'er
 sints 1795 in de Raadzaalen gedaan en genomen wer-
 den? Wie moet zich niet verbazen zoo iets te hooren
 van Leden, die op dat alles gedurende dien tijd, zoo
 veel invloeds hadden!!!

„ ophouden dien staat van verwarring en onze-
 „ kerheid, welke nu drie Jaaren lang de zenuwen
 „ van onzen welvaart heeft verlamd, en ons ge-
 „ bragt op den rand van een Jammerpoel, welke
 „ wij tot nog toe alleen ontkomen zijn, door de
 „ geduldige goedwilligheid des Franschen Volks,
 „ welks genegenheid 't onswaards, in niets is
 „ veranderd, niettegenstaande alle helsche pogin-
 „ gen zijn aangewend, om hetzelfde van ons te ver-
 „ wijderen. — Het was meer dan tijd dat
 „ men alle deze aanslagen tegen uwe Vrijheid,
 „ welken hoe langs hoe menigvuldiger werden,
 „ verijdelde. — Het was tijd dat men de plan-
 „ nen vruchtloos maakte van hen, die om hun-
 „ ner eigen grootheids wille, het Bondgenoot-
 „ schappelijk Bestuur trachtten te behouden, en
 „ deze in haare beginselen zoo heilrijke Staats-
 „ omwenteling, niet slechts voor U vruchteloos,
 „ maar zelfs in haare gevolgen schadelijk te
 „ maaken.

„ Het was meer dan tijd, dat de Eed van het
 „ Vaderland te zullen redden, door veelen, met
 „ een valsch hart gedaan, en nu zoo onlangs
 „ nog op de heilige plaats uwer vertegenwoordi-
 „ ging, ten uwen aanhooren herhaald, door uwe
 „ waarachtige vrienden door daaden vervuld
 „ wierd. — 'Er bleef voor hen, die geene
 „ andere bedoelingen hebben, dan het algemeen

VI. DEEL.

B

„ ge-

„ geluk, en aan ons zoo fel geteisterd Vaderland
 „ den weg te baanen, om door eene wijze en
 „ voorzichtige Staatsregeling zich uit het stof te
 „ verheffen, geene andere keuze overig, dan al-
 „ le die schandelijke wezens de macht te ont-
 „ neemen, om U meerder te benadeelen.

„ Het Ontwerp, om op de puinhopen van
 „ het Stadhouderlijk Bewind de thronen te ves-
 „ tigen van eenige weinige geslachten; om on-
 „ der den schijn van liefde tot orde, alle recht-
 „ geaarte Beminnaars des Vaderlands te onder-
 „ drukken, en denzelve den moed en de krach-
 „ ten te ontnemen, zich tegens de dwingelandij
 „ te verzetten; om U, onder den naam van
 „ Volksregeering bij Vertegenwoordiging, te
 „ brengen onder het onverdraaglijk Juk eener
 „ verkieslijke Aristocratie, en U dus in het
 „ schaduwbeeld der Vrijheid de verachtelijkste
 „ slavernij te doen omhelfen: dit boosaartig Ont-
 „ werp het welk in het door U verworpen plan
 „ van Constitutie zoo duidelijk staat uitgedrukt,
 „ was geensints uit het oog verloren, maar in-
 „ tegendeel aan alle zijne deelhebberen hoe langs
 „ hoe dierbaarder geworden, en deszelfs uitvoe-
 „ ring zoude van de daar toe aangewende pogin-
 „ gen alleen daar in hebben verschild, dat men
 „ thans, eene verdubbelde maate van list en ge-
 „ weld daar in zonde gebezigd hebben.

„ Het

„ Het was voor de Franfche Republiek be-
„ waard, U door de ondersteuning, aan uwe
„ waarachtige vrienden verleend, andermaal te
„ verlossen, en te redden uit den maalfroom
„ waar in men U gestort heeft, om U des te
„ gemakkelijker te kunnen overheerschen: 'er
„ bleef voor ons niets anders overig, dan, of ons
„ nog ééne Staatkundige stuip trekking te getroos-
„ ten; of de vrijheid voor altoos in ketenen ge-
„ kneld te zien: en welk rechtgeaard Vaderlan-
„ der zou een oogenblik omtrent zulk eene keuze
„ in twijffel kunnen staan?

„ Jaa Bataven! wij zijn eindelijk in de harde
„ noodzaakelijkheid gebragt, om sommige Leden
„ van uwe Vertegenwoordigende Vergadering in
„ verzekering te neemen; en om anderen uit het
„ Bestuur van zaaken te verwijderen: geenzints
„ om dezelve op eenigerhande wijze te bena-
„ deelen, dan voor zoo verre zij zich volgens
„ 's Lands wetten aan eenig misdrijf mogten heb-
„ ben schuldig gemaakt: geenzints om dezelve
„ te vervolgen, uit hoofde van hun gehouden
„ gedrag; want wij zijn te wel overtuigd van de
„ rampzalige gevolgen van het Schrikbewind:
„ doch alleen om dezelve te beletten, de grond-
„ slagen der jongste Staats-Omwenteling te on-
„ dermijnen, en, door het vernietigen van allen
„ tegenstand daar tegen, U spoedig te leiden tot

B 2

„ eene

„ eene geregelde order van zaaken, waar bij de
 „ heerschezucht alle toegangen gesloten, waar door
 „ het Staatskundig geluk der Bataaffche Republiek
 „ zal gevestigd, en zij waarlijk nuttig gemaakt
 „ worden voor haaren Bondgenoot, en ontzagge-
 „ lijk voor haare vijanden.

„ Schetsen wij een valsch Tafereel van den
 „ staat der zaaken? Bedienen wij ons van den
 „ laster, om braave Mannen in uwe oogen hate-
 „ lijk te maaken? of is de waarheid aan onze
 „ zijde? of zijn niet de aanslagen tegen uwe
 „ Burgerlijke Vrijheid openbaar? of is niet de
 „ bescherming en bevoordeeling der aanhangeren
 „ van Oranje in het vorig Bestuur alomme be-
 „ kend? Was het niet genoeg een braaf Vader-
 „ lander te zijn, om te worden verguist en ver-
 „ stoten? Heeft men wel één middel onbeproefd
 „ gelaten, om den Volksgeest uit te dooven? Is
 „ de schandelijke bewerktuiging der Landmacht
 „ niet sedert lange een bron van billijke klach-
 „ ten? Heeft men het Bondgenootschappelijk
 „ Bestuur, niet in uwe vertegenwoordigende
 „ Vergadering durven verdedigen? Hebben niet
 „ veelen uwer Bestuurderen de éénheid der Re-
 „ publiek, het eenig middel om ons inwendig
 „ gelukkig, en naar buiten sterk te maaken,
 „ door de schandelijkste middelen bestreden? —
 „ Is niet de Burgerwapening, dat stevig Bolwerk
 „ der

„ der Vrijheid, zoo verschrikkelijk voor alle
 „ Despoten, als heilzaam voor het Volksgeluk,
 „ op alle moogelijke wijzen vertraagd? Wordt
 „ niet den handel met onzen natuurlijken Vijand
 „ oogluikend toegelaten? Wat zeggen wij, wordt
 „ dezelve niet in weerwil der Wetten beschermd?
 „ Heeft men zich niet veroorloofd, de stem der
 „ Burgeren in sommige plaatsen door militair ge-
 „ weld te smooren, en de beledigende Heersch-
 „ zucht niet met kracht ondersteunt? Heeft men
 „ door de schatten van den Staat, uit uw bloed
 „ en zweet zamen geperst, niet alles trachten om
 „ te koopen, om ulieden met de Bajonetten op
 „ te dringen, eene Staatsregeling, welken Gijlie-
 „ den zoo rechtmatig met verachting hebt ver-
 „ worpen? Heeft men de straffeloosheid niet als
 „ het ware toegezworen aan het vuig eigenbe-
 „ lang? Heeft men niet toegelaten, dat zich eenige
 „ weinigen verrijkten met de vrugten uwes
 „ arbeids, welken men U deed storten in eene
 „ grondelooze schatkist? Hebben dezen zich niet
 „ met het bloed der Weezen, en de traanen der
 „ Weduwen gevoed? Heeft men de Zeemacht
 „ van den Staat, het gering overschot van onze
 „ vorige grootheid, die met zoo veel arbeids
 „ was bij een gebragt, niet roekeloos, zonder
 „ noodzaaklijkheid, zelfs in weerwil van het
 „ Fransch Gouvernement, aan eene geheele ver-

„ nieling gewaagd? Heeft men nu nog in de
 „ laatste dagen niet opgemerkt, de verfoeilijke
 „ pogingen om ons alle middelen tot herstel der
 „ Zeemacht uit de hand te wringen; en zoude
 „ men, zonder dat eene verandering in het Be-
 „ stuur was voorgevallen, niet volledig in dat
 „ boosaartig opzet geslaagd zijn? Is niet het al-
 „ gemeen Crediet door ten deele dwaaze, en ten
 „ deele schelmachtige maatregelen vernield? Zijn
 „ niet de bijzondere Gewesten in openbaaren op-
 „ stand tegen de Nationaale Vertegenwoordiging?
 „ en is niet deeze door twisten en partijschappen
 „ van een gescheurd? Heeft zij zich niet door
 „ gebrek aan veerkracht verachtelijk gemaakt, en
 „ door halve maatregelen den band van het Be-
 „ stuur verbroken? (*)

„ En

(*) Zoo veele vraagen en bijna zoo veele lompe lo-
 gens! Hoe moeten nu deze vragers wel te moede zijn,
 wanneer men met vrij wat meerder gronds, hen dezelf-
 de schendige bedrijven, en anderen, van nog afzichte-
 lijker aart, voor de voeten werpen kan, en in het aan-
 zicht, voor het oog der Zonne aanzeggen: *aan dat al-
 les hebt gij U schuldig gemaakt?* Zoo waarachtig is het
 oude zeggen: *dat het kwaad vroeg of laat, zijnen mees-
 ter loont!* en dat *snoode Volksverleiders in hunne eigene
 natten gevangen worden!* Uit het geheel beloop onzes
 Geschiedverhaals hebben wij doen zien, door wien, en
 op welk eene wijze, alle die opgenoemde verwarringen
 zijn

„ En zou dan, daar dit alles onder onze oogen
 „ geschied is, daar de ondergang van dit Ge-
 „ meenebest, door eene langere voortduuring van
 „ alle deze gruwelen onvermijdelijk was, de Na-
 „ tionaale geest niet ontwaaken? Zoudt gij U
 „ niet aangorden, om als een éénig Man tegen
 „ de vijanden van uw geluk ten strijde te trek-
 „ ken, en hen, zoo zij hardnekkig in hun opzet
 „ blijven volharden, te verpletten? Zouden de
 „ nakomelingen van die groote Mannen, die,
 „ ontbloot van alle andere middelen, alleen door
 „ Moed en Vaderlandsliefde de almacht van
 „ Spanje hebben kunnen vernielen; — zouden
 „ deze zich kunnen laten verwaard maaken door
 „ de ijdele bedreigingen van een hoop kleine
 „ Dwingelanden en Eigenbelangzoekers? Zich
 „ lafhartig verscholen houden, terwijl men ge-
 „ reed staat, om de Vrijheid den hartader af te
 „ steeken? Zouden wij, uwe Vertegenwoordigers,
 „ alle deze goddelooze onderneemingen ziende,
 „ ons bij U, bij onze Kinderen immer kunnen
 „ ver-

zijn aangericht geworden, en het vervolg zal ons gele-
 genheid verschaffen, om elk wien het hart op de regte
 plaats zit, te overtuigen, dat zij, die zich hier vermoei-
 jen om anderen van de zwaarste misdaden te beschuldi-
 gen, op dat tijdstip zwanger gingen, om hun booze
 oogmerken te volvoeren.

„ verantwoord, wanneer wij daar bij hadden
 „ stille gezeten? Zouden wij dan niet verdienen
 „ gelijk te worden gesteld met die verachtelijke
 „ wezens zelve, die in uwen ondergang hunne
 „ eigene grootheid zoeken, en welken wij daarom
 „ door een manmoedig besluit hebben verwij-
 „ derd. Zoude onze nagedachtenis in de ge-
 „ schiedbladen der Wereld niet geschandvlekt
 „ zijn?

„ Neen Bataaven! Neen! Zweeren wij op het
 „ altaar der Vrijheid, waarop de Nederlander
 „ reeds zijne gaven bragt, toen nog alle Volken
 „ slaaven waren! Zweeten wij bij het algemeen
 „ belang, bij den welvaart onzer Kinderen; bij
 „ het geluk van ons nageslacht; dat wij geene
 „ Overheersching, zoo min als eene allesvernietigende
 „ Regeeringloosheid zullen dulden! Zweeren
 „ wij allen te samen, het Vaderland uit zijnen
 „ beneepen toestand te zullen redden, en daartoe
 „ niets te dierbaar te zullen achten! Toonen wij
 „ door daaden, dat de Burgerlijke Vrijheid voor
 „ ons zoo beminlijk, als de losbandigheid voor
 „ ons afgrijselijk is! Schaart Gijlieden U om het
 „ Algemeen Bestuur, om hetzelfde te ondersteunen
 „ in alle maatregelen welken ter bereiking
 „ van onze groote oogmerken noodzakelijk zullen
 „ worden geoordeeld.

„ Zoo zullen wij spoedig geraken tot eene
 „ goe-

„ goede Staatsregeling, gegrondvest op de eenwi-
„ ge beginselen der Natuur, welken aan geen
„ veranderingen onderhevig zijn; op welken alleen
„ ons Staatkundig geluk kan berusten! — Zoo
„ zullen wij, den Laster de mond stoppen, en
„ onze tegenstreevers beschamen! Zoo zullen wij
„ aan het grootste en moedigste Volk des Aard-
„ bodems overtuigend doen zien, dat het ons
„ niet te vergeefs heeft bijgestaan in het af-
„ schudden van het juk waaronder wij gekromd
„ gingen! dat de Nederlander eene broederlijke
„ vereeniging met zulk een Volk waardig is!
„ Zoo zal het verwonderd Europa ons eerlang
„ erkennen moeten voor de echte Zoonen van
„ die Baravieren, die de vrijheid verdedigden,
„ toen de geheele Wereld, voor de macht van
„ het alles dwingend Rome nederknielde! Het
„ zal dan welhaast in het tegenwoordig geslacht
„ herboren zien dat zelfde Volk, dat den thron
„ van *Philips* weleer deed waggelen, dat zija
„ bezittingen in de andere Werelddeelen door
„ Moed en Dapperheid zoo verre uitbreidde,
„ dat de Zon over den Nederlander nimmer on-
„ dergaat: een Volk, dat de twee magtigste Mo-
„ gendheden van den gantschen Aardbodem kon
„ bestrijden; den handel van de geheele Wereld
„ dwong zich op zijn grondgebied te vereeni-
„ gen;

„ gen; de Staatkundige Balans in handen hield,
 „ en over den Oceaan den Scepter zwaaide.
 „ Tot zulk eene grootheid Baraven! moeten
 „ wij door eene goede en voorzichtige Staatsre-
 „ geling herbragt worden! — Doch daartoe zou-
 „ den wij nooit geraken, bijaldien die order van
 „ zaaken, of liever die sijsthematische wanorder,
 „ waaronder wij nu bijna twee jaeren zijn ge-
 „ slingerd geworden, bleef stand houden. Het
 „ Bondgenootschappelijk monster, niet ongelijk
 „ aan de Hydra der ouden, kan niet worden ver-
 „ delgd, dan door eenen manmoedigen slag,
 „ welke alle deszelfs koppen in eens doet vallen.
 „ Die lang gewenschte slag is heden gegeven. —
 „ Het gedrocht ligt reeds te zielrogen, doch de
 „ stuiptrekkingen des doods zouden nog gevaar-
 „ lijk kunnen zijn, en ook die moet worden
 „ voorgekomen.
 „ „ Geene Maatschappij kan zonder orde be-
 „ staan: en vooral is het in een Intermediair
 „ Gouvernement noodzaaklijk, dat dezelve in
 „ niets gestoord worde. — Dat een iegelijk
 „ dan, zonder tegenspraak zich onderwerpe, aan
 „ de bevelen welke door dit Tusschenbewind
 „ zullen worden gegeven! Dat men begripe,
 „ dat de tijdelijke Opoffering van eenige groota-
 „ re gedeeltens van onze Burgerlijke Vrijheid,
 „ „ ner-

„ nergens anders toe strekt, dan om eene goede
 „ Staatsregeling te verkrijgen, en door dezelve
 „ een veel uitgestrekter genot dier Vrijheid ons
 „ verzekert zien: — Alle Geconstitueerde Mach-
 „ ten zullen in hunne tegenwoordige werkzaam-
 „ heden blijven volharden, tot dat daar in op
 „ eene geregelde wijze verandering zal zijn ge-
 „ maakt. De zogenaamde Provinciële Bestuuren
 „ of Hoogstgeconstitueerde Machten, in de bij-
 „ zondere Gewesten, Districten, en in de Ge-
 „ meentenbestuuren der bijzondere Steden en
 „ Dorpen, als mede in de directien over de
 „ Dijkagien, Polders, Waterwerken en Sluizen,
 „ zullen alzoo tot zoo lang, als blotelijk Ad-
 „ ministrative Lichamen blijven voortdueren, en
 „ aan het Uitvoerend Bestuur onderworpen en
 „ verandwoordelijk zijn. Het Justitiewezen zal
 „ bij provisie op den tegenwoordigen voet blij-
 „ ven voortgaan, en daarin geene verandering
 „ noch stremming mogen worden gemaakt. —
 „ Alle Officiëren, Maires, Procureurs der Ge-
 „ meenten, en andere publieke Aanklagers, zullen
 „ bij provisie in hunne posten continueeren, en
 „ met verdubbelde vlijt en werkzaamheid tegen
 „ verstoorders der rust en orde, onder welke
 „ maskers dezen zich ook verschuilen mogen,
 „ waaken.
 „ Niemand zal in Persoon of Eigendommen
 „ mo-

„ mogen worden beledigd: de Wetten daar tegen
 „ exteerende, zullen, in volle kracht blijven, en
 „ met alle gestrengheid worden uitgevoerd: de
 „ Koophandel zal worden beschermd, en een ie-
 „ gelijk zal die veiligheid genieten, welke de
 „ grond is van alle Maatschappelijke vereeni-
 „ ging: — geene Inwoneren van de nog extee-
 „ rende Landschappen; geene Gemeentens van
 „ Steden of Plaatsen; geene Societeiten of foort-
 „ gelijke Corporatien, zullen aan deze Vergade-
 „ ring, of bij het Uitvoerend Bewind, als Licha-
 „ men, eenige Vragen of Petitien mogen doen;
 „ maar het zal elk Bataafsch Burger ten allen tij-
 „ de vrijstaan, zijne belangens voor te dragen. —
 „ Zoo zal de tegenwoordige nieuwe order van
 „ zaaken zonder schokken of verwarringen geves-
 „ tigd worden, en het oogmerk waarom dezelve
 „ noodzaaklijk was, volledig worden bereikt.
 „ Alzoo zal de vuurige wensch van alle welden-
 „ kende Nederlanders binnen korten tijd vervuld
 „ worden, en eene goede en wijze Constitutie
 „ zal ons voor ons zelve gelukkig, en voor on-
 „ ze vijanden ontzachlijk doen worden.

„ Het is ter bereiking van alle deze heilzaame
 „ oogmerken, Bataaven! dat de Vergadering van
 „ uwe Verteegenwoordigers zich op heden heeft
 „ Geconstitueerd als het Repraesenteerend Lichaam
 „ van het Bataafsche Volk, onder het Praesidium

„ van

„ van den Burger *H. Midderigh*, en tot haare
 „ Provifioneele Secretariffen benoemd, de Burgers
 „ Repræfentanten *A. Ploos van Amftel*, *L. C.*
 „ *Vonk*, *W. T. van Bennekom'*, en den Secreta-
 „ ris der gewezen Nationaale Vergadering, den
 „ Burger *J. van Haafien*: wordende een ieder
 „ gelast, de onderteekening van den tijdelijken
 „ Præfident, mitfgaders eenen van derzelve Se-
 „ cretariffen, en derzelve Succesfeuren in der
 „ tijd te respecteren, en alle ordres en beve-
 „ len, alzoo onderteekend, als door ons geëma-
 „ neerd, optevolgen en te gehoorzamen, zullen-
 „ de alle Adreffes, het zij bij Misfiven, het zij
 „ bij Requëften, moeten houden *aan de Confti-
 „ tuerende Vergadering, Repræfenteerende het
 „ Bataaffche Volk*: en alle vonniffen van zoda-
 „ nige Collegien, aan welke de Administratie der
 „ Justitie in de uitgestrektheid der Bataaffche Re-
 „ publiek is gedemandeerd, van nu voortaan,
 „ gewezen worden in naam van het Bataaffche
 „ Volk.”

Zeer verfchillend waren de indrukken welken
 de door ons te boek geflagene gebeurteniffen van
 den 22 *Januarij*, en deze brommende *Proclama-
 tie*, op de gemoederen van 's Lands Ingezetenen
 maakten. Zulken, welken de behoudenis en
 het heil van het zuchtend Vaderland zochten en
 verwachten, van het geliefkoosd ftelfel van *Een-
 en-*

en-

en-Ondeelbaarheid, en de volkomene *vernietiging van alle Provinciaale Souverainiteiten*, in alle betrekkingen, verheugden zich op de uitbundigste wijze over het werk van dien dag: zij daarentegen, die van begrip waren, dat het invoeren van zulk een stelsel, en dat wel op de voorverhaalde wederrechtelijke en gewaagde wijze, de verwarringen nog vermeerderen kon, en te gelijk den weg baanen tot de invoering van een Revolutionair Bewind, gevoelden hunne harten door dat alles met eene bange vreeze beneepen. Van alle kanten stroomden een menigte Adresfen van gelukwenschingen der Constitueerende Vergadering toe, in de veele Volks-Clubfen opgesteld, met de sterkste betuigingen van der Onderteekenaaren bereidwilligheid, om goed, en bloed, en leven, voor de conservatie des bewerkten geluks op te zetten, het welk aan de bewerkers dier Revolutie, de gelegenheid verschafte, om vast te stellen dat het verrichtte, overeenstemde met den wil des Volks, schoon het niet minder bekend was, dat de meesten dier Gelukwenschings-Adresfen meerder aan den invloed van de nieuwe Bewindlieden, en hunne ahangelingen in de Clubfen, dan aan de redelijke overtuiging der Onderteekenaaren, hunne geboorte verschuldigd waren; Jaa zelfs, dat het onder het getal der Leden, waar uit de eerste Vergader-

dering was aangefeld, naa het bedaren van de eerste schok, niet mangelde aan zulken, die de bewerkte Revolutie afkeurden en verfoeiden, oogaangezien zij de voorgelegde Verklaring tegen het *Foederalisme*, als bij overrijting, plechtig bezwoeren hadden, ten spreekenden bewijze dat hunne zielen geen deel in het werk genomen hadden. Immers duurde het niet langer, dan slechts weinige dagen, dat niet minder dan 29 (*) Leden, hun affcheid van die onwettige Vergadering namen, door het succesfelijk inzenden van brieven, waar in zij niet schroomden om de redenen welken hen tot dien stap noodzaakten, onbewimpeld te kennen te geeven. Een bedrijf, het welk niet misfen kon hen bloot te stellen aan den haat en de vervolging hunner medeleden, en aan de nafpraak van dat deel der Natie, met hen verfchillende in wijze van denken, omtrent de pu-

(*) Hunne naamen zijn als volgt: *A. Gevers, G. A. Vifcher, W. de Lille, Joh. Lublink den Jongen, C. van Lennep, C. J. Branger, A. Pompe van Meerdervoort, K. van Rooijen, U. J. Huber, W. G. Loeff, J. J. Mavermans, C. Floonen, N. van Forest, B. Storm, F. Blondel, J. van Buul, H. Hogewal, H. J. Colmschate, D. van Horbaach, T. van der Borcht, P. de la Court, P. Verhoijfen G. J. G. Bacot. W. B. Tip, J. van Esfen, D. Bodde, F. Laninck, P. L. van de Kastele, en B. ten Poll.*

publieke zaken. De eerstgenoemden bevroeden-
de, dat het plotfeling verlies van zoo veele Le-
den, het pas bemachtigd gezach op losse schroe-
ven stelde, en de geheele vernietiging van het-
zelve ten gevolge zoude kunnen hebben, waren
hoogstverontwaardigd over dat bedrijf, hetzelfde
uitkrijtende voor *Lafheid* en *Onvergeeflijke Dub-
belhartigheid*, dewijl de meesten, ten tijde der
eerste Zitting, door *stilzwijgen* hunne goedkeu-
ring schenen te kennen gegeven te hebben, en
zulks door het afleggen van den *Eed* bevestigd
hadden: en wat was van lieden, die zulke stap-
pen doen durfden, als 'er op den 22 *Januarij*
werkelijk gedaan waren, natuurlijker te verwach-
ten, dan dat zij al het gewicht van hunne wraak
zouden gevoelen laten, aan deze vooronderstelde
verachters van hunnen duidelijk verklaarden wil,
en schijnbaare verbreekers van eenen plechtstati-
gen *Eed*? Naauwlijks waren de ingekomene brie-
ven der bedankende Leden gelezen, of dezelve
wierden in handen eener Commissie gesteld (aan
welks hoofd, zich de beruchte BERNARDUS
BOSCH, weleer *Hervormd Predikant te Diemen*
bevondt,) met last, om der Vergadering met den
meesten spoed te dienen van Advīs; en het duurde
niet langer dan tot den 8 *Februarij*, toen dezen
met dat werk gereed waren, het welk ten gevol-
ge had, dat de Vergadering een besluit nam,
waar

waar bij zij verklaarde, dat alle de bedankt hebbende Leden, niet alleen het vertrouwen der Vergadering, maar ook van het geheele Volk des Lands verloren hadden: dat zij, uit dien hoofde, vervallen waren van hunne Posten als Repräsentanten des Bataaffchen Volks, en van alle verdere Posten en Bedieningen, welken zij tot hiertoe bekleed hadden. Het Stemrecht werd hen daarbij ontnomen niet alleen, maar zij, ook daarenboven gesteld, onder het bijzonder toezicht van de Stedelijke Bestuuren, van hunne woonplaatsen, ten einde op hunne Bedrijven en Verkeering in de Maatschappij een waakend oog te houden. Besluiten, die elk verstandig Lezer, niet anders aanmerken zal, dan als even zoo veele duidelijke bewijzen, dat het overschot der onwettig opgeworpene Constitueerende Vergadering, het opzet genomen had, om in alles het voetspoor van groote en kleine Dwingelanden te drukken, al moest het alles kosten.

Had het bedanken der zoo straks genoemde Leden, zulk eene hatelijke uitwerking bij de Constitueerende Vergadering, het verwekte geen minder opziens bij dat deel der Natie, het welk deswegens met hen verschillend dacht. Doldriftigen, die gewoonlijk aan de bloote klanken van brommende voordrachten hangen blijven, en aan dezelve geloof hechten; die het zwetsen op war-

me en belangelooze Vaderlandliefde, als een Evangelie aanmerkten, mogten den gedaanen stap der 29 bedankende Leden afkeuren, en hen om die rede als dubbelhartigen, als belagers van de Vrijheid, en des Volks Oppermacht aan de kaak stellen; maar dit belette niet, dat alle bedaarde en verstandigen dien stap, hoe onverklaarbaar dezelve ook in den eersten opslag bij sommigen schijnen mogt, veel verkiesfelijker en eerlijker aanmerkten, dan tegen het licht van overtuiging aan, te blijven medewerken, ter vestiging van een Bewind, het welk reeds in de eerste morgenschemering van deszelfs geboorte, aan alle eerlijk denkenden genoegsaame blijken opleverde, dat 'er het heil des Vaderlands, en het geluk des Volks nooit door bevoorderd, maar wel geheel verniegd zou worden. En, indedaad, de keuze die de bedankende Leden, hier tusfchen *Belang* en *Plicht* te doen stond, was niet moeilijk. Wanneer wij ons herinneren; hoe geheim; hoe spoedig en onverwacht, de Revolutie van den 22 *Januarij*, door het Eedgespan, onder begunstiging van Bajonetten en Geschut was daargesteld; wanneer men bedenkt op welk eene wijze het delibereeren in die eerste sessie toeging, terwijl de toegangen der Vergaderzaal door dubbele wachten bezet gehouden werden, en hoe den Voorzitter MIDDERICH het *zwijgen* op zijne Voor-

Voorstellen voor *toestemmen* verklaarde te houden, dan zeker, kan men duidelijk gevoelen, dat het geen tijd of plaats was, om volgens de inspraak des gewetens, zich tegen zulke handelingen te verzetten, maar stil te zwijgen, en zich daar naa van het Eedgespan los te rukken, ter einde hetzelfde op de duchtigste wijze te doen zien, op welke losse schroeven het door haar overweldigd gezag gevestigd stondt. Trouwens, de ondervinding leerde dit wel spoedig aan de Triumpheerende Partij, en had de glans van den Overweldigden Zetel, de oogen van den Voorzitter, en zij die zijne zijde hielden, niet geheel en al verblind, zij zouden uit den stap van het 29 tal, ten duideljksten hebben kunnen bemerken, hoe weinig staats 'er op *stilzwijgen* te maaken was, en dat het zelve in het onderhavige geval, alles behalven goedkeuren en toestemmen was: zij zouden zich niet gekitteld hebben met de uitbundige lofspraaken, waar mede zij, door het Fransch Bewind als overladen werden, toen de Minister der Buitenlandsche zaaken te *Parijs*, aan den Gezant *Blaauw*, zich over het gebeurde van dien dag zoo vleijend hooren liet. Een stuk dat wij hier overnemen zullen, ten einde onze Lezers in staat te stellen, om hen te doen zien hoe veel aandeels het Fransch Bewind, en des-

E s

zelfs

felfs Gezant (*) *de la Croix*, aan het gebeurde van den 22 *Januarij* moest toegekend worden. Dus luid het.

„ BURGER! Door U onderricht van de merkwaardige gebeurtenis op den 3 *Pluiofe* (22 *Januarij*) in den *Haage* voorgevallen, had ik mij gehaast, om alle de omftandigheden, daar „ van

(*) Dat de Revolutie van den 22 *Januarij* 1798. op begeerte, of met toeflemming van het Fransch Bewind bewerkt was, lijdt geen den minstep twijffel, wanneer men in aanmerking neemt, dat een der Fransche Dagbladschrijvers, geen zwarigheid maakte, om 'er zich dus over uit te laaten. „ *Dewijl de Hollanders in geene drie jaaren in staat zijn, om het over de Constitutie die hen gelijkt, eens te worden, verzekerd men, dat te PARIJS een ontwerp is gereed gemaakt, ingericht om de vorderingen der onderscheidene Partijen te vereenigen, om de Onafhankelijkheid en de Welvaart der Batavaasche Republiek te versterken, en dezelve een gevestigd en energiek Gouvernement, in staat om ons derzelve Alliantie nuttig te maaken, te verschaffen. Dit Plan, zegt men, moet aan het Committee tot de Constitutie, van de Nationaale Vergadering worden aangeboden, met verzoek, van het aan te neemen, zoo als het ligt; of ten minsten, van het tot een basis van deszelfs arbeid te stellen. Wij kennen hetzelfde niet, — maar het heeft zeer veel in zijn voordeel, dewijl men onder de voornaamste Opstellers daar van de Burgers DAUNAU en TRAILLHARD benoemd.*”

„ van ter kennisse van het Uitvoerend Bewind te
 „ brengen, en de Misfives van den Burger *de*
 „ *La Croix*, hadden mij zedert in staat gesteld,
 „ om aan hetzelfde de snelle en gewichtige ge-
 „ volgen daar van mede te deelen.

„ Eene zoo heilrijke en volkomene herschep-
 „ ping in den tijd van weinig uren, zonder
 „ stooring der rust, en zonder wederstand daar-
 „ gesteld; de bijna ogenblikkelijke overgang van
 „ een Regeeringstelsel dat tevens op Regeering-
 „ loosheid, en Bondgenootschappelijke denkbeel-
 „ den gegrond was, tot een vorm van Bestuur,
 „ dat, hoe zeer nog provifioneel, echter reeds
 „ het beeldtenis van een gevestigd Bestuur ver-
 „ toont, en binnen weinig tijds eene gevestigde
 „ Constitutie beloofd; deze gelukkige Zegepraal
 „ van den Nationaalen wil, over de Kluisters van
 „ gewoonte of eigenbelang behaald, die sedert
 „ vier jaaren bij de Bataven de verheven vlugt
 „ der Vrijheid stremden, kon niet nalaten door
 „ het Fransch Gouvernement naar waarde ge-
 „ schat en gevoeld te worden.

„ Aangevuurd door het oprecht verlangen, om
 „ de Bataaffche Republiek, zijne Bondgenoot
 „ in het verzekerd bezit der Vrijheid en der rust
 „ te zien; een levendig belang daar in stellende
 „ dat deze Republiek, in eene spoedige en be-
 „ stendige Organisatie, de middelen vinde, om

„ haaren vorigen welvaart te herstellen, en zelfs
 „ te boven te streeven, vereenigde het alle zijne
 „ wenschen om dit oogenblik daargesteld te zien,
 „ waarop deze Geconstitueerde Mogendheid haa-
 „ re krachtdadige bereidvaardigheid, en nuttig
 „ werkzame pogingen in gemeenschappelijke ver-
 „ bindtenis met die van *Frankrijk* zou kunnen
 „ vereenigen: doch de eerbied welken het aan
 „ de Onafhankelijkheid van elken Staat toedraagt,
 „ had hetzelfde verhinderd, om aan zijne Agen-
 „ ten in de Bataafsche Republiek eenigen last te
 „ geeven, tot het doen van eenige andere pas-
 „ sen, dan die van hun eigen voorbeeld; en
 „ niettegenstaande het gering gevolg, dat het
 „ daar van ondervonden had, volhardde het bij
 „ dezelve handelwijze, in afwagting, dat het ei-
 „ gen vermogen der dingen, de voortgang der
 „ rede, en de geestkracht der Patriotten, dien
 „ onvermijdelijken Zegepraal der waare Grondbe-
 „ ginselen zou behalen, volgens welke het
 „ Lichaam der Maatschappij, op eene wettige en
 „ verstandige wijze in geregelde orde kan gebragt
 „ worden.

„ Deze verwachting is volkomen vervuld: het
 „ geen reeds gedaan is laat geene rede van
 „ ongerustheid voor het toekomstige overig: de
 „ weg is gebaad, en binnen weinige dagen
 „ moet het doel bereikt zijn.” „ Reeds heeft

„ de

„ de Minister der Franſche Republiek, als een
 „ waardig Tolk der gevoelens van hen die hij
 „ vertegenwoordigd, aan de Bataaſſche Natie, aan
 „ derzelve Wetgeevers, aan haar nieuw Beſtuur,
 „ de volle weltevredenheid der Franſche Natie²
 „ en van het Uitvoerend Bewind te kennen ge-
 „ geven (*).

„ Ik ben gelast Burgers! dezelfde uitdrukkelijke
 „ betuigingen der vriendschap te herhalen, en,
 „ in de overtuiging dat gij onverwijld nieuwe
 „ Geloofsbriefven zult ontfangen, ſtaat het mij vrij
 „ U te verzekeren, dat het Uitvoerend Bewind
 „ van *Vrankrijk* zich voorbehoud, om tevens
 „ met uitdrukking van het genoegen, welk het
 „ gevoeld heeft bij gelegenheid dier gebeurtenis,
 „ waar van de tijdrekening der Bataaſſche Her-
 „ ſchepping zich dagtekent, U in het openbaar be-
 „ tuiging te doen, hoe zeer het zich met de
 „ hoope vleit, van tſwe Natie volkomen geluk
 „ te zullen kunnen wenſchen, met de welgeves-
 „ tigde daarſtelling eener vrije Volksgezinde Con-
 „ ſtitutie, geregeld naar de waare gronden van
 „ eene vertegenwoordigende Regeeringsform. —

„ OBT-

(* Men zie dit in het vorig v. DEEL *Bladzijde*
 450. en vervolgens, benevens het antwoord dat daarop
 door *Midderigh* gegeven werd.

„Ontfang hier mede Burger! de verzekering mijner volkomendste hoogachting.”

(geteekend)

CH. M. TALLEYRAND.

Wij hebben de moeite genomen om de beide Stukken aftefchrijven en onder het oog onzer Lezeren te brengen, *eensdeels*, om hen te doen zien, langs welke wegen, en door welke midde-len het onkundig en ligtgelovig deel der Natie door Vreemden, zoo wel als door eigen Landge-nooten gevleid werdt, met de streelendste uir-zichten, dat men nu wel haast de guldē Eeuw zou zien herboren worden: en *anderdeels*, om aan te toonen, dat veele Leden der Vergadering, die buiten het waare geheim der bewerkte Revolutie gehouden waren, door de schrikbarendste omstan-digheden eene Verklaring afgedrongen werdt, waar van zij het ongerijmde en nadeelige gevoel-den; en dat zulks te erkennen hen minder oneer of schande bij de Natie berokkende, dan de vio-lente maatregelen der overblijvende Leden, in-gevolge de helsche raadgevingen, van BERNAR-DUS BOSCH *Cum suis*, tegen hunne medeleden in het werk gesteld: maatregelen, welken met het

vol.

volste recht, als de eerste daaden van geweld, dier onwettige Vergadering, in 's Lands Geschiedenis zullen gebrandmerkt staan.

Op deze wijze het zwaarste ys gebroken, en den moeilijksten weg gebaad te hebben, kwam het 'er nu maar op aan, om de beraamde maatregelen ter uitvoer te brengen. Reeds op den 25 Januarij werdt het nieuw benoemd *Uitvoerend Bewind* beëdigd, en met veel Feestgebaar geïnstalleerd. Het was aan *Pieter Vrede*, *Wijbo Fijnje*, en *Stephanus Jacobus van Langen*, dat op dien dag de klem der Regeering, en het onbepaaldst bewind over 's Lands dierbaarste belangen door de saamverbondenen werdt toevertrouwd, terwijl, eenen *Barend Wildrik*, Repræsentant, wegens het Geldersch District *Groenloo*; en *J. P. Fokker*, wegens het Zeeuwsch District *Middelburg*, ter Vergadering gezonden zijnde, als bloote *Figuranten*, of *Bijzitters*, aan het zoo even genoemde *Driemanschap* werden toegevoegd. Het was bij die gelegenheid dat, eenen *F. Rant*, Plaatsvervanger van den Repræsentant *Fronhoff*, wegens *Enkhuizen* benoemd, en nu als Lid der Vergadering opgetreden zijnde, de man was, die het navolgend voorstel aan zijne medeleden deedt. Naar zijne begrippen, behoorde de Vergadering zonder eenig verwijl te Decreteeren: „ het

„ vernietigen van alle Gewestelijke Souveraini-
 „ teiten: de inéensmelting der oude Staatsschul-
 „ den: de vernietiging van het Leenroerig stelsel:
 „ de afscheiding van Kerk en Staat: de bepa-
 „ ling van het Stemrecht, MET UITSLUITING
 „ VAN DE VOORSTANDERS VAN ORANJE,
 „ en der uitsluiters van 's Volks Oppermacht, en der
 „ Een- en - Ondeelbaarheid, tot op 10 Jaaren
 „ naa de aanneming der Constitutie, zullende
 „ de wijze daar van nader worden bepaald: —
 „ de daarstelling van een Democratisch repræ-
 „ sentatief Gouvernement, uit twee Kamers be-
 „ staande: de storting van alle inkomsten in ééne
 „ Nationaale Kas: het daarstellen van een
 „ nieuw Finantieel stelsel, gegrond op ieders
 „ relatief vermogen: de vernietiging der Pro-
 „ vinciaale Quota's: het formèeren der Petitiën
 „ door het Uitvoerend Bestuur, en de bekrach-
 „ tiging daarvan door het Wetgeevend Bestuur:
 „ het aanstellen van Commisfariſen der The-
 „ ſaurie door het Uitvoerend Bestuur, en der
 „ Reekenkamer door het Wetgeevend Lichaam:
 „ de verdeeling van het grondgebied der Repu-
 „ blik in Departementen: de afscheiding der
 „ Wetgevende, Uitvoerende, en Rechterlijke
 „ Machten: de Commisſien van het Uitvoerend
 „ Bestuur: de tijd en verantwoordelijkheid hun-
 „ „ 1167

„ *ner Administratie: het daarstellen van een*
 „ *hoog Nationaal Gerechtshof, en Vreederech-*
 „ *ters: de vorming van Civiele en Crimineele*
 „ *Werboeken, drie Jaaren naa het aanneemen*
 „ *der Constitutie: de toekenning aan Burgers*
 „ *om personeele voordrachten te doen: de Orga-*
 „ *nisatie van Volks-Societeiten: het recht van*
 „ *herziening der Constitutie naa 5 Jaaren:*
 „ *de Organisatie der Burgerwäpening: de*
 „ *Jaarlijkse verantwoording der Gelämidde-*
 „ *len: de verklaring van onveranderlijken af-*
 „ *keer aan het Stadhouderlijk Bewind, Aristo-*
 „ *cratie, Foederalisme, en Regëeringloosheid,*
 „ *door alle Amprenaaren af te leggen: en ein-*
 „ *delijk eene alternaauwste verbindtenis met de*
 „ *Fransche Republiek.*” En om alle deze, zoo
 als in eenen adem opgenoemdë gewichtige ver-
 anderingen daar te stellen, moest de Vergadering
 naar 'smans oordeel decreteeren. „ A. De ver-
 „ *nietiging van alle tegenwooraige Cömmittè's,*
 „ *behoudens hunne verantwoordelijkheid: UIT-*
 „ *GENOÖMEN DIE VAN DE OOST, EN DE*
 „ *WEST, EN HET COMMISSARIAAT VAN*
 „ *DE FRANSCHÉ TROUPES. (*)* B. *Het*
 „ *aan-*

(*) *Waarom wierden deze aangehouden, daar alle de*
anderen ontbonden werden? zoo vraagt hier welligt een
opmerkzaam Lezer. Laaten wij de zodanigen hier zeg-
gen

„aanstellen van zes Agenten, te weeten voor
 „Buitenlandsche zaaken; voor Binnenlandsche
 „zaaken; voor de Justitie; voor de Finantie;
 „voor den Oorlog; en voor de Marine, benevens
 „Agenten bij de Administratieve Machten, om
 „te zorgen, voor de uitvoering der Wetten.
 „C. De Organisatie van de Administratieve
 „en Rechterlijke Machten. en D. Het verkla-
 „ren van afkeer aan Stadhouderschap, Aris-
 „tocratie, Foederalisme, en Regeeringloosheid
 „door alle Ambtenaaren.” Voorstellen, die met
 even denzelfden spoed toegestemd en vastgesteld
 werden, als waarmede dezelve door den genoem-
 den *Rant* waren voorgedragen geworden, tot
 geen geringe blijdschap van de toehoorders op
 de opgevolde Tribunen, die deswegens, door
 handgeklap en toejuichingen hunne vreugde aan
 den dag lagen.

En

gen mogen te geloven, dat zulks niet zou te pas geko-
 men zijn in de kraam van het *Driemanschap*. Had
Fijnje rekening en verantwoording gedaan van de Kas
 van de O. I. C., van *Langen* en *Consorten* hadden die
 Kas niet kunnen besteelen, en *Vreede* zou geen Lakens
 voor de Franfche Troupes en gewapende Burgers ge-
 leverd hebben. Dit in het oog houdende, is men dan
 niet gedwongen om te moeten geloven, dat de geheele
 Revolutie van 22 *Januarij*, aan geene andere oogmer-
 ken, dan aan de suoddste wanbedrijven is toe te kennen?

En hoe wierd dit alles bij de Provinciaale of Stedelijke Bestuuren, en andere Collegien van Bewind aangezien en opgenoomen? Waren die allen gereed en genegen, om het door hun uitgeoeffend wordend gezach, aan het nieuw opgeworpen Bestuur aftestaan? Gewichtige vraag voorzeker, doch welks rechte beantwoording wij ons niet onderwinden zullen, daar wij voor ons ten allen tijde rede hadden, om de schijnbaare bereidvaardigheid die de meesten daar bij vertoonden, veel eer voor het uitwerkfel van vreeze, dan van hunne overtuiging aangaande het nuttige en noodzaakelijke dier bevelen te begroeten. De *Repräsentansen van Holland* (ten minsten het meerderdeel) waren de eersten, welken *Provincialiter* aan het bevel der Constitueerende Vergadering gehoorzaamden, daar zij hunnen toenmaligen Voorzitter, (den Haarlemschen Boekverkoper *Adriaan Loosjes*), met 12 andere Leden, en den Secretaris hunner Vergadering in last gaven, om zich naar de Vergaderzaal der Repräsentanten te begeven, en aan dezelve, het bericht overtebrengen, dat de Hollandsche Volksbestuurders volkomen genoeg namen in het gebeurde op en sinds den 22 *Januarij*, en in allen opzichte bereid en genegen, om het begonnen werk te helpen voltooijen. Een last, die door den zoo evengenoemden Præsident, door het Uitspreken van eene
wijd-

wijdluftige Redeyoering werd; uitgevoerd, die allerwegen bewijzen opleverde, door welk eenen Geest, dien spreker, in die oogenblikken vervuld was; eene Harangue, die (als 't ware,) tot een spoorflag strekte voor de overige Gewestelijke Bestuuren, om zich zonder eenigen tegenstand, naar den gang des werks te richten, waartoe men zich alletwegen, ondanks alle bedenkingen, die daar over ontstaan moesten, genooddrongen zag, op het zien van de strenge maatregelen, welken door het nieuw Bewind genomen werden. *Strenge maatregelen!* zal men hier soms verwonderd vraagen! Was dit bestaanbaar met de Vrijheid? Kon men zich op die wijze over de vrije keuze der Natie beroemen, waarvan men zoo breed opgaf? Hoe dit zij, niets is zekerder dan even dit, dat aan strenge maatregelen de toestemming der meeste Collegien van Bewind in alle de Gewesten is toe te schrijven, daar een groot voorstander en verdediger van het ten zetel gestegen Bewind, zich niet schaamde deswegens te zeggen. „ *In* „ *geene der Gewesten was eenige tegenkanting.* „ *De Bezettingen, die zich in dezelve bevonden;* „ *hadden allen de strengste bevelen, om de gestel-* „ *de Orde te handhaven*” En op welk eene wijze moesten zij die Orde handhaven? En wat was het gevolg van het uitvoeren dier gegevene bevelen?

len? „Zij,” (zegt hij) „die het nog waagden, slechts een twijfelachtige houding” (dus geen dadelijken tegenstand of weigering) „aan te neemen, door zich op hunne afhankelijkheid van de Oppermacht des Volks hunner Gewesten te beroepen, en de onderwerping te verschuiven tot zij den wil van het Volk in de Grondvergaderingen opgeroepen, verstaan hadden, ontzagen daadelijk zodanige bevelen, die hen geene andere keuze overlieten.” (*) En
op

(*) Zie ROGGE *Geschiedenis der Staatsregeling*. Bladz. 519. Een bewijs dat hier zeer veel afdoet, ten betooge, dat zij de waarheid aan hunne zijde hebben, die met ons als vast en zeker stellen, dat al het zwetsen op het *Volkgezacht*; op de *onschendbaarheid van de gehelligde Personen der Volksrepresentanten*, enz. (waar van men in die dagen de Raadzaalen weergalmen, en de nieuwspapieren vullen deedt), louter bedrog en Hersfenschimmig was. Het waren bij ons niet anders dan speelpoppen, die men het alles gelovend, onkundig gros der Natie, in den beginne der Revolutie in de hand gaf, en waar mede men hetzelfde zich in de Clubben vermaaken liet, zoo lang het in de kraam van Gelukzoekers te pasfe kwam; maar zoo draa was dat oogmerk niet bereikt, of men nam hen die pop uit de handen, en smeet dezelve in een hoek, waar in dezelve liggen bleef. Niettegenstaande men op den duur bleef beweeren, dat het Volk *Oppermachtig*, en elken *Representant onschendbaar* was, zoo ontzetta men de
door

op deze wijze verkregen eenige weinige kleine Dwingelanden, alles naar hunnen zin.

„ *Nimmer* ” (zegt een zeer geleerd Duitfcher)
 „ *wordt de braave Man, in één oogenblik in een*
 „ *Booswicht hervormd, of, omgekeerd, de Boos-*
 „ *wicht tot een Braaf Man herfchapeu; de*
 „ *eerste, de weg der Deugd moedwillig ver-*
 „ *laatende, vervalt allengs van het eene kwaad*
 „ *tot het ander, en veroorloofd zich al fnooder*
 „ *en fnooder handelingen.*” Een gezegde, dat
 door niemand met grond zal wederfproken wor-
 den, die eenigermaate met opmerkzaamheid den
 loop der menfchelijke bedrijven gadeflaat, en dat
 in het *Driemanfchap*, dat wij ten Zetel ftijgert
 zagen, op de duidelijkefte wijze is bewaarheid ge-
 worden. „ *Zij toch, zegt ROGGE, bedenkende,*
 „ *dat eene fpoedige en zeer gemaklijk behaalde*
 „ *overwinning, soms moeilijk te behouden is,*
 „ *waren ijverig bedacht, om zoo wel de eerfte*
 „ *fchok van verrukking des eenen, als van de*
 „ *ontzetting des anderen, tot het meest moog-*
 „ *lijk*

door het Volk gekozene Repraefentanten, van hunne pos-
 ten, en zette de kundigften onder hen, op de willekeur-
 igefte wijze in gevangenis, of verzond hen in Balling-
 fchap! Bedrijven, waar door het Volk, en zij die het
 zelve gezegd werden te vertegenwoordigen, op de fchan-
 delijkfte wijze beledigd en gefchonden werden.

„lijk voordeel te bezigen, en de strengste en
 „nadrukkelijkste maatregelen te neemen, zoo
 „om de aangenomene beginselen van Bestuur,
 „de Eén- en Ondeelbaarheid der Republiek,
 „meer en meer te vestigen; als om alle ont-
 „werpen ter wederinvoering van de oude Orde,
 „of tot tegenkantsing en belemmering; ook alle
 „woelingen, geduurende de Deliberatien over,
 „of bij het invoeren van de Staatsregeling,
 „zelfs in den eersten Kiem te verstikken.”

Zie daar het pad dat zij opsloegen, toen zij zich de teugels van het hoogst gezach bezorgd hadden! Niet te vreden dat zij anderen uit den zadel geligt hadden, beijverden zij zich, om deze overwonnelingen al het gewicht van hunne Macht en Wraak te doen gevoelen: niet alleen, door hen voor geheel de Wereld, zonder eenig wettig bewijs, van de snoodste wanbedrijven te beschuldigen, maar aan die beschuldigingen een schijn van geloofwaardigheid te hechten, door een aantal van hunne voorige Collegen, van derzelver natuurlijke Vrijheid te beroven, en buiten access van vrienden en bekenden gevangen te houden. Immers, het was op den 3 *Februarij*, dat zij eene Proclama-tie aan het Volk deeden afkondigen, waar in zij dit volgende aan de Natie bekend maakten:

„Heeft de groote dag van den 22 Januarij
 „laatsleden, de Vrijheid van den oever des ver-

VI. DEEL.

D

„derfs

„ derfs, waarop zij door eenige weinige kwalijk-
 „ gezinden gebragt was, gered; het is een plicht
 „ geworden voor hun die het Bestuur in handen
 „ kregen, die zege zich ten nutte te maaken,
 „ en de Vrijheid zelve voor nieuwe aanvallen te
 „ beveiligen. — Het is een plicht geworden,
 „ hen die listig voorgaven hunne vrienden te
 „ zijn; maar zich bevlijgden, door het voor-
 „ staan van Aristocratie en Foederalisme, haar
 „ den Moorddolk in het hart te stooten; het is
 „ (zeggen wij) een plicht geworden de boos-
 „ aartige bedoelingen der zodanigen te beteuge-
 „ len, en hen het volvoeren derzelve onmoog-
 „ lijk te maaken: immers tót zoo lange, dat eene
 „ vastgestelde order van zaaken in ons Vaderland
 „ het zelve in eenen staat zal hebben gesteld,
 „ in welke het van der snoonen woelingen niets
 „ meer zal te vreezen hebben.

„ Sints de Constitueerende Vergadering heeft
 „ nodig gevonden, tegen eenigen haarer Leden
 „ middelen van voorziening te moeten in het
 „ werk stellen; sints dien tijd hebben zij geene
 „ de minste blijken gegeven, dat zij in denkwij-
 „ ze veranderd, of der Vrijheid minder gevaar-
 „ lijk zouden zijn: integendeel, eene houding
 „ die niets minder dan eene plichtschuldige on-
 „ derwerping aankondigde; aanhoudende woelin-
 „ gen; bedenkelijke samenkomsten en verbindte-
 „ nis

„ hisfen, moeten een ieder overtuigen, dat de
 „ veiligheid van den Staat vorderd, middelen in
 „ het werk te stellen, welken het onmooglijk
 „ maaken eene famenspanning te doen geboren
 „ worden, of veelligt reeds noodzaaklijk zijn
 „ geworden, om den draad derzelver geheel af-
 „ tefnijden (*).

„ En zouden zódanige voorzorgen, door eene
 „ wijze Staarkunde noodzaaklijk, niet tot hand-
 „ having der Rechtvaardigheid onontbeerlijk kun-
 „ nen worden? of hebben wij, om maar een
 „ enkel geval te noemen, niet maar een onder-
 „ zoek te doen, naar de oorzaaken van het doen
 „ uitloopen van 's Lands Vloot? (†) En zou dit
 „ on-

(*) Men ziet dus, dat eene *houding*, een *verschil te denken*, een *kenze omtrent vrienden*; de *vrees dat 'er zal samengespannen worden*, bij deze voorstanders der Vrijheid, drangredenen waren, om hunnen evenmensch, van zijne Vrijheid te beroven! Hoe schandelijk! Hoe onbestaanbaar met alle gezonde begrippen van waare Burgerlijke Vrijheid! De Spaansche Inquisitie deedt even het zelfde, om allen die hen in den weg stonden uit de famenleving te verbannen.

(†) Wij willen onze Lezers verzocht hebben, zich te herinneren, wat wij aangaande het uitloopen van de Vloot, op den 7 October 1797, en den ongelukkigen Zeeslag die 'er den 11 *dito* op volgde, verhaald hebben in het V. Deel Bladz. 355 tot 388: en nu willen wij

„ onderzoek, dat zich van dag tot dag nog meer-
 „ der opklaart, geen rede kunnen opleveren, tot
 „ een naauwer en meer uitgebreider toever-
 „ zicht(*)?

„ De Constitueerende Vergadering bij speciaal
 „ Decreet van den 31 *Januarij*, heeft ons ge-
 „ last, ten aanzien van die der gewezene Repra-
 „ sentanten des Volks van Nederland, die zij op
 „ den dag onzer groote Omwenteling in verzeke-
 „ ring deedt stellen, en omtrent alle andere Te-
 „ genstanders en Vijanden van den tegenwoordi-
 „ gen gelukkigen stand der zaaken, zodanige
 „ middelen van voorziening in het werk te stel-
 „ len,

het aan hen gerustelijk verblijven laten, om te oordeelen in hoe verre die gebeurtenis een grond kon opleveren om bijna 40 personen gevangen te zetten.

(*) Het zal niet roekeloos kunnen genoemd worden, dat wij naa een tijdverloop van ruim 7 Jaaren, dat deze vraag gedaan is, volmondig antwoorden: *Neen! het uitloopen dier Vloot gaf U geene rede tot zulke geweldadige stappen.* Het onheil der Vloote bejegend, is te zoeken in de reden die uwen Admiraal opgaf, zeggende: *Alles was ons op dien dag tegen.* — Wat verder het *Licht* betreft, *dat dag aan dag klaarer wordt:* naa 7 Jaaren tijds, is het nog niet meer dan een schemerlicht, dat over die gebeurtenis is opgegaan, en dus ziet men dat het hier wonder inkomt, om zoo breed optegeven van opzettelijk gepleegde en bewezene wandaden, welke die arrestatien alleen wettigen konden.

„ len, als de veiligheid van den Staat zoude ver-
 „ eischen. Dien ten gevolge is het dan, dat
 „ wij, naa hen van hunne respective Ampten en
 „ Bedieningen vervallen verklaard te hebben, de
 „ Burgers gewezene Repræsentanten, *van Bey-*
 „ *ma, van Castrop, van Hamelsveld, Kante-*
 „ *laar, de Mist, Pasteur, Scheltema, de Sit-*
 „ *ter, van Hooff, van Maanen, van der Spijk,*
 „ *Brouwer, Stoffenberg, van Eck, Bijleveld,*
 „ *Vitringa, de Vos van Steenwijk, Hultman,*
 „ *van der Hoop, van Kleffens, en Cambier, ook*
 „ *Bicker, Hahn, Queijsen, de Beveren, Jor-*
 „ *dens en H. Gevers,* gewezene Leden van de
 „ Commissie van Buitenlandsche Zaaken, hebben
 „ doen in civile verzekering neemen, in veilige
 „ bewaarplaatsen overbrengen, en buiten *Acces*
 „ stellen, tot dat de Orde in ons Vaderland ge-
 „ vestigd, de Vrede, of eene gelukkige Consti-
 „ tutie, eene algemeene gerustheid en verzeke-
 „ ring tegen alle ommekeer van zaaken zal ge-
 „ geven hebben: met voorbehouding echter, dat
 „ des onverminderd het recht zijnen vrijen loop
 „ zal gelaten worden, tegen alle zodanigen der
 „ civiel gearresteerden, als de voortgang van het
 „ door ons begonnen onderzoek zal doen blij-
 „ ken aan Staatsmisdaden zich te hebben schul-
 „ dig gemaakt, het welk als dan aan de uitspraak

D 3

„ van

„ van den gewonen en wettigen Rechter zal
 „ overgegeven en gelaten worden.

„ Dit was het Medeburgers! het geen wij ver-
 „ plicht waren ter uwer kennisse te brengen. —
 „ Vorderd de veiligheid van den Staat, als een
 „ onschendbaare plicht van ons, dat wij tot zo-
 „ danige middelen van voorzorg onzen toevlugt
 „ moeten neemen; wij verzekeren gelijkrijdig,
 „ dat wij even onkreukbaar eenen anderen plicht
 „ zullen uitoeffenen, namelijk dien van mensche-
 „ lievendheid. — Wij zullen beiden onaffcheid-
 „ baar vereenigen, en terwijl de Staatkunde ons
 „ tot middelen van beveiliging noodzaakt, zal de
 „ hand der menschlievendheid de banden zoo
 „ veel mogelijk verzachten, welken het belang des
 „ Vaderlands in deze oogenblikken noodzaaklijk
 „ maakt.”

Het was dan ook ingevolge van dit Decreet, dat reeds in den volgenden nacht, het huis-arrest van de genoemde Leden veranderd werdt in eene civiele gevangenis, daar zij op het onverwachtse uit hunne huizen geligt, in rijdtuigen geplaatst, onder eene sterke bedekking van militairen, naar het wel eer Vorstelijk Lusthuis de *Oranjezaal* overgebracht, en van alle gemeenschap met vrienden en bekenden verftoken, aldaar gevangen gezet werden,

Schrik-

Schrikbaarende omstandigheden voorzeker! Het nieuw Bestuur, op zulk eene Despotieke en Revolutionaire wijze te zien woeden, tegen zoo veelen hunner voorige vrienden en medeleden. Wat kon dit bij de onderdrukte partij anders doen geboren worden, dan eene bange vreeze, dat eene nieuwe vervolging ook tegen hen allen, zeer zeker voor de deure stond? ARIJ VOOGD, wegens het District *Schiedam*, in de Constitueerende Vergadering sessie hebbende, wierp daar toe het eerst de Bal op, toen hij op den 8 *Februarij* het voorstel deedt, om te Decreteeren, *dat van nu af aan, alle Oranje of Gemeenebestgezinde Societeiten, zouden gesloten en verniesigd, en geene andere geadmitteerd worden, dan van zulken, die uit Stemgerechtigde Burgers, soegedaan de Een- en ½ Ondeelbaarheid, waren saamgesteld.* Een voorstel, het welk, hoe zeer strijdig met alle gezonde denkbeelden van Burgerlijke Vrijheid, en de voorgewende gronden der Revolutie zelve, nauwlijks was voorgedragen, of het werdt door de Vergadering met driftvervoering in een Besluit veranderdt, en mitsdien alle Societeiten, en Gezelschappen, saamgesteld uit lieden van eene eerlijke en gematigde denkwijze, en met geene bijzondere Staatkundige bedoelingen bijeengekomen, uit een gejaagd, en de gebouwen door dezelve gehuurd of aange-

D 4

kocht,

kecht, geréchtelijk gesloten, terwijl daar en tegen aan de veelvuldige Clubfen der Revolutionairen, aanmerkelijke voorrechten en vrijheden werden toegeftaan. Trouwens, die overhaasting in het decreteeren van de belangrijkste Befluiten, fcheen in die dagen aan de order van den dag te zijn, daar in den loop van weinig meer dan éene Maand, alle *Provinciaale en Stedelijke Collegien van Bestuur*, (niettegenftaande, dezelve, als door de keuze des Oppermachtigen Volks aangefield, befchouwd moesten worden,) zoo ook het *Committé tot de West-Indifche Colonien*, en meer andere Corporatien, eensklaps ontbonden werden, en dezelve vervangen door eenige weinige Perfonen, gekozen door *Agenten* voor alle de Gewesten, door het Uitvoerend Bewind aangefield, die, het zij uit onkunde, of ter betere bevoordering van de oogmerken hunner Committenten, met verwerping van oude en latere Reglementen van Regering, door het Volk vastgefteld, (*) de teugels van het Bewind overbragten

(*) Het zal het Nageflacht gewisfelijk nog verbazen doen, wanneer het uit de gebeurtenissen van die beroerde dagen zal te weeten komen, hoe inconfequent, de grootste toongevers en ijveraars voor 's Volks Oppermacht, en deszelfs invloed op het stuk der Regeering, tegen de aangekondigde grondbeginfelen der Revolutie handelden,
 Naauw.

ten in de handen van eenige weinige Personen,
van welken het Uitvoerend Bewind, en de Leden
der

Nauwlijks was de Revolutie door den intocht der Fran-
sche Legermacht bewerkt, of de hoofdbewerkers derzel-
ver, waren in alle *Gewesten*, *Steden*, en *Dorpen*, op het
ijverigst in de weer, om voor hun Gewest, Stad, of
Dorp, een Reglement van Regeering te ontwerpen, het
welk als toen aan het Volk, in de Wijkvergaderingen op-
geroepen, ter goed-of-afkeuring werd voorgesteld, en
vervolgens naa het hooren van de gemaakte Reflectien,
op de plechtigste wijze, tot een altoosduurend richt-
snoer voor volgende dagen werdt vastgesteld en plecht-
statig beëdigd. Hoe veele Riemen papiers, hoe veele
kostelijke uren, en groote kosten, zijn 'er aan al dat
werk niet nutteloos verspild, daar de in den Text ge-
noemde *Agenten*, of liever afgezondenen van het zich
zelve opgeworpen hebbend Uitvoerend Bewind, alle
die Reglementen eensklaps in den hoek smeten, en, zon-
der de Ingezetenen der *Gewesten*, *Steden*, of *Dorpen*
te kennen, eenige weinige Personen, in de Clubs ge-
creëerd en hen opgegeven, tot Collegien van Regeering
aanstelden, van wien zij verzekerd waren, geen denmin-
ten tegenstand te zullen verwachten, bij de ontwikkeling
en invoering van dien vorm van Bestuur, welke het ten
zetel gestegen *Driemanschap* voornemens was door te
drijven? Om dat oogmerk te beter te bereiken, werden
door die *Agenten* de Gewestelijke en Stedelijke Collegien
van Regeering in getal van Leden derwijze verminderd,
en zulke voorwerpen alomme in dezelve getrokken, dat
bij alle doorzichtigen de gegronde vrees geboren werdt,
voor geen geringe verwarring in het beleid der gemeen-

der Constitueerende Vergadering zich konden verzekerd houden, dat zij in alles overeenkomstig hunne inzichten en bedoelingen handelen zouden, daar opzigtelijk van veelen met volle ruimte kon gezegd worden, dat zij ongeschikt waren tot de bekleding der gewichtige posten waar toe zij be-

ne zaaken, *eensdeels*, door de ongeschiktheid van veelen, die uit hunne winkels of werkplaatsen, tot de Raadzaalen geroepen werden: en *anderdeels*, dewijl uit hoofde van het klein getal der aangestelde Personen, verschillende takken van Bestuur, door één en denzelfden Persoon moesten waargenomen worden. Om dit gezegde slechts door één voorbeeld te staven, zal het genoegzaam zijn hier te zeggen, dat het getal der *Haarlemsche Municipaalen*, in 1795. op *Negentien* Leden bepaald zijnde, welken zich onderling in drie Collegien, van *Politie*, *Finantie*, en *Opzicht over Stads Gebouwen en Werken* verdeeld hadden; zoo werd nu door de *Agenten* het getal op *Elf* verminderd, waar van zes derzelver, zijnde een *rustend Predikant*, de *Rector van het Latijnsche School*, een *Apothecar*, een *Kruidentier*, een *Metselaar*, en een *Brandhoutverkoper*, de *Politie* en het *opzicht over Stads Gebouwen* was toevertrouwd: terwijl de *Finantie*, de *Weeskamer*, en *Kerkmeesters-Comptoir*, bestuurd werdt door de vijf overigen, bestaande uit twee *Fabriekeurs*, een *Zijdeverwer*, een *Koekbakker*, en een *Lootgieter*. Wie is met ons niet overreed, dat zulk eene willekeurige wijze van handelen, niet alleen strijdig was met der Steden oude Privilegien en Handvesten, maar ook met de waare belangen der Ingezetenen?

bevoorderd werden, en geene andere verdiensten bezaten, dan bij alle gelegenheden blijken en bewijzen te geeven, dat zij met eenen ingekankerden haat bezielde waren, tegen allen in wier zielen de oude zucht voor de verlorene Voorrechten en Vrijheden nog niet geheel was uitgebluscht. Wij zouden de paalen van ons bestek overschrijden, en het geduld onzer Lezeren te zeer op de proef stellen, wanneer wij door een uitvoerig, en veelal eentonig verhaal, in bijzonderheden de wijze opgaven, waar op deze Zendelingen, in alle de Gewesten, des Vaderlands hunnen hatelijken taak volvoerden, waar door het *Driemanschap*, bij den aanvang hunnes onwettigen Bewinds, zich ongemerkt, bij alle doorzichtigen, als kleine Despoten, en vertrappers van de zoo hoog geroemde Stemme des Volks kenbaar maakten; en het is om die rede, dat wij ons daar van onthoudende, nu verledigen zullen, om eenigfints omstandig optegeeven, de wijze, waar op de nieuwe Gezagvoerders, de zoo deerlijk misleide Natie, eene Constitutie naar eigen zinnelijkheid opdrongen, en met de grootste overhaasting in de handen stopten, waar door zij zich den weg tot de onbepaaldste Heerschappij over *alles* baanden, ten einde daar door hunne in het geheim ontworpen Plannen ten uitvoer te brengen,

On-

Onder de gewichtige besluiten van den 22 *Januarij*, welken wij bevorens opgegeven hebben, is onder de belangrijkste opmerken, dat de Comisie van 21 Leden door de vernietigde Nationale Vergadering benoemd tot het ontwerpen van een Plan van Constitutie, ontbonden, en eene andere, bestaande slechts uit 7 Leden, te weten: OCKERSE, KONIJNENBURG, HOFMAN, VAN ZONSBEEK, NOLST, FOKKER, en GUILJÉ, met dien gewichtigen taak belast werd: en voorts, dat door het vernietigen van het vastgestelde Reglement voor de Vergadering, dat groote struikelblok voor de voorstanders van de begeerde *Een- en- Ondeelbaarheid* was opgeruimd geworden. Niets was dus gemaklijker en zekerder voor het zoo evengenoemde zevental uit te voeren, dan in een zeer kort tijdbestek, der Constituesrende Vergadering een nieuw Ontwerp voor te leggen, gebazeerd op de aangenommene grondbeginselen, welken op den 25 *Januarij* opgegeven waren, in het door ons hier vooren reeds medegedeelde voorstel van den Repräsentant F. RANT, het welk, niettegenstaande zich eenige Leden in den beginne deswegens huiverig toonden, door de verdediging van het Lid LOCKHORST, door de Vergadering, zoo men zegt, *gaaf werd aangenomen*, niet zoo zeer, uit hoofde van een volledige toestemming, geboren

ren

ren uit eene redelijke overtuiging van het nuttige en noodzaaklijke dat in 's mans advis gelegen was, maar meerder door den drang der toenmalige omstandigheden, die allen tegenstand in die onstuimige Vergadering voor de huiverige Leden nutteloos maakten, en waar van hun stilzwijgen en toezien het zeker, bewijs opleverde, toen MIDDERICH den noodlottigen hamerflag gegeven had, waar door het voorstel van RANT in een besluit veranderd werdt, (*) en het luid geschreeuw

(*) Dat wij hier niet dan bij wettigen gevolge dus redekavelen en besluiten, zal ten vollen blijken wanneer wij het gezegde van LOCKHORST hier een plaats inruimen, waar uit (onzes inziens) ten vollen blijkt, dat hij gebruik maakende van de gesteldheid der gemoederen, het werk op de Leest zettende, zich aldus hooren liet:

„ Hoe? hebben wij sints twee Jaaren niet genoeg ge-
 „ leerd, dat het Vaderland niet met *Raisonneeren*, maar
 „ met daaden te redden is? Laaten wij alle discussien
 „ zoo veel mogelijk vermijden, en gelijk op den eersten
 „ dag der Revolutie, veel, zeer veel afdoen. Wat moet
 „ het Bataafsche Volk, wat moet het Fransche Gouver-
 „ nement van ons denken, wanneer wij nu eene zaak
 „ Commissoriaat maaken, die reeds in eene voorgaande
 „ Vergadering, toen wij ons over de beginselen eener
 „ Constitutie verklaard hebben, is afgedaan? Hier komen
 „ geene langwijlige Deliberatiën te pas. — Zondes
 „ zich hier op oogenblikkelijk te verklaren, beschouw
 „ ik de groote zaak, de zaak des Vaderlands verloren.

„ Dat

schreeuw van *Leve de Een- en Ondeelbaare Bataafsche Republiek!* van de opgevolde Tribunes opgaande, de Vergaderzaal weergalmen deedt van vreugde, dat men vóór of met het einde der Maand *Februarij*, het zoo zeer gewenschte Plan van Staatsregeling van het Zevental ontfangen zou. Laaten wij, naa deze aanmerking voor af gezonden te hebben, nu wat nader van nabij bezien, op welk eene wijze de Commissie haaren arbeid ondernomen, en ter uitvoer gebracht hebbe.

„ Door de treurige ondervinding, zoo wel
 „ als door den aart der zaake voorgelicht (zegt
 „ de Heer ROGGE) was het bij de meeste Le-
 „ den der voorgaande Vergadering, reeds een
 „ uitgemaakte zaak geweest, dat de orde op
 „ de invoering eener Staatsregeling, door het
 „ Reglement vastgesteld, juist die invoering vol-
 „ stroekt

„ Dat wij dan niet langer deltbereeren, of het advijs
 „ eener Commissie inwachten: (*men wilde het voorstel*
 „ van RANT, *Commissoriaal gemaakt hebben*) hier moet
 „ geen dag, geen oogenblik verloren gaan.” — Eens
 Harangue, die door VAN ZONSBEEK, eene der Con-
 stitutiemakers, niet weinig ondersteund werd, het welk
 niet weinig bijdroeg, tot het neemen van dat overhaast
 en onberaden besluit, het welk de Natie in het algemeen
 op onberekenbaare schatten, en het onderdrukte deel
 deselven, op stroomen van tranen in het vervolg te
 staan kwam.

„ *strekt onmogelijk maakte. Van deze kluijsters*
„ *ontslagen* (laat hij 'er op volgen) **KEERDE**
„ **DE VERGADERING DIE ORDE OM, STEL-**
„ **DE EERST DE GRONDTREKKEN VAST,**
„ **VAN DIE STAATSREGELING, WELKE**
„ **ALLEEN, EN GEENE ANDERE ZIJ WIL-**
„ **DE AANNEEMEN, VERKOOS DEZELVEN**
„ **TOT RICHTSNOEREN VAN HAARE HAN-**
„ **DELINGEN, EN VERBONDT HET UIT-**
„ **VOEREND BEWIND OM EVEN DIEZELF-**
„ **DE BEGINSELEN TE VOLGEN.**” Zonder
ons op te houden met de opgave van een reeks
gewichtige bedenkingen, die ons bij het over-
schrijven van deze regelen voor den geest ko-
men, willen wij alleen onze Lezeren verzocht
hebben, om dit gezegde te vergelijken, met alles
wat wij in het voorgaande gedeelte dezer Ge-
schiedenis, wegens het kibbelen en haarkloven,
over het ontwerpen van eene nieuwe Constitutie,
zoo in de twee Nationaale Vergaderingen, als
daar buiten in de Volks Clubs, gezegd hebben:
en dan twijffelen wij niet, of elk die der waar-
heid hulde doet, zal met ons overtuigd zijn, dat
het agterblijven, van eene voor dit Land ge-
schikte en berekende Staatsregeling, niet zoo
zeer te zoeken was, in den *aart der zaake*, en
eene daar uit afgeleide *onmogelijkheid*, die men
voorwende oorspronkelijk te zijn uit het vastge-
stel.

stelde Reglement van orde voor de Vergadering; maar veel meer daar in, dat de Voorstanders van het *Unisme*, niet dulden wilden, dat 'er zelfs een schaduw van het bij hun gehaatte *Foederalisme* in de te scheppene Constitutie aanwezig bleef. Dit in het oog houdende, dan valt niets gemakkelijker te bevatten, dan dat de onwettige Constitueerende Vergadering, die nu door het gebeurde op den 22 *Januarij*, van alle banden zich ontslagen had, ook met opzicht tot het ontwerpen eener Constitutie, zich een geheele andere handelwijze veroorloven zou, *dat zij* (om ons van de eigen woorden van gezegde Schrijver te bedienen) *de orde geheel omkeeren zou*. Waarom? *was dat ter bevoordering van het heil des zuchtenden Volks? of ter duurzaame daarstelling van het geluk, den meerderen bloei, en welyaart des zoo fel geteisterden Vaderlands?* oogmerken, die zij verplicht waren alleen te bevoororderen: Alles behalven dat, *maar om dat* (volgens 's mans gezegde) de nieuwopgeworpene *Vergadering*, VERKOOS, *eerst de grondtrekken vast te stellen, van die Staatsregeling, welke alleen, en geene andere, zij voorgenomen had te doen opstellen; zelve aan te neemen, en vervolgens in te voeren, en waar toe zij het nieuw opgeworpen Uitvoerend Bewind, ook wilde verplicht hebben: en, wij schroomen niet om bij*
de-

deze, door de zoo evengenoemde Voorftander en Verdediger van alles wat 'er op den 22. *Januarij* en vervolgens gebeurde opgegevene rede, voor zulk eene willekeurige handelwijze, nog ~~was~~ anderen te voegen, welker eerste wij ontleenen uit het zoo *straks aangehaalde gezegde van den Repräsentant LOCKHORST*, toen hij aan zijne medeleden vraagen durfde: *wat zou het Fransche Gouvernement van ons denken, wanneer wij de zaak Commissoriaal maaken wilden?* en de tweede, uit het bedrieglijke dat 'er gelegen is, in de voorzorg die de Vergadering voorwendde tegen alle overheersching, of misbruik van gezach, door het Uityoerend Bewind, genomen te hebben, verbindende hetzelfde om even diezelfde beginselen te volgen. Drie redenen, die wanneer men dezelve aan de toetsteen der waarheid strijkt, de proef niet doorstaan kunnen, en hoe men dezelve ook likken en plooijen wille, het willekeurig gedrag der Constitueerende Vergadering in geen en deele wettigden: jaa, die aan de zijde van het zevental van Constitutiemakers, de grootste ongerijmdheid opleverden, welke men zich immer verbeelden kan, daar zij het bedrieglijke van de opgegevene drangredenen, in het helderst daglicht plaatsen. Dit gezegde zal mogelijk in sommiger ooren hard klinken, maar dit beneemt 'er echter der waarheid niet van; wanneer men, be-

VI. DEEL. E. trek-

trèklijk het *Eerste Argument* slechts in aanmerking neemt, dat het der Constitueerende Vergadering, zelfs dan, wanneer zij door het Volk op ~~eene~~ wettige wijze was bijeengeroepen, (het welk hier echter het geval niet was) niet vrijstond, om naar willekeur, en alleen. OM DAT ZIJ ZULKS VERKOOS, die vastgestelde order, alleen ter bereiking van het bedoelde Plan om te keeren. Wat het *Tweede Argument* door LOCKHORST gebezigd, betreft: het gaf wel een beklaglijk bewijs, hoe zeer afhankelijk aan een Nijtheemsch Gouvernement de Vergadering zich onderworpen gevoelde, en hoe ijdel al het zwetsen op *Vrijheid* en *Onafhankelijkheid* was; maar het ontfoeg de Leden der Vergadering van hunne verplichting niet, om 's Volks heil en waarachtig belang als de hoogste wet te blijven eerbiedigen, zelfs in weerwil van het ongenoegen dat zij zich als in het verschiet voorstelden. Het gaf hun geene vrijheid, om zich in een geval van zulk eenen belangrijken aart, als het ontwerpen en invoeren van een Regeeringsvorm voor een geheel Volk is, te schikken, naar de wenken en oogmerken van eenen machtigen Nabuur, maar zich tot een heiligen plicht te stellen, alle bijzondere belangen aan een zijde te zetten, en steeds het algemeen belang van Volk en Vaderland op het oog te hebben, het welk (zoo als

de

de ondervinding geleerd heeft) op het nu ingeslagen pad nimmer kon bevoorderd worden. En welk een waarborg, ter vermindering van alle overheersching of aanmatiging van onwettig gezacht, was 'er toch te vinden in het *Derde Argument*, bevattende *de verplichting waar onder men voorwendde het Uitvoerend Bewind gesteld te hebben, om de vastgestelde Grondbeginselen te moeten volgen*. Ingedaad, wanneer men dit op den keizer beziet, en met de toenmalige gesteldheid van Zaaken en Personen die aan alles den toon gaven, in verband beschouwd, dan is men genoodzaakt, om dat gezegde als een *louter Volkebedrog* aan te merken, en zich te verbazen dat men zoo iets durfde voor te wenden, om de gemoederen van het verstandig deel der Natie, voor de vrees van overheersching, door het Uitvoerend Bewind, gerust te stellen. Wie, die in die beroerde en rampzalige dagen niet geheel vreemdeling in Nederland was, en kennis droeg van de openbaare en geheime woslingen der zich noemende *Vrienden van Een-en-Ondeelbaarheid*; wie hunner was onbekend dat de drie Vocaalen van dat Uitvoerend Bewind, zoo niet allen, ten minsten voor een groot gedeelte, met behulp van hunnen boezemvriend de *Minister de la Croix*, de Inventeurs, Bestuurders, en Uitvoerders waren, van alles wat 'er op den 22 *Januarij*, en na

dien dag in het Vaderland was voorgevallen en ten uitvoer gebracht, en dat zij daar bij niet verzuimd hadden, zich zelve niet alleen de *uitgestrekteste macht*, maar ook, een hier te Lande *nimmer gehoord Tractement* te bezorgen, waar in de Constitutiemaakers hoegenaamd geene verandering maaken konden, gesteld zijnde, dat dezen zulks zouden ondernomen hebben. Om dit nog duidelijker te vatten hebbe men slechts het oog te slaan, op de Instructie, welke door de Constitueerende Vergadering, of (zoo als wij liefst geloven en zeker stellen), *door het Driemanschap* zelve, *in voorraad was opgesteld*, en men zal overtuigend zien, dat het geheele Argument, niet meer dan een nul in het Cijffer was, en de Natie niet waarborgde voor misbruik van dat aangematigd souverain gezach. Wij zeggen: *in voorraad was opgesteld*, want het is bekend, dat zij reeds op den 25 Januarij, en dus niet meer dan 3 dagen naa de volvoerde Revolutie, die Instructie beëdigden, en dadelijk een aanvang maakten, om links en rechts alles om verre te werpen wat hun in den weg stond, waar doot aan alles eene geheel andere gedaante gegeven werd, zelfs vóór dat de Constitutiemaakers hunnen taak begonnen hadden. En wat was hier het natuurlijk gevolg van? Geen ander, dan dat zij, die met het Ontwerpen der Constitutie gelast wa-

waren, door dat alles verplicht werden, om door hunnen arbeid, aan alle de gewelddadige handelingen van den 22 *Januarij*, en de aangemaatigde macht van het zich zelve opgeworpen hebbend *Uitvoerend Bewind*, een zekere *sanctie* of *schijn van wettigheid* te geeven; de Natie, onder het geroep van *Vrijheid*, (aan de zwaarste ketenen gesmeed,) door eenige weinige gewetenlooze, nietswaardige kleine dwingelandjes den mond te fluiten, en met eenen yzeren Scepter te beheerschen. Men begon dus, waar men eindigen moest: men spande het paard agter den wagenstrouwens, dit was het natuurlijk maar ook te gelijk rampzalig gevolg, van het *omkeeren*, het eiegendunkelijk *omkeeren*, *der orde van werkzaamheid*, aan vorige *Constitutiemaakers*, door het *Reglement* voorgeschreven: want, in plaats dat de *Hoogstgeconstitueerde* machten het hun toebetrouwd gezach *volgens het voorschrift der Constitutie* uitoeffenen zouden, daar moest men nu de *Constitutie* wringen en buigen, naar de in voorraad bestemde, en reeds aangenomene macht aan het *Uitvoerend Bewind* reeds gegeven, en ook van de onwettige *Constitueerende Vergadering*, die, (zoo als wij in het vervolg zien zullen) op den 4 *Meij*, ondeugend genoeg was, om met vertrapping van den erkenden invloed des Volks op de keuze hunner *Repräsentanten*, zich zelve

A G T I E N D E

ven te verklaaren als het *Wetgeevend Lichaam des Bataaffchen Volks*, en op die wijze, de pas aangenomene Constitutie, op de schandelijkste wijze te schenden. Dit alles in het oog houdende, wie gevoeld dan niet, dat het niets anders dan een opzettelijk bedrog was, het Volk te paaijen met de voorlopige belofte, *dat men de Leden van het Uitvoerend Bewind verplichten zou, om de zoo hoog ten top gevizzelde beginselen van Vrijheid en Onafhankelijkheid te volgen?* Zij toch, waren boven alle Wetten verheven; zij toch, hadden alles van zich afhankelijk gemaakt, en baanden zich, doof het plotselijk ontbinden van alle Collegien, en het Removeeren van duizenden van Amptenaaren, eenen gereeden weg; tot het plaatsen van hunne afhangelingen, van welken zij verzekerd waren, dat zij nimmer eenigen tegenstand te vreezen hadden. Dat wij, dit zeggende niets anders, dan de zuivere waarheid spreken, kan niet wedersproken worden; wanneer men in aanmerking neemt dat zij, bij het doen van den Eed, op de door haar ontworpen Instructie, niet minder dan deze navolgende deelen van de Opperste macht in handen kregen: „ *Schoon verantwoordelijk aan de Vergadering, (*) was het Bewind van dezelve* „ ge-

(*) Wat baatte dit plaatsen van *verantwoordelijkheid*
aan

„ geheel afgescheiden. — Aan het zelve, wordt
 „ de zorg voor de binnen- en buitenlandsche
 „ Rust, zonder eenige bepaling opgedragen.”
 Een juist gepaste gelegenheid, om onder het
 voorwendfel van te zorgen voor de rust, al het
 gewicht van wraak te doen gevoelen aan allen
 die moeds genoeg hadden om hunne stemmen te
 verheffen, over de geldverspillingen en onrecht-
 vaardigheden, die als aan de orde van den dag
 gesteld waren. — „ Aan hun was het beleid der
 „ Diplomatieke betrekkingen met andere mogend-
 „ heden aanbevolen,” dus konden zij over Vrede,
 Oorlog, en Handelbetrekkingen, naar goedvinden
 beschikken. — „ Zij moesten ook de Concert te
 „ werk gaan met het Fransch Gouvernement,
 „ ter bestrijding van den gemeenen vijand, en
 „ dien ten gevolge, hadden zij de vrije be-
 „ schikking over de Land- en Zeemacht des
 „ geheelen Vaderlands, met AMPELE AUTHO-
 „ RISATIE, om de Comité's tot beider bestuur
 „ aan-

aan de Vergadering op den voorgrond van deze In-
 structie? Hoe despotiek en schandelijk zij ook huishiel-
 den; hoe luide klachten over her beroven van Stem-
 recht, het afvergen van nuttelooze Eeden, en liet ver-
 jaagen uit kostwinnigen van alle kanten in den Lande
 opgeheven werden, zij werden nimmer ter verantwoor-
 ding opgeroepen, of de klachten weggenomen.

„aanwezig aan hunne orders te onderwerpen.
 „Even diezelfde macht verkregen zij over alle
 „Provinciaale en Stedelijke Bestuuren, met de
 „faculteit, om dezelvev oogenblikkelijk te ontbin-
 „den, en naar goeddunken te Organiseeren,”

dat is; allen die zij tot bevordering van hunne oogmerken niet geschikt oordeelden, of van wien zij tegenstaand te vreezen hadden, uit het Bewind te zetten, en hunne plaatsen door hunne afhangelingen te doen vervangen: een maatregul, waar mede zij ook den grootsten spoed maakten. —

„Al verder: *werdt hun het RECHT VAN PARENTEN, bij uitsluiting van alle anderen, toegekent*” eene macht, waar op men het bevoorens zoo zeer geladen had, toen dezelve door den STADHOUPER werdt uitgeoeffend, schoon niet anders dan op *attache* van de Staaten der Gewesten, en derhalven eene macht, waar door zij naar willekeur de Steden met Militairen konden opvullen, om de Ingezetenen tot onderwerping aan hunne bevelen te dwingen. En eindelijk, of al dit genoemde nog niet genoegzaam geoordeeld werdt, om zich het onbepaaldst gezach te verzekeren, zoo werdt het stuk besloten met deeze veelomvattende generale Periode:
 „dat het Uitvoerend Bewind verder alles doen
 „en verrichten moest, wat in die dringende
 „oogenblikken, de nood en het behoud der Ba-
 „taaf.

„taaffche Repabliek zou kunnen vorderen.” Het is zoo, dat het *Uitvoerend Bewind*, bij deze Instructie, de beheering der Geldmiddelen niet was toevertrouwd, maar wie is onbekend gebleven, dat zij ook op dit deel der hoogste macht, eenen onbeprekten invloed hadden, en dikwerf gebruik maakten van die macht, om de Gewestelijke Bestuuren de doodschrik op het lijf te jaagen, door de bedreiging, dat men door Executoire middelen, hen dwingen zou, tot de aanzuivering van de door het Bewind gevorderde Belastingen? terwijl het uit het vervolg van ons Geschiedverhaal ten duidelijfsten blijken zal, dat zij op de flordigste, en onvergeeffijk ruimschortigste wijze, te werke gingen in het scheppen van nimmer gehoorde Lucrative Ampten, dat al wederom het benoemen en bezoldigen van een zwerm van mindere Ambtenaaren noodzaaklijk maakte, waar door de door het uitgeputte Volk zoo zuur opgebragte schatten, als in eenen afgrond verzonken (*).

Wij

(*) Wie die in die dagen een rechtgeaard Vaderlandminnend hart in den boezem droeg, gevoelde zich niet tot in de ziel bewogen, over de enorme schatten die 'er verpild werden aan het omslachtig Bestuur dat het *Drie-manschap* invoerde? Om 'er slechts eenige staalen van te doen zien, zal het genoegzaam zijn hier op te geeven de kosten welken alleen voor de TRACTEMENTEN van de

Wij hebben ons welligt naar sommiger gedachten, te lang opgehouden, en te veel uitvoerigheids

Leden en Geëmploteerdens van het *Uitvoerend Bewind*, en de *Agentschappen*, ten laste van den Lande kwamen; zijnde als volgt:

UITVOEREND BEWIND.

Aan de 5 Directeuren à f12,000.	f60,000:—
— den algemeenen Secretaris.	7,000:—
— — Griffier.	4,500:—
— vijf Notul-Commisen à f3000.	15,000:—
— drie Expediërende-Commisen à f2000.	6,000:—
— een Expediërende Clercq.	1,500:—
— een Index-maaker.	1,600:—
— zestien Clercquen à f1000.	16,000:—
— agt Bódens à f700.	5,600:—
	<hr/>
	f117,200:—

AGENTSCHAPPEN.

Agentschap van Buitenlandsche Betrekkingen. f36,000:—	
— — Oorlog.	88,000:—
— — Finantien.	84,150:—
— — Justitie.	31,600:—
— — Policie en Waterstaat.	80,000:—
— — Nationale Opvoeding.	50,000:—
— — — — — Oeconomie.	50,000:—
	<hr/>
	f419,750:—

Men ziet dus, dat alleen deze 7 nieuwe inrichtingen van het *Driemanschap*, de enorme schat van ZESMAAL HONDERD, ZES EN DERTIG DUIZEND, ZEVEN HONDERDEN VIJFTIG GULDENS, — aan de Natie Jaarlijksch gekost hebben.

heids veroorloofd, in het ontwikkelen van de waare toedragt van zaaken in het ongelukkig tijdvak dat wij thans behandelen, een tijdvak, waarin zich alles schein te vereénigen, om het ongelukkig Vaderland en deszelfs Ingezetenen in den grond te bederven; en waar in alle doorzichtigten uit de beginselen genoegzaam besluiten konden, wat 'er van het vervolg te wachten stond: dan, wij deeden dit niet zonder voor ons gewichtige redenen, welken wij niet schromen aan den dag te leggen, als bestaande in geene anderen, dan *eensdeels*, om elk onbevooroordeeld Lezer, zoo klaar als de zon op den middag te doen zien, langs welke slinksche wegen, en door welke onbehoorlijke middelen, onder het masque van Vaderlandliefde, eenige weinigen een thron des Gewelds in het jammerlijk gefolterd Nederland bestonden op te richten; en *anderdeels*, om het anders onverklaarbaar gedrag van het nieuw Bestuur in hellen dag te plaatsen, daar veele Leden ondanks al hunne vorige klachten over de belemmeringen, welken het Reglement van orde voor de Vergadering, in het Ontwerpen eener Staatsregeling, naar hun zeggen veroorzaakten, als toen geen zwaarigheid maakten, om het zevental van Constitutiemaakers ten eenenmaale te beroven van die Vrijheid en Onafhankelijkheid in het ontwerpen eener Constitutie, welken zij behoeften

den niet alleen, maar welken men ook, aan de
voorige Commissien van Staatsregeling had toe-
gekent (*). Het is deze aanmerking die ons tot
het

(*) Stoffe tot verwondering, moest het ons altoos
baaren, wanneer wij de meergemelde *Dom. ROGGE*,
zoo veele moeite zagen aanwenden, om de ontroving
eener behoorlijke Vrijheid aan de ontwerpers der Staats-
regeling, te doen voorkomen, als een nutte maatregel.
Men hebbe slechts 's mans gezegde deswegens te leezen
om overreed te worden, hoe armhartig de gronden wa-
ren, waarop hij die *kwaade zaak* trachte te verdedi-
gen. Dus redekavelt hij: „*Men moge zeggen dit*” (na-
melijk de omkeering van de vastgestelde Order bij het
ontwerpen eener Constitutie) „*dit beroofde de Commissie*
„*van Staatsregeling van die Vrijheid en Onafhankelijk-*
„*heid welke haar bij het Reglement verzekerd werd;*
„*maar het waarborgde haar ook van den anderen kant,*
„*dat zij geen vergeeffchen arbeid zou doen: en dat eeni-*
„*ge geval, waar in zij van die Vrijheid gebruik zou*
„*hebben kunnen maaken, sreedt geheel met alle haare*
„*gevoelens en wenschen.*” Eene gewichtige ontdekking,
die ons duidelijk leert, dat het zevental, niet alleen met
het *Driemanschap*, eene gemeene zaak maakte maar laf-
hartig genoeg was, om zich door hen de Wet te laten
voorschrijven, in een zaak, waar in *vrijheid van den-*
ken, als een voornaam Hoofdvereischte moest beschouwd
worden. — „*Men moge zeggen*” (dus vervolgt de
zoo straks gerouemde Schrijver) „*dit belemmerde de Na-*
„*tie in de vrijheid haarer keuze, die met de Staatsre-*
„*geling te verwerpen, thans niets anders uitwerkte, dan*
„*een*

het zoo straks verlaten punt te rugge brengt, en als van zelve geleid tot het geeven van een beknopt verslag, op welk eene wijze het zevental van Constitutiemakers zich kweert in het volvoeren van den hen opgedragen last, waar uit genoegzaam blijken zal, dat zij zich bij het opstellen

„ een Tusschenbestuur te verklengen, dat alleen naar der-
 „ zelve beginselen te werke ging, en welke dus zich wel
 „ gedrongen zag dezelve aanteneemen; maar de heer-
 „ schende partij oordeelde, daar de Volksgeest zich reeds
 „ ten voordeele van de aangenomen beginselen verklaard
 „ had, daar in niets anders te doen, dan den wil des
 „ Volks uit te voeren.” Zie *Hist. der Staatsregeling*.
 Bladz. 527 en 528. — Wie moet niet glimplagchen over
 zulk een raisonnement? Om nu niet te zeggen, dat daar
 nit duidelijk blijkt, dat het *Driemanschap* bij de Revolu-
 tie deszelfs maatregelen reeds zoo zeker genomen had-
 de, dat het berekenen konde, *de Constitutie moet en*
zal aangenomen worden, zoo als ook bij de uitkomst
 bleek; zoo is het besluit dat hij hier uit trekt geheel
 valsch. De heerschende Partij, de Hoofdbewerkeren der
 gewelddadige Revolutie, en hunnen aanhang in de Clubs,
 kon men die de *Volksgeest*, de *Stem der Natie*
 noemen? Het *Driemanschap* wist dat wel beter, want,
 vrezende, dat als de Natie naar gewoonte ter bestem-
 ming van het Plan opgeroepen werdt, hetzelfde zou ver-
 worpen worden; zoo bestonden zij, duizenden van de
 kundigste Ingezetenenen van het Stemrecht te beroven, en
Soldaten, *Matrozen*, en de *smalle Gemeente* te doen Stem-
 men om het getal te krijgen. Welk een gruwelijk be-
 staan!

len van het gevorderde Plan, in allen opzichte lijdelijk gedroegen naar de oogmerken van het nieuw Bewind, waar door zij in korten tijd een stuk werks overleverden, dat volmaaktelijk beantwoordde aan de oogmerken van het *Driemanschap*, of liever aan dat voorschrift, dat hen niet onduidelijk was opgegeven, in het zoo veel opziens gebaard hebbend voorstel van den Repräsentant RANT, het welk wij met veelen, als de voorloper van de bevorens door de hoofdbewerders der Revolutie van den 22 *Januarij* geprojecteerde omkeering van zaaken, hebben aangemerkt.

Volgens de last, door de Constituteerende Vergadering aan het zevental gegeven, moesten zij met of voor het einde van *Februarij* hunnen raak volvoerd hebben: kort tijdbestek voorzeker om een Constitutie voor een geheel Volk te Ontwerpen! dit zal hier mogelijk de een of ander onzer Lezeren denken, die kennis draagt welk een moeilijk werk voor het zevental te volvoeren stond, en uit ons vorig Geschiedverhaal is te weten gekomen, dat 21 over het algemeen kundige Lieden, aan soortgelijken arbeid zoo veele Maanden vruchteloos besteed hadden. Dan, hoe dit ook moge gelegen zijn, of het aan de meerdere kunde en vlijt van het zevental; of aan het slechts navolgen, beschaven, likken, en plooijen, van

van het aan hun voorgelegd ruw Plan, reeds gefchetst door den Repräsentant RANT, toekwam; zoo veel is zeker, dat zij geen zwaarigheid maakten, om hunne Committenten te beloven, ten bestemden tijde het werk te zullen leveren, eene belofte, die veelen vreezen deedt, dat door het zevental bezwaarlijk zou kunnen nagekomen worden, en welk ook bij de uitkomst bleek niet ongegrond te zijn. Intersers, toen de Maand *Februarij* bijnaa ten einde liep, was men met het werk nog niet gereed, en vondt de Commissie zich gerooddrongen, om aan de Constitueerende Vergadering een *uitsfel van slechts 8. dagen te verzoeken*; de oorzaak van dit verwijl toefchtijvende, *aan de voerbuidige gebeurtenissen in de eerste dagen der Revolutie voorgevallen, welken hunne tegenwoordigheid in de Vergadering vereischende, hun belet hadden om aan het Plan te arbeiden* (*). Niets was gereeder te ver-

(*) Uit de opgave van deze oorzaak van vertraging, kan men besluiten, dat de Commissie, zich niet alleen met de ontwerping van het Plan bezig hield, maar boven dien haar aandeel nam in de werkzaamheden hunner Committenten: iets, dat bij de voorige Planmakers geen plaats had. Dat in het oog houdende, wie moet zich

verwachten, dan dat de Constitueerende Vergadering, aan dit verzoek van hunne ijverige en werkzaame Commissie voldeed, en aan dezelve het verleende uitsfel accordeerde, het welk van dat gevolg was, dat naarwylks de 6de dag van *Maart* verscheen was, of de Vergadering zag het zevental, met hunnen afgewerkten taak, ter zaale binnentreden, aan hun hoofd hebbende de Burger *Ockers*, weleer Hervormd Leeraar te *Wijk bij Duurstede*. Hij, minder uit hoofde van zijne voorheen bekleede waardigheid, dan wel uit hoofde van zijnen natuurlijken aanleg, om met een gloeiende pen aanspraaken te schrijven, of bij monde op eenen sierlijken en innemenden toon, aan eene Vergadering

zich dan niet verwonderen over den spoed waar mede zij hunnen taak volvoerden, gesteld zijnde, dat zij het Plan geheel van nieuw aan opgesteld hadden? Wij voor ons, geloven om die rede dat zij zich veel eer met het navolgen en *beschaven* van het aan hun voorgedragen *Schema* hebben onledig gehouden, dan met het *Ontwerpen* van hetzelfde, en dit zoo zijnde, dan houd alle verwondering op, en het word zeer mogelijk dat zij in zulk een kort tijdbestek dat *Politiek Wanscheppel* ter wereld bragten.

dering voor te dragen (*); hij was de Man, die nu ook bij deze plechtige gelegenheid op zich genooten had, om der Constitueerende Vergadering, met eene ter zaake dienende Harangue, het afgewerkte Plan te overhandreiken, en haar aan te spooren, om te zorgen dat het zelve, met allen mogelijken spoed in werking gebragt werde. Het gelust ons niet, om dat samenstel van stout gewaagde, en tegen de waarheid strijdende Declamatiën, welken de spreker te voorschijn bragt; onder het oog van onze Lezeren te brengen: slechts dat gedeelte het welk het verslag van de verrichte werkzaamheden behelst, zal tot ons oogmerk genoegezaam zijn, en tevens dienen om onze Lezers eenigermate met hetzelfde bekend te doen worden: Hij betuigde, „ dat het Plan was gebaseerd op die beginselen welke de Vergadering reeds op den 25 Januarij, (op voorstel van RANT) had gedecreteerd, en (dit schroomde hij niet te erkennen) dat de Commissie, die alzoo gedecreteerde beginselen als hare wet had beschouwd. Dat zij ter besparing van den tijd welke de voorlesing „ van

(*) Men denke hier aan het stukje, Bataven eischen Conventieel waar van hij den Opsteller is.

„ van het Ontwerp zou veroorzaaken, had wa-
 „ dig geoordeeld hetzelfde ter Drukkerij te be-
 „ zorgen, alwaar binnen drie dagen de nodige
 „ Exemplaren voor de Leden zouden vervaar-
 „ digd zijn; terwijl hij om zijne medeleden,
 „ aan de Vergadering in overweging meendem
 „ te moeten geeven, om op heden de dag te be-
 „ paalen, waar op zij haare Deliberatien daar
 „ over zouden aanvangen; en tevens om eens
 „ Commissie uit het zevental te benoemen, ten
 „ einde te dienen van Consideratien en Advies,
 „ omtrent de wijze, hoe de Deliberatien over
 „ dat Ontwerp zouden behoren plaats te heb-
 „ ben, als mede hoe hetzelfde aan den Volke ter
 „ goedkeuring zou worden voorgelegd.” Welk
 een bewijs van dwang aan de zijde van het ze-
 „ vental, en welk eenen onnutten omslag, en niets
 berekenende plichtplegingen, lag in dit alles niet
 opgesloten, daar de ondervinding wel ras leerde
 dat men niets anders bedoelde, dan het stuk,
 zoo als het was, met de grootste overhaasting
 in de Vergadering door te drijven, en vervol-
 gens van het expres verkozen onkundigste deel
 des Volks (quasi) goedgekeurd te krijgen! —
 Hij eindigde, met den hartelijken wensch, „ dat
 „ de deliberation over het Plan spoedig mogten
 „ worden ten einde gebracht, en dat daaromtrent
 „ die

„ die zelfde éénheid van gevoelens mógt door-
 „ straalen, als welken de Leden van de Com-
 „ missie, gedurende hunnen arbeid hat bezield,
 „ het welk gewis eenen heilzamen en gewicht-
 „ zigen invloed op de Natie zou verwekken,
 „ en welke eenstemmigheid van gevoelens in de
 „ twee voorgaande Vergaderingen te vergeefsch
 „ was gezocht geworden, enz." Geen wonder so-
 ker, daar wij uit ons voorgaand geschiedverhaal
 hebben doen zien, hoe opentlijk en onbeschaamd
 'er onder de Natie gecabaliseerd werd, om het
 toenmalig Plan afgekeurd te krijgen, waar over
 zich elk weldenkend man, onaan gezien welk eens
 denkwijze hij ook mógt toegedaan wezen, tot
 in den grond zijner ziele schaamen moest.

Hoe dit zij, alchoon de brandende begeerte
 der zich op de *Tribunen* bevindende Toehoor-
 ders naar het Plan, door het voorstel van oer-
 KERSE geheel te leut gesteld werd, en zij ver-
 stoken bleven van den inhoud deszelven; 'er ging
 echter een huid geschreeuw van de *Tribunen* op,
 ten bewijze hoe veel heils men van dit nog on-
 bekend wenschuk zich zeker voorstelde; en wat
 was natuurlijker te verwachten, dan dat de Ver-
 gadering, de gedaane voorstellen goedkeurende,
 geene de minste bedenking maakte, om dezelve
 in eenen zoo veel besluiten te veranderen? en

werdt mitsdien aan de Commissie overgelaten, om de Constitueerende Vergadering een voorschrift te geeven, waar naar de zaken in het vervolg moesten beleid worden om het zoo zeer begeerde doel zeker te bereiken. Het duurde ook niet langer dan tot den 10 *Maart*, dat deze daar mede reeds volkomen gereed zijnde, andermaal de Vergaderzaal binnen trad, en bij monde van haren Praesident zich aan de Constitueerende Vergadering van Advis diende, aangaande de *wijze waarop*, en de *tijd wanneer*, het Plan behoorde te worden ingevoerd: een stuk, dat uit hoofde van deszelfs inhoud, bij veelen als een *Achisofels* raad is beschouwd geworden, waarom wij den hoofdinhoud van hetzelfde, ter staaving van het zoo evengezegde, hier eene plaats inruimen zullen, te meer, daar aan dien raad alle de opgevolgde onrechtvaardigheden, aan het grootste en beste deel der Natie gepleegd, grootdeels zijn toe te schrijven.

Volgens de raad die de Commissie, hier aan de Constitueerende Vergadering mededeelde, moest zij in haare wijsheid decreteeren en vast stellen:

1. *Dat het Plan drie dagen naa deszelfs distributie onder de Leden, reeds moest worden bediscutieerd.* Uitmuntend Huismiddelke zeker,

om

om Leden, die van het gewicht en belang der zaak overtuigd waren, buiten de mogelijkheid te stellen, om hunne bedenkingen op eene gepaste wijze voor te dragen.

2. *Dat als die drie dagen verstreken waren, en de Discussien een aanvang neemen zouden, als dan in omvraag moest gebragt worden, of het Plan, zoo als het was, in zijn geheel, beantwoordde aan de gronden, door de Vergadering, op den 25 Januarij gedecreteerd?* Dit was zeker een middel om het werk te bespoedigen, en (om ons van een gewoon spreekwoord te bedienen) met de zweep 'er achter heen te zitten: maar was dit niet juist het middel, om de bondigste en gewichtigste Reflexien van de kundigste en eerlijkste Leden, die zij op een aantal Artijkelen zeker in het midden brengen moesten, op eens aftefnijden, en hen door deeze kunstgreep de gelegenheid te beneemen, om hunne gedachten vrijelijk te uiten? Wie hoorde immer in een zaak van dat aanbelang, zulk eene misfelijke manier van raadplegen aan eene Vergadering voorstellen?

3. *Dat, daarna de Tijtels, of Hoofdstukken, en niet de onderscheidene Articulen, ter deliberatie moesten worden gebragt, en dat die Tijtels of Hoofdstukken, waarin de Vergadering eenige*

Alteratie begeerde, tot dat einde aan die Commissie die hetzelfde onsworpen had, konden worden overhandigd. Zie daar, een tweede middel, om het Plan, zoo als het lag, in de wereld te helpen, en de Leden op de zekerste wijze te verhinderen in het uitbrengen van hunne Advijzen, over een aantal Artijkelen waar tegen hun geweten opkwam, en over onderwerpen, die zij niet anders dan als hoogstverderffelijk voor Land en Volk beschouwen moesten.

4. Dat de Vergadering zich moest permanent verklaren, tot dat alle de Discussien over het geheele Plan waren afgelopen. Een voorslag die al mede een bewijs opleverd, voor de overhaastig waar mede men het Plan in de wereld stooten wilde,

5. Dat de Discussien in de Vergadering afgelopen zijnde, het Plan moest worden gedrukt, en dat 'er gezorgd werde, dat het door de geheele Republiek verkrijgbaar ware. Dit was niet meer dan billijk, wilde men ten minsten den schijn behouden, dat men het Volk over het stuk zou stemmen laten. Intuschen heeft de ondervinding geleerd, dat men ook dien schijn wist te ontduiken: want, doordien de tijd, tuschen de aanneeming van dit Plan door de Vergadering, en het Stemmen des Volks in de Grondver-

vergaderingen, bepaald, zoo kort gesteld was, (als zijnde volgens Art. 6. slechts 14 dagen) zoo werdt daar door (het zij *toevallig*, het zij *opzettelijk*) veroorzaakt, dat toen de dag van Stemming reeds aanlichtte, op veele meest afgelegene plaatsen van de Republiek het geheele Plan nog onbekend was. Dit het geval geweest zijnde, hoe kon men dan Stemmen?

6. *Veertien dagen naa het afloopen der Discussien, in de Constitueerende Vergadering, moessen de Grondvergaderingen, ter goed- of afkeuring worden opgeroepen.* Is men niet genoodzaakt om dezen zoo kort bepaalden Termijn, als een opzettelijk uitgedacht stuk, om veelen onkundig te houden, aantemerken? Wanneer men bedenkt hoe veele duizenden Exemplaren 'er nodig waren, alleen voor de Grondvergaderingen en de Bestuurders van dezelve; en daar bij voegt dat 'er nog veele duizenden in voorraad tot aankoop van het algemeen nodig waren, dan valt het voor elk die weet wat Boekdrukken is, niet moeillijk te vatten, dat het op 's Lands Drukkerij ontnooglijk was, om in 14 dagen tijds, het nodige getal Exemplaren te leveren, veel min dat 'er nog tijds genoeg zou overblijvent, om de nodige getallen alomme te verzenden, en dat de Ingezetenen het Plan leezen en beoordeelen konden.

7. *Alvorens echter dat die oproeping plaats had*, (moesten naar het oordeel der Commissie de Grondvergaderingen over de uitgestrektheid der geheele Republiek gezuiverd worden, van alle de zodanigen die als tegenwerkers van de toen plaats hebbende Orde van zaaken, konden aangemerkt worden. — Hier sprong (om zoo te spreken) de aap uit de mouw. Nu was het niet raadfelchtig meer wat men in den schild voerde, te weten: door éenen geweldigen maatregel, vierkant strijdig met de *Rechten van den Mensch* en de *voorgewende gronden van de Revolutie*, eene Staatskundige Inquisitie in te voeren, en den vrijwerkenden mensch van een voorrecht te ontzerten, dat hem als een redelijk denkend wezen, door zijnen weldadigen Schepper, in onderscheiding van de redelooze dieren gesehonken was, te weten de *Vrijheid van denken, met behoud van zijne Burgerlijke en Maatschappijelijke voorrechten*. Wie toch, gaf de Commissie, of der Vergadering het recht, om voorbedachtelijk het grootste en beste gedeelte der Natie, van het grootste voorrecht, dat onder een Democratisch Bestuur bedacht kan worden, te weten het vrij denken, en vrijelijk uitbrengen van zijn Stem, eigendunkelijk te beroven? Be-

hal

halven dat, welk eene ongerijmdheid, jaa onuitvoerlijkheid was 'er in dat voorstel niet gelegen? Want, zoo het dienen moest en dienen zou, ter weering van zoo veelen als nog eenige zucht voor de oude Regeerwijze in hunne zielen behouden hadden, (doch welken door veele dulle *Demagoogen* als het uitvaagsel der wereld, naauwlijks het Zonlicht waardig gekeurd werden) dan moesten de Inquisiteurs hartenkenners zijn, om daar in niet mis te tasten. De uitsluiting van den geringsten Burger, was immers een misdaad van gekwetste Volksmajesteit? en derhalven de grootste misdaad, die onder eene Democratische Regeerwijze kon bedacht worden. En dit zoo zijnde, wie zou zich willen gebruiken laten tot zulk eenen hatelijken, en bij mangel van Alwetenheid, onuitvoerlijken taak? Dit alleen, dunkt ons, had de Commissie weêrhouden moeten om zulk eenen schandelijken raad te geeven: dan, hier op schijnt zij niet gedacht te hebben, en men is verplicht te geloven, dat zij in de gedachten verkeerde, dat het zoogenaamd zuiveren van de Grondvergaderingen, zeer spoedig en gemaklijk was uit te voeren. Dit blijkt uit het volgende Artikel, waar in zij de Vergadering aanraade:

F 5

. 8. Dat

8. *Dat ten dien einde het Uitvoerend Bewind in ieder plaats een Commisfaris moest benoemen, die de apparente Stemgerechtigden moesten oproepen, om hun de Verklaring, op den 22 Januarij, door de Vergadering afgelegd, te doen afleggen en Onderteekenen.* Het zweeten van eenen roekeloozen en onbehoorlijken Eed van *onverantwoordelijken afkeer tegen het Stadhouderslyk Bestuur, het Foederalisme, de Aristocratie en de Regteringsloosheid*, waar aan zelfs 29 Leden der Vergadering zich zoo geweldig stieten, dat zij zich liever eene gevangenis getrobosteden dan zulks te doen, dat moest dan de proeffteen zijn, waar aan de Inquisiteurs, de *apparente Stemgerechtigden* strijken moesten, om te weten, of zij instemden met, en volkomen genoeg namen, in de gewelddadige handelingen van den 22 Januarij! Onzekere, en zeer mank gaande maatregel voorzeker, die een wijde deur openstelde voor de grootste mistappen, zelfs dan, wanneer het *Dritmanschap* hunne keuze van Commisfarsen bepaalde, tot de eerlijkste, kundigste, en onpartijdigste inwooners die 'er in elke plaats uit te vorschen waren, en zich met dat hatelijk werk belasten wilden. De uitdrukking: *apparente Stemgerechtigden*, door den Adviseur gebruygd, doet reeds genoegzaam zien, dat hij,

zoo

zoo min als iemand in de Republiek, op eene zekere wijze zeggen kon, wie als Stemgerechtigden te tellen waren. Naa alles wat 'er bereids sints 1795. in het Vaderland was voorgevallen, was het niet raadfelchtig om te besluiten, dat veelen om hunne Ampten of Bedieningen te behouden, (*) of om te weeten wat 'er zoo al in de Grondvergaderingen. omging, zich

(*) De ondervinding heeft aan allen die niet onopmerkzaam waren op het weiffelend en dubbelhartig gedrag van sommige zoogenaamde *mannklevers van de oude Constitutie*, ten duidelijlsten geleerd, dat zij om het behouden van een armhartig postje, van Batterij veranderden, en zich in de Grondvergaderingen wel wakker hooren lieten, om toch alle vermoeden weg te neemen. Een voorbeeld zal toereikend zijn om dit te bevestigen. Te *Haarlem*, bevond zich 'er een, die naa de omwenteling van 1787, de oprichter was van eene *Oranje-Societeit*, en aldaar als Præsident veel onrust verwekte, door zijne yolentie tegen de toen onderliggende partij, waar door die *Societeit* wel spoedig tot niet liep. Hij, een *Hoenderplukker* van bedrijf zijnde, waar mede het bij hem zeer verlopen was, had inmiddels de bediening van *Curator over de Insolventie-Boedels* weeten te verkrijgen; en om dat te behouden werdt hij indedaard van een *Paulus* in een *Saulus* veranderd, en was een getrouwe Comparant, en Handlanger in de Volksvergaderingen. Toen de Verklaring van haat aan het Stad-

zich als Stemvende Burgers hadden doen optekenen, schoon hun hart in alles wat 'er omgingen, of zeer weinig deel nam: en omgekeerd, dat het ook niet mangelde aan zulken die, schoon zij tot de zoogenaamde Patriotische partij behoorden, zich echter altoos onthielden om in de Grondvergaderingen te verschijnen, en uit dien hoofde op de Stemregisters onbekend bleven. Dit het geval zijnde, hoe konden de Commisfarsen Inquisiteurs, in zulk eene gesteldheid van zaaken, eene goede en rechtmatige deçisie doen? Trouwens, het bleek naderhand dat men dit ook niet bedoelde: want zoo dit het oogmerk van het *Driemanschap* geweest ware, zij zouden hun-

Stadhouderschap gevorderd werdt, dagt men zeker, dat hij zulks weigeren zou, en aller oogen waren op hem gericht. Dan, wat gebeurt 'er? Hij deed dien Eed, met alle bereidwilligheid, en zelfs met tekenen van gevoel (want hij behoorde onder de Oeffeninghouders, en dus was hem het gewichtige van eenen Eed niet onbekend.) Sints Jaaren her, voor een Oranjevriend bekend zijnde, en nog in versche geheugenis zijnde, welk een rol hij in 1788. als Præsident van de *Oranje-Societeit* gespeeld had, kwam zijn gedrag in 1795. veelen verdacht voor, en zij begrepen niets gereeder, dan dat hij zulks deed om *Curator* te blijven. — Hoe moest het nu bij het zuiveren der Grondvergaderingen met hem aflopen?

hunne Zendingen tot de zuivering der Grondvergaderingen wel belet hebben, om daarin zoo ruw, zoo eerloos te werk te gaan als zij gedaan hebben, toen zij de kundigste en bedaardste Ingezetenen, ondanks de spreekendste bewijzen, dat zij de Revolutie van 1795. toegedaan waren, van hun onvervreemdbaar Recht, (het *Stemrecht* namelijk) beroofden, en zulken, die zelfs daar toe onbevoegd waren optekenden, en door het toezeggen van *eene Gulden loon voor tijdverzuim*, wanneer zij op den dag der stemming in de Grondvergadering opkwamen, als 't ware omkochten, om hun voor het ontworpen Plan te doen Stemmen: men dulde ons de vermelding van deze Verborgeneid der Ongerechtigheid! het is (onzes inziens) van de grootste nuttigheid dat men dit kluwen ontwind, naardien het ons de sleutel in de hand geeft, om door te dringen tot de waare oorzaken, waarom de bewerkte Revolutie van 22 *Januarij*, en uit dien hoofde het Ontwerp van *Constitutie* zoo spoedig in duigen spatte. Het gevaarte was op eenen Zandgrond gebouwd! List, Bedrog, en Geweld waren de Bouwstoffen waar uit het was samgesteld, en dus was het niet te verwonderen dat het spoedig instortte, en met zijnen plotselijken val, de voornaamste en meest bedrijwig geweest zijnde Architecten en Bouwlieden, met deszelfs

val,

val in het voetzand plofste, waar in zij nog het den dezen dag, nederliggen. — Nog had den Adviseur, niet alles gezegd, wat hem, en zijne mede Constitutiemakers noodzaaklijk voorkwam, om het *Driemanschap* en hinnen aanhang zeker spel op den dag der Stemming te doen speelen. De Vergadering moest volgens hun Advies ook vast stellen:

9. *Dat de Nationaale Troupes zoo te Lande als ter Zee, hunne vrije stemmen over het Plan zouden maeten uitbrengen.* Heerlijke uitvinding voorzeker voor het *Driemanschap*, om eenige duizenden Stemmen voor het Plan te winnen, en die ook aan de verwachting compleetelijk beantwoordde, daar het bij de uitkomst bleek dat 'er zich van de *Armeer* 20,562, en van het *Zee- wek* op de *Schepen* 6,329 voor het Plan verklaarden. Te vergeefs zou het in die dagen geweest zijn, om den Adviseur en andere Hoofdbeleiders van het werk te vraagen: of zij in gemoede geloven konden, vrijheid te hebben om alle *Soldaten* en *Matrozen*, als Stemgerechtigde Burgers aan te merken? Nuttelos zou het geweest zijn hen te herinneren, dat het meerderdeel der *Soldaten* en *Matrozen*, of *Vreemdelingen*, of *Onmondigen* waren, en dat het overhoor veelal bestond uit lieden die even als de twee voorgaande soorten, alle de vereischten

ont-

ontbraken, die bij het begin van het Plan, door de Constitutiemaakers waren opgegeven: want, hoe men ook over hun denken moge, dit is zeker, dat zij dit wel gevoeld hebben. Billijke wijze zal hier welligt de een of ander onzer Opmerkzame Lezers vraagen: van waar kwam die verbijstering des verstands? dat driest en zoo zeer in het oog loopend met den voer treden, van die Staatsregeling waar aan zij zelve zoo veel wijk en tijd opgeofferd hadden, onder voorwendsel dat die tot een richtsnoer van geheel het Volk strekken moest, en door het zelve op de heiligste wijze agtervolgd worden? Gepaste vraag, maar tot welks volledige beantwoording wij ons niet in staat bevinden, de eenige, ons als waarschijnlijkst voorkomende rede zal welligt daar in kunnen gevonden worden, dat door dit schandelijk bedrijf, de oude ondervinding ten vollen bevestigd wordt, hier in bestaande: dat zoo wanneer de mensch zich de eerste stap veroorloofd, om met verzaking van zijnen duidelijk gekenden plicht te handelen, hem zulks al ras bekwaam en geneigd maakt, om dezelve door nog grootere en de lompeste wandaden te vermeerderen, die hem allengs tot de grootste ongerijmdheden doen vervallen. Dat wij dus denkende over de raadgevingen van de Commissie de bak

niet

niet geheel mislaan, zal duidelijk blijken; wanneer wij (om van allen niet te spreken) ons oog vestigen op de onmiddelijk voorafgaands 7, en 8ste raadgevingen; want het schéén hun niet genóeg te zijn; om daarbij de onrechtvaardigheid te begaan; om: *waarlijk Stemgerechtigde Ingezetenen*; (aan wien het Stemmen volgens hun eigen Plan toekwam;) van dat recht te beroven; maar nu gaan zij een stap verder, en kennen het Stemrecht *zonder eenige uitzondering* toe, aan eene Klasse van menschen, van wien zij, op het noemen van hunne betrekking waar in zij tot de Republiek stonden; in hun geweten overtuigd waren; dat zij volgens hun eigen ontworpen Plan tot de Stemming niet Admisibel noch bekwaam waren. En waarom kwam men tot dien ongerijmden en roekeloozen stap? alleen; om (zoo als wij reeds gezegd hebben) een zeker en gewis spel te speelen; en het geliefkoosd Plan er door te krijgen; ten einde voor zich zelve en voor Vrienden en Begunstigers, op de puinhoopen van het om verre gehaalde Staatsgebouw; een nieuwen zetel te vestigen! — Nu zal de maat te boorde toe zijn opgevuld; en met dit laatste voorschrift zal de Commissie hun Advis wel besloten hebben? Dit dunkt ons hooren wij een verbaasd en opmerkzaam Lezer over alles wat wij tot hier toe vermeld hebben, verwonderd

derd vraagen. Hoe smert het ons, de zodanigen te moeten zeggen: *nog is het einde niet.* De vrees, dat, de reeds opgegeevene willekeurige *uitsluitingen*, of met het Plan volstrekt strijdige *toelatingen*, nog niet toereikend zijn zouden om het gewenschte doel te bereiken, deedt de Commissie nog op een ander, en nog meer algemeen werkend middel bedagt zijn, om zich van de zegepraal te kunnen verzekeren. Het bestondt in niets minder, dan om te decreteeren:

10. *Dat niemand tot het afleggen van de afgevorderde Verklaring zou geadmiteerd worden, die sints 1795, tot op den 23 Januarij 1798, zich in geene Grondvergaderingen hadden laten vinden.* Was 'er ooit een maatregel geschikt, om het grootste en beste deel der Natie, door ééne pennestreek buiten de moogelijkheid van het uitbrengen hunner Stemmen te stellen; het was deze schandelijkste van alle de door ons opgegeevene raadgevingen. Het kon immers de Adviseurs niet onbekend gebleven zijn, dat zelfs in de eerste tijdperken der Revolutie, de Wijk- of Grondvergaderingen door duizenden van Stemgerechtigde Ingezetenen van de beide verschillende Partijen, nooit zijn bijgewoond geworden? Nog minder was het voor hen verborgen gebleven, hoe zeer de eerste drift om naa de Grond- of Wijkvergaderingen te loopen, zelfs bij de

trouwste Comparanten spoedig verflaauwde, in zoo verre, dat reeds in het eerste Jaar der Revolutie, veele Grondvergaderingen door slechts een gering getal der Stemgerechtigden bezocht werden, en het niet mangelde aan voorbeelden, dat in het vervolg het getal der Comparanten naauwlijks toereikend, jaa zelfs ontoereikend was, om een *Præsident*, een *Scriba*, en de bepaalde *Stemopneemers* op te leveren. De redenen van dit spoedig verloop waren intuschen niet ver te zoeken: want, daar de gegoedste en kundigste Ingezetenen, zich van die veelal verwarde bijeenkomsten onthielden, zoo bestondt het meerderdeel der opkomenden, behalven eenigen die naar een Post jeukerig waren, uit Lieden, volstrekt onkundig van het waare oogmerk waar toe zij opgeroepen werden, en ook uit dien hoofde onbekwaam om aan dat oogmerk te voldoen: terwijl de ondervinding heeft geleerd, dat ook eindelijk dezen het werk moede wordende, het houden van Grondvergaderingen te dien tijde zich reeds in het diepst verval bevondt, en het was uit dien hoofde zeer duidelijk te voorzien, dat door het niet admitteeren tot den Eed, van allen die sints 1795. in de Grondvergaderingen niet opkwamen, 'er geene andere overbleven dan zulken, van wier toestemming men ten vollen verzekerd was, het zij dan, uit hoofde van de

Amp-

Ampten en Bedieningen welken zij waarnamen , of om de Gulden te verdienen, welken zij voor tijdverzuim (quasi) ontfangen konden.

Genoeg gezegd, om dien verderffelijken raad van het zevental Constitutiemaakers, in deszelfs waare daglicht en schandelijke bedoelingen, ter verzekering der aangematigde Oppermacht, te doen kennen! Een Advijs, dat bij alle verftandigen, als de onzalige bron is aangemerkt geworden, van alle die onrechtvaardigheden, mishandelingen, en misbruik van aangematigd gezach in alle takken van Bestuur, welken daar uit geboren werden! En hoe werdt dien raad bij de Constitueerende Vergadering ontfangen? Werdt dezelve ter nadere overweging in deliberatie gehouden? of in handen van eene Commissie gesteld, om dezelve te overwegen, en de Vergadering op alles te dienen van bericht? — Alles behalven dat; den gegeeven raad, zoo zeer strookende met de inzichten en bedoelingen van het *Driemanschap* en de meerderheid der onwettige Constitueerende Vergadering, werdt met een onuitspreeklijk genoeg aangehoord; door de saangeschoolde Toehoorders op de Tribunes toegejuicht; en de Vergadering maakte geene de minste bedenking, om het gegeven Advijs volkomen goedtekeuren. Rede genoeg voor den Voorzitter, om het gedaane

Voorstel, *zoo als het lag*, door het overhaastend staati met den Hamer, in een Raadsbesluit te veranderen.

Nu liet men, naa zoo veel afgehandeld te hebben, het Constitutiewerk berusten tot den 15 *Maart*, in welken tusschentijd aan de Leden gelegenheid gegeven werdt, om hunne aanmerkingen aan de *Commissie van Constitutie* te suppediteren: en daar de Vergadering met de zaak alle spoed wilde maaken, zoo vondt zij in haare wijsheid goed, om ter hulpe van het zevental, nog eene tweede Commissie, bestaande uit de Leden VAN LOCKHORST, MIDDERICH, COSTERUS, NUHOUT VAN DER VEEN, VISSER, JANSSEN, en SANDERS VAN WELL, aante-stellen, en de beide Commissien in last te geeven, om op den 17de van alles Rapport te doen. Hoe kort die tijd ook zijn mogt, en hoe zeer men met rede moest twijffelen, dat zij niet in staat waren, om aan den gegebenen last te voldoen, het tegendeel bleek echter op den 17 *Maart*, want het was in die merkwaardige Zitting, dat de beide Commissien, ter Raadzaale binnentraden, die het stuk, overleverende tevens verslag deden], van de wijze waarop zij waren werkzaam geweest; een verslag, dat niet na-laaten kon de grootste verwondering te baaren
bij

bij zulke Leden, die zich nog de moeite gegeven hadden, om zoo veel de kortheid des tijds gehengde, hunne reflectien in te leveren, want de spreker berichtte aan de Vergadering: *dat de kortheid van den gestelden termijn van tijd, om het Plan in te leveren, niet gedoogde om van de redenen der dadelijk gemaakte veranderingen verslag te doen; of de oorzaken en redenen op te geeven, waarom de Commissie, geen gebruik had gemaakt van nog andere Reflectien en Veranderingen, aan hen gesuppediteerd.* Het welk met andere woorden beteekende! „*Zie daar het Plan van Constitutie, zoo*
 „*als wij oordeelen dat volmaakt strooken zal*
 „*met de oogmerken van het Uitvoerend Bewind.*
 „*Wij hebben van sommige ingekomene aanmer-*
 „*kingen, voor zoo ver als dezelve de macht*
 „*van het Bewind niet beperkten, gebruik ge-*
 „*maakt, doch tevens, alle andere ingekomene*
 „*bedenkingen, die eene tegenovergestelde strek-*
 „*king hadden, achter de bank geworpen, en*
 „*geene plaatsing waardig gekeurd. Wij gee-*
 „*ven derhalven onzen arbeid zoo goed, en zoo*
 „*kwaad als die ook zijn moge, over, ons ver-*
 „*zekerd houdende, dat wij bij de Directeurs en*
 „*bij de Vergadering ons door dat alles wel*
 „*zeer verdienstelijk gemaakt hebben.*” De rede waarom wij denken, dat zulks de ware meening

moet geweest zijn, ontleenen wij, *deels* uit het overig gedeelte van het Rapport des sprekers, waar in hij de redenen opgaf, waarom men sommige reflectien (hoe zeer dezelve van het grootste gewicht waren) in geene aanmerking genomen, en ook niet geplaatst had: en *deels*, uit de veranderingen die zij goedgekeurd, en in het Plan ingevlochten hadden. Immers, uit dat gedeelte blijkt, dat het niet ontbroken hebbe aan Leden, die zich geweldig stieten, *dat bij het opstellen van het Plan, het Uitvoerend Bewind niet genoeg verantwoordelijk gesteld was.* Eene bedenking die allerbillijkst en waarachtig was, en welke men met rede moest verwachten gereedelijk aangenomen te zullen worden; maar dit kwam in de kraam niet te pas, zoo min van het Uitvoerend Bewind, als van de Rapporteurs, die hun opzettelijk verzuim, uit achting of eerbied voor het *Driemanschap*, of uit slaafsche onderwerping aan de door hun gegevene voorschriften of om hunne bijzondere belangen, glimpig vernisten, met te zeggen: „ *dat zij geoordeeld hadden,*
 „ *niet nodig te zijn, ten dezen aanziene bijzon-*
 „ *der te zijn, vermits 'er bij het 12 Artikel*
 „ *der Algemeene Grondbeginselen, aan het verte-*
 „ *genwoordigend Lichaam de vereischte macht*
 „ *verleend was, om, wanneer het nodig zijn*
 „ *mocht, het Uitvoerend Bewind ter verant-*
 „ *woor-*

„woording te roepen.” Wie voelt het bloed in zijne aderen niet een sneller loop aanneemen, wanneer hij dit gezegde in aanmerking neemt, en op den keper beziet? Konden de Rapporteurs dan niet bevroeden, dat het *Driemanschap* (dat reeds dag op dag blijken gaf, wat het in den schild voerde, en onderneemen durfde) met zulk eene Dictatoriale Macht bekleed, wel zorg dragen zou, dat zij nimmer door de Repræsenteerende Vergadering ter verantwoording konden opgeroepen worden, slechts door één huismiddeltje, dat alleen daar in bestondt, dat zij door hunnen allesvermogenden invloed, en die van hunne satelliten, alleen zorg te draagen hadden, dat de meerderheid der Leden hen in alles van de hand vloog? En heeft de ondervinding niet geleerd dat zij dit meesterlijk ter uitvoer bragten, waar door het ook toekwam, dat zij, ondanks de schendigste bedrijven en dieverijen, nimmer ter verantwoording zijn opgeroepen? — Al verder blijkt uit dat Rapport, dat het al mede onder de Leden der Constitueerende Vergadering niet mangelde aan zulken, *die het op de enorme hooge Tractementen en Jaarwedden van zoo veele Ambtenaaren, bij het Plan voorgedragen, geweldig geladen hadden; van oordeel zijnde, dat 'er meerder bezuinigingen hadden behoren in acht genomen te worden.* Wat was, in zulk

een tijd, waarin de Natie gebukt ging onder den last der geduurige Geldafpersingen, billijker en betamelijker geweest dan dat de Constitutiemakers aan dat verlangen voldaan hadden? Intusschen, dit nuttig voorstel wierpen zij al mede achter de bank, en men trachtte dit goed te maaken, door een nietsbetekenend Compliment, zeggende: „ de Commissie oordeelde dat „ de beste bezuiniging zou geboren worden uit „ de vereenvoudiging des Bestuurs; de vermindering der Ambtenaaren; en het voorkomen „ van ongeoorloofde wegen, om zich oneerlijk op „ kosten des Lands te verrijken.” In de daad, men heeft eene groote graad van koelbloedigheid nodig, om op het leezen van dit voorwendfel (zoo zeer geschikt om het onkundig gemeen te verblinden, en alles goeds te doen vermoeden) effenbaar van ziel te blijven, daar het ten aanzien van de meeste Objecten, door den spreker genoemd, loutere logens waren. Die objecten ter meerdere bezuiniging moesten volgens zijn zeggen gezogt, en zouden gevonden moeten worden: 1°. *Uit vereenvoudiging van het Bestuur.* 2°. *Uit eene vermindering van Ambtenaaren.* en 3°. *Door te zorgen dat het ongelukkig uitgeputte Land niet befolen werd!* Laaten wij hier eenige oogenblikken bij stilstaan, en dit logenachtig voorwendfel bij het licht van de zuivere zon

zon der waarheid, bezien, om overtuigd te worden, dat de Commissie hier ter kwader trouwe, en tegen hunne overtuiging aan handelde. Wij zullen om ons te bekorten, zulks slechts vragenderwijze doen.

1. Waar uit bleek dat 'er bij het opstellen van het Plan, voor een *Vereenvoudiging van het Bestuur* gezorgd was? Zoo dat werkelijk gedaan was, moest het dan niet in het Plan te vinden zijn? Was het vereenvoudiging, of *vermeerdering*, en *uitbreiding*, dat men voorstelde een *Uitvoerend Bewind*? *negentig Repræsentanten verdeeld in twee Kamers*? *zeven Agentschappen*? *een Nationaal Gerichtshof*? *acht Departementale Gerichtshoven*? *Vrederichters*? *Districtvergaderingen*? *Ringvergaderingen*? *Kiosvergaderingen*? *Grondvergaderingen*? Dit alles moest nu ingevoerd worden, en hoe kon men zich dan vleijen met een vereenvoudiging van Bestuur?

2. Hoe kon men spreken van *vermindering van Ambtenaaren*, daar juist eene *vermeerdering* onvermijdelijk was, door de Creatie van alle die nieuwe Collegien, welken wij zoo even opnoemden? Hoe kon uit die vermeerdering van Collegien bij mogelijkheid bezuinigingen worden daargesteld? Moesten die bezuinigingen voortspruiten uit de enorme en nooit gehoorde jaarwedden, die men bij het Plan, reeds bepaald, of

aan de discretie van het *Driemanschap* had overgelaten? Bleek die bezuiniging in de kosten welken, zoo als wij hier voren Bladzijde 74 gezien hebben, alleen voor het *Uitvoerend Bewind* en de *Agensschappen* nodig gekeurd werden, en die ruim zes en een halve Tonnen Gouds beliepen? Toonden de Ontwerpers der Constitutie zelve niet ten duidelijksten, dat zij alles behalven bezuinigingen op het oog hadden, toen zij bij de Revisie van het Plan, het Tractement der *Agenten* (dat zij eerst op f 7000 : — : — bepaald hadden) tot f 9000 : — : — verhoogden? Was dat bezuiniging? of was het nutteloos geldverspillen, voor Posten, waar onder zulken waren, waar van het *Driemanschap* zelve, de werkzaamheden niet opgeeven kon, aan hen die zij 'er toe beroepen hadden? — Laaten wij ons voortspoeden tot de derde belofte waar mede de Commissie de Vergadering meende gerust te stellen, behelzende:

3. 'Er zou gezorgd worden, om voor te komen, dat niemand zich langs onbehoorlijke wegen, en op eene oneerlijke wijze, ten koste van 's Lands Kas verrijkte. Men moet bij wettigen gevolge, uit dit gezegde besluiten, dat 'er onder de Leden der Vergadering zulken geweest zijn, die bij het suppediteeren hunner Reflectien, zich over de reeds geplaegde berovingen van 's Lands Kas hadden uitgelaaten, en nu gaarne wilden dat men in het Plan daar voor gezorgd had. —

Niets

Niets was ook indedaad billijker en noodzaaklijker, en zou van oneindig meer nuts geweest zijn, dan eene bloote belofte van den spreker, die de Leden niet kon waarborgen voor het vervolg. Heeft de droeve ondervinding het bedrieglijke van deze toezegging niet bevestigd? Heeft het beroven van 's Lands Inkomsten, naa dien tijd een einde genomen? Trouwens, hoe was dat ook mogelijk, daar wij in de droevige en onaangename noodzaaklijkheid ons bevinden zullen, om in het vervolg van ons geschiedverhaal, door de onwraakbaarste bewijzen te moeten doen zien, dat het onder het nu ten Zetel gestegen Bewind, eerst recht op het besteelen en verspillen van 's Lands Gelden toeging, jaa zelfs, dat het grootste kwaad schulde onder het *Driemanschap* zelve, wiens heiligste plicht het was en wezen moest, om het in anderen te beletten, en alle groote of kleine *Grijpvogels* naar verdiensten te doen straffen?

Men ziet, uit het geene wij over het Rapport der Constitutiemaakers tot hiertoe gezegd hebben, op welk eene onverantwoordelijke wijze, zij over de gewichtigste zaken dachten, hoelos en onbezonnen zij daar over heenen liepen, en 'er zich van afmaakten, zoo goed zij konden, en niet zoo als zij behoorden. Het kwam 'er nu maar op aan, of de Vergadering zich dat alles zoetsappig

zou

zou laten welgevallen! Komt, spoeden wij, ons naar de Zaal te rug, om te bezien, hoe het zich aldaar in het overige dier veelbeslischende bijeenkomst hebbe toegedragen.

Naauwlijks had de Commissie haar Rapport geëindigd, of het verhandelde Plan van Constitutie, bestaande in *driehonderd en agt Artikelen, vijf Reglementaire schikkingen, en tien Additioneele Artikelen*, werdt door de Secretaris voorgelezen, en bij het eindigen van elk Hoofdeel, na omvraage: *of 'er ook iets op aantemerkten viel?* in den grootsten haast (quasi) in de liberatie genomen. *In den grootsten haast*, zeggen wij: want, niettegenstaande de uitgebreidheid van het Stuk, en de veele gewichtige punten strijdig met het waar belang des Vaderlands die 'er in voortanden waren, om de uitvoerigste Discussien te doen ontstaan; zoo verliep 'er slechts weinig tijds, of dat gewichtig werk, werdt voor afgedaan gehouden, en de Conclusie opgemaakt *dat de Vergadering het Ontwerp zoo als het voorgelezen was, approbeerde en als het haare aannam.* Decreteerende wijders, *dat hetzelfde, overeenkomstig het besluit van den 10 Maart, aan het Volk ter goed- of afkeuring zou worden aangeboden.*

Ziet daar, in weinig uren een taak afgeweeven, waar over in de eerste *Nationaale Vergader-*

dering, (zoo als wij gezien hebben) negen Maanden tijds en zeer veel schatten verspild was! — Was dat nu aan de meerdere deugdzaamheid en nuttigheid van het Plan? of aan de meerdere kunde der Leden van de Confitueerende Vergadering toe te schrijven? Dit zou hiet natuurlijk een eenvoudige mensch, onkundig van de strecken die men toen op het Compas bragt, vraagen kunnen: laaten wij de zodanigen hier zeggen mogen; te geloven en als zeker te stellen, dat zulks nog aan het eene, nog aan het andere moest toegekend worden, maar eenig en alleen, aan het welgelukken van het Ontwerp dat de Hoofdbeleiders van de Revolutie van den 22 Januarij gevormd hadden, om een Constitutie in de wereld te brengen, die geheel overeenstemde met hunne bijzondere wenschen en begeertens, het welk zonder de gewelddadige Arrestatien en Remotien van allen die hen in den weg stonden, niet mogelijk zou zijn geweest, waar door zij eene Vergadering vormden, van lieden die hen bijna allen van de hand vlogen, zich op het zeerst beijverende om het *Driemanschap* behulpzaam te zijn in de uitzetting van de paalen hunner onwettig aangematigde macht niet alleen, maar ook om het zelve op duurzame gronden gevestigd te krijgen.

Van die bedoeling leverde deze merkwaardige
Zit-

Zitting der Constitueerende Vergadering, nog één overtuigend bewijs op, welken hier te vermelden staat, om 'er de geest van dien tijd uit te leeren kennen. Het was de Commissie van Constitutie niet genoeg, om alle die ongerijmde Voor-
 slagen en Rapporten, welken wij tot hier toe vermeld hebben, aan de Vergadering voor te draagen, en als waren dezelve van het grootste nut en aanbelang, aanteprijzen; 'er ontbrak naar hun inzien nog ééne uitsteekende proeve aan het werk, om het *Driemanschap* te overtuigen, hoe zeer het zich op de hulp en het vertrouwen van de Constitueerende Vergadering kon verlaten; en hier toe diende het navolgend voorstel van den President der Commissie, „ *dat name-*
 „ *lijk de Vergadering zou decreteeren, dat de*
 „ *PROVISIONEELE aanstelling der Leden van*
 „ *het fungerend Uitvoerend Bewind, op den*
 „ *25 Januarij geschied, derwijze wordt aange-*
 „ *merkt en bekrachtigd even als ware die*
 „ *aanstelling, uit kracht van de Staatsregeling*
 „ *geschied: en voorts, dat die Directeuren bij*
 „ *afwisseling zouden afsteden, conform de bepa-*
 „ *lingen in het Plan van Constitutie vastgesteld,*
 „ *en dat van dat alles bij Proclamatie aan het*
 „ *Volk zou worden kennisse gegeven. Een voor-*
 „ *stel,*” dat de spreekster en zijne mede Constitutie-
 maakers nodig keurden, „ *ter verzekering van de*
 „ *pu-*

„ *publieke rust; ter handhaving van het Nationaal Credit; en ter krachtdaadiger doorzetting der toebereidselen voor den aanstaanden veldtocht.*” En hoe smaakte deze oogenblikkelijke schending van het zoo pas, door de Vergadering wel aangenomen, doch echter door het Volk nog niet bekrachtigd Plan van Constitutie? Had niemand de cordaetheit, om zich daar tegen te doen hooren, en den spreekker te herinneren, dat men dus doende, anticipeerde op de vrije keuze van het-aanstaande *Wetgeevend Lichaam*, waar aan de aanstelling van het Uitvoerend Bewind bij het Plan van Staatsregeling was opgedragen? Begreep de Voorsteller, of iemand der Leden niet, dat zij, als zijnde slechts eene *Constitueerende*, en geensints eene *Constitutioneële Vergadering*, mitsdien onbevoegd waren om over dat gewichtig deel der Oppermacht te beschikken? Hoe dit zij, ook dat Voorstel, werdt volgens het getuigenis van Dom. ROGGE, „ *met de grootste eenparigheid; en de zichtbaarste bewijzen van goedkeuring en verrukking zelfs, zoo van de Tribunes als de Leden der Vergadering vernomen.*” Hij verhaalt 'er nog bij: „ *dat de Fransche Gezant,*” (de Minister DE LA CROIX, die deze merkwaardige zitting met zijne tegenwoordigheid vereerd had, zeker met geen ander oogmerk, dan om het einde

de van alles te zien) „zich niet kon onthouden
 „van in de algemeene goedkeuring en toeju-
 „ching te deelen; en zijn geroep: VIVENT
 „LES HEROS DU 22 JANVIER! (dat is: Lee-
 „ven de Helden van den 22 Januarij) te ver-
 „mengen met die van LEEVE DE REPU-
 „BLIEK!” (*).” Een bewijs te meerder voor
 den invloed welke dien Minister op alles uitoeff-
 nende, wát 'er op en naa den 22 Januarij, door
 de zoo hoog geroemde *Helden* was ondernomen
 geworden.

Nu was het werk van dezen dag ten einde!
 en alles met den vereischten spoed en zonder
 eenigen tegenstand afgeloopen! Streelend genoeg-
 en voorzeker voor het *Driemanschap*, en allen
 die hen in hun oogmerk zoo zeer in de hand
 gewerkt hadden! Het *Uitvoerend Bewind* was
 door het verrichtte in deze en de vorige zittin-
 gen, eene groote schrede gevorderd, daar het
 zich reeds in het bezit van den zoo zeer ge-
 wenschten Throon des Gewelds bevestigd zag.
 Was het wonder dat de Voorzitter, de vreugde
 op aller aangezichten lezende, zich haastte om de
 Vergadering te doen scheiden, naa dezelve, en
 geheel het Baraaffche Volk met alles wat 'er op
 dien

(*) Zie zijne *Historie der Staatsregeling* Bladz. 542.

dien dag gebeurd was, van heeler harte geluk te hebben gewenscht? waar mede het Gordijn, voor dit schandelijk toneel van Volksbedrog en onbeperkte Heerschzucht, voor dien tijd werde neder gelaten, om weldraa tot het plegen van andere voortgelijke misdrijven te worden opgehaald, zoo als wij in het vervolg zullen moeten vermelden. Dan, eer wij daar toe overgaan, eischt de Order der Geschiedenis, dat wij in de *eerste plaats*, den sommieren inhoud van het *Plan van Constitutie*, aan onze Lezers mededeelen; en daarna in de *tweede plaats* opgeeven, op welk eene wijze hetzelfde aan het deerlijk misleidde Volk werde, voorgelegd, en vervolgens door het Bewind, als goedgekeurd werde aangemerkt en ingevoerd.

In eenige voorafgaande *algemeene Beginselen*, bevattende de *Rechten van den Mensch*, en eenige *Burgerlijke en Staatkundige Grondregulen*, werde ten aanzien van de *Oranjegezinden* die sints den aanvang des jaars 1795. het Vaderland ontweken waren, dit schandelijk en onrechtvaardig besluit vastgesteld: *dat alle derzelve goederen verbeurd verklaard, en zij voor eeuwig van den Vaderlandschen grond verbannen werden: terwijl tevens de naauwste band van vereeniging tuschen de Bataafsche en Fransche Republieken bij dezelve voor altoos gelegd en toegehaald werde.* — Na deze Inleiding, kwam men tot

het eigenlijk gezegde Plan, door ROGGE ver-
geleken bij een HEERLIJK TEMPELGEBOUW:
„ bij de intrede in deze Tempel (zegt hij)
„ pronkte reeds op den voorgrond de waare
„ Eenheid en Ondeelbaarheid der Republiek ”,
welke niettegenstaande dat voorwendfel, nu in
plaats van in *VII Provinciën* en de *Generaliteitslanden* die de Republiek nog behouden
had, verdeeld was in 8 *Departementen*, te weeten, die van *de Eems*; den *ouden Yssel*; den
Rhijn: den *Amstel*; *Texel*; de *Delf*; de *Dommel*; en de *Schelde en Maas*: eene *Eenheid* en
Ondeelbaarheid, die met het volste recht, eene
verscheuring en *afsnippering*, niet slechts van de
eene Provincie van de ander, maar van verscheiden
brokken van elk Gewest op zich zelve,
moet aangemerkt worden, dewijl geenen derzelve
binnen de oude grenspalen beperkt bleef. Men
heeft in dien tijd zich de moeite getroost, om
in eene afgezette Kaart, dit meesterstuk van
Eenheid en *Ondeelbaarheid*, door sterk afteekende
Couleuren aantewijzen, om te doen zien
op welk eene wijze de Constitutiemaakers, (al-
leen om de laatste overblijffels van het Foederalisme uit te rooijen,) zich beijverd hadden, om
er dat geliefkoosd sijnthema door te krijgen,
niettegenstaande het de grootste ongerijmdheden
met zich bragt, ten aanzien van de verschillende

uit-

uitgestrektheid en *bevolking* der onderscheidene Gewesten: want, daar het *laatste* alleen in aanmerking kwam, viel het *eerste* geheel en al weg, en moest, behalven de in het oog loopende onevenredigheden omtrent de Departementaale Limieten, tot onberekenbaare schade en nadeelen van de Ingezetenen natuurlijker wijze uitdopen, zóó, dat om het gegeven getal van Zielen in een min bevolkte Provincie te vinden, van her bijgelegèn, doch meer bevolkt Gewest, verscheidene lappen en strooken werden afgescheturd, die wederom aan een of ander Departement werden toegevoegd. Geenen der voormalige Gewesten werd in dit opzicht zoo deerlijk van een gereten, en aanmerkelijke gedeeltens van het zelve met andere nabijgelegene Provincien vermengt, dan de Provincie *Holland*. Men hebbe slechts, om van de waarheid onzer gezegden overreed te zijn, in aanmerking te neemen, dat hetzelfde in niet minder dan 5 Departementen op die Kaart te zoeken is; dat het Land, gelegen tusschen de *oude en nieuwe Maaze*; de Eilanden van *Dordrecht*; den *Briel*; en *Goeree*, bij *Zeeland*: voorts *Nieuwpoort* en *Gorinchem*, bij *Gelderland* en *Utrecht* gevoegd was: en wederom, een gedeelte van het *Sticht* aan *Holland* was aanbedeeld. De *Baronny van Breda* en omgelegene streken, werden al mede aan *Zeeland* toegeschikt: de overige

stukken en strooken van *Utrecht aan Gelderland* gehecht: een deel van *Vriesland* werdt aan *Groningen* gevoegd, terwijl het overig deel met *Overijsel* verbonden werdt.

Niets valt intuschen, voor elk die eenigzints met de gesteldheid onzes Vaderlands bekend is, gereeder te besluiten, dan, dat de zoo evengenoemde Hoofdverdeeling in 8 *Departementen*, eene vruchtbaare baarmoeder worden moest, van de neteligste binnenlandsche onéénigheden, en dat, zoo lang de verschillende wijzen van Huis-houding, in het draagen en invorderen der gemeene lasten, ook in verschillende Maaten, enz. bleef stand houden, en door geen algemeen werkende middelen vervangen waren, die nieuwe verdeeling als ongerijmd en nutteloos was aante-merken, en dat 'er alles behalven de voorgewende *Een- en -Ondeelbaarheid* door bevoor-derd werdt(*): wij zwijgen van de verdeeling
van

(*) Wanneer men overweegt, hoe zeer het *eigen Volks-charakter der Vriezen*, door alle tijden heen be- waard en ongeschonden bleef, en dat de Regeerwijze en Gewoonten in veele opzichten naar dat Volks character in *Vriesland* gewijzigd waren; wanneer men daarbij dat van de *Overijselschen* nagaat, en allerwegen het verschil tuschen *Vriezen* en *Overijselschen* in het oog krijgt, moet men zich dan niet verbazen, wanneer men deze
Con-

van elk Departement in *Zeven Ringen*, het welk een getal van 56 zulke onderdeelen opleverde, die daar en boven nog in 126 *Districten* en 3761 *Grondvergaderingen*, gesmaldeeld en, (als 't ware) gesnipperd werden, waar door het toekwam, dat verre weg het grootste deel der Inwooneren, dat al dien omslag in het geheel niet begripen kon, in de grootste onzekerheid geraakte, niet wetende onder welk een gedeelte des Lands zij gerangschikt waren.

Geen minder twijffel ontstond ook bij veelen, om te weten *of zij tot het Stemrecht bevoegd geoordeeld werden?* Tot de uitoeffening der zoo hoog-geroemde *Rechten van den Mensch en Burger*, werd elk in den beginne van het Plan wel bevoegd verklaard, maar het hinkende paard kwam spoedig agter aan, daar het eindelijk neerkwam,

Constitutiemaakers, de altoos op zichzelven bestaan hebbende, en onvermengd geblevene *Vriezen*, in twee deelen ziet scheuren, die nu met de *Groningers*, en *Overijselschen* gealgameerd werden, waar door natuurlijker wijze de grootste botzingen, en een eeuwige bron van twisten, tuschen de Ingezetenen dier Departementen moesten geboren worden? Kon dat de *Eenheld*, de *Eendracht*, en het *wezenlijk Heil* des Volks bevoorderen? Deze aanmerking geldt ook ten aanzien van de *Hollanders*, *Zeeuwen*, en *Stichtenaaren*, die al mede onder elkander gehaspeld werden.

kwam, alleen op hun, *welken men toeliet, hunne naamen in de Stemregisters te schrijven, of te doen schrijven*: het welk al weder niet geschieden kon, ten zij dan, dat zij de Verklaring van *Haat aan het Stadhouderschap* enz. hadden afgelegd, en tevens de belofte, *dat zij nimmer Stemmen zouden, voor iemand die voor een aankleever van de Oude Regeerwijze bekend stond*, terwijl de Constitutiemaakers te gelijk geene zwaarigheid gemaakt hadden, *om die allen zonder onderscheid, voor den tijd van 10 Jaaren van het Stemmen uit te sluiten*, en uit dien hoofde het grootste deel des Volks van deszelfs onvervreemdbaare Rechten te beroven. Wij stappen de omslachtige bepalingen van de verrichtingen der goedgekeurde Stemgerechtigden, in de *Grondvergaderingen*, en de werkzaamheden der *Kiesvergaderingen* voorbij, om op te geeven op welk eene wijze, de door het Volk (quasi) aangestelde Machten, de verschillende deelen der *Wetgeevende* en *Uitvoerende* Machten, gezegd werden te zullen kunnen uitoefenen, die hier allen (volgens het zeggen van *Dom' ROGGE*) ten nauwkeurigsten werden aangewezen. Laaten wij, om ons der korthed te bevljigten, dien voorstander van alles wat 'er op en naa den 22 *Januarij* 1798, was voorgevallen, zelve hooren. Volgens zijne opgave, was:

„ In

„ In het Lichaam der *Vertegenwoordigers* de
 „ Hoogste Macht geplaatst, waaraan alle bewind-
 „ voerende Lichaamen onderworpen waren. De
 „ deelen van deszelfs gezag werden naauwkeurig
 „ aangewezen. In *twee Kamers* verdeeld, de
 „ eene eens zoo veel Leden dan de andere be-
 „ vattende, zonder onderscheid van Jaaren ech-
 „ ter, was door wijze bepalingen tegen de
 „ langwijligheid, zoo wel als tegen eene gevaar-
 „ lijke overijling gezorgd. — Een hunner hoog-
 „ ste plichten, zoo wel als van het *Uitvoerend*
 „ *Bewind*, was, tegen de invoering van het
 „ *Stadhouderschap* en *Foederalisme* te waaken.
 „ Dat *Bewind*, door de twee Kamers buiten
 „ zich gekozen, had zekerlijk het uitgestrektst
 „ gezag, daar het zelfs over de *Departementaa-*
 „ *le Bestuuren* bewind voerde: maar echter was
 „ dit gezag te naauw verbonden aan de goedkeu-
 „ ring van het Vertegenwoordigend Lighaam, om
 „ het immer tot willekeur te kunnen misbrui-
 „ ken. (*). — De Gewestelijke Souverainiteit
 „ was geheel en al vernietigd, en slechts tot
 „ een Administratief Bestuur bepaald. — De
 „ *Geld-*

(*) In hoe verre of dit waaken voor misbruik van
 gezag, aan de zijde des *Uitvoerenden Bewinds*, bij de
 uitkomst, aan de verwachting beantwoord heeft, zal het
 vervolg ten duidlijksten leeren.

„ *Gelâmiddelen*, onder één beheer gebragt; —
 „ de *Schulden* in een gesmolten; — de *Lasten*,
 „ naa twee jaaren alomme gelijkelijk gheven,
 „ en de *Kerk van den Staat* gescheiden zijnde,
 „ in zulk eenen uitgestrekten zin, dat naa drie
 „ Jaaren, alle Kerkgenootschappen voor de kos-
 „ ten van hunnen eerdienst zorgen zouden, zoo
 „ waren op deze wijze die groote twistfakkels-ge-
 „ heel uitgedoofd. — De *Rechterlijke Macht*,
 „ onafhankelijk . geheel van de Politie afgeschei-
 „ den, was echter onder een behoorlijk toezicht
 „ gesteld. De aanleidingen tot de menigte van
 „ geschillen en rechtsvorderingen, zoo hoogst-
 „ verderffelijk voor de welvaart en zedenlijkheid,
 „ door de aanstelling van *Vrederechters* vernie-
 „ tigd wordende, kon ieder Burger op eene
 „ spoedige en onkostbâare oeffening des rechts,
 „ op de handhaving van rust, veiligheid, eer, en
 „ eigendom staat maaken.” Moeilijk (zegt hij
 „ al verder) „ werd het gemaakt, om deze macht
 „ tot eene dienaares der Staatskunde te misbrui-
 „ ken: de vrees voor hunne overheersching was
 „ weggenomen, daar het *Nationaal Gerichts-*
 „ *hof*, bestemd om Staatsmisdâden van Natio-
 „ naale Beampten te onderzoeken, alleen dan bij-
 „ eenkwam, wanneer het Vertegenwoordigend
 „ Lichaam den grond van beschuldiging decre-
 „ teerde: en daar het gekozen werdt uit de De-
 „ par-

„partementaale Gerichtshoven en nog wel bij
„Loting.”

Zie daar den sommieren inhoud van het Plan, met de eigen woorden van een der bewonderaars van hetzelfde, op de bevalligste wijze voorgesteld! Gaf men aan dat gezegde volkomen geloof, dan zou bij de invoering van dat Plan, een nog nimmer gekend geluk, door het Nederlandsche Volk genoten, en in volle nadruk de Gouden Eeuw geboren worden, daar hetzelfde zich nog boven dat alles aanprees, door de vaststelling, „*dat het Plan naa verloop van vijf Jaaren aan herziening zou onderworpen zijn, waar door voor ieder het zekerst uitzicht geopend werdt, voor de spoedige herstelling van alle gebreken, die het nog mogt bevatten. — Niemand (geloofde hij) zou dus twijffelen dit oordeel te onderschrijven: dat het Plan van Constitutie, gesteld was in den geest van de Verklaarde Vrienden der Omwenteling, en dat het aan de bij hun aangenoome beginselen beantwoordde.*” Ook wij geloven dit laatste ten vollen, maar stellen tevens als eene zekere waarheid daar nevens, dat om even diezelfde oorzaak het geheele Plan zoo ras in duigen spatte. Het mogt *in den geest der Omwentelings-gezinden zijn opgesteld*; het mogt de voorstanders van eene *volstreckte Democratie*;

welke men met de naamen van *Vrienden der Omwenteling*; *Voorstanders van Een en-On-deelbaarheid*; *Haaters van Foederalisme Stadhouderfchap en Regeeringloosheid*, bestempelde, zoo welgevallig voorkomen, als men zig bij mooglijkheid verbeelden wilde, het was toch de Geest der Natie niet die zich voor hetzelfde verklaarde. Had men het Volk de vrijheid gelaten, om deszelfs gedachten over het Plan vrijelijk te mogen voortbrengen, het zou wel draa gebleken hebben, dat het grootste en beste deel des Volks niet dwaas genoeg was, om deszelfs dierbaarste belangen afhankelijk te maken, van de Wenken en Luimen van het ten zetel gestegen *Driemanschap*, het welk zich (zoo als wij hier voren gezien hebben) reeds in de eerste dagen van het aangematigd gezag, de willekeurigste en gewelddadigste stappen veroorloofde, en nu gereed stond, om dezelve door nog meer anderen te vermenigvuldigen. Het is deze aanmerking die ons wenkt, om verflag te geeven van de wijze waarop dat Plan, aan het (zogenaamde) Volk ter goed- of-afkeuring in handen gesteld, en door hetzelfde eindelijk aangenomen werdt.

De zekere weg tot dit laaste hoofddoel leidende, was inmiddels door de Commissie van Constitutie reeds op den 10den *Maart* aangewezen

zen in de vier laatste raadgevingen, welke wij hier voren van Bladz. 87 tot 99, hebben opgegeeven; geen wonder dus dat de Constitueerende Vergadering zich ook nu van denzelfen getrouwelijk bediende. Het besluit genomen hebbende, *dat niemand bevoegd was tot de uitoeffening van eenige Burgerrechten, en geene aanspraak maken mogt op de voordeelen aan dezelyen verbonden, ten zij dan, dat hij, even als de Constitutiemaakers en die van hunnen raade, het Staatkundig Sijsthema, in het Plan vervat, van heeler harte omhelsde en aankleefde*; zoo volgde daar uit, dat de Vergadering geen zwaarigheid maakte om dien snooden raad in een besluit te veranderen, en het *Uitvoerend Bewind* te Authoriseeren, tot het benoemen en aanstellen van een menigte van *Agenten*, in alle Steden en Plaatsen der Republiek, voorzien met eene volmacht om de *Grondvergaderingen* te zuiveren, van alle zodanige *Burgers en Ingezetenen*, die vóór den 22 Januarij, in geen *Grondvergaderingen* waren opgekomen; zoo ook van zulken, als BIJ HEN bekend stonden de toen ingevoerde *Orde van Zaaken* niet toegedaan te zijn, en zich van den dienst des *Vaderlands* onttrokken. En wat moesten nu deze *Politieke Inquisiteurs* uitvoeren, omtrent allen die zij SUSPECT HIELDEN? Van deze allen, voor zoo verre zij op de Stemregis-

gisters bekend stonden, moesten zij de ndamen op dezelyen doorschrappen: zij moesten hen ook voorbijgaan bij het Convoceeren der Ingezetenen, om het Plan te bestemmen: zij moesten hen uit de Grondvergaderingen weeren, en niet toelaten om de gevorderde Verklaring van Haat aan het Foederalisme enz. afteleggen en te teekenen, al ware het, dat zij zich daar toe, het zij dan uit overreding der Ziele, of uit vreeze voor het verlies van Ampten of Bedieningen, bereid en genegen zoonden. Hatelijke, onuitvoerbaare last! Wie, die nog eenig gevoel van Plicht, nog ééne vonk van het vuur van waare Vrijheid, in de ziel behouden heeft, zou voor de schatten van Peru zulk eenen taak op de schouders neemen willen!! Dit dunkt ons, roept hier elk doordenkend Lezer, (onaangezien welke eerlijke Staatkundige begrippen hij ook moge volgen) vervuld met verontwaardiging over zulk eene *Staatkundige Inquisitie*, vol verbazing uit; en zal het nageslacht het naauwlijks geloven kunnen wanneer het uit de Geschiedenis van het in 1798, gewoed hebbend Schrikbewind, zal te weeten komen, dat ondanks al het gezwets van *Herstel in Ontyreemde Rechten*, ondanks het pralen met de woorden *Vrijheid, Gelijkheid, en Broederschap*, boven alle publieke Acten, en de haatelijkste Bloedplacaaten zelve, het in alle Steden

den en Districten, van ons Vaderland niet man-
gelde aan zulke onkundige, verachtelijke, en ei-
genbaartige zielen, die om een ellendig loon, hen
door het woedend *Driemanschap* toegelegd,
zich gebruiken lieten, om onder het masque van
de Vrijheid en de rechten der Burgeren te
willen bevoororderen, de schandelijke oogmerken
van hunne lastgeevvers, als bloote werktuigen des
gewelds ter uitvoer te brengen? — Wij zou-
den, wanneer het ons gelustte, en eenigfins nat-
tig scheen, de Lijst met de naamen van deze
onreine *Zuiveraars der Grondvergaderingen*;
van deze *Berovers* van der beste en braafste Bur-
geren eeuwige en onvervreemdbaare Rechten;
van deze onbevoegde *Keurmeesteren* over de
eeuwig vrije gevoelens hunner Natuurgenooten;
en uit dien hoofde *aanstokers en aanblazers*
van het vuur van tweedracht en Burgertwisten,
onder het oog van onze Lezeren brengen kun-
nen; dan, wij zullen ons daar van onthouden,
daar wij ons Geschiedblad niet bekladden willen,
met het vermelden van hunne naamen, welke ten
opzichte van veelen reeds der vergetelheid zijn
ten deele gevallen, en de nog overigen onder
het gevoel van eene onuitwisbaare schande zeer
zeker te wagten staat. Van meer belang zal het
zijn, dat wij hunne daaden kennen doen, door
de vermelding van de wijze waarop zij dien
schan-

schandelijken taak ten uitvoer bragten, waardoor de verwarringen eene nog nooit waargenomene hoogte in het beroerde Vaderland bereikten.

Het lijdt géene bedenking, dat, zoo men orderstellen durfde, (des neen) dat volgens den raad der Commissie, de geprojecteerde zuivering der Grondvergaderingen, *mogelijk, nuttig, of besaamelijk* ware; de keuze van Gemachtigden tot dat werk, door de Constitueerende Vergadering aan het *Driemanschap* opgedragen, als een allerbelangrijkste zaak moest beschouwd worden, om dat *Mensch- en Wereldkennis, Onpartijdigheid, Waarheidliefde, een Ziel ontleidigd van alle Haat, en Eigenbaat, en vervuld met waare liefde tot het heil des gefolterden Vaderlands*, de maatstaf moest zijn waar naar de keuze van de voorwerpen die men daar toe gebruiken wilde, behoorde te geschieden. — De groote vraag, waarop het derhalven in het tegenwoordig geval aankomt, is; of de uitkomst eenig bewijs opleverde, dat het *Driemanschap* zich bevlijtigd hebbe, om allereuwigst geschikte voorwerpen tot dat gewichtig, en (onzes bedunkens) *onuitvoerbaar* werk uit te kiezen? Dit was 'er intusfchen zoo verre van af, dat wanneer men het oog op de Lijst dier *Agenten* werpt, men zich gedrongen voelt, om te moeten besluiten, dat het *Driemanschap*, (of die

die *Gewestelijke Bestuuren*, welken zij daar toe in hunne plaatsen qualificeerden) over het geheel voorwerpen aanstelden, die van alle de door ons zoo even opgenoemde vereischten ten eenenmaale ontbloot waren. Voorwerpen die de grootste bekwaamheden toonden te bezitten, om een kwaade zaak, met eene zekere fermiteit uittevoeren, waar voor den eerlijken Man zou te rugge beeven. Van hier, dat over de geheele uitgestrektheid der Republiek, veele duizenden van de goedste, bedaardste, en kundigste Burgers, zoo wel aanhangers van de oude Constitutie, als Voorstanders van de Revolutie, behoudens eene eerlijke en gematigde denkwijze, en onaangezien dat de laatstgenoemden zich sints 1795, in verscheidene gewichtige Posten hadden werkzaam betoond, even als waren zij het uitfchoot des Volks, het nitvaagfel des Werelds, en de lastdraagende dieren van den Staat, van het Stemrecht beroofd, en tot de bekleding van eenige Maatschappelijke Ampten of Bedieningen onbekwaam en onbevoegd verklaard werden, alleen door de grillige luimen van deeze verachtelijke Satellieten van het ondeugend *Driemanschap*, en hen die haar van de hand vlogen. De door ons meergenoemde Predikant ROGGE, niettegenstaande hij zich alle moeite gaf, om aan de Revolutie van den 22 *Januarij*, het voorkomen van

nur.

nuttigheid, en gebiedende noodzaakelijkheid te geeven, gevoelde het snood gedrag dier ontrovers van der Burgeren onvervreemdbaar Rechten zoo zeer, dat hij gedrongen werd te zeggen „ *Zij gingen in die zuivering zoo ruuw te werke, dat zij onder goedgekeurden ook veele zodanigen toelieten tot het doen der Verklaring, die de meeste vereischten tot de Stembevoegdheid, volgens het Ontwerp van Staatsregeling misten; en onder de afgekeurden ook zulken stelden, die niet slechts als Vaderlanders, maar als vuurige voorstanders en bewerkers van de toenmalige Orde van Zaken bekend stonden (*)*.” Gewichtige bekendtens in de daad, die het zegel der waarheid zet, op alles wat wij tot hier toe over dit Onderwerp gezegd hebben, en elk onzer Lezers met ons bevoegd maakt, om de waarde te berekenen van 's Mans kort te voren gebezigde stelling, „ *dat het Bataaffche Volk zich toen tot dat juiste punt gebragt zag, waar zijnes bedunkens een Volk zijn moet, om een vorm van Bestuur te kiezen: en dat dit alles, het aan den Volke aangeboden Ontwerp, eene gunstige aanneeming beloofde (†)*.” Ongelukkig punt in de

(*) *Hist. der Staatsregeling.* Bladz. 551.

(†) *Ibid.* Bladz. 549.

de daad, daar de snoodde handelingen der *Agenten* een kreet in den Lande deden opgaan, die van het eene einde der Republiek, tot aan het andere gehoord werd! Een menigte Requesten, van zulken, die door hunne werkzaamheden fines 1795, zich nimmer verbeelden konden, dat Voorstanders der Revolutie, Vrienden der *Vrijheid* en *Gelijkheid*, hen van het dierbaarste voorrecht eener vrije Volksregeering ontzetten zouden, stroomden nu der Constitueerende Vergadering van alle oorden der Republiek toe, welks On^o dertekenaars zich beklaagden over het onrecht en geweld dat hen door dat alles was aangedaan, en over de ongerijmdheden die zij daar in meenden te ontdekken. (*) Dan, wat baatte hen zulks?

(*) De ongerijmdheden, en in het oog lopende Onrechtvaardigheden, door deze *Agenten* allerwegen gepleegd, in het weeren van waarlijk Stemgerechtigde Burgers, en het Stemmen laten van de geringste Classe der Ingezetenen, die hier toe, door de beloning van *eene Gulden* voor tijdverzuim, uit 's Lands Kas omgekocht werden, gaan alle denkbeelden te boven. Wij zouden een menigte van voorbeelden kunnen aanhalen, waar door ten duidlijksten blijken zou, dat *Rijkdom*, *Kunde*, en *Braafheid*, de waare oorzaak van het roljeeren van duizenden naamen geweest zijn; terwijl *Onkunde* en een *Zedeloos* gedrag, voor duizenden de grond opleverde waarom zij tot het stemmen opgeroepen, en omgekocht werden.

VL DEEL,

I

zulks? De Constitueerende Vergadering las die stukken, en stelde dezelve wel in handen van het *Uitvoerend Bewind*, met last om de Vergadering daar op te dienen van bericht, en inmiddels te zorgen; dat de *Agenten* met meerder bescheidenheids te werke gingen; maar dat was het ook al. Te vergeefsch poogden de Repräsentanten o **C**KERSSE EN MIDDERIGH het kwaad te stuiten, eischende dat de *Agenten* ter verantwoording werden opgeroepen, doch het was te vergeefsch. De Leden van het *Uitvoerend Bewind*, zorgden wel dat het werk niet belet werdt, daar zij de *Agenten* in alles geworden lieten, tot dat de dag der stemming, den 23sten *April*, verstreken zijnde, het snoode oogmerk van al dat zoogenaamde zuiveren der Gronvergaderingen, compleetelijk bereikt, en het Plan van Staatsregeling, door het daar toe expres uitgezochte deel der Natie goedgekeurd en aangenomen was. Het was op dien dag, zegt de meergenoemde Schrijver, dat de uitkomst bewees, dat de Gemachtigden, hoe onberaden zij ook in deze zaak te werk gegaan waren; taamlijk wel aan het hoofddoel van hunnen last beantwoord hadden, door geene anderen ter stemming toetelaaten, dan van welken men, op eenigen grond, de goedkeuring van het Ontwerp kon verwachten." Weinige dagen naa dien, zoo even-

vergemelden dag, maakte het *Uitvoerend Bestuur* de verkregen Zegepraal, den gewenschten uitflag der Stemming, met de wihundigte blijken van vreugde, onder het lossen des Geschuts, en het geschal van Pauken en Trompetten, aan de Constitueerende Vergadering bekend: op eene Pergamente Rol, (wel proper toegestrikt en omwonden met driekleurige Nationale Linten, welke even als een goud Kleinood, met de grootste eerbied voor uit gedragen werdt,) was den uitflag van het werk vermeld, waar uit bleek, dat van de 355,000 apparente Stemgerechtigde Burgers der Republiek, met alle in het werk gestelde Kunst- en Vliegwerken, Beloningen, en Uitschraffingen, buiten de *Soldaten* en *Marinieren*, een getal van 137,366, Zielen in de Grondvergaderingen was opgekomen, waar van slechts 10,334 het Plan verworpen hadden. Een uitflag, die de Vergadering niet aarselen deed, om zich zelve, benevens de geheele Natie, met deze nieuwe Constitutie geluk te wenschen, zich strekende met het valsche denkbeeld, als beantwoordende het Plan aan den algemeenen wensch des Volks, en zullende uitloopen tot vestiging van deszelfs waarachtig geluk, en eene nimmer gekende voorspoed.

Op deze wijze verkreeg het ongelukkig *Vaderland*, na langer dan drie jaaren tijds, in eene

holgaande Zee van Revolutie, beroofd en ontzet van eenen Regeeringsvorm omgezworven te hebben, eene *Constitutie* die voor hetzelfde zoo onbekend als ongeschikt was ; waar van het onkundig deel der Natie zich gouden bergen beloofde, doch waar van alle verstandigen en eerlijkdenkenden, niets anders dan nieuwe onheilen verwachten moesten , wanneer zij eenigermaate bekend geworden waren , met alle die schandelijke handelingen , welken 'er sints den 22 *Januarij* gepleegd waren , en waar van wij reeds een stukken der zaake tot hier toe hebben opgegeven. — Onbegrijpelijk kwam het derhalven aan deze laatstgenoemden voor , wanneer zij . naa eenen gekunstelden voordragt van dit betreurenswaardige gedeelte der Geschiedenis , bij den door ons meergenoemden Schrijver gelezen te hebben , hem hoorden uitroepen : „ *Zie daar dan nu*
 „ *het veleer Nederlandsche , doch thans Ba-*
 „ *taafsche Volk , in het bezit eener Staatsrege-*
 „ *ling , gebouwd op de eeuwige , onveranderlijke*
 „ *gronden van ieder Maatschappelijk verdrag ! —*
 „ *Een geluk , waar naar het twee Eeuwem*
 „ *vruchtloos gehaakt had !*” Een uitroep , die hij echter zelfs oogenbliklijk logenstrafte , 'er onmiddelijk op latende volgen : „ *Doch de aan-*
 „ *neeming van dezelve kostte tijd , moeite , ge-*
 „ *duld , en zelfsverlochening : de inyoering van*
 „ *de*

„dezelve moest nog voorafgegaan en voorbereid worden, door gebeurtenissen, die wij ter eere der Omwending gaarne uit de geschiedenis wenschten te kunnen wisfchen.” Het is deeze aanmerking die ons wenkt, tot het doen van eenen aanmerkelijken terugtred, dienende om een reeks van gebeurtenissen aan onze Lezers mede te deelen, voorgevallen in het tijdperk dat verliep tusfchen den 22 *Januarij*, en den 23 *April*, dag der aanneeming van het Plan van Constitutie, waar uit ten duideljksten blijken zal, dat zij, die bij alle gelegenheden den fchijn gaven, dat zij zich zoo veel moeite en arbeids getroosten wilden, om het Volk een nog nooit gekend geluk te bezorgen, op niets meerder bedagt waren, dan dien tusfchentijd te misbruiken tot het door-drijven van de violentste maatregelen, en het vaststellen van Wetten en Verordeningen, vierkant strijdig met de voorgewende gronden der Revolutie, en het onderhanden zijnde Plan van Staatsregeling, het welk door dat alles, in veele opzichten, op de onbeschaamdste wijze reeds gefchonden was, alvorens hetzelve, op de door ons gemelde bedrieglijke wijze, door het Volk (quasi) was aangenomen en goedgekeurd geworden. Een taak, die hoe onaangenaam dezelve ook zijn moge, echter voor onze rekening ligt, doch van welks noodzaaklijkheid wij ons te meer overreed

134 A G T I E N D E

houden, dewijl naa de volvoering deszelfs, het wonderbaare en raadfelachtige in de kort daar opvolgende gebeurtenissen, voor onze Lezeren, zoo wij vertrouwen, zal opgetuimd, zoo niet geheel weggenoomen zijn, wanneer wij niet alleen het ontleugend *Driemanschap*, maar ook de Leden der *Constituërende Vergadering*, geen zwaarigheid zien maaken zullen, om de Staatsregeling baldadig met voeten te treden, om zich zelven, tegen den duidelijken letter van dit zoo hoog geëoemde meesterstuk van Staatkunde, (*gezegd wordende gebouwd te zijn op de eeuwige en onveranderlijke gronden van het Maatschappelijk Verdrag*,) in den overweldigden Zetel te vestigen, ten koste van ongemeenen schatten, en stroomen van traanen, gestort door de beste en braafste Ingezetenen des Lands, die zich door alle die handelingen des gewelds, van hunne dierbaarste Voorrechten en Vrijheden onziet zagen! Handelingen, die ons zonneklaar zullen doen zien, tot welke schandelijke bedrijven den anders fedelijken Mensch vervalt, wanneer hij te geredelijk gehoor verleent aan de wraakzuchtige inboezemingen van zijn verdorven hart.

Waren wij dikwerf, tot schande der Menschheid, in de voorgaande gedeelten dezer Geschiedenis in de gelegenheid, om onze Lezeren te moeten berichten, hoe woest en onbesuis de

Re-

Revolutionaire Clubisten te werke gingen, niet slechts om hunne Medeburgers gewelddadig te ontzetten van alle zodanige publieke Ampten en Bedieningen, als waar in zij in vroeger Jaaren op eene wettige wijze waren gesteld geworden; als ook, hoe zij de Regenten en Ministers van het oud Bestuur, op de schandelijkste wijze vervolgd; zagen wij hen in dat woest bedrijf, dan eens door de Tusfschenkomst der Fransche Generaals; dan eens door de Fermitheit der Gewestelijke of Stedelijke Bestuuren daarin verhinderd, men zou echter wel zeer verkeerd denken, wanneer men waande, dat die zucht tot vervolgen, met de Revolutie van den 22 *Januarij* een einde genomen had: dit was 'er zoo verre van af, dat, wanneer wij de handelingen van dien tijd met opmerking beschouwen, wij ons gedrongen vinden om te moeten vaststellen, dat de gezegde Revolutie, ook onder anderen voornamelijk was bewerkstelligd geworden, om aan dien ouden Wrok der Clubisten eenen vrijen en onbelemmerden loop te bezorgen. Immers het arresteeren en gevangenzetten van zoo veele Volks-representanten en andere voornaame Amptenaaren, door de Constitueerende Vergadering gedaan, had nauwelijks een einde genomen, of men zag de oude geest van Removeeren en Vervolgen alomme heerfschen in een menigte van Adresfen, in Societaiten en

Genootschappen ontworpen en getekend, vervuld met de overdrevendste eischen, welken geene andere strekking hadden, dan om op nieuw eene algemeene vervolging tegen allen die gematigd dachten aantevangen. Reeds op den 6 *Februarij* ontving de Confitueerende Vergadering niet minder dan 24 eensluitende Requesten, getekend door een aantal Clubisten te *Amsterdam*, waarin zij de voorziening der Vergadering vorderden, tmtrent deze navolgende drie pointen: 1°. *Dat de Raad dier Stad geinterdicteerd werde, om voortaan, zonder kennis van hunne Committenten, eenige Belastingen van de Burgerij te vorderen: 2°. Dat de Leden van den Raad, die niet gaaf hadden toegetreden tot de 9 bekende Pointen, door de 43 bewerkers der Revolutie van 22 Januarij uitgebragt, daar over mogten worden gecorrigeerd: en eindelijk ten 3°. Dat allen de naar hun inzien reeds te lang aangeblevene Oranje - Ambtenaaren, van derzelve Posten ontzet, en dezelve Posten en Bedieningen, met waardige, en de tegenwoordige Orde van Zaaken toegedaane Persoonen zouden worden vervuld, eene handelwijze die wel draa in de meeste Steden werdt nagevolgt, te meer, daar het bleek dat dergelijke Voorstellen met blijken van genoegen door de Vergadering niet alleen aangenomen werden, maar zelfs, dat het niet aan*

Le

Leden in dezelve ontbrak, die dat werk op alle mogelijke wijze bevoorderden. Reeds ten tijde van de tweede Nationale Vergadering, hadden de Repräsentanten C. L. VAN BEYMA, VAN KANTELAAR en SONNAVILLE, (echter zonder eenig gevolg of succes) bij herhaling het voorstel tot eene algemeene Eed voor Ambtenaaren gedaan; doch naauwlijks was deze Confitueerende Vergadering aanwezig, of KANTELAAR hervatte het werk met vernieuwden ernst en aandrang, met zulk eenen voor hem en zijne medestanders gewenschten uitslag, dat zijn voorstel in handen gesteld werdt van eene Commissie, aan welks hoofd zich de beruchte ALE ALES BAKKER bevondt, welken wij reeds in het Leeuwarder Blokhuis als eenen woedenden Jacobijn tegen niet minder dan 27 van de voornaamste Staatsleden woeden zagen, welke Commissie op den 20 Februarij, bij monde van gemelde A. A. BAKKER, advijfeerde, dat de Vergadering behoorde te decreteren. 1°. „ *Dat alle Ambtenaaren, Officianten, en Beneficianten, zoo 's Lands, Stads, Districts, Dorps, of Plaatselijke, de op den 22 Januarij gearresteerde Verklaring voor hunne respectieve Municipäliteiten zouden moeten afleggen, of van hunne Posten vervalten verklaard worden.* 2°. *Dat 'er eene Commissie door het Uitvoerend Bewind moest*

„ benoemd worden buiten de Municipaliteit in
 „ ieder Stad, District, of Plaats, waar aan
 „ de Voorn. Ambtenaaren en Officianten, eene
 „ Aste van de Municipaliteit der plaats hun-
 „ ner woning, en wel bijzonderlijk, waar zij
 „ in en naa 1787 hadden gewoond, zouden moe-
 „ ten produçeeren, waar bij hun goed gedrag
 „ en Vaderlandsgezinde bedoelingen zouden moe-
 „ ten blijken. 3°. Dat het Bataafsche Volk
 „ bij Publicatie moest worden aangemaand, tot
 „ het doen van Denuntiatiën tegen onwaardige
 „ Ambtenaaren, en daar van een Acte te
 „ doen toekomen aan de aantestellen Commis-
 „ sien welken dezelyen, des begeerd wordende
 „ zouden moeten secretereeren. 4°. Dat die aan-
 „ testellene Commissien zoo spoedig mogelijk aan
 „ het Uitvoerend Bewind, van de bevinding
 „ van zaaken kennis moesten geeven. 5°. Dat
 „ door het Uitvoerend Bewind het te neemen
 „ Decreet ter Executie zoude worden gelegd.”
 Maatregelen, die kort daar naa door de nieuwe
 aangestelde Gewestelijke en Stedelijke Bestuurde-
 ren, alomme ter uitvoer gebragt werden, op
 zulk eene schandelijke wijze, ten nadeele van
 zogenaamde Patriotten zelfs, dat veele ijverige
 voorstanders der Revolutie, zich deswegens tot in
 den grond hunner Zielen schaaften. De Heer
 ROGGE over dit onderwerp sprekende, vondt
 zich

zich verplicht te zeggen. „ Ook hierin speelden
 „ Baatzucht en persoonlijke Wraak wel voor-
 „ naamelijk hare schandelijke Rol, en verij-
 „ delden het Staatskundig goed oogmerk dat men
 „ die verandering was voorgesteld (*). Zommi-
 „ ge Gemachtigden, aan wier willekeur de aan-
 „ stelling en afzetting op zeer veel plaatsen
 „ was overgelaten, althans, die geenen anderen
 „ regel hadden dan alleen zodanigen te ont-
 „ zetten, die als Leden van Gemeenebestgezinde
 „ Societeiten bekend stonden. waarop alleen uit-
 „ gezonderd werden, zij, die bewijzen konden,
 „ tot dit Lidmaatschap gedwongen te zijn ge-
 „ weest, of zich met een oogmerk ter verrijde-
 „ ling van de geheime woelingen der zodanigen
 „ in dat Lichaam te hebben begeven: dezen
 „ misbruikten het gegeven vertrouwen allerchan-
 „ delijkt, door niet zelden zich zelve te ver-
 „ heffen in den stoel, die zij anderen geboden
 „ te verlaten, of de onzetting ook tot de minst-
 „ aan

(*) STAATKUNDIG, GOED OOGMERK!! Wie kan
 dit vatten?? Konden zulke hemeltergende handelingen;
 de invoering van eene volstrekte Staatskundige Inquisitie,
 immer met een goed Staatskundig oogmerk ondernomen
 werden? Wie hoorde immer zulk eene schandelijke Leer?
 Dit was in den volsten zin, het kwaade te doen, op dat
 'er het goede uit mogte voorkomen, en dit eene Duit-
 sche Leer.

„ *aangelegen Ambtjes uit te strekken, of andere*
 „ *eisfchen van de grilligste willekeur te vol-*
 „ *gen. — Zulk een niet zeer menschelijke of*
 „ *gemoedelijke (wij zeggen snoode en eerlooze).*
 „ *handelwijze, zeer veelen van alle bestaan be-*
 „ *rovende, en zeer veele onschuldigen in de*
 „ *diepste armoede dompelende, verbitterde de*
 „ *aangenaame gewaarwordingen over de omme-*
 „ *keer van zaaken, en lag den grondfslag tot*
 „ *een misnoegen veel gevaarlijker en verderffe-*
 „ *lijker, dan het kwaad zelve, welks uitrooijing*
 „ *dezen maatregel bedoeld had (*).*” Wij heb-
 ben de moeite genomen, om dit alles afdoend
 getuigenis hier eene plaats in te ruimen, om elk
 onbevooroordeeld Lezer te kunnen doen oordee-
 len, hoe schandelijk men in die beroerde dagen
 omsprong met het *respecteeren van Eigendoms-*
men en Bezittingen, met de *Rechten van den*
Mensch en Burger, waar van de bewerkers der
 Revolutie van 22 *Januarij*, boven alle anderen
 de monden vol, doch de harten ontledigd had-
 den. Het getal van veele braave en eerlijke
 Ambtenaaren, die benevens hunne Huisgezinnen
 door dezen *Ambtsoorlog*, in de droevigste om-
 standigheden gedompeld werden, gaat alle denk-
 beeld

(*) In het bevorens aangehaalde werk, bladz. 556, en 557.

beeld te boven! En hoe moest het niet elke welgeplaatste ziel grieven, wanneer hij zijn wetzig verkregen Ambt of Bediening, het welk hij volgens Eed en Plicht waarnam, waar van hij bij forme van Lijfrente, reeds zoo veele lasten had moeten betalen, aan onwetende en geheel ongeschikte Voorwerpen begeben zag, jaa zelfs, aan de zodanigen, die in vervolg van tijd, eerloos genoeg waren, om ten koste van de Publieke Kasfen, eene brillante en schandelijk in het oog loopende leefwijze te houden, waar naa zij zich met de zoo zuur opgebracht wordende Landelijke of Stedelijke Belastingen, op eene oneerlijke wijze verrijkt hebbende, wel draa onzichtbaar maakten, en eindelijk tot een stuk broods geraakten? Het zou ons weinig moeite kosten, hier een zwart Register met de naamen van zulke groote en kleinere Lands en Stadsdieven, van onderscheiden staat, afkomst, en betrekkingen, ondanks al hun zwellen op liefde voor het Vaderland, onder het oog onzer Lezeren te brengen, ten einde het zoo even gezegde, door de Stukken te bewijzen: dan, wij onthouden ons voor als nog van dien arbeid, daar veelen hunner zich genoegzaam bekend en berucht gemaakt hebben, en, naa van hunne Posten verlaten te zijn, den loon hunner wandaden, door de snependste

er]

armoede, en eene algemeene verschring van alle oerlijkdenkenden, zichtbaar ondervinden.

Ging het al spoedig naar de Revolutie van den 22 Januarij, en alvorens het Plan van Constitutie in de wereld was, dus schandelijk toe, met het borvieren aan opgeruide drift, in het Removeren van veele duizenden Burgerlijke Ambtenaars, de kreet van algemeene vervolging, tegen de Regenten en Ministers van het in 1795. vernietigd Staats- en Stadhouderslijk Bewind, vermengde zich wel draa door de geheele uitgestrektheid des Vaderlands met dat onzigtig geroep: In de voorgaande deelen dezer Geschiedenis, hebben wij onze Lezeren reeds met dien schorren toon bekend gemaakt, en stelden hen bij die gelegenheden in staat om de onrechtvaardige mishandelingen aan zoo veele voornaame Mannen van rang, zonder eenigen schijn van recht of noodzaaklijkheid uitgeoeffend, en te gelijk den schandelijken uitslag die dat alles voor de Clubisten had, in het helderst daglicht te bezien: thans ons zelve geene nedelooze herhalingen verdoelovende, willen wij hen als nu verzocht hebben, zich dat alles te herinneren, om tot de gruwelijkheid van dat vernieuwd bedrijf des te gereeder te kunnen besluiten, alleen willen wij hen gevraagd hebben, wat zij gevoelen, wanneer het, over dat onderwerp gesproken wordende, te lezen

zen

ten gegeven wordt: „ dat gelijk toen de tijd
 „ geboren scheen, om al dat geene in werking
 „ te brengen, dat reeds van den eersten dag
 „ der omwenteling, zoo dikwijls, en telkens
 „ vruc telos beproeft was, de ijverige voor-
 „ standers der toen gevestigde Orde, van oor-
 „ deel waren, die gelegenheid te moeten aan-
 „ grijpen, om de **NATIONAAL RECHT-
 „ VAARDIGHEID uit te oefenen?** ” (*) Hoe
 dit

(*) Dus beredeneerd en plooit Dom. ROEGE het vernieuwd poogen van eenige wraakzuchtige Clubisten, om de *Leden van het oud Bestuur*, van huone Eigendommen te beroven, en van alles ontzet, aan den Dijk te jaagen. Wie gruwet niet met ons over deze schandelijke miskenning van het Nationaal Character van het goedhartig Nederlandsche Volk, dat hier verward wordt, met de eerlooze woelingen en bedrijven, van eenen elendigen hoop ontaarte Ingezetenen, en Fortuinbejaagen, de Vreemdeingen? Schaamd het zich zelve niet, dat men de pogingen dier Onverlaten, hier hoort begroeten, *als eene gelegenheid die zij moesten aangrijpen om de NATIONAAL RECHTVAARDIGHEID, uit te oefenen?* — Neen, hoe verbasterd van de oude voorvaderlijke deugden het Nederlandsche Volk ook zijn moge, tot zulk eene schenddaad, keuren wij het grootste, aanzienlijkste, en beste deel der Nederlanderen, (onaangezien welk eene Staatkundige Denkwijze zij volgen mogen) volstrekt buiten staat, en houden dit gezegde voor eene gruwelijke lastering.

dit zij, nauwlijks was onder de Clubisten de eerste hitte, in het tekenen van Gelukwensfchings-adresfen aan de Constitueerende Vergadering, over hunne verrichtingen op den 22 *Januarij*, bekoeld; nauwlijks was het afvorderen der bekende Verklaring, en daar mede de Remotie van veele duizenden Ambtenaaren, door de Constitueerende Vergadering bewerkstelligd, of het tekenen van Adresfen aan dezelve, tot eene nieuwe Vervolging tegen de Regenten en Ministers van het vorig Bestuur, ging in Clubs en Societeitén aan den gang. De Maand *Februarij* had nog geen einde genomen, of een aantal Adresfen, stroomden der Vergadering uit *Holland* toe, houdende eenen eisch, „ dat zij eene

„ *Commissie benoemde, gelast en gequalificeerd,*

„ *om te onderzoeken het gedrag der voormaa-*

„ *lige Regenten, in hoe verre zij zich aan-*

„ *Vexatien van Personen en Goederen als an-*

„ *dersints hadden schuldig gemaakt, ten einde*

„ *die, welken hier van overtuigt mogten worden,*

„ *op eene judiciele wijze te recht te stellen,*

„ *en dat hier toe alle de Papieren en Docu-*

„ *menten, zoo van de gewezene Commissie van*

„ *XXIV als anderen, aan dezelve mogten wor-*

„ *den ter hand gesteld.*” — In de Provincie *Zeeland* begrepen het eenige weinige heethoofden nog anders, en wilden aan dat bedrijf eenen

Con-

Constitutioneelen zwaai gegeven hebben, vordere in een Adres, „dat bij de Constitutie „ eene algemeene bepaling werde gemaakt, om „ trent het afvorderen van schatvergoeding „ van zodanige Lieden, als in 1787. het Volk „ tot Plundering en Roof hadden aangezet, en „ dat intusfchen die geenen welken hier voor „ publiek bekend stonden, in staat van verzeke- „ ring werden gebragt.” In Vriesland was naauwlijks het Administratief Bestuur aangesteld, of het poogde op nieuw de gestaakte Proëdures tegen niet minder dan 37 Staatsleden, tot afkneveling van f700,000:—:— ter Execucie te leggen; door de verleende surcheance dadelijk op te heffen en buiten effect te stellen. Hoe zeer de Leden van dat Bestuur tot eenige daaden van souverain gezach door de Constitueerende Vergadering onbevoegd verklaard waren, en hen zulks stellig geinterdicteerd en verboden was, de Vriesfche Geweldenaars maakten echter geene zwaarigheid, om tot dien gewelddadigen maatregel te besluiten, door die Leden op nieuw te kwellen om de voldoening der geëischte Schat, weshalven zij te raade werden, zich bij Requeste tot de Constitueerende Vergadering te wenden, verzoekende, dat de Execucie opgeschort bleve, met dat gevolg, dat de Vergadering naa ingenomen Advis, aan der Requestanten billijk verzoek bij provisie

voldeedt, zekerlijk tot geen gering hartzeer van den Repräsentant WITBOLS, die weinig dagen daar naa den schandelijken voorslag deedt, „ dat
 „ 'er door de Vergadering voorziening genomen
 „ werde, ten einde die Personen welken bij het
 „ Plan van Constitutie eene schatvergoeding
 „ zouden moeten geeven, de gelegenheid benomen
 „ werde, om zich op eenigerhande manieren
 „ van hunne goederen te ontdoen, en het Land
 „ te verlaten, ” welk voorstel met meer anderen van soortgelijken aart en strekking, bij de Vergadering van dat gewicht en aanbelang gerekend werden, dat zij dezelyen in handen eener Commissie stelden, aan welks hoofd zich OKERSSE en VAN DER NOEVEN geplaatst zagen, die op den 30 Maart, geene zwaarigheid maakten, om de Vergadering te Adviseeren, dat zij in haare wijsheid behoorde te decreteeren:
 „ 1°. Dat voortaan geene Regenten of Ministers
 „ van het voormalig Oranjebestuur, welken zich
 „ op dien tijd nog in de Republiek bevonden,
 „ zonder schriftelijk Consens der Plaatselijke
 „ Bestuuren, der Intermediaire Administratieve
 „ Bestuuren, of van het Uitvoerend Bewind,
 „ zich zouden mogen begeven uit het Dorp,
 „ Stad, of Plaats hunner inwooning, uit eenen
 „ der Voormalige Gewesten, nog uit de geheele
 „ Republiek: die, alleen uitgezonderd, welken
 „ met

„ met de daad getoond hadden de zaak der
 „ Vrijheid te zijn toegedaan, of die door het
 „ Volk in eenigen Post gesteld waren, en deze-
 „ ve als nog bekleedden, op straffe, dat zij die
 „ dat Decreet overtraden, naar exigentie van
 „ zaaken, zelfs met den dood, zouden worden
 „ gestraft: terwijl zij, die bevonden mogten
 „ worden, daar in de behulpzame hand te
 „ hebben geboden, aan den Lijve zouden worden
 „ gestraft: — 2°. Dat bij provisie geene
 „ Transporten, Hypothecatiën, of andere Actens
 „ van dien aart zouden mogen worden gepas-
 „ seerd, ten behoeve van Persoonen, welken
 „ even voor of naa het inkomen der Fransche
 „ Troupen, deze Republiek verlaten hadden,
 „ en welken in eenigen Post van dat Bestuur,
 „ het zij als Regenten of Ministers waren geweest;
 „ 3°. Dat ook Provisioneel zou worden opge-
 „ schort het effect van Transporten van ver-
 „ kochte goederen, welke naa den 22 Januarij
 „ 1798, ten behoeve van gemelde Persoonen
 „ waren gepasseerd.” — Een Rapport dat der
 „ Constitueerende Vergadering zoo ongemeen wel-
 „ koom was, dat zij geen bedenking maakte, om
 „ het zelve gaaf aanteneemen, en in een Decreet
 „ te veranderen.

Ziet daar, door dit onrechtvaardig en wreed
 besluit de voorige Toneelen van Vervolging en

Geweldenaarige (bevorens uitgevoerd op bloote en ongegronde vermoedens, en ter voldoening van eenen opgevatten helschen haat,) wederom in het ongelukkig Vaderland ten toon gesteld, onder het voorwendfel, dat men door dit alles de schadens vergoeden wilde, welken den intocht der *Pruisfchen* in 1787, en dien der *Franfchen* in 1795; zoo ook de aan deze laatsten bij Tractaat toegestaane 100 Millioenen Guldens, aan het Land veroorzaakt hadden. Een besluit, dat ons den Geest der Constitueerende Vergadering in alle deszelfs snoodheid en afzigtelijkheid kennen leert, en waar van de gevolgen onberekenbaare nadeelen en onheilen zouden veroorzaakt hebben, wanneer het Uitvoerend Bewind in dat opzicht even snood gedacht had. Hoe violent en onrechtvaardig het *Driemanschap* in andere gevallen ook te werke ging, en zich naar den wil der Vergadering schikte, in dit geval vond het echter ongeraden, om aan het Decreet de nodige Executie te geeven, „vrezende, dat „de algemeenheid der bewoordingen, vervat in „het Decrēet van den 30 Maart, eene Stag- „natie in de Commercie, zou moeten veroorzaaken, die niet dan hoogstverderffelijk voor het „geheele Vaderland zijn zou.” Eere weigering, die hoe zeer dezelve niet anders dan billijk en betamelijk kon gerekend worden, echter
als

als de oorzaak moet aangemerkt worden, dat de Constitueerende Vergadering de maate haarer ongerechtigheid nog meerder aanvulde, door niet alleen te *blijven persifiteeren bij het genomen Decreet*, maar daar en boven het Uitvoerend Bewind op nieuw te gelasten en te Authoriseren, *omtrent die Personen van het vorig Bewind, welken zich in Commerçieele betrekkingen bevonden, zedanige maatregelen te neemen, of schikkingen te maaken, het zij bij wijze van Borgtochten of andersints, als waar door de (zogenaaemde) heilzame Mesure, zijne volle kragt behieldt.* Schandelijk gedrag voorzeker, van deze voorstanders der *Gelijkheid*, daar zij door het zelve, het lot van den min gegoeden doch niet minder eerlijken Regent, veel onverdraaglijker maakten dan dat van den Rijkere, die zich door het stellen van een Borgtocht, van veele kwellingen en belemmeringen bevrijden kon. Gelukkig in de daad, dat het werk (om zoo te spreken) aan den spijker hangen bleef, het zij dan, dat het Uitvoerend Bewind, welks gezach in het laatst van *April* reeds begon te wankelen, voor de gevolgen vreesde; of, dat de omslagtigheid van andere onderwerpen, welken het *Driemanschap* onledig hield, hen zulks onmogelijk maakte; doch hoe dit ook moge gelegen zijn, vast gaat het, dat hun schijnbaar gematigd gedrag in dezen,

aan elk doordenkend mensch, hoogst verdacht moet voorkomen, wanneer hij in aamerking neemt dat zij ten zelfden tijde blijken en bewijzen aan den dag lagen, dat zij door de *onbehoorlijkste* middelen, ook door *kostbaare* inrichtingen, hunnen reeds waggelenden Throon onderschragen wilden, zoo als ons nu te vermelden staat.

Hier toe moet buiten alle bedenking in de eerste plaats betrekkelijk gemaakt worden, het geene 'er binnen de Stad *Amsterdam*, in het begin van *Maart* 1798 voorviel, met het in 1796 ontwapend en afgedankt *Corps Burger-Artilleristen*, het welk zich, zoo als wij bevorens verhaald hebben in het *V. Deel* Bladz. 86—105, te dien tijde, aan de schandelijkste Oproerigheden en Geweldenarijen had schuldig gemaakt. Naauwlijks hadden de voornaamste roervinken en toongeevers onder deze Bende, kennis gekregen van de gewelddadige stappen die 'er op den 22 *Januarij* in den *Haage* gedaan waren, of zij vervoegden zich bij de Constitueerende Vergadering, verzoekende, *dat het Corps als nu in vorige eer en luister hersteld werde.* Hoe zeer het gebeurde van vroeger dagen zoo iets behoorde ontraden te hebben, en de gepleegde euvel daden, ingevolge het bericht van den Heer *VAN HALL*, voor geene rehabilitatie geschikt, maar in allen gevalle hoogst strafbaar waren,

ZOO

zoo bleek het echter wel draa, dat de Constitueerende Vergadering geene de minste zwaarigheid maakte, om aan het verzoek der Artilleristen te voldoen, jaa zelfs, dat zij op de plechtigste wijze hunne goedkeuring over alles wat 'er gebeurd was wilde aan den dag leggen, door het zenden eener Commissie uit hun midden naar *Amsterdam*, ten einde de plechtigheid luister bij te zetten. Het was des morgens van den 7 *Maart*, dat de Leden van het Corps, naa dat zij daags te voren hunne Wapenrustingen te rug ontfangen hadden, heerlijk uitgedoscht, op de bestemde plaats *het Funie* bij een kwamen, voorzien met Muzikanten, en een aantal Jongelingen en Jonge Dochters, die allen in 't wit gekleed, met groene Kransfen en Nationaale scharpen vercierd, de plechtigheid luister bijzetten moesten. Alhier voegden zich de benoemde Commissien, zoo uit de Constitueerende Vergadering, als van verscheidene andere stedelijke Collegien en Volks-Clubfen, bij de menigte, en namen zij allen onder éenen verbazenden toeloop van het nieuwsbegeerig gemeen, den optocht naar den *Dam* aan, alwaar men zich om den Vrijheidsboom geplaatst en lustig muziek aangeheven hebbende, het Lid der Constitueerende Vergadering NUHOUT VAN DER VEEN, in eene Harangue *in naam van het Bataafsche*

Volk verklaren hoorde, dat het Corps Artilleristen, van dat oogenblik af aan, in deszelfs vorigen Staat, *Eer en Luister* herfsold was. Eene Verklaring, die aan de eene zijde bij de Cannonniers een ongemeene vreugde verwekte, en door hunnen Commandant, in zijn antwoord wel duidelijk te kennen gegeven werdt; maar die ook aan den anderen kant, bij alle weldenkenden zeer weinig crediet verwierf, wanneer zij zich herinnerden de waare oorzaak, waarom dat Corps, deszelfs zogenaamden vorigen Staat, *Eer*, en *Luister*, ontnomen werdt, die toch in niets minder bestond, dan in dien reeks van oproerige en schandelijke daaden, welken wij bevorens vermeld hebben, en hen die dezelve bedreven, bij hunne tijdgenooten met eene eeuwige schande overladen moeten, terwijl het nageslacht niet naalaten zal, om die Onverlaaten, ondanks deze onbeduidende *eerlijk verklaring* door NUHOUT VAN DER VEEN, als schenders van de openbaare rust, en vertrappers van alle Goddelijke en Menschelijke Wetten aan te merken.

Terwijl deze en meer andere onbehoorlijke handelingen en Festiviteiten, tot smert van alle welmeenenden in het Vaderland plaats hadden, ondervonden de Gewestelijke Administrative Bestuuren de ellendige gevolgen welke hen door de onbepaalde macht van het *Litvoerend Bewind*,
be-

berokkend werden. De onberekenbaare schatten die 'er sints den aanvang der Revolutie nodig gekeurd werden, ter betaling van voorheen onbekende uitgaven (*) ging het vermogen der Ge-

(*) VOORHEEN ONBEKENDE UITGAVEN, zeggen wij: daar mede bedoelende die enorme sommen welken door de Repræsentanten der onderscheidene Gewesten, als een onvermijdelijk gevolg van de Revolutie, zijn uitgegeven geworden, en dat in een tijdvak waar ip de *gewoone Inkomsten*, van tijd tot tijd verminderden, uit hoofde van de aanmerkelijke daaling van de waarde der Capitaalen, den 40ten en andere Penningen subject; voorts, door het afschaffen of verminderen van *Dienstboden, Paarden, Rijtuigen*, en andere min nodigen omslag, welke tot *luxe* of *vermaak* gerekend werden te behooren. Wanneer wij in die dagen het oog sloegen op de rekeningen die daar van door de onderscheidene Gewesten werden opgegeven, gevoegd bij eene nimmer gehoorde kostbaarheid van Bestuur, dan rezen ons de hairen te berge, en alle verwonderende vragen *waar blijft toch het opgebracht wordende Geld?* werden opgelost. Om dit gezegde slechts, door eenige staalen te betogen, zal het genoegzaam zijn, hier op te geeven, eenige weinige Posten van dien aart, welken in *Holland* in de drie eerste Jaaren zijn uitgegeeven geworden, en men zal tot het geheel zeer geredelijk besluiten kunnen. Zoo vinde ik in 1795. opgegeeven.

Fransche Repræsentanten en Troupen in den Haag. . f 211,737:13

— Requisitie door het Comité tot de Vivres. 5,179,263: 8

Transport. f 5,391:001: 1

Trans.

K 5

Gewesten oneindig verre te boven, waar door de
schatkisten alomme ledig gehouden werden, on-
danks de elkander opvolgende buitengewoone
geld-

Transport	f 5,391,001: 1
Fransche Republiek, afkoop van Neutrale Schepen.	f 600,000: —
————— op de 30 Millioenen.	3,593,750: —
Premien op de Ingevoerde Graanen.	338,485: 11
Subsidien aan Uitgeweekene.	54,886: 13
————— Steden en Dorpen.	169,478: 10
	<u>Zegge f 10,147,601: 13</u>

In 1796.

Scheeps- en Wagenvragten en Diverse Respecten.	f 124,201: 14
Onkosten, Fransche Troupen wegens Vivres.	26,615: 10
————— Requist. en Inkwartieringen.	110,703: 10
————— Dedommagen. Neur. Schep.	88,151: 9
Premien voor ingevoerde Graanen.	567,282: 17
Resteerende Onkosten ter zaake van de Revolutie.	233,943: 5
Onderstand aan Uitgeweekene Bataven.	43,651: 2
Onkosten Nation. Vergader. en Comité van Waakzaamh.	12,093: —
————— Commissien van 24, en dito van Drieën.	22,504: 10
————— Comité tot de Vivres.	5,095,425: —
————— Organisat. Burgerwap. en Bestuur der Comité.	159,793: 6
Aan Frankrijk wegens de 30 Millioenen.	<u>13,157,000: —</u>

Zegge f 20,561,365,3

In 1797.

Aan afgeloste Amptsobligatiën en Prov. Receptisten.	f 1,822,580: 10
Aan Provinciale Receptisten 1795 en 1796.	1,458,173: 13
— Pensioenen aan Gewezene Tolbedienden.	15,941: 1
— Militaire Pensioenen.	30,106: 11
Premien wegens ingevoerde Graanen.	124,650: 16
Onderstand aan Uitgeweekene Bataven.	<u>62,588: 19</u>

Transporteere. f 3,514,041: 15

Trans-

geldheffingen. Van hier, dat de Gewestelijke Bestuuren van tijd tot tijd nalatig blijvende, in het fourneeren van hunne aandeelen in de geëischt wordende Petitiën, zoo *Ordinair* als *Extraordinair*, zich in de grootste angst en verlegenheid bevonden voor bedreigde Executiën, het noodwendig gevolg van de onbegrensde macht des Bewinds, door het vernietigen van alle Provinciaale Autoriteiten. Wanneer men de Handelingen van de Constituerende Vergadering van dien tijd inziet, moet men zich verbazen over de veelvuldige smeekbeden, welken 'er door de Provinciaale Bestuuren gedaan werden, om toch van paraate Executiën *slechts voor eenige dagen* bevrijd te blijven, en over de trotsche wijze op welken zij behandeld werden. Om uit veele voorbeelden die wij daar van zouden kunnen

Transport:	f 3,514,041:15
Leverantie van Artillerijpaarden.	f. 10,500:—
— — — Rundvee en Graanen.	364,476:14
Aan de 25000 Man Fransche Troupes.	2,577,583:6
— Acceptatiën van Wissels in 1795. getrokken.	1,562,809:12
— — — dito Saldo van de 30 Millioenen.	2,751,750:—
Leverantiën op Requisitiën door diverse Municipalit.	805,037:7
Leverantiën van Vivres en Noodwendigheden.	66,354:19
Dedommagement wegens Confiscatie van Neutrale Schepen.	40,467:12
	<hr/>
	f 11,693,021:5
Van 1795.	10,147,60:15
Van 1796.	22,561,365:3
	<hr/>
Total in 3 Jaaren.	f 42,401,989:3

nen bijbrengen, slechts één op te geeven, zal het genoegzaam zijn hier te vermelden, dat het weleer machtig en rijk *Holland*, zich in de Maand *Maart* 1798. zoo zeer in de engte gebragt zag, door de vrees voor Executie, dat men het Administratief Bestuur in een Adres aan de Conſtituerende Vergadering, op de ootmoedigſte wijze ſmeeken hoorde, *om een uitſtel van 14 dagen, omtrent de Executie voor den derden Termijn in de Petisie van 40 Millioenen, in welken tijd zij nog beproeven wilden, of zij in ſtaat zouden geſteld worden om hun agterwezen te kunnen voldoen.* De zaak in handen van de Commiſſie van Finantie geſteld zijnde, om de Vergadering te dienen van Advis, zoo oordeelde deze Commiſſie zich bevoegd, om aan die van *Holland* eene Miſſive aftezenden, houdende *eene vordering, om aan hen nadere inſichting te geeven aangaande de bijgebragte redenen van onvermogen*, met verklaring, *dat zoo zij daar aan niet voldeeden, zij op geen favorabel Advis te hoopen hadden.* Hoe vernederend zulk eene handelwijze ook zijn mogt, die van het *Provinciaal Bestuur van Holland*, (dat wij in de eerste tijdperken der Revolutie, bijzonder in het ijveren voor eene Nationaale Vergadering, en het vernietigen van de Gewestelijke Souveriniteiten, zoo veel Meesterſchaps over de andere Provinciën zagen uitoeffenen,) vonden zich nu in de nood-
zaak-

zaaklijkheid gebragt, om den toestand van hunne Finantie, aan de Commissie open en bloot te leggen, waar uit het onvermogen ten duidelijken bleek. Wat ware nu billijker en betamelijker geweest, dan dat de Commissie zich gereed en genegen getoond had, om een favorabel Rapport aan de Constitueerende Vergadering over te brengen, ten einde de Executie volgens verzoek, nog 14 dagen uit te stellen? Dan, dit was 'er bij de Leden dier Commissie zoo verre van af, dat 'er twee verschillende Advijzen werden uitgebragt, waar bij het eene deel der Leden Advijsteerde, *om het verzoek te declineeren, en met de Executie daadelijk voort te gaan*: terwijl het andere gedeelte gematigder denkende, van oordeel was, *dat de billijkheid vorderde, om het verzochte uitstel te accordeeren*. Het uitbrengen van twee zoo zeer uiteenlopende Rapporten, opende een ruim veld voor langwijlige en hatelijke debatten, uit welken ten duidelijken blijkt, dat het in de Vergadering niet ontbrak aan zulken, die 'er geen de minste zwaarigheid in stelden, om het rijkste en vermogensdige van alle de Gewesten Paratelijk te Executeeren, niet uit hoofde van onwil, maar om dat het onvermogen was, de dringende Geldafpersingen van het Uitvoerend Bewind te bevredigen. Gelukkig voor het bedreigd Gewest, dat de Re-

pra-

præsentant RANT, het Reglement van Orde voor de Vergadering reclameerde en inriep, de twistende Leden herinnerende, dat daar bij bepaald was, dat in het tegenwoordig geval, nog een vijfde Lid aan de Commissie van Finantie moest worden toegevoegd, ten einde daar door, een meerderheid en minderheid, voor eenen der ingeleverde Rapporten te verkrijgen; het welk geschied zijnde, van dat gevolg was, dat eenige dagen daar naa, een nader en favorabel Rapport werd ingeleverd, tendeerende, om aan die van *Holland* het verzochte uitsfel te accordeeren, een Advys, dat niet dan naa hevige debatten ondergaan te hebben, door de meerderheid gevolgd werdt, en de oorzaak was, dat het bedreigd Gewest van de Executie ontheven werdt.

Tot zulk eene laagte was de oude heerlijkheid van het wel eer Rijk en Vermogend *Holland* neêrgezonden! Een Gewest, dat bevorens de Schatkist zoo menigmaalen opende, of deszelfs Crediet verleende, om de min vermogende Gewesten, of de *Ooster en Westermaatschappijen* enz. ter hulp te schieten, moest nu bidden en smeeken, *men wilde toch slechts 14 dagen uitsfel geeven, en geene Executie onderneemen!!* Tot zulk een hoogte daarentegen, was de macht en autoriteit van het zich zelfs ten zetel verheven hebbende Bewind opgestegen!! Tot zulke geweld-

welddadige stappen oordeelde het zich bevoegd, lang voor dat de Constitutie aanwezig was, terwijl alles op losse schroeven stond, en in een tijd, dat het zich op niets vuuriger schein toe te leggen, dan op het uitdenken van nodelooze en schatten verspillende inrichtingen, dat zelfs in een tijd van de ruimste overvloed en welvaart, als onbetaamelijk en misdadig moest aangemerkt worden!! Om van alles wat ons daar van onder het oog gekomen is niet te gewagen, zullen wij ons ter slaving van het zoo even gezegde, hier alleenlijk bepaalen, tot de vermelding van het wedijveren om de ALGEMEENE BURGERWAPENING over de geheele uitgestrektheid der Republiek, ten koste van *Tonnen Schats*, op de prachtigste wijze in te voeren, naa welks vermelding wij dit Boek besluiten zullen.

Uit het geene wij in het IV. DEEL *dezer Geschiedenis* Bladz. 269—290, te boek geslagen hebben, aangaande de maatregelen welken de voornaamste bewerkers der Revolutie, reeds in de Maand *Maart* 1795. wilden bewerkstelligt hebben, om eene ALGEMEENE BURGERWAPENING, geschoeid op eene Militaire leest, (bestaande uit 60,000 Man, zoo *Grenadiers, Jagers, Artilleristen*, als *Infanteristen*) tot stand te brengen; is ons ten duidelijksten gebleken, dat de gedachten van DE LANGE VAN WIJNGAAR-

GAARDEN en de overige Ontwerpers, van dat Plan, zich te dien tijde alleen bepaalden, om aan elk der 60 *Battailons*, waar uit de *Nationaale Guarde* zou moeten bestaan, uit 's Lands Kas, een Jaargeld van f2000 te betalen, tot goedmaking der *Tractementen* voor de *Luitenants-Collonels*, hunne *Adjudanten*, en de *Tambours*, het welk voor 60 *Bataillons* berekend zijnde, een *Jaarlijkfche Uitgave* van niet minder dan f120,000:—:— aan 's Lands Kas zou veroorzaakt hebben. Wij hebben bij die gelegenheid de redenen opgegeeven, waarom dat werk, onzes inziens, ondanks de sterke aandrang van hen die 'er mede belast waren, en de algemeene onmatige drift om als *Militair* te verfchijnen, den flakkengang ging; zoo ook, van waar het toekwam, dat 'er van dat reeds kostbaar Plan niets tot stand kwam: redenen en omftandigheden welken wij als nu aan de overweging onzer Lezeren op nieuw aanbevelen, ten einde hen in staat te stellen om met grond te kunnen beoordeelen, in hoe verre de nu te vermelden ftande maatregelen van het in 1798 gezagvoerend *Bewind*, opzigtelijk de *Burgerwapening*, over een te brengen waren met den ellendigen toefland van 's Lands *Finantien*, daar men in het vierde *Jaar der Bataafche Vrijheid*, tot het aan den gang houden der publieke zaaken, reeds zoo verre gev-

vor-

vóórded was, dat het Uitvoerend Bewind, en de Constitueerende Vergadering den toevlucht namen tot zulke Executoire middelen als wij zoo straks vermeld hebben. Dit in het oog houdende, dan zal het niet misfen kunnen, of zij die de belangen van het Vaderland ter harte neemen, zullen zich met ons verbazen en bedroeven moeten, wanneer wij hen bekend maaken met de gruwelijke Geldverspillingen, welken 'er bij die gelegenheid gepleegd werden, of liever, waarom al dien omslag en kosten gepractizeerd werden, hier in bestaande: *eensdeels*, om het *Driemanschap* met behulp van hunne onwaardige en verachtelijke Handlangers en Satellieten, eenen verbazenden schat, ten koste van 's Lands Kas, in de beurs te speelen: en *anderdeels*, om één groot aantal hunner vrienden en bewonderaars, aan een vast jaarlijksch inkomen te helpen. Een gedrag, dat buiten alle bedenking onder de schandelijkste bedrijven van dien tijd behoord gerangschikt te worden, en het welk; voor veelen onzer Lezeten, (wij houden ons des verzekerd) met eenen ondoordringbaren sluier is bedekt gebleven.

Om de eerste der zoo evengenoemde beweegoorzaaken, voor het onverantwoordelijk Geldverspillen, gepleegd door het *Driemanschap*, wel te vatten, moet men in aanmerking neemen, dat

STEPHANUS JACOBUS VAN LANGEN, en

VL. DEEL

L

PFE-

PIETER VHEEDE, behalven het voordeel van de f. 2,000: — die zij in hunne qualiteit als *Leden van het Uitvoerend Bewind* trokken, ook geen gering belang hadden bij den WOL EN LAKENHANDEL, welken de eerstgenoemde binnen de Stad LEYDEN, en de laatstgenoemde te TILBURG exerçeerden, door welke beide Handeltakken zij beiden, als *Kooplieden en Fabrikeurs* aangemerkt, derhalven niet weinig geïnteresseerd waren bij het kleden van zoo veele duizenden bijnaa naakte Fransche Soldaaten, als sints de Revolutie hier te Lande waren gekleed geworden. Kon men nu dat kleden, *ten koste van den Lande*, ook uittrekken tot de veele Duizenden Gewapende Burgers, wie ziet dan niet van hoe veel belang het voor hen en hunne Comptoirs van Negotie was, om alle de Burgers met eene Montteering van gelijke qualiteit als dien der Soldaten op te sieren? vooral wanneer er maar een middel kon bedacht worden, om door een of meer afhangelingen, de Leverantien van dat alles machtig te worden, en de voordeelen van die Leverantien grootdeels in de zak te steecken, al was het dan ook, dat de geleverde goederen slecht van qualiteit, en geensints beantwoordende waren aan de Conditien van Inschrijving en Aanneeming. — Om nu opzichte-lijk het een en ander een zeker en gewis spel te

spe-

speelen, was 'er geen beter gelegenheid dan in de EERSTE PLAATS, in qualiteit ALS DIRECTEUR, eene Wet te Statueeren, dat, de geheele Gewapende Burgermacht, in eene gelijke Uniform, ten koste van den Lande zou uitgedost worden: en, in de TWEEDE PLAATS, te zorgen dat de Leverantie geschieden kon door zulke personen die de Lakens en Carsaijen van niemand anders dan van de DIRECTEUREN, in qualiteit van Kooplieden, zich aanschaffen zouden. Tot het eerste behoorde niets meer dan het neemen van een besluit, dat de geheele Bataafsche Gewapende Burgermacht (die nu in plaats van 60,000, op een getal van 20,000 Man bepaald werdt) in een gelijke Uniform zou moeten paradeeren, zoo dikwils zij eenige diensten verrichten moest: een maatregel, waar door aan 's Lands uitgeledigde Schatkist, zonder eenige bedenking, te moveeren, eene onnodige uitgaave van AGTMAAL-HONDERD-DUIZEND GULDENS (*) berokkend werdt: terwijl om het

twee

(*) Men berekende elke monteering op f40:—:— het welk voor 20,000 Mann, een schat van AGT TONNEN GOUDS bedroeg. Gezwegen van de overige enorme uitgaven aan de organisatie en de toegelegde Jaarlijkse Tractementen.

tweede ter uitvoer te brengen, een of meer vertrouwelingen van het *Driemanschap* behoeften opgezocht te worden, welken kwanswijs met elkander eene Compagnieschap aangingen, om de benodigde Lakens en Carfaaijen voor *Fransche en Bataafsche Militairen*, en *Gewapende Bataafsche Burgers*, tot de minst ingeschreven prijs, aan den Lande te leveren: een kunstgreep, die zoo ras in het werk gesteld als uitgedacht werdt daar drie bekende ahangelingen van het *Driemanschap*, te weeten: WOUTER STRUYK, SAMUËL ANTHONY GERTNER, en JAN EYKENBROEK, zich reeds op den 6 *Februarij* 1798. bij Contract tot dien handel verbonden, op eene wijze, welken desselfs schandelijkheid ten duideljksten kennen leerde. *Schandelijk*, zeggen wij, in navolging van de *vijf Agenten*, TADEMA, SPOORS, PYMAN, GOGEL, en LA PIERRE, welken met behulp van den Generaal DAANDELS op den 12 *Junij* het ondeugend Bewind uit den Zetel rukten, en onder veele andere guitenstukken door het zelve gepleegd, ook deze suotiele verborgenheid der ongerechtigheid aan het daglicht bragten. Laaten wij, om dit alles aan onze Lezeren klaar en bevattelijk te maaken, het Contract hier afschrijven, en daar naa met de eigene woorden dier zoo evenge-

noem-

noemde Heeren, het waare geheim dat daar onder verborgen lag, voor den eenvoudigen zelve duidelik maaken. Dus luid het Stuk:

„ Wij ondergeteekendens, *Wouter Struyk*,
 „ *Asz.*, *Mr. Samuel Anthony Gertzner*, en *Jan*
 „ *Eykenbroek*, verklaren met elkanderen te zijn
 „ overeengekomen, in maniere hier na volgende,
 „ te weeten:

1. „ Dat wij bij dezen aangaan een Contract
 „ van Compagnieschap, tot het doen van aanneemingen, zoo voor de Leverantien aan de
 „ Fransche, als Bataaffche Armeën, als aan de
 „ Commissie tot Organisatie van de Gewapende
 „ Burgermacht.”

2. „ Dat wij ons bij dezen verbinden geene
 „ aanneemingen alleen te doen, zonder over de
 „ zelve met elkanderen te hebben geconfereerd,
 „ en aan de praesente kennis te hebben gegeven, en naa dat de Resolutie bij hun is genomen.”

3. „ Dat naa aftrek van alle schadens, onkosten van Bureaux, Emploijeës, enz., en het geene verder tot de onderneeming zal behoren, de zuivere winst, als dan overschietende, gelijkelijk in drie deelen zal worden gedeeld, onder deze mits, dat ingevalle de Entreprise voor Holland mogt worden gecont-

„nueerd of aangenoomen, als dan de Burger
 „*Sanders* mede voor eene portie zal heridee-
 „ren.”

4. „Dat zij zich onderling verplichten een
 „kundig en eerlijk Boekhouder aan te zullen
 „stellen, ten einde de Boeken, altoos in eene
 „behoorlijke order worden gehouden.”

5. „Dat het aan de derde ondergeteekende
 „(*Jan Eykenbroek*) zal vrijstaan geen pennin-
 „gen in de Compagnieschap te brengen, maar
 „daar en tegen zijne werkzaamheden en invloed,
 „zoo draa nodig, zal te koste leggen; terwijl
 „het hem vrij zal staan, om niettegenstaande
 „zijne werkzaamheden hier, zich voor eenige
 „weeken naar *Parijs* te absenteeren, en bij zij-
 „ne terugkomst opening te vraagen, die hem
 „dan zal gegeven worden, van het geene in
 „zijne absentie is omgegaan (*).”

6. „De

(*) Dat *EYKENBROEK* bevrijd werd om Gelden te
 fourneeren laat zich vatten, want hij bezat het niet, ten
 tijde dat het Contract gesloten werd. — Zijne Absentie
 naar *Parijs*, waar van hier gesproken word, zullen wij
 in het vervolg nader leeren kennen, toen hij daar als
 geheim Agent van het *Driemanschap*, een goede sct
 maakte met de f246.923: — waar over dat Drietel hem
 den baas speelen liet, ten koste van de Kas der vernie-
 tigde *Oost-Indische Maatschappij*.

6. „ De Ondergeteekenden belooven hñ de-
 „ zen elkander, als eerlijke Liedén, alle móo-
 „ gelijke Adfftentie, terwijl in cas van onver-
 „ hoopt verschil, zij elkanderen in rechten niet
 „ zullen mogen betrekken, maar de verschillen
 „ bij Compromis van Arbiters vereffenen, aan
 „ beiden zijden twee te kiezen, met recht om
 „ een vijfde Man nevens hun te kiezen. (*).”

„ Deze Negotie zal gedreven worden op de
 „ Firma van *Wouter Struyk Asz.*, wie ook
 „ alleen het recht heeft tot de tekening. —
 „ Dit Contract zal zijn aanvang neemen met de
 „ eerste aanneeming, die naa dato dezés zal
 „ geschieden en stand grijpen voor den tijd van
 „ twee agtereenvolgende Jaaren.

„ Aldus gedaan ter goeder trouwe binnen den
 „ Haag, den 6 *Februarij* 1798. Zijnde hier
 „ van

(*) Een wijze maatregel van deze EERLIJKE LIE-
 DEN! Zij dachten zeker aan de bekende spreuk: *Als de
 Kok met de Bottelier kijft, dan hoort men waar de
 Boter blijft!* Het was veel beter het verschil onder de
 roos bij te leggen, dan het aan de uitspraak van den
 gewoonen Rechter te laten verblijven. Die Rechtsge-
 leerde Heeren, zouden het geheim te veel ontdekken,
 dat 'er in deze wonderbaare Compagnieschap gelegen
 was. — Men merke intusfchen op, hoe listig en wel
 overlegd deze schelmerij werdt aangevangen.

„ van gemaakt drie eensluitende, tot onderlinge
 „ verzekering.”

(was getekend)

W. STRUYK, Asa,

A. GERTNER.

JAN EYKENBROEK.

Wat dunkt U Lezer van dit Contract, dat de
 duidelijkste kenmerken opleverd, van de kwaade en
 geheime oogmerken die men door het zelve tracht
 te uit te voeren? Wij willen U die snoode oogmer-
 ken ontdekken, niet met onze woorden, maar met
 die welken de zoo straks genoemde AGENTEN,
 hier over sprekende, gebezigd hebben. „ *Het is*
 „ *(zeggen zij) onvergeeflijk en schandelijk, dat*
 „ *zij, die in den hoogsten rang geplaatst zijn,*
 „ *misbruik maaken van de macht hun toever-*
 „ *trouwd, en tot een bejag van verfoeilijk ei-*
 „ *genbelang. — Dat DIRECTEUREN van een*
 „ *Cemeenebest zelfs de Leveranciers zijn van*
 „ *de behoeften der Republiek, welken zij naar*
 „ *hunnen wil tot hun eigen voordeel, kunnen*
 „ *vermeerderen, wanneer zij Geld benodigd*
 „ *zijn tot hun particulier gebruik. — En*
 „ *dat dit door de EX DIRECTEUREN gedaan*
 „ *is,*

„ is , is ten overvloede bewezen.” — Waar door
 bewezen? vraagt hier mogelijk iemand! Wij
 zullen de AGENTEN laten antwoorden, en wij
 zullen het kluwen geheel ontwonden zien. Zij
 zeggen: „ *De Burgers STRUYK en GERT-*
 „ *NER gaan eene Compagnieschap aan met*
 „ *JAN EYKENBROEK: beide deze lieden gee-*
 „ *ven geld en arbeid in dezelve. (*) en JAN*
 „ *EYKENBROEK GEEFT NIETS, immers*
 „ *noch GELD, noch ARBEID! — Men be-*
 „ *hoeft slechts weinig bekend te wezen met*
 „ *soortgelijke onderneemingen, om te weeten,*
 „ *dat 'er zeer groote verschotten, somwijlen lang*
 „ *wagten naar Comptanten, en eenen verbazen-*
 „ *den omslag en arbeid toe vereischt word, om*
 „ *in dezelve te slagen! — Maar wat is dan*
 „ *van zoo veel waarde voor de beide eerstge-*
 „ *noem-*

(*) Zou 'er in de daad wel zoo veel geld nodig zijn geweest, om deze Compagnieschap te beginnen? — Wij kunnen zulks zeer bezwaarlijk geloven. Het geheele Contract was niets meer dan eene bloote figuur, en behalven dat, het *Driemanschap kon hun altoos met een voorschot op goede Rekening. gerijven*, om het ontbrekende dat zij niet leveren konden, ergens elders in te koopren. — Voor lang Crediteeren was geen vrees. Het laat zich zeer gemakkelijk begrijpen, dat men aan de Lade zittende, zich eerst en meest van die gelegenheid bediend hebbe.

„noemde Contractanten, dat JAN EYKEN-
 „BROEK de toezegging heeft, om te zullen dee-
 „len op gelijken voet met hen, die Geld en
 „Arbeid geeven? NB. in de zuivere wins-
 „ten? — Zijnen INVLOED, en WERKZAAM-
 „HEDEN! Welk eenen invloed toch, en welke
 „werkzaamheden?” (vraagen zij) En nu komt
 men aan de ontknoping van het raadsel. „De
 „zulken, waar door hij, die zich zal moeten
 „indringen, om aan deze Liederen boven ande-
 „ren alles toe te voegen, bij aanhoudenheid zal
 „INTRIGUEEREN, om alle voordeelen naar
 „hun te sjeepen, en die aan anderen te ont-
 „trekken. Dit kan hij. (JAN EYKENBROEK)
 „zoo belangeloos doen, voor het Oog der beide
 „Gouvernemens als iemand.” Hij toch stond
 beiden ten dienst! En op welk eene wijze deed
 hij dat? — „Hij vraagt Leveranties: maar
 „niet voor zich: o neen! maar voor menschen
 „wier eerlijkheid en goede trouwe hij kende,
 „uit zuivere en belangelooze Vaderlandsliefde,
 „want zijn naam staat niet in de FIRMA:
 „de Negotie zal gedreven worden onder de
 „naam van WOUTER STRUYK, Asz. Nie-
 „mand heeft hier gelegenheid om hem te ver-
 „denken — en ondertuschen speelt hij zijn
 „rol, en vult zijn beurs.”

Intuschen, dit was het nog niet al: door dee-

ze schelmſche ſtrecken, was 'er nog een ander
 niet min gewichtig voordeel, bijzonder voor de
Fabriekers der Goederen, en ten nadeele van
 het berooide Vaderland te behaalen, volgens be-
 richt der *Agenten* hier in beſtaande: „ Ont-
 „ breekt 'er aan de geleverde goederen iets;
 „ voldoen zij niet aan de verwachting, ” (of
 aan de *Conditien van inſchrijving en aanneeming*)
 „ de invloed van *JAN EYKENBROEK*, en zijne
 „ werkzaamheden, zullen de wegen aanwijzen
 „ om dit te verhelpen ” dat is: hij zal wel
 weeten te zorgen, dat de gebrekkige en ondeu-
 gende goederen aangenomen en gebruikt worden,
 niettegenſtaande zulks uitloopt tot onberekenbaar
 nadeel van Volk en Vaderland. „ O mijn Va-
 „ derland!” (roepen wij, naa het ontwikkelen
 van alle die ſchendige bedrijven, met de *AGEN-*
TEN uit:), O mijn Vaderland! Waar moest
 „ het met U heenen gegaan zijn; wanneer men
 „ onder den dekmantel van U te beminnen,
 „ uwe ſchatkisten dus uitputte, en niet aan U,
 „ maar aan zich zelfs, en aan zich zelfs *AL-*
 „ *LEEN* dacht! begrijpende, dat venkwisting
 „ van het door het Volk zoo bloedig opgebragte
 „ geld, zeer wel met waare *Vaderlandsliefde*
 „ beſtaan kon; en dat 'er aan het geld geen
 „ doorbrengen was, dat het niet op kon.”
 c Dit bleek, (behalven in den nu reeds gemel-
 den

den maatregel, ter verspilling van AGT TONNEN GOUPS, tot aankoop van 20,000 Montéerlingen,) nog duidelijker uit het besluit, *om aan de Officieren dier Gewapende. Burgermacht, of Nationaale Guarde, aanzienlijke Jaargelden toe te leggen*, waar door de onkosten die in het Jaar 1795, door DE LANGE VAN WYNGAARDEN, voor 60,000 Man, op f120 000. Jaarlijksch opgegeeven waren, nu voor slechts 20,000 Man, tot een som van *Tweemaal-honderd agt-en dertig-duizend, en agt-honderd Guldens verhoogd werdt*, door het accordeeren van deze volgende Jaarlijkse Tractementen.

I N F A N T E R I J.

Aan	8 Chefs der halve Brigades ieder	f 1800.	f 14,400
—	8 Adjutant. Majors boven hun Pens.	, a f 400.	- 3,200
—	24 Luitenants Collonels,	a f 800.	- 19,200
—	24 Majors,	a f 700.	- 16,800
—	24 Luit. Quartierm. boven hun Pens.	, a f 450.	- 10,800
—	27 Adjudanten,	a f 700.	- 16,800
—	216 Capiteinen,	a f 150.	- 32,400
—	432 Eerste en Tweede Luitenants,	a f 100.	- 43,200
—	24 Tambours-Majors buiten de mont.	a f 100.	- 2,400
—	24 Doctors of Chirurgijns-Major,	a f 200.	- 4,800
—	24 Chirurgijns,	a f 100.	- 2,400
—	216 Tambours buiten de Montteering,	a f 50.	- 10,800
—	24 Corps Muzikanten,	a f 900. ieder Corps.	- 21,600
			f 98,800

Transporteere. f: 98,800

Transport. f198,800

J A G E R S.

Aan 4 Luitenants-Collonels, a f800.	-	3,200
— 4 Majors, a f700.	-	2,800
— 4 Luitenants-Quartiermeesters, a f350.	-	1,400
— 4 Adjudanten, a f700.	-	2,800
— 24 Capiteins, a f150.	-	3,600
— 4 ^r Luitenants, a f100.	-	4,800
— 24 Hoornblazers, a f100. buiten montearing.	-	2,400

A R T I L L E R I J.

Aan 4 Luitenants Collonels, a f800.	-	3,200
— 4 Adjudanten, a 700.	-	2,800
— 4 Luitenants Quartiermeesters, a f450.	-	1,800
— 4 Tambours-Major, a f100. buiten monter.	-	400
— 24 Capiteins, a f150.	-	3,600
— 72 Luitenants en Onder-Luitenants, a f100.	-	7,200

Total. f238,800

Wiens hart krimpt niet van weedom weg, wanneer hij de hoegrootheid der moedwillig en geheel nutteloos verspilde Schatten, alleen ten opzichte van de zoo zeer geliefkoosde *Algemeens Burgerwapening*, (zoo vaak als het *Palladium der Vrijheid* betijeld.) onder de oogen krijgt!! Een Geldverspilling, die niet slechts geprojecteerd werdt, maar die, ondanks den diepen druk waar
in

da het lieve Vaderland als verzonk, zes Jaaren heeft stand gehouden, gedurende welken, zoo veelen als zich beroemden echte Patriotten en Liefhebbers van het Vaderland te zijn, echter geene de minste zwaarigheid gemaakt hebben, om hunne beursen te vullen met Tractementen waar voor zij of geene, of geheel onnutte diensten presteerden! De 22 Tonnen Gouds, aan de Monteeringsen en de Tractementen, in die Jaaren verspild, welk nut hebben die aangebragt? welk gebruik is van de kleding gemaakt? en wat is 'er van de meesten geworden? Werden veelen niet in weinig tijds verwaarloosd en verfielen, of voor eenen nietswaardigen prijs aanden man geholpen? Dan, laaten wij geen meerder vraagen hier bijvoegen, maar de beantwoording aan elk eerlijk en belangeloos Liefhebber des Vaderlands overlaten, die, met ons (wij zijn des verzokerd) zich wel hartelijk verblijden zullen, dat door het thans ingevoerd Bewind, een einde aan al dat schandelijk geldverspillen is daargesteld, tot geene geringe misrekening van zoo veelen, als zich gevleid hebben, met de vaste Tractementen, welken hen zoo ruimschotig als onverdiend, ten koste van het beroode Vaderland waren toegelegd geworden.

NE-

NEGENTIENDE BOEK.

I N H O U D.

Inleiding tot het vermelden van de gebeurtenissen van den 4 Meij 1798. — Requesten in de Clubs getekend; strekkende tot vestiging in het onwettig gezach. — Wijze waarop dezelve ontfangen werden. — Antidotaale Requesten daar tegen. — Contraprotesten door die van Harderwijk daar tegen ingeleverd. — Woelingen van DE LA CROIX bij die gelegenheid ondernomen. — Het gebeurde deswegens in eene Nachtervergadering, tuschen den

3 en 4 Meij. — Rapport door B. Bosch in dezelve uitgebragt. — Redenen voor en tegen de Continuatie der Vergadering door hem bijgebragt. — Het eerste door de Vergadering aangenomen op den 4 Meij, en de Confitueerende Vergadering veranderd in een Wetgeevend Lichaam. — Het verdere gebeurde in die Zitting — door zich te verdeelen in twee Kamers. — Aanstelling van een Lijf- en- Eerewacht. — Bepaling van het Territoir der Wetgeevende Vergadering. — Ook van differente Costuumen voor de Præsidenten, Leden en Ministers. — Violente voorstellen van Rant ter uitrooijing van alle Foederatieve Overblijfselen. — Algemeen ongenoegen over het gebeurde op den 4 Meij. — Bijzonder te Amsterdam, blijkbaar uit een brief geschreven door Boeseken deswegens. — Woelingen van eenige afhangelingen aldaar tot gewelddadige Remotien, beneezen uit twee Brieven van zekeren roevink A. H. Bode. — De 19 Meij tot een Feestdag verordend. — Op welk eene wijze gevierd, in den Haag, te Amsterdam, en te Utrecht. — Algemeene ontevredenheid over het plaatshebbend Bestuur. — De Fransche Gezant de la Croix, gaat in vele opzichten zijnen plicht te buiten, door het Driemanschap in alles behulpzaam te zijn. — Ongemeene gunsten door dien Minister genoten. — Geheime Agenten naar Parijs
ge

gezonden. — *Hunne verrichtingen aldaar.* — *Verbazende Geldverspillingen door Jan Eijkenbroek.* — *Hij stelt voor zich zelve eene Instructie op.* — *Zijn schrijven deswegens aan het Driemanschap.* — *Scandalijke handelingen van den Directeur van Langen, tot nadeel van 's Lands Finantien met het misdadig oogmerk om daar door zich zelve te verrijken.* — *Nader aangetoont in verscheidene bijzonderheden.* — *Lijst der Assignatien door hem afgegeven op de Kas van het Committé tot den Indischen Handel.* — *Aanmerkingen over den inhoud en het emplooi derzelve.* — *Het morrend ongenoegen neemt hand over hand toe.* — *De Generaal Daandels, eenige Agenten, en andere Personen, geeven hun ongenoegen opentlijk te kennen.* — *Onverzettelijkheid van het Driemanschap.* — *Het gebeurde tusschen Daandels, du Cange, en de la Croix op den 16 Meij.* — *De Generaal Daandels vertrekt naar Parijs.* — *Violente maatregelen door het Driemanschap tegen hem vergeefs in het werk gesteld.* — *Hij wordt in Parijs met alle eer ontfangen en behandeld.* — *Ordre aan de La Croix, om du Cange van zich te verwijderen.* — *Het Uitvoerend Bewind en de Wetgeevende Vergadering stellen zich in postuur van verdediging, onder voorwendfel van weeze voor de Engelschen.* — *Oproerig schrijven van Boefeken aan het Driemanschap*

ſchap om toch vol te houden. — Resolutie daar op genomen. — Merkwaardig ſchrijven van Fynje aan de Miniſters te Parijs, bevattende een logenachtige voordracht van den toestand des Vaderlands. — Aanmerkingen op dit Stuk. — Bijlaagen tot dit gedeelte der Geſchiedenis.

NEGENTIENDE BOEK.

Hebben wij in het voorgaande Boek, door het schetsen van een reeks van Gebeurensissen, zoo ongehoord als bedroevend voor elken oprechten Beminnaar van het Vaderland, de denk- en handelwijze van het op den 22 Januarij 1798 ten Zetel gestegen schrikbewind, in de beginselen, aan onzen Lezer ontwikkeld; perste den algemeenen nood waar in hij de Republiek door dat alles reeds gebragt zag, hem nu en dan een zilte traan ten ooge uit; moest hij met ons dikwijls bij zich zelve uitroepen: „zoo gaat het in het
„gemeens leven, wanneer de Mensch met
„verzaking van zijnen duideljk gekenden plicht,
„en tegen de waarschouwingen van zijn kloppend
„pend

„pend geweten aan, zich aan de ondeugd
 „overgeeft! Zoo gaat het een Land en Volk,
 „wanneer het zich beheerschen ziet, door groo-
 „te of kleine dwingelanden, die, lagchende
 „met de Volksellenden, even als een hollend
 „Paard, toom en breidel op den nek neemen,
 „en ongemerkt, van de eene boosheid tot het
 „bedrijven van de andere vervallende, zich de
 „snoodste stappen veroorloven!” thans eischt
 de Order der Geschiedenis dat wij onzer on-
 aangenaamen taak vervolgen, waar uit aan even
 dienzelfden oprechten Beminnaar van het Vader-
 land ten duidlijksten blijken zal, dat die ge-
 duchte waarneeming, in het onderhanden zijnde
 tijdvak, door de droeve ondervinding maar al te
 dikwijls bewaarheid werdt; daar wij de Hoofdbe-
 leiders van het gebeurde op den 22 *Januarij*
 179 , door verachtelijke wezens die hen van de
 hand vlogen, zullen zien wedijveren, om het on-
 geluk des Vaderlands te voltoojen, door niet al-
 leen zich zelve op den overweldigden Zetel te
 vestigen, (zelfs met vertrapping van de Staats-
 regeling, die zij, op zulk eene schandelijke wij-
 ze als wij gezien hebben, aan de Natie hadden
 opgedrongen;) maar ook, door de schandelijkste
 handelingen te *Parijs* bewerkstelligd, om zoo het
 niet gelukte, onder het schild des Franschen
 Gou-

Gouvernements, de overweldigde Oppermacht voor zich te verzekeren.

Hoë schoon en wel betekend de kans voor de Leden der Constitueerende Vergadering, (zoo vaak *de Helden van den 22 Januarij* genoemd) ook schijnen mogt, dat naa al het zuiveren der Grondvergaderingen, en de onrooving van het Stemrecht aan zoo veelé duizenden der kundigste Ingezetenen, bij de aanstaande verkiezing van Repräsentanten doof de Staatsregeling voorgeschreven, de te doene nieuwe keuze zich wel tot hen allen bepalen zou, als eene erkentelijke hulde (quasi) voor het onschatbaar geluk dat zij het Vaderland bezorgd hadden; zoo was en bleef 'er toch altoos zwarigheid over, dat hen dit, zoo niet van allen, ten minsten van sommigen wel eens zou kunnen misfen; eene omstandigheid, die derhalven om meer dan eene rede, op de zorgvuldigste wijze in tijds moest worden voorkomen. Vergeefsich zou het zijn hier te vragen: *of dit met het denkbeeld van eene vrije Volkskeuze bestaanbaar kon gerekend worden?* en wijders, *hoe zoo iets bij moogelijkheid zou kunnen bekoned worden?* want de ongehoorde en eigenbaatige stap door de *Constitueerende Vergadering*, op voorstel van de Commissie, opzigtelijk de bekrachtiging der provisioenele aanstelling van de Leden des *Uitvoerenden*

VL DEEL

M

Be

Bewinds den 17 *Maart* gedaan, leerde ter overvloede, dat *Volkskeuze* niets anders dan een *Hersfenschim*, of een *bloote klank*, bij de Hoofdbeleiders der gewelddadige Revolutie van den 22 *Januarij* was. Het is zoo, en dit kon niet wedersproken of gelochend worden, dat dien onwettigen stap, en zoo veele anderen als 'er dag op dag tegen de Constitutie gedaan werden, de geest van misnoegen onder de zogenaamde Patriotten zelfs, allerwegen deed vermeerderen, en de Continuatie, of liever, *de nieuwe Verkiezing van alle de Leden der Constitueerende Vergadering op den Verkiezingsdag*, hoogst onwarschijnlijk maakten; maar dit belette echter niet, dat 'er, om dat afzichtelijk oogmerk te bewerken, andere, en zeker *werkende Huismiddeltjes* werden uitgedacht, welken wij aan onze Lezers verplicht zijn op te geeven. om hun de verborgenheden der ongeregtigheden van die dagen duidelijk voor te stellen. Wij zeggen *zekerwerkende Huismiddeltjes*, daar mede te kennen geveende, dat 'er verschillende soorten in dergelijke gevallen konden gebezigd worden, en waar van de twee navolgenden, zoo als de uitkomst leerde, ook toereikend bevonden werden, om het groote oogmerk, *de voortduuring en de uitoeffening der onwettig aangematigde macht*, compleetlijk te bereiken.

Het

Het *Eerste*, dezer Huismiddelen, en dat sints de Revolutie, meer dan eens ongemeen *Probatum* bevonden was, bestondt hier in, „ dat men
 „ (voor de bepaalde dag wanneer de Verkiezing
 „ geschieden zou,) door bekende afhangelingen
 „ in de Volksclubben; de zaak daar heenen stuur-
 „ de. dat de Leden derzelyer, een Request ter
 „ tekening werd voorgelegd, bevattende een
 „ verzoek, dat bij de aanstaande inyoering der
 „ Staatsregeling, de Leden der Constitueerende
 „ Vergadering als Leden van het aanstaande
 „ Wetgeevende Lichaam mogten worden gecon-
 „ tinueerd.” Hoe dwaas en ongerijmd zulk eert
 voorstel ook geacht moest worden, en hoe zeer
 het wel beschouwd, in géene de minste aanmerking
 verdiende te komen bij allen, die eenigermate in
 staat waren om den letter van het voorgedragen
 Plan van Constitutie te verstaan en te beoor-
 deelen, (om dat het verkiezen van Leden, aan
 nog geheel onbekende Kiezers verbleven was,) het
 bleek echter wel draa, dat men dien maatregel
 ook nu noodig keurde, daar in de Zitting
 van den 29 Maart reeds een zodanig Request,
 door een aantal *Amsterdamsche Clubisten* gete-
 kend, aan de Constitueerende Vergadering werd
 aangeboden, niet minder bevattende dan het on-
 gerijmd verzoek, „ dat ter verzekering van de
 „ Vrijheid, den 22 Januarij aan het Bataaf-

„sche Volk bezorgd, de helft, of twee derde-
 „deelen, der thans fungeerende Leden bij de
 „invoering der Staatsregeling mogten worden
 „gecontinueerd.” — Vondt dit ongerijmd ver-
 zoek eenigen ingang bij de Vergadering? Nam
 dezelve eenig reguard op zulk een Advis? Wierp zij
 het niet met verachting, als bevattende een in-
 breuk op de vrije Volkskeuze, oogenblikkelijk ag-
 ter de Bank? Dit dunkt ons hooren wij hier
 een opmerkend Lezer vraagen! Gepaste Vraagen
 voorzeker! Dan, dit was 'er zoo verre van af,
 dat de Vergadering het besluit nam, om het zel-
 ve in handen te stellen van eene Commissie,
 bestaande uit de Leden BERN. BOSCH, WELS-
 MAN, VAN DER HOEVEN, COSTERUS en
 VOOGT, met last om het te onderzoeken, en de
 Vergadering te dienen van hunne Consideratiën
 en Advis. een besluit, dat de weg baande tot
 het succesfelijk inzenden van een groot aantal
 voortgelijke Adresfen, geene andere strekking
 hebbende, dan om de Leden der Constitueerende
 Vergadering, van den overweldigden Zetel des
 Bewinds op den duur te verzekeren. Immers
 het lijdt geene bedenking, dat zoo die Vergade-
 ring cordaat en eerlijk genoeg geweest ware, om
 het eerstingeleverde Adres te seponeeren, en de
 Tekenaars onder het oog te brengen, dat hun
 verzoek met de Vrijheid der Ingezetenen, en den
 let

*Letter der Staatsregeling vierkant strijdig was; of het tekenen zou wel draa een einde genomen hebben? Dan, dit kwam in de kraam van deze eigenbaatige en naar gezach hunkerende Volksbestuurders niet te pas. Trouwens, hoe kon dat ook? daar het inleveren van zulk een Request, zoo al niet een Product van hun eigen uitvinding, althans zeer zeker een aangename verrassing was, als hebbende het voorkomen, dat het Bataafsche Volk wel gaarne zien zou, dat zij, DE HELDEN VAN DEN 23 JANUARIJ, zich toch wilden bewegen laten, om in hunne loffelijken pogingen, ter bestendiging van de bezorgde Vrijheid, zich te willen blijven bezig houden. — Zouden wij den Bal hier geheel mislaan, wanneer wij over dit bedrieglijk bedrijf doordenkende, als zeker vooronderstellen, dat de inlevering van het eerste Adres, recht koorn op de molen der Constitueerende Vergadering was, en zij genoegzaam berekenen konden, dat zoo wanneer hetzelfde op eene gunstige wijze ontfangen en behandeld werdt, het zelve wel draa door meer anderen zou gevolgd worden, waar door het werk een zekere gedaante verkrijgen moest, dat het Volk die Continuatie begeerde? Hoe dit zij: het bekende en gewoone spreekwoord, *wanneer slechts ééne Ezel over de brug is, volgen wel draa de overigen*, werdt ook in het tegenwoor-*

dige geval bewaarheid: want het duurde niet lang, of de Vergadering werdt dag op dag bijna, met het leezen van zulke Adresfen bezig gehouden, op welken het gewoone besluit viel om dezelve te stellen in handen van de straks genoemde Commissie, aan welks hoofd zich de befaamde BERNARDUS BOSCH geplaatst vondt, handelingen welken niet nalieten de verbazing en afkeuring van alle verstandigen, zelfs onder de zogenaamde *Vrienden van Een- en Ondeelbaarheid* naar zich te trekken, als welken niet onduidelijk bemerkten, uit welken hoek die verzoeken te voorschijn kwamen, en aan wiens invloed, dezelve hunne geboorte verschuldigd waren.

Dat dit laatste het geval was, bleek (onzer bedunkens) ten duideljksten uit het gedrag, dat sommige *Amsterdamsche Burgers*, voorstanders zijnde van de handelingen die 'er op den 22. *Januarij* plaats hadden, te dien tijde aan den dag lagen, daar zij op hunne beurt, een *Antidotaal* tegen de ingeleverde Adresfen tekenden en aan de Constitueerende Vergadering inleverden, *waarbij zij ten sterksten protesteerden niet alleen tegen het gedaane verzoek om Continuatie, maar ook tegen alles wat overeenkomstig hetzelfde mogt worden ondernomen en ten uitvoer gebragt.* Een maatregel, die het hevig brandend Vrijheidsvuur van eenige toemeloze Revolutionaire Clubs

bisten te *Harderwijk* (*) zoo zeer op nieuw aan het branden hielp, dat zij dolzinnig genoeg waren, om een Adres aan de Constitueerende Vergadering in te zenden, *waar in zij op eens duchtige wijze, hun ongenoege en verontwaardiging aan den dag lagen over het Protest van eenige Amsterdamsche Burgers, tegen de bevorens aan de Vergadering ingeleverde Adresfen, strekkende tot het Continuëren van de helft, of wel twee derde deelen van de Leden der Constitueerende Vergadering, als Leden van het aanstaande Wetgeevend Lichaam.* Zij vonden die Continuatie zoo nuttig en heilzaam voor de conservatie der nu verworvene Vrijheid, dat zij aan de Vergadering verzochten, *dat deze in haare wijsheid*

ge-

(*) Hoe onbeduidend en geringschijnende de kleinè Stad *HARDERWYK*, zich aan veeler oogen onder de Steden onzes Vaderlands moge voordoen; 'er waree echter aldaar eenige we'nige *Mannen* van invloed die zich opgemeen beijverden om het Revolutiewerk door te zetten. Dit het geval zijnde, wie zal het ons dan tenkwade duiden kunnen, dat wij het zoo aanstonds te vermelden gedrag van eenige *Harderwijker Burgers* altoos beschouwd hebben, als een sterk bewijs, voor de waarheid onzer stelling, *namelijk dat het voorbeeld van Lieden van invloed, ongemeen veel afdoed bij het onkundigste deel der Ingezetenen, dat blindeling ijverde voor zaaken waar van zij hoegenaamd geene gezonde denkbeelden hadden?*

geliefde zorge te draagen, dat bij de aanstaande oproeping van de Stemgerechtigde Burgers in de Grondvergaderingen, ter verkiezing van de Leden voor het Wetgeevend Lichaam, behoorlijke Lijsten voor de hand gelegd werden, bevattende de naamen van alle die onsterfelijke Mannen der Vergadering, ten einde daar door aan de Stemgerechtigden gelegenheid mogte gegeven worden, om hen, uit erkenenis voor hunne grootsche verdiensten en verrichtingen, tot Leden van het aanstaande Wetgeevende Lichaam te kunnen verkiezen. Een verzoek, dat uit hoofde van deszelfs schandelijkè ongerijmdheid, bij sommigen wel veel tegenspraak ontmoette, doch, dat des niettemin ook zijne ijverige verdiedigers had, die echter het verdriet ondervonden, dat dit ongerijmd Adres, geboren uit de verhitte hersenen, van eenige *Harderwijksche Revolutionairen*, buiten verdere deliberatie gehouden werde.

Op deze en andere Wedstrijden, die 'er te dien tijde tuschen de voorstanders der Revolutie in het Vaderland allerwege plaats hadden, bleef intuschen den toenmaligen Franschen Gezant, de Minister DE LA CROIX, (de groote Patroon van het ondeugend Schrikbewind) geen bloot aanschouwer. Hij toch ziende, welk een n verbazenden tegenstand de schandelijke handelingen

en

en besluiten zoo van het *Uitvoerend Bewind*, als van de *Constituerende Vergadering*, onder de voorstanders der Revolutie veroorzaakten, begon zich wel ijverig met het werk te bemoeijen: en ziet daar, het tweede en alles vermogende *Huismiddel*, waar van het ondeugend *Driemanschap* niet zonder geheime omkoppingen, in *Parijs* (*), en de kruipendste eerbetoningen aan dien Gezant, hunnen Afgod, zich bediende, om hunne onbegrensde Heerschzucht te bevredigen! Een bedrijf, dat door de voorstanders van dien slinkschen handel zelfs erkend zijnde, in geen den minsten twijffel kan getrokken, maar door ons hier eenigfints omftandig, en bij wijze van ophelderende omschrijving, dient overgenomen en vermeld te worden, uit de berichten van de zodanigen, die volgens het getuigenis van D O M.

R O G.

(*) *Omkoppingen in Parijs, en kruipende eerbetoningen aan de LA CROIX, die als een afgod bij het Driemanschap geëerbiedigd wordt*, dit zeggen wij, en zullen het in het vervolg van deze Treurgeschiedenis, op de onwraakbaarste wijze betogen. Men zie intusfchen tot welk eenen duuren prijs de fchijnbaare zege van den 22 *Januarij*, door de *Helden van dien dag*, moest verkregen worden, tot onberekenbaar nadeel van het diep ellendig Vaderland, en het grootste en aanzienlijkste deel van dezelfs braafte Ingezetenen.

M 5

ROGGE, in dezen de waarheid van alles wa'er in die dagen omging, weeten konden.

Immers, de zoo straks genoemde DE LA CROIX, het grootste belang 'er in stellende, en begerende, dat de teugels van het Hoog Bewind, de klem des Bestuurs in handen bleeven van de Leden van het op den 22 *Januarij* ten Zetel gestegen Bewind, van wier heerschende gezindheid, om in alles *zijne oogmerken* te bevoorderen, hij de duchtigste proeven en de zekerste bewijzen ontfangen had; was echter beducht, dat eene onbepaalde openstelling van de Stemregisters (dat is te zeggen het nalaaften van de zoogenaamde zuivering der Grondvergaderingen door daar toe expres aangestelde *Agenten of Inquisiteurs*) den weg baanen zou, dat veelen zijner vertrouwde Vrienden van het Bestuur verwijderd, en anderen van eene gematigder denkwijze in deszelfs plaats benoemd konden worden; zoo spaarde hij geene middelen van aandrang of overreding, om zijne vrienden, de Leden der Vergadering, tot zulk eenen buitengewoonen stap te bewegen (*). Dan, de Leden der Vergadering

(*) Uit dit bericht moet men besluiten, dat de Commissie van Constitutie, welke dien schandelijken voorslag aan de Constitueerende Vergadering deedt op den 19 *Maart*, geen zwaarigheid maakte om aan den

sich

„ en *aanbelang* was, dan het wettig verklaren
 „ en doen *aanblijven* van het *Provisieel Uit-*
 „ voerend *Bewind!*” Voorts daar nog bijvoegen-
 de, „ dat hij van de *Mannen* van den 22
 „ *Januarij* verwachtte, dat zij door dezen na-
 „ deren *stap* hun eigen *Gouyernement* zouden
 „ *weeten* te *Consolideeren*, en daar door de *Ba-*
 „ *taafsche Republiek* tot eene *Bondgenoot* voor
 „ de *Groote Natie* maaken, waarop zij in alle
 „ gevallen zou kunnen rekenen, en zeker staat
 „ maaken.”

Hoe zeer DE LA CROIX dit alles op de
 vleijendste en dringendste wijze, aan de *Mannen*
 van den 22 *Januarij* voorstelde, en voorwend-
 de (*) dat hij in last had, om op die wijze
 uit naam van zijn *Gouyernement* te spreken,
 nog wilde 'er dit bij de *Commissien van Consti-*

12-

(*) Dat dit gedeelte van zijn voorstel niets anders dan
 een *voorwendsel* was, en tot een *Bullebak* diende, om
 de vreesachtige de nog eerlijkst denkende *Leden* over-
 tehaalen, is duidelijk bewezen uit de *handelwijze* van
 het *Fransche Gouyernement*: want zoo draa was het zel-
 ve door den *Generaal Daandels* niet onderricht van alles
 wat 'er in den *Haage* gebeurde, of het toonde ten dui-
 delijksten, dat DE LA CROIX dit zeggende, een *leuge-*
naar was, en zijnen last te buiten ging, om welke rede
 Hij dan ook wel spoedig naar *Parijs* oponentboden werd,
 en zijne aanbidders in de loop laten moest.

tatie niet in, het zij dan, dat hen het gemor onder de Ingezetenen van allerhanden stand en denkwijze te zeer bevreesd maakte; het zij dan, dat de Requesten uit de Clubs nog niet waren ingeleverd: maar zoo veel is zeker, dat eindelijk het aanhoudend dringen van DE LA CROIX zoo veel op de Commissie vermogt, *dat zij bij de herziening der Staatsregeling, de mogelijkheid overliet dat ingeval van nooddwang, de Constitueerende Vergadering zich zou kunnen veranderen in het Wetgeevend Lichaam* NB. *Zonder den Letter der Staatsregeling te schenden; een uitspraak, of interpretatie, die de ongerijmdheid zelve is; en onzes inziens een duidelijk bewijs opleverd, dat de hoofdbeleiders van het werk, langs hoe onbeschaamder werden om de Staatsregeling naar willekeur te verdraaijen, en dezelve te doen spreken of te doen zwijgen, naar maate het met hunne bijzondere inzichten en belangen overeenkwam. Een gedrag zoo in het oog lopende en onverantwoordelijk, dat zij zelve, het snoode daar van gevoelden, op het zelfde oogenblik, dat zij met verzaking van hunnen gekenden Plicht, het besluit namen, om, door stilzwijgen, aan de onredelijke eischen van DE LA CROIX, zoo zeer strookende met de vuurige wenschen van de voornaamste Toongeevers, toe te geeven, en hunne geheele Vergadering door het geeven*

VAN

van eenen hamerslag, van CONSTITUEEREND, in CONSTITUTIONEEL te metamorphoseeren, een kunstgreep die zij in *Vrankrijk* hadden afgezien; en nu tot een voorbeeld moest genomen worden

In zulk eene uiterlijk huiverige gesteldheid der gemoederen, van hen die tot het waare geheint van de zaak waren toegelaten (*) verliep al vast de eene dag naa den ander, zonder dat de Commissie, in welks handen de Requesten uit de Club

(*) Dat de huiverigheid en schroomvalligheid, opzettelijk het treden in de maatregelen door DE LA CROIX aangedrongen, bij veelen niet anders dan *geveinsd* was, en, zij welken zich die kunst best verstonen, naar niets vuriger verlangden, dan zich op den duur geconstitueerd te zien, hield bij ons geene de minste bedenking. De rede waarom wij dus denken, is voornamelijk daar in gelegen; *dat het de dwaasheid zelve was, om te haarkloven en in het brede te deltbereeren, of zulk eenen stap betamelijk of ongerijmd zijn zoude?* het laats te moest den eenvoudigsten oogenbliklijk in het oog stralen. — *Waarom dan gewagt met het uitbrengen van het Rapport? Waarom dan over het zelve zoo veel geheime Comittés zelfs in den nacht aangelegd?* om alles te præpareeren eer de groote sprong door de Ton geschieden zou. — Onder welke præparatiën bijzonder te tellen was, een *Præsident*, die moeds genoeg had, om de voorgenomene schennis der Constitutie dadelijk uit te voeren.

Clubben, en de Antidotaale Verzoeken tegen de-
 zelveu gesteld waren, het begeerd Advis overle-
 verde. *Tijd gewonnen, was* (ook in dit op-
 zicht) *veel gewonnen*: en staande al dat huiverig
 delibereeren won men Creatures, en dus doende
 kwam het beraamde Ontwerp tot rijpheid. Het
 was, op den 3 *Meij*, in eene Nachtervergadering,
 gehouden door een aantal Leden der Vergade-
 ring, en ook van het Uitvoerend Bewind, dat
 DE LA CROIX zich streelen kon met de Tri-
 umph welke zijne list behaalde op de goede
 trouw! wijl de saamverbondenen het besluit na-
 men om door te tasten, en met vertrapping van
Constitutie en *Volks-Majesteit*, zich zelveu als
 wettig verkorene Volksrepresentanten te doen
 proclameeren, terwijl, BERNARDUS BOSCH
 met bliken van zichtbaar genoegen, den taak op
 zich nam, om reeds op den volgenden dag de
 weg tot dat alles te baanen, door het voordragen
 van het begeerde Rapport, het welk gelikt, ge-
 plooid, en uit de eene vorm in den ander ge-
 goten zijnde, door het Eedgespan in die Nach-
 tervergadering werd vastgesteld en goedgekeurd: een
 stuk waar in het *voor* en *tegen*, als in de schaal
 gelegd was, en dat wij hier zaaklijk zullen op-
 geeven, om elk Lezer in staat te stellen, om
 het zelve naar waarde te kunnen beoordeelen.

Hoe zeer de Commissie niets vuuriger begeer-
 de,

de dan de Continuatie der Vergadering, zij kon toch niet ontveinzen, dat 'er verscheidene zwarigheden tegen in te brengen waren, waar van de voornaamste gelegen waren, in de **EERSTE PLAATS:** *dat de Constitueerende Vergadering, bepaaldelijk beroepen zijnde tot de invoering eener Staatsregeling, hunne macht zich derhalven dan ook niet verder uitstreckte, en dat zijmitsdien ook onbevoegd was, om zich een Constitutioneel Gezach aan te matigen.* In de **TWEEDE PLAATS:** *streedt de Continuatie met de Staatsregeling, bij welke duidelijk bepaald was, dat het Vertegenwoordigend Lichaam door het Volk behoorlijk in Grondvergaderingen opgeroepen en vergaderd, moest verkoren worden.* Eindelijk in de **DERDE PLAATS:** *kon men de aanblijving der Leden ook als onnodig beschouwen, uit hoofde van de volbragte zuivering der Grondvergaderingen, waar door men gewaarborgd was, dat geene anderen dan echte voorstanders van de ingevoerde Order van Zaaken zouden verkoren worden.* Drie redenen derhalven, die elk op zich zelven van genoegsaam gewicht waren, om de Vergadering te rug te houden van een daad, die niet malaten kon bij alle verstandigen te worden afgekeurd, en tot welks geheele afkeuring en verwerping de Commissie niet veel omslags behoefde te gebruiken. Dan,

niet-

niettegenstaande dat alles , ondernam zij die onloochenbaare waarheden weg te redeneeren en aan een zijde te schuiven , door het optellen van eene geheele Lijst van voordeelen , welken zij daar in voor de Natie meende gelegen te zijn : een voordragt die zoo ongerijmd als valsch was , wanneer men dezelve bij het licht der Waarheid bezag. Die voordeelen waren (naar het oordeel van BOSCH *cum suis*) gelegen : EERSTELIJK , *in eene bij hem onderstelde meerdere gereedheid en geschiktheid der Leden van de Constituerende Vergadering , om het Plan van Staatsregeling dadelijk in werking te brengen , dan anderen die daar toe mogelijk door het Volk zouden verkoren worden.* Welk eene onbetaamelijke en belagchelijke trotschheid en zelfsverheffing , is 'er intusfchen in dit eerste Argument niet opgesloten , gesteld zijnde , dat de voornoemde *meerdere geschiktheid* in de daad en waarheid aanwezig geweest was ? Wij hebben de handelingen van de *Helden van den 22 Januarij* , omstandig opgegeeven , en hen in alle hunne voornaamste bedrijven op den voet gevolgd , en willen nu aan elk Waarheid en Orde beminnend Lezer gevraagd hebben , *in welk opzicht is gebleken , dat zij zulke uistekende bekwaamheden bezaten , om de Constitutie in werking te brengen ?* Zoo die bekwaamheid bestaan moet , in het seite

lijk ter uitvoerbrengeu en doordrijven van de gewelddadigste stappen, het schenden van de heiligste Werten en Plichten, dan zeker, waren zij bij uitneemendheid bekwaam: maar moest of kon daar door het geluk van Land en Volk ooit bevoorderd worden? — Zoo trotsch, belagchelijk en ongerijmd de eerste stelling van BOSCH *cum suis* was, zoo vernederend en verachtlijk voor het Oppermachtig Volk, was de TWEEDE die hij 'er onmiddellijk op volgen liet, voorwendende, *de mogelijkheid die hij vreesde, van eene geheel verkeerde keuze door het Volk, daar 'er slechts (naar zijne uitrekening) maar zestien Leden in de tweede Kamer behoeften benoemd te worden, om den echten geest der Staatsregeling te verlammen (*)*. Maar hoe mank gaat dit Argument niet wanneer men den spreekker, en zijne medestanders in dit opzicht uit hunne eigene grondbeginfelen wederlegt? Zij toch bij alle gelegenheden zich beroemende, *echte Volksvrien*.

(*) Een juiste uitrekening van DOM. BOSCH, om te doen zien hoe wankel het werk staan zou, *wanneer 'er 16 eerlijke en verstandige Repräsentanten in de tweede Kamer zaten, niet ondeugend genoeg om de Constitutie met den voet te treden*, wjl het bekend is, dat de *Sancie van die Kamer*, bestaande uit 30 Leden, aan alle besluiten alleen de kracht van Wet geveeu kon.

vrienden; waare Voorstanders van de gederbigde Volksmajesteit te zijn, hoe konden zij dan vreezen dat dit achtbaare Volk dwaalen kon in zijne keuze? Dacht men hier wel aan de zoo dikwijls aangevoerde spreuk: *Vox Populi, Vox Dei*? Zoo vervalt men door Heerschzucht en Driften tot de grootste ongerijmdheden! — Nu volgde een DERDE rede, die naar het gevoelen der Commissie, voor de Continuatie der Vergadering pleitte, hier in bestaande: „*dat de uitwendige belangen der Republiek, door dien maatregel het best zouden bevorderd en verzekerd worden.*” Oppervlakkig zou men uit dit geheimzinnig gezegde kunnen besluiten, dat de Commissie hier het oog hadt, op de instantien van DE LA CROIX, die, zoo als wij gezien hebben, zich alle moeite gegeven hadt, om zijne vertrouwde Vrienden, van de voortduuring der overweldigde macht te verzekeren: dan, daar de ondervinding slechts weinige weeken daarna, op de duidelijkste wijze leerde, dat DE LA CROIX zijnen last te buiten gegaan had, en een *Eigenbelangzoeker* was, zoo is men genoodzaakt te moeten besluiten, dat 'er hier gedoelt wordt, op de *geheime Agenten*, die door het toen subsisterend Bewind naar *Parijs* gezonden waren, en aldaar op de ruimschootigste wijze, door het Bewind alhier te Lande bezoldigd werden, alleen

om de oogmerken van het *Driemanschap*, en hen die in de Constitueerende Vergadering met hetzelfde eenstemmig dachten, te bevoorderen. — Het waren dus niet de belangen der Republiek, maar de belangen van de *Mannen van den 22 Januarij*, die door de eerlooze kuiperijen, van eenen *du Cange*, *Jan Eykenbroek*, en andere verachtelijke wezens, geene schatten te groot achten, om zich, (ware het mogelijk) door het gezag des Franschen Gouvernements, van de uitgestrekte macht te verzekeren, zoo als ons het vervolg leeren zal: dit het geval zijnde, wie gevoelt dan niet het ongerijmd en bedrieglijke van dit voorwendfel, door de Commissie aangevoerd? Niet beter was het gesteld met het **VIERDE** Argument, dat door de Commissie werd voorgedragen, als bestaande: „ *in het stilzwijgen dat de Staatsregeling deelt, omtrent het werk der verkiezing van Leden voor de eerste keuze, het welk de toepassing van de wijze van volgende verkiezingen, ook op de eerste toeliet.*” Een Argument dat zoo gedrongen als ongerijmd en strijdig met het Plan moest gerekend worden, want, zoo dit gezegde eenigen grond had, waarom behoefde dan al dien omslag van de bepalingen der werkzaamheden door de Stemgerechtigden, in zoo veele *Grondvergaderingen?* die van de *Kiezers?* en eindelijk van de *Kies-*

Kiesvergaderingen? welken allen de duidelijkste bewijzen aan de hand geeven, dat men bij het opstellen van het Plan, nog niet gevat was, om zulk eenen maatregel t'eenigen tijde in te voeren. — Bij alle deze opgenoemde gronden, pleigende voor de Continuatie der Constitueerende Leden, voegde de Commissie nog eene VIJFDE, ontleent van *de onmogelijkheid, die 'er* (hunnes oordeels) *bestond, om de Staatsregeling in werking te brengen, bij ontstentenis van een Versegengewoordigend Lichaam.* In den eersten opslag zou men al ligtelijk in het denkbeeld vallen, dat dit bewijs veel klemmender was dan alle de vorigen, maar wel ingezien, was het voor de Commissie bespottelijk, om met het zelve voor den dag te komen, want, zoo die onmogelijkheid (des neen) bestond, waarom had men dan de Continuatie der Leden bij het ontwerpen der Constitutie, niet als zodanig een noodwendig vereischte, in het Plan zelve bepaald en vastgesteld? Behalven dat, waar uit kon men bewijzen, dat de Constitutie zonder dit wederrechtelijk Huis-middel niet zou hebben kunnen worden in werking gebragt? Waren de Revolutien van den 19 *Januarij* 1795, en die van 22 *Januarij* 1798, geene spreekende bewijzen, dat het veranderen van eenen Regeeringsform zeer wel geschieden kon zonder een Wetgeevend of Vertegenwoordi-

gend Lichaam , als 'er maar Lieden bij de hand waren, die, even als *de Helden van 22 Januarij*, stout en ferm genoeg waren, om een zaak van dat aanbelang op eigene Authoriteit, en gerugsteund door Vreemde Macht ten uitvoer te brengen op den naam des Volks, Schoon men 'er het Volk nimmer over geraadpleegd had?

Hoe dit zij, zoo men de Spreker, en zijne Medestanders, op hun woord geloven wilde, waren dit de redenen die zij, -zoo wel *voor*, als *tegen* de Continuatie der Vergadering, geoordeeld hadden te moeten voordragen. Billijker wijze zou men van hen hebben mogen verwachten, dat zij de Vergadering in dezen van hun Prædavis zouden gediend hebben, ten einde deze daar naa een besluit zoude hebben kunnen neemen: dan, ook hier omtrent was de Commissie huiverig, latende de behandeling en den finaalen uitslag der geheele zaake, naa het opgeven der zoo even gemelde gronden, aan de decisie en uitspraak der Vergadering over: ten duidelijken bewijze, (naar ons inzien) dat de Commissie de ongenoegzaamheid van de bijgebragte gronden voor het Continuëeren der Leden, maar al te duidelijk gevoeld hebbe, en daarom de Vergadering voor het finaal besluit geheel liet opdraaijen

Op deze wijze naa zoo veel twistens en raadpleegens, alles tot rijpheid gebragt, en tot de

gaa-

gaave aanneeming voorbereid zijnde, duurde het niet langer dan tot den eerstvolgenden dag, zijnde den 4 *Meij*, dat men, tot verbazing van geheel de Natie, het beraamd Ontwerp ten uitvoer brengen zag, toen H. L. VAN ALTENA wegens het District *Leeuwarden* tot Repräsentant verkoren zijnde, het Voorzitterschap in de Constitueerende Vergadering bekleedde en in alles de voetstappen drukte van zijnen Ambtsbroeder *van Midderich*, die wij reeds uit het gebeurde op den 22 *Januarij* genoegzaam kennen leerden. De eerstgenoemde, des avonds tegens half 8 uuren de Vergadering belegd hebbende, verscheen aldaar, omgeven door de Leden van de Commissie, zich plaatsende in den Praesidialen Zetel, waar naa de bekende BERNARDUS BOSCH, als geplaatst aan het hoofd der Commissie, benoemd tot onderzoek der ingekomene Requesten, het spreekgestoelte beklom, en in een uitgebreid Rapport, de voor en nadeelen van het Continuereen der Leden, (door ons zoo even opgegeeven) aan de Vergadering voorstelde, besluitende het zelve met eene plechtige Verklaring, *dat hij, en zijne Medeleden, alle de redenen zoo voor als TEGEN het Voorstel der Clubisten, aan het wijs en voorzichtig oordeel der Vergadering, en ter haarer beslissing overlieten, wenschende van geheelhartse, dat de Vergadering, bestuurd door eens-*

gezindheid, ook nu, in dat uur tot bevoor-
ding van het waarachtig heil des Bataaffchen
Volks zou kiezen, en die keuze door eenen ge-
lukkigen hamerslag mogt zien bevestigen!

Welk een ruim veld voor langwijlige delibera-
tien en discussien, werd't door het voorlezen van
dit Rapport voor de Constitueerende Vergade-
ring op dat tijdstip niet geopend? Dit zal hier
welligt de een of ander onzer opmerkzaame Le-
zeren vraagen! Wij moeten de zodanigen berich-
ten, dat de Præsident VAN ALTENA voor dat
alles wel te zorgen wist, daar hij, naa het doen
van een korte aanspraak, de Leden tot een spoe-
dige afdoening van zaaken aanmaande, en alle ge-
legenheid tot Delibereeren, en Bediscutieeren van
het voorgelezen Rapport affneed, door de
Vraag: „ Of de Vergadering, de gronden en
„ motiven in het Rapport van haare Commissie
„ verrat, gehoord hebbende, uit overtuiging van
„ het een en ander, en ter weering van alle Re-
„ geringloosheid, kon goedvinden te verklaren,
„ deze Vergadering vervallen te wezen, en de-
„ zelve oogenblikkelijk te veranderen in het Con-
„ stititioneel Wetgeevend Lichaam? ” — En wat
gebeurde 'er? De vrees voor onaangename beje-
geningen, hield de monden van hen die het we-
derrechtelijke dezer handeling nog gevoelden (als
te ware), gesloten; terwijl zij, die niets vuuriger
be-

begeerden dan dat het voorstel des Præsidents in een besluit veranderd werdt, dat gewenschte oogenblik al mede stilzweigende te gemoete zagen: welke gunstige gelegenheid van slechts weinige oogenblikken door den Præsident te baate genomen wordende, hem zonder eenige bedenking besluiten deedt, om den noodlottigen Hamerslag te geeven; waar door zijn Voorstel in een Decreet, en de *onwettige Constituerende Vergadering*, in het bij de Staatsregeling voorgeschreven *Constitutioneel Wetgeevend Lichaam*, als in een punt des tijds, gemetamorphoseerd of herschapen wierd!! (*).

Wie hoorde immer met de dierbaarste belangen van een geheel Volk, *bij herhaling*, op zulk eene wijze omspringen, als wij hier naar

waar-

(*) Domt ROGGE weet ons uit het bericht van deskundigen te zeggen; *dat slechts de meerderheid zich voor dien maatregel verklaarde, en dat het machtwoord VRANKRIJK WIL HET, gebruikt werdt, om de huiverige angstvalligheid van veelen te overwinnen.* Wij laaten dit bericht in deszelfs waarde of onwaarde, doch geloven tevens, dat minder VRANKRIJKS WIL, maar meerder de *onbegrensde Heerschzucht van het Driemanschap en hunne vertrouwde Vrienden in de Constituerende Vergadering,* de ware oorzaak van dit schandelijk bedrijf was.

waarheid hebben te boek geslagen? De spoed,
 de overhaasting waar mede het Eedgespan, nog
 in die zelfde Avondzitting, in een tijdbestek van
 weinig uren, zich zelve werkzaam betoonde,
 gaat alle denkbeeld te boven. Nauwlijks was
 de eerste aandoening over het genomen Decreet,
 en het luide handgeklap op de Tribunen be-
 daard, of de Præzident haastte zich, om, over-
 eenkomstig de Staatsregeling te verneemen, wie
 der Leden onbevoegd was om als Repræsentant
 te blijven fungeeren? Naa den afloop van dat
 onderzoek verwijderde zich, *Konijnenburg, Floh,*
Derks, van Löckhorst, Vesters en Hoffman,
 waar naa VAN ALTENA zijne stem verheffende
 zich aldus hooren liet: „ *Ik Proclameer deze*
„ Algemeene Vergadering te zijn het Vertegen-
„ woordigend Lichaam des Bataafschen Volks,
„ zoo als het zelve in de Staatsregeling was
„ bepaald!” en oogenbliklijk beval hij, om 20
 Leden bij meerderheid van Stemmen te benoe-
 men, ten einde dezen de *Tweede Kamer* zouden
 Composeeren; terwijl de overblijvenden de *Eerste*
Kamer zouden uitmaaken. Terwijl dit alles ver-
 richt werdt, was dien altoos gedenkwaardigen
 dag reeds ten avond gedaald: dan, dit belette den
 verderen voortgang des werks niet. De uitge-
 loote Leden, die tot de *Tweede Kamer* be-
 hoor-

hoorden (*) stonden op van hunne plaatsen, verkregen hun afscheid van den Algemeenen Voorzitter, en vertrokken onder een streefend Muzijk, en bij het licht van brandende Flambauwen, over het Binnenhof, naar het voor hen reeds in gereedheid gebragt zijnde Locaal, *de gewezen Vergaderzaal van Hun Edele Groot Mog. de Heeren Staaten van Holland en Westfriesland*, alwaar het oudste Lid in Jaaren, zijnde PIETER TOENS verkozen wegens het District *Veendam in Groningerland*, het bestuur der Vergadering op zich nam, welks Leden wel draag de beruchte BERNARDUS BOSCH,

tot

(*) Hunne Naamen zijn *Guljé, van Atena, Wisbols, B. Bosch, van Zonsbeek, Ploos van Amstel, van Leeuwen, van Hugenpooth tot Aerth, Rabinel, Bromet, P. Toens, Beijjaart, E. M. van Beyma, Welsman, Bruins, Costerus, C. Visser, Verhees, Sanders van Well, en Midderich*. Terwijl de 43 overschietenden, die de EERSTE KAMER moesten uitmaken, deeze navolgende waren: *Nieuwenhuis, Vonk, Rosevelt Cateau, Pertat, ten Kate, Meyer, Voogd, Rant, Fronhof, Ondorp, Noles, Sannaville, Quosnel, Aufmorth, van Bennekom, Dams, Proot, van der Hoeven, Janssen, Gorter, de Lemon, Pesfers, Lihotté, Abbema, Goudsblom, Schermer, Bakker, Hoogendyk, van Ommeren, de Haan, Ockersse, van Leeuwen, Pannebakker, Bonthuis, Verhagen, de Beere, Govers, Krellkamp, Nuhout van der Veen, Brands, van Bolhuys, Canter Visser, en Heerenbroek*.

tot Voorzitter benoemden, en van haar aanwezigen aan de *Eerste Kamer* vriendnabuurlijke kennis gaf, welke ook niet in gebreke bleef, om, naa dat aldaar eyen hetzelfde verricht, en OCKERSE tot Præsident benoemd was, op even dezelfde wijze te beantwoorden. Op deze manier liep het werk van dien dag en avond ten einde! Behoeven wij te zeggen, dat het een en ander de nieuwsbegeerte van veelen in beweging stelde, die zich in menigte naar het Binnenhof begeven hadden, om het einde te zien? De luide toejuichingen van veele onkundigen, of zulken die zich van dat alles goudene bergen beloofden, zoo op de Tribunen, als in den omtrek der beide Vergaderzaalen, lag voor het uiterlijk aanzien, wel een schijnbaare vergenoegdheid aan den dag, maar het zou de dwaasheid zelve zijn, wanneer men daarom geloof hechten wilde, aan het in die dagen algemeen verspreid gerucht, dat de Natie zoo bijster wel te vreden was met de verrichtingen van dien dag, en van zoo veele anderen, als 'er voor en sints den 22 *Januarij* verlopen waren, en die daarom met een zwarte koole, voor eeuwig in de Jaarboeken van het Vaderland zullen getekend staan. Dit was 'er zoo verre van af, dat integendeel door het geheele Land, onder alle Standen, en bij alle Verstandigen, onaangezien welke Staatkundige denkwijzen zij

zij volgden, een geest van morrend ongenoegen bespeurd werdt, daar zij uit de handelingen van dien dag, ten duidelijksten bemerkten, wat 'er voor de deure stond, en in hoe verre de Leden van het ten Zetel gestegen Bewind, voorneemens waren hun gedrag naar het voorschrift der Staatsregeling in te richten, daar zij zich niet schaamden, om dezelve voor het oog der Zonne op de onbeschaamdste wijze te schenden. Dat ongenoegen moest natuurlijker wijze dag aan dag toeneemen, bij alle Opmerkenden in den lande, welken zich toelagen om onderricht te worden, op welk eene wijze 's Lands dierbaarste belangen, door de nieuwe Wetgeevers behartigd werden, daar her hen reeds in de eerste dagen naa de bewerkte verandering in de oogen straalde, dat het heil des Vaderlands te bevoorderen, 'geensints de hoogste Wet was, zoo min in de *beide Kamers*, als bij het *Driemanschap*. Men hebbe slechts de Handelingen van dien tijd na te gaan, om op de duidelijkste wijze overtuigd te worden, dat men in de eene Kamer afbrak, het geene men in de andere Kamer trachtte optebouwen. Overal ontwaard men botzingen, en twee tegen elkander werkende krachten, zichtbaar in twee talrijke Vergaderingen, alwaar men den kostbaaren Nationaalen tijd verbeuzelde, met hairkloven en twisten over Onderwerpen, zoo nutteloos voor
de

de bevoordering van het welzijn der Natie, als onbeduidend voor, en strijdig met het Character van Volks-Representanten, daar zij het tot eens hoofdbezigheid schenen te stellen, om door uiterlijke prachte en praak te schitteren, en zich eerbewijzingen te laten aanbouwen, gedurende welken zij zich soms zoo trotsch als belachelijk gedroegen. Dat wij, over de handelingen van de Leden der beide Kamers dus spreekende, niets anders dan de waarheid zeggen, zal best blijken, wanneer wij met een vluchtig oog nagaan, waar toe hunne meeste werkzaamheden zich uitgestrekt hebben, gedurende hun kort Bewind van zes weken, waar toe wij nu eenige oogenblikken besteden zullen.

Reeds de eerste Zitting, naa dat de Wergeevers, gesplitst in de beide Kamers, hun aanwezen verkregen hadden, leverden een sprekend bewijs voor de waarheid van het zoo even gezegde op: want nauwelijks de Vergadering geopend zijnde, berichte de Praesident OCKERSSE, dat hij met den Praesident van de Tweede Kamer, BERNARDUS BOSCH in Conferentie was geweest, *over de aanstelling van een LIJF EN EEREWACHT voor de Leden van het Wergeevend Lichaam, welke onder de beurtelingsche ordres van de tijdelijke Praesidenten staan zouden.* Zij hadden deswegens, met het Uitvoerend

Be-

Bewind ernstige Conferentien aangevangen, en het resultaat was, *dat 'er in die oogenblikken in dat opzicht aan de Staatsregeling niet kon voldaan worden, maar dat 'er provisioneel andere schikkingen noodzaaklijk waren.* — Ziet daar, eene nieuwe schending van de Staatsregeling: of liever, een nieuw bewijs dat de Constitutiemaakers zeer weinig rekening gemaakt hadden, over de mogelijkheid of onmogelijkheid, om dezelve in werking te kunnen brengen. — Hoe dit zij, de Præsidenten hadden begrepen, men moest zich dan zoo goed redden als men kon, en nu berichtte OCKERSE, *dat zij overeengekomen waren, om een zeker gedeelte van het Guarniſoen van den Haag, en wel het 3de Battaillon van de eerste halve Brigade Infanterij, en een Escadron van het eerste Regiment Bataafſche Cavallerij, tot een LIJF- EN EEREWACHT van het Wetgeevend Lichaam aan te neemen, en het Commando over die Troupen optedragen aan den Luitenant Collonel VAN TIL, die met en benevens zijn Volk onder de onmiddelijke bevelen van de Tijdelijke Voorzitters moesten gesteld blijven.*

Bij dit zoo evengenoemd onderwerp, eene LIJFWACHT, *voor deze nieuwe Souverainen,* bleef intusſchen de aandacht van de gezegde Præsidenten, bij deze Conferentie met het Uitvoerend Bewind niet bepaald: hunne zorg strekte zich
niet

niet slechts uit tot de veiligheid voor hunne geheijde Personen, maar ook tot de bewaring van hun Territoir, en eene juiste bepaaling van de Limiten en Grenscheidingen van hun nieuw bémachtigd Koningrijk ?? Neen Lezer! Het was niet meer dan een gedeelte van den Haag, het welk zij niet gaarne zouden geviolerd zien, door het Uitvoerend Bewind. Wie glimplacht niet met ons, wanneer hij bedenkt, dat zulk een onderwerp in deliberatie gelegd werd, bij deze warme Vrienden van de gewenschte Een- en Ondeelbaarheid der geheele Bataafsche Republiek? Bij deze ijverige Voorstanders der Gelijkheid? Hoe dit zij, dat zij 'er echter wel delicaat over gedacht en gesproken hadden, daar van kon den gelukkigen uitslag getuigen: want OCKERSE kon zijne Medeleden berichten; „ dat „ Partijen overeengekomen waren, dat tot onderscheiding der Limiten van het Territoir „ van het Wetgeevend Lichaam, en van het „ Uitvoerend Bewind, aan het eerstgenoemde „ zou behoren, het geheele BINNEN EN BUITENHOF, de HOFCEINGEL, en den VIJVERBERG! Al het overige bleef dus voor het „ Driemanschap.” Zie daar de Kaart van het nieuwe Rijk! Binnen deze alzoo bepaalde grenzen, konden zij den Scepter zwaaijen! De President adviseerde derhalven, „ dat de Vergadering „ ring

„ *ving zulks goedgevondende, nu ook aan het Uit-*
 „ *voerend Bewind behoorde te gelasten, dat het*
 „ *dat alzo bepaald Territoir, in het vervolg*
 „ *zoo veel mogelijk moest menageeren, en deed*
 „ *Respecteeren: met dat alles, moest men ech-*
 „ *ter toelaten, dat het Territoir gebruikt wer-*
 „ *de, bij het transporteeren van Gevangenen*
 „ *naar de Gevangenpoort en de Provoost van*
 „ *de Generaliteit,*” een bericht en advis, dat
 met zulk een genoegen werd aangehoord, dat de
 Vergadering oogenblikkelijk het een zoo wel als
 het ander in een besluit veranderde. — Nog
 was OCKERSSE aan het einde niet. Het zoo
 even genomen besluit tot het oprichten van een
 LIJFWACHT, en het bepalen van het TERRI-
 TOIR, deed bij hem bedenkelijkheid ontstaan,
 zoo omtrent het emploi van de *Gewapende Bu-*
saaffche Burgermacht, als van den rang die de-
 zelve nu boven of beneden de LIJFWACHT
 hebben moest. — Al wederom een nieuw be-
 wijs hoe weinig belang hij stelde in de *Gelijka-*
heid, en dat alles wat men daar van opgaf, niets
 anders dan een hersfenschim was. Hoe zeer de
 Vergadering overtuigd was, van de getrouwe diens-
 ten welken de *Gewapende Burgermacht van den*
Hlaag aan haar bewezen had, zij kon dezelve
 echter niet gevoeglijk den voorrang geeven boven
 haare *Militaire Lijfwacht*: en de *Burgermacht*

nu achter de Soldaten te laten loopen; dat had
 ook zijne bedenkingen en zwarigheden in. Men
 had dus Gewapende Macht te veel, eene omstan-
 digheid, die de nutteloosheid van het aanstellen
 eener kostbaare Militaire Lijfwacht duidelijk
 te zien gaf, en dus was 'er geen beter middel
 op, dan om de zoo ijverige en getrouwe Bur-
 germacht, voor deszelfs bewezen diensten, op den
 22 Januarij en op andere tijden gepresteerd,
 wel vriendelijk te bedanken, en hen te doen weet-
 en dat zij voor het vervolg van dien moejelijken
 taak werden geëxcuseerd. De Præsident wilde
 die boodschap nog al met eenige gratie aan de
 Burgers overgebragt hebben, en proponeerde dat
 men daar toe eene Commissie benoemde, welke
 niet en benevens hem dien taak volvoeren zott,
 zoo ook om met den Commandant te overleggen,
 om dat ontslag op de meest honorabelste wijze
 aan de Burgers te geeven: dan, dit was al we-
 derom tegen de Staatsregeling strijdig, en was
 een nieuw bewijs, dat OCKERSE, hoe zeer
 hij aan de Constitutie gewerkt had, niet zeer ge-
 vat op den inhoud was: dan, de Repraesentant
 BRANDS voortkwam nog in tijds het overtreden
 van de Staatsregeling, door het misdadige daar
 van te herinneren, en dus viel het besluit, dat
 OCKERSE die boodschap alleen verrichtten
 moest. — Wat dankt U Lezer, van zulke ge-
 wijk-

wichtige Deliberatien? Was dat alles niet wel zeer bevoororderlijk voor het heil des zuchtenden Vaderlands? Was dat niet een eervolle erkentelijkheid, aan de zoo zeer geijverd hebbende *Haagsche Burgers*, die de Vergadering, met ter zijde stelling van eigene belangen, en die van hunne Vrouwen, Kinderen, en Kostwinnings, een dienste gestaan hadden? Eene eer; die nimmer de *Stadholders*, of de voorgaande *Staten Generaal*; zoo min als die van *Holland* was te beurte gevallen? — De Wergeevers nu een LIJFWAcht van *Soldaten te Voet*, en *Ruiters te Paarde* aangeworven hebbende, konden zij de bescherming van Burgers wel ontbeeren! Welk eene Ondankbaarheid, en Trotschheid lag in dit alles niet opgesloten!!

Trouwens, *Trotschheid, Laatsdunkendheid*; en eene *Joukerigheid naar de hoogste Eerbewijzingen*, was het algemeene zwak van de nieuwe Wergeevers, hoe zeer zulk een verwaten gedrag ook strijdende was met het Principe van *Gelijkheid!* Dit bleek ten duideljksten in het gebeurde in de Zitting van den 11 *Meij*, toen aldaar de kostbaare Nationaale tijd verspild werdt, met delibereeren en debatteeren *over het costume, dat de Wergeevers draagen moesten, op dat zij toch kenbaar zijn zouden om de hoogste Honneurs van hunne Lijfwacht en an-*

dere Militairen te kunnen ontfangen; een Onderwerp waar over reeds in de nachtelijke Zitting van den 4 Mei gehandeld was, en waaromtrent, de Wetgever RANT en eenige anderen, gelast waren een behoorlijk Rapport en Advis uit te brengen. — En wat behelsde dat Rapport? Laaten wij RANT zelve hooren. Hij zegt: „ dat „ hij, en de Leden met hem benoemd, naa ge- „ houdene Conferentien () van Advijs waren, „ dat het Costuum voor de Leden der Vergade- „ ring, behoorde te bestaan: In een ZWART „ VEST, BROEK, en KOUSSEN: voorts, in „ eene BLAAUWE LAKENSCHEROK MET „ KLEPPEN, of Bayaroisjes, en met een STAAN- „ DE EN DAAR AAN HANGENDE KRAAG: „ al verder, moesten aan die Rok, VERGULDE „ KNOOPEN zijn. Voorts: moest op de klep- „ pen van deze blaauwe Lakensche Rok, zoo „ wel aan de binnen als buiten zijden, in goud „ wor-*

(*) Zij hadden dus over dat delicaat en belangrijk onderwerp, niet losfelijk heen gelopen, of het zelve als een zaak van weinig aanbelangs aangemerkt, die zulks sacht zou hen onrecht doen! Het Rapport kwam niet in de wereld, dan naa het houden van Conferentien. Men had zich die belangrijke zaak, van alle kanten voorgesteld, en nu zou men den nitflag van die gehoudene Conferentien hooren!

„ worden geborduurd, een Lijstje, waar langs
 „ aan de binnenzijde van hetzelfde, een rank
 „ met eiken bladeren. Al verder, behoorden 'er
 „ gelijke borduursels in goud, op de beide op-
 „ slagen of Manchetten aan de armen, zoo ook
 „ op de hangende Kraag, plaats te hebben:
 „ en eindelijk behoorde 'er op de beide Kleppen
 „ of Bayairoises van de Rok, en wel aan de
 „ binnenzijde, met gouddraad te worden gebor-
 „ duurd het Nationaale Wapen van de Bataaf-
 „ sche Republiek. Terwijl ook naar het oordeel
 „ van de Commissie, bij dit Costuum behoorde
 „ gedragen te worden, niet anders dan eene Drie-
 „ kantige Hoed: en daar het werk spoed ver-
 „ eischte, zoo wilde men, dat de Leden zorg
 „ dragen zouden, dat zij voor den 1 Junij dat
 „ Costuum in gereedheid hebben zouden. — Op
 „ deze wijze de Kleding der Wetgeevers bepaald
 „ hebbende, vond RANT *cum suis*, noodzaak-
 „ lijk, dat van dit alles aan het Uitsyuerend
 „ Bewind, en aan den Commandant van de
 „ Lijfwacht des Wetgeevenden Lichaams, werde
 „ kennisse gegeven, ten einde aan de Schild-
 „ wachten, staande op het Territoir of de Juris-
 „ dictie van de Vergaderzaalen, te gelasten, dat
 „ zij hadden zorg te draagen, om aan de Le-
 „ den de hoogste Militaire Eerbewijzingen te
 „ doen, wanneer zij zich in dat Costuum ge-

„kleed vertoonden, en daar door hen te erken-
 „nen als *Vertegenwoordigers van het Bataaf-*
 „*sche Volk.*” — Dit alles betrof slechts de
 Leden der Vergadering in het generaal: maar
 voor de tijdelijke Præsidenten, was naar het Advis
 der Commissie nog een grooter eerbetooning no-
 dig, hier in bestaande: „dat zoo wanneer zij
 „omhangen en verciert met de *Præsidiële*
 „*Nationaale Echarpes* zich vertoonden, vooraf-
 „gegaan door de *Bodens van Staat*, als dan
 „moesten de *Wachien* worden *uisgeroepen*, en
 „kunne *geheiligde Personen*, door den *Wachte-*
 „*hebbenden Officier* begroet worden, zoo met
 „*Sponson en Vaandel*; als met de *staande Trom*
 „en het *gepræsenteerd Geweer*. De Commissie
 „oordeelde wijders, dat 'er met dit belangrijk
 „werk zoo veel spoeds behoorde gemaakt te
 „worden, dat men dit voorstel aan geene drie
 „verschillende *Lezingen* onderhevig maakte,
 „maar dadelijk, en zonder *resumtie decreteer-*
 „*de*, en aan de tweede *Kamer* ten *bekrachtig-*
 „*ing inzand*,” waar toe dan ook onverwijld
 besloten werdt. — En was hier mede dat ge-
 wichtig en belangrijk werk ten einde gelopen?
 Alles behalven dat: dezelfde spreekster bij Decreet
 der Vergadering van den 7 *Meij* gelast zijnde
 om, met adsumptie van den Repræsentant *FRON-*
HOFF een Rapport uit te brengen, aangaandes
 het

het bepalen van de Tractementen voor de Secretarissen, de *Commiss Notularis*, en de Boodschapper van Staat, als mede aangaande het Costuum der laatste, zoo bleven zij ook niet in gebreke om daar aan met allen mogelijken spoed te voldoen. Zij waren van oordeel, dat aan de Secretarissen een Tractement van f. 3500: — ieder behoorde te worden toegelegd: aan den *Commiss Notularis* f. 2000: — en aan den Boodschapper van Staat f. 1400: — Jaarlijksch. En wat het Costuum betref, de Secretarissen moesten geheel in het zwart gekleed, en met een driekantigen hoed gedekt zijn, en voorts versierd met het Nationaal Wapen, geborduurd op een Nationaal driecouleurig Lint, dat zij naar goedvinden, op de linkerborst, het zij dan op de Rok, of ander dezelve op het Kamisool of Vest draagen konden. Dan, het Costuum van de Boodschapper van Staat, verdiende eene nadere bepaling; die toch moest bestaan, in eenen donker blaauwen Rok, Vest, en Broek, en witte Kousfen; een driekantigen Hoed met driecouleurige Pluimen op het Hoofd; en een Stok met een witte knop in de hand, langs welke Stok twee Nationaale Kwasten, aan een dito Lint moesten ahangen, terwijl den Boodschapper al mede het Nationaale Wapen, geschilderd op een driecouleurig Lint, voorzien van gouden franje op de linkerborst:

vertonen moest. Alle deze voordragten, werden *uit kracht van onverwijde noodzaakelijkheid* goedgekeurd, behalven dat van de straks genoemde Tractementen, 't welk in Advīs gehouden wordende, in eene volgende sessie werdt afgedaan, waar bij duidelĳk bleek, dat de Commissie volgens de gedachten van de Vergadering in dat opzĳcht wat te zuinig geweest was, dewĳl zij in haare wijsheid goedvondt, *om het Tractement der Secretarissen tot f4000: — te verhoogen, boven de helft van de Leges: en aan den Boodschapper van Staat, boven het Tractement van f1400: — nog f200: — tot aankoop voor zĳn Costuum, en Jaarlijksch f150: — tot deszelfs onderhoud.*

Wanneer men het tot hier toe bijgebragte, betrekkelĳk de werkzaamheden van de Leden der beide Kamers, of ten minsten van *derzelyer meerder-Aeld* in bedaarde overweging neemt, wie ziet dan niet, dat zij zich al aanstonds naa het bewerken der gebeurenissen van den 4 *Meij*, voornamelĳk bezig hielden met beuzelingen, die, wel beschouwd zĳnde, geheel strĳdig waren met de voorgewende gronden der Revolutie; onbestaandar met het Character dat zij zich aangematigd hadden; en boven dat alles, niet dan hoogstschadelĳk en nadeelig voor 's Lands Finantien, die door zoo veele onnutte en ruime uitgaven werden:

verfpild. Wij zeggen de *meerderheid*: want te willen geloven dat zij allen zich zouden beijverd hebben om den tijd met foortgelijke gekheden te slijten, zou ongerijmd en liefdeloos gedacht zijn. Gelukkig zou het met dat alles nog mogen genoemd worden, wanneer het bij de behandeling der opgenoemde Onderwerpen gebleven ware, en dat de handelingen van dien tijd geene kenmerken opleverden, hoe zeer de geest van Wraak en Vervolging fommliger zielen geheel vervulde, die hen tot het doen van de ongerijmdste voorstellen aanpoorde. Dat de door ons bevorens meer genoemde *Enkhuizer Plaatsvervanger*, doch fints 22 *Januarij* werkelijk fungeerende Repräsentant RANT, met eene ruime maate van dien geest bedeed was, lijdt geen tegenspraak, wanneer wij in aanmerking neemen, dat hij, tijdens het wedijveren voor de *Onderscheidende Costuumen* van de Leden, de Secretarissen, en den Boodschapper van Staat, en het decreteren van de *Lijfwacht* en het *Wetgeevend Territoir*, zich echter zoo zeer ergerde aan alles wat slechts een schaduw van de voorgaande onderscheidende Rang en Standen der Menschheid, dat hij het voorstel deedt, dat de *Vergadering het Uitvoerend Bewind behoorde te gelasten, een gebod te doen uitgaan, om in alle de Steden van de Republiek, de naamen te doen*

*veranderen van alle Straaten, Steegen, en Ge-
 bouwen, waar door men aan de voorgaande
 Rangden denken moest, bij voorbeeld; Keizers,
 Konings, Prinsen, en Heeren Grafsen, of Straa-
 ten: een voorstel, dat gevolgd werd door één
 ander dat nog dwaazer was, waarbij hij wilde,
 dat alle Wapens van de voormaalige Gewesten,
 van de Steden, Dorpen, en Heerlijkheden vernietigd
 werden, en in derzelyer plaats ingezet
 werd, het Nationaal Wapen voorzien met de
 naam der Plaats. Dan, het bleef hier niet bij,
 behalven zijnen verklaarden haat aan alles, wat
 naar Keizer, Koning, Prins, Heer, of Wapen
 zweemde, vlamde hij op den buis, die 'er te
 haalen zou zijn, wanneer men de sterke hand
 lag, op alle de zich hier te Lande nog bevin-
 dende Eigendommen, van zoo veele Ingezetenena
 als zich sedert den 1 Januarij 1795, buiten de
 Republiek begeven hadden. Om dat doelwit te
 bereiken, deedt hij op den 15 Mei het voorstel
 aan zijne medebroeders, „ om het Uitvoerend:
 „ Bewind te gelasten, te moeten zeggen, dat:
 „ de goederen der uitgewekenen sints 1 Januarij:
 „ 1795, onder sequestratie werden gebragt: dat:
 „ wanneer die sequestratie was volbragt, 'er:
 „ door het Uitvoerend Bewind moesten worden:
 „ geformeerd, behoorlijke Naamlijsten der Per-
 „ sonen, met opgawe, zoo veel mogelijk, van:
 „ de*

de Goederen: welke Lijsten bij het Wetgevend
Lichaam ontfangen, zijnde, moesten gedrukt,
en ter kennis van het Bataafsche Volk ge-
bragt worden, om over den verkoop dien gues-
ten aeren zodanig te disponeeren als het belang
der Natie zou vorderen." 's Maats voorstel
 vondt, even als da voorigen, zoo veel bijval, dat
 de Vergadering Conform het zelve Concluideerde,
 en zonder Resummie (want de zaak vereischte al-
 le spoed) aan de tweede Kamer ter Sanctie
 zondt. — Terwijl de Weggevers, met deze en
 soortgelijke nietswaardige of wraakbedreigende de-
 liberatien en besluiten, den kosbaren tijd verspill-
 den; en hanteerden, met de zich toegeëigende
 enorme, hooge daggelden vulden, was het *Drie-*
manschap, dat wij, als het Hoofdrad van het
 reeds hortend en stootend Staats-Lichaam aan-
 merken moeten, wel ijverig in de waer, met
 sehkingen te beraamen om de verkregene Ze-
 gepraaken van den 22 *Januarij*, den 17 *Maart*,
 en den 4 *Meij*, doot een Luistervrijk Volksfeest,
 over de geheele uitgestrektheid des in jammer
 gedompelden Vaderlands plechtsturig te vieren.
 Een vreugdebetooning die reeds ten tijde van de
 Constitueerende Vergadering, slechts twee dagen
 naa de opneeming der Stemming, op voorstel van
Noels, Onderp, Midderigh, van Loooven, en de
Lemon was bepaald op den 19 *Meij*. Gepast
 ge-

gelegenheid voorzeker, aan de zijde van het *Driemanschap*, *Eensdeels*, om aan den loop der publieke zaken *naar buiten*, het aanzien te geven dat de Natie wel zeer te vreden was, over de gewelddadige bedrijven dier rampvolle dagen; en *Anderdeels*, om aan het deerlijk misleidde Volk, dat van honger en kommer bijna verkwijnde; dat den ledigen tijd, bij het stilstaan van veele Handwerken en het verloop van den Handel, in onstuimige Clubs en sleet, voor een korte poos de nijpende ellenden aan een zijde te doen stellen, en de hongerige maag gevuld te krijgen met Kaas en Brood en Wijn, dat alomme ten koste van 's Lands uitgeputte en beroofde Schatkist, aan de Feestvierende menigte ten beste zou gegeven worden: dan, het *Driemanschap* deedt dit echter niet, dan onder een angstig gevoel van de steeds toeneemende ontevredenheid onder alle Standen, en wel meest onder de Amsterdamsche Revolutionaire Clubisten, die bijna schuimbekten van woede, dat men in den *Haage*, op den 4 *Meij* zich zulke stappen veroorloofd had, daar zij door de bekende *A. Böeseken*, (één van die verachtelijke en laage Spionnen en Handlangers, waar van zij zich bedienen ter bevoordering van hunne godlooze oogmerken) van dat ongenoegen en gemor ten vollen onderricht werden. Reeds op den 6 *Meij*,
en

en dus bijna op het zelfde tijdstip dat het gerucht aangaande de gebeurtenissen van de beruchte Nachtvergadering, in *Amsterdam* was bekend geworden, of de zoo evengoemde verachtelijke *Briefken* schreef aan zijne Meesters deze volgende Brief.

Burgers Directeuren!

„ Ik haaste mij ulieden met den meesten spoed
 „ te berichten, dat hier de fermste Patriotten al-
 „ magtig te onvreden zijn over het bewuste De-
 „ creet van Vrijdag laatstleden; ” (*hij bedoelt*
dat Decreet, waar bij zich de Constitueerende
Vergadering in een Wetgeeyend Lichaam her-
schiep.) „ Gisteren mompelde men 'er over:
 „ de een vroeg aan den ander naa de oorzaak:
 „ dan, heden, naa dat men de Courant van Bin-
 „ nenlandsche Correspondentie gelezen had, vloekt
 „ en tiert men in het openbaar, en noemt het
 „ *eene verkrachting van het Plan van Staats-*
 „ *regeling; eene nooit gehoorde Aristocratie;*
 „ *eene vertrapping van 's Volks Oppermacht!*
 „ Verscheiden voorstellen zijn 'er reeds bij mij
 „ ingekomen, het een al brutaalder als het an-
 „ der, om aan de Constitueerende Vergadering,
 „ en aan ulieder Bewind, redenen van dergelijke
 „ handelwijze, bij Request of Adres aftevragen: ”

(dit

(Zie de verhandelen was intuschen de stad van
Bözeken, waarom hij 'er op volgen loof;)
 „ ik heb door bedaardheid, een iegelijk zoeken
 „ te beduiden, dat 'er zekerlijk gewichtige rede-
 „ menen voor zünden zijn; idesdien maatregel
 „ noodzaaklijk hadden gemaakt; dat ik van ter
 „ zijde geïnformeerd was, dat 'er geheime aansla-
 „ gen ten verraad tegen den 22 Januarij waren
 „ ontdekt enz., echter deedt ik dit, met *omzich-*
 „ *tigheid*, en een oogmerk *om tijd te winnen*,
 „ ten einde de verhitte gemoederen te doen be-
 „ daren (*). Ik zou zeker mijn oogmerk compleet
 „ bereikt hebben (*vervolgt Bözeken*) dan, *Boode*,
 „ den Agent *van der Burg* en nog eenige anderen,
 „ kwamen in het spel, en maakten de Boel zoo
 „ don

(*). Hier ontdekt zich de het schelms bedrog van de-
 zen *geheimen spion*, en de kwaade trouw van het *an-*
pluggend Schrikgewind op de duidelijste wijze. — Ook
 nu moest de noodzaaklijkheid van het gepleegd ge-
 weld, betoogd worden, door een zogenaamd verraad,
 dat door de braaven in den Lande zou gesmeed zijn!
 Een verraad *dat nooit bestond*; maar slechts ten voor-
 wandel gebruikt wordt, EENDELLS om het Plan van
 overheersching in werking te brengen: en ANDER-
 DELLS, om een algemeene vervolging tegen de braafte
 Burgers aan te vangen, welk eenep hoogen graad van
 afschuwelijke boosheid en bedrog!!!

„ donders in de war, dat ik raadzaam vond de
 „ snaaten te ontspannen, *om mij niet suspect te*
 „ *maaken*, daar het door de uitdrukkingen van
 „ *Boode*, al mooi naar begon toe te loopen, hen
 „ intusfchen aanraadende, zoo 'er een adres moest
 „ gepraesenteerd worden, dat zulks dan met geen
 „ overhaasting behoorde te geschieden maar met
 „ bedaardheid, het welk ik ook zekerlijk zal ge-
 „ daan krijgen. — Maar nu is het ergste van
 „ allen, dat de malle Schrijver van het Week-
 „ blad *de Babbelaar*, in mijn absentie, om een
 „ bagatel, alle de Départementen van Een- en
 „ Ondeelbaarheid, heden avond extra heeft doen
 „ oproepen. Daar nu zekerlijk die voorstellen ook
 „ zullen ter tafel gebracht, en zonder tegenspraak
 „ goedgekeurd worden, zal ik echter met voor-
 „ zichtigheid mijn best doen, om dezelve Com-
 „ misforiaal te maaken, *dan heb ik tijd tot*
 „ *aanstaande Donderdag, om alzoo antwoord*
 „ *van ulieden te kunnen krijgen*, hoe mij te
 „ moeten gedragen, daar het vrij zeker is, dat
 „ ik in die Commissie zal worden benoemd:
 „ Er zal een *Palliatief* moeten gezocht worden,
 „ om het werk in order te houden, anders loopt
 „ de molen waarachtig door de vang, en zulks
 „ komt mij best voor, dat door eene Proclamatie,
 „ waar in de noodzaaklijkheid van voornoemd
 „ Decreet word betoogd, zou kunnen geschie-
 „ den. —

224 N E G E N T I E N D E

„ den. — *Gijlieden antwoord mij met deſt*
„ *meesten ſpoed, wat ik in dezen moet doen.* —
„ Ik darf deze aan de Post niet vertrouwen
„ aan ulieder Adres, dts bekomt gij dien onder
„ dat van eene Weduwe, om dat mijne hand be-
„ kend is. Ik eindige deze onder de heiligſte
„ betuiging van hoogachting, en blijve met ge-
„ heel mijn hart en onbeſchrijflijk grooten haast.’

Ulieder Heilwenshende Dienaar.

(was getekend)

A. B. O E S E K E N.

Amsterdam

6 Meij 1798.

Wij hebben de moeite genomen om deze Brief
aſteſchrijven, en hier eene plaats interuimen, om
onze Lezeren de geest van dien tijd te leeren
kennen, en tevens te doen zien, hoe verward al-
les toeging, daar het beleid van veele zaaken,
aan zulke onwaardige voorwerpen werdt toever-
trouwd! Men ziet hoe listig en bedrieglijk zich
deze Brieffchrijver, in allerhande bogten wist te
buigen, *Eensdeels*, om de onkundige Clubiſten
om den tuin te leiden: *Anderdeels*, dat *Oproer-
zaajende Weekbladen* gebruikt werden, om de
Clu-

Clubisten bij elkander te roepen, en eindelijk, dat het *Driemanschap*, behalven deze *Büeseken*, nog meer andere *Satellieten* van dat ras, op dien tijd te *Amsterdam* in soldij had, om op alles acht te geeven, en de onkundige Clubisten op te winden: zoo ook, dat dezen het onder elkander zeer oneens waren, en de onbekwaamheid van sommigen meer nadeel dan voordeel aanbragt. Dat de hier genoemde A. H. BODE, een roervink van de eerste Classe, (te dien tijde woonende aan den *Overtoom*,) een van die onbekwaame en doldriftige voorwerpen was, kan blijken uit twee Brieven die hij in de Maand *Februarij*, aan WYBO FYNJE schreef, om deze te verzoeken, of liever aan te hielden, dat het *Collegie van Justitie*, te *Amsterdam* (als zijnde niet Revolutionair genoeg) *geremoveerd* werde, en weder aangevuld door zulken, die door BODE, BÖESEKEN, en NOBBE, op een *Lijst* wa-
 ter opgegeven. Wij zullen die Brieven hier plaatsen, om uit de *stijl* en *spelling* te doen zien, met welk flag van Volk zich WYBO FYNJE, ter bereiking van zijne oogmerken ophield, daar BODE hem dus schreef: —
 „ *Bürger en Vriend* WYBO FYNJE, *President*
 „ van het *Uitvoerend Bewind!* — *Ik heb mijn*
 „ *hede morgen bij uw vrybedg, tog ik konde*
 „ *uw niet spreeken, zal nu aan onze werkzaam.*
 VL. DEEL. P „ ho-

„ *hedens voldan worde, zult gij nu den Mi-*
 „ *nister van Justitie (dit was de Heer MAU-*
 „ *RITS CORNELIS VAN HALL, die de Revo-*
 „ *lutionairen niet te wille was, om het Colle-*
 „ *gie van Justitie te Removeeren) gelaste, dat*
 „ *hij ons laat bij hem onbieden, om het Comi-*
 „ *té van Justitie te Amsterdam, naar onze ge-*
 „ *maakte lijst, daar te stellen, of moeten wij*
 „ *ons op uwe belofte, maar bij hem begeven, en*
 „ *wij met hem alles daarstellen, wij verzoeken*
 „ *dus op het vriendelijkste, hem Minister te zeg-*
 „ *gen: A. H. BODE, F. BÖPSEKEN, en NOB-*
 „ *BE, wij hun alles op onze hoofden verzeke-*
 „ *ren, alles als dan naar den wild, des Volks*
 „ *zal voorbraagt; worde, wij verzoeken dus,*
 „ *hede avond een brief, van uw, hoe en wat*
 „ *wij verder doen moeten, ik ben in haast naar*
 „ *toewensing van Heil Broederschaap.*”

(was getekend)

A. H. BODE.

Wie gevoelt zijn bloed niet koken, wanneer hij
 het schrijven van dezen Oproermaaker, aan een
 Lid van het Uitvoerend Bewind (één van de
 Prinsen van dien tijd,) leest, en nadenkt?
 Hij

Hij noemt hem op eenen vertrouwelyken toon, *Burger en Vriend!* en de groote BRYNE (dus radbraakte hij de naam van zijn Vriend) lief zich met zulk een dommen Ezel in eene Correspondentie in, om de het *Commissie van Justitie van Amsterdam*, ter bevrediging van de wraak eeniger Clubisten, den voet te ligten! Welk een gruwelyk bestaan! Uit de tweede Brief door denzelfden BODE, aan FYNJE op den 21 *Februarij* geschreven, blijkt, dat ter bereiking van de snoode oogmerken van het *Drie-manschap*, de bekende *Delftsche Practizijn*, ALEXANDER ZWAANSHALS, al mede in het spel gebruikt werdt, zeker uit oude kennis, die hij met FYNJE gemaakt had, toen deze in 1787, te *Delft* Courantier was, en het in 1798 met zijn Notariëele Practijk en Patriotten reeds zoo ver gebracht had, dat hij in de behoefdigste omstandigheden verkeerde. Dus luid het stuk: „ *Daar ik*
 „ *U beloofd heb, dat ik U de naam zoude mel-*
 „ *den van die persoon aangaande die Brief, de*
 „ *naam is Zwanetihals gewezen Prockerur en*
 „ *Notaris te Delft, die man is in een noare*
 „ *toestand, zoo gij nu goedvind als dan zullen*
 „ *wij die honderd Guldens betalen, en zoo het*
 „ *die zelyen is (die gij meenden, als dan zul-*
 „ *lep wij hem ook derekt naars Hagen zende,*
 „ *daar wij op gisteren in de Lijfche Courant*

„vonde, dat den Prokureur der Gemeente, de-
 „ze Stad, van Hall'aangefeld was, wij kun-
 „nen dus niet naarlaten om aan U op morgens
 „te fenden die Stukken van van Hall, waar
 „uit gij oetruig zelt weefens wie die Man is,
 „en op morgen zullen gij ook ontfangen BÖE-
 „SEKEN volgens belofte wees zoo goed en denk
 „aan Amsterdam en maak dat onze Raad zoo
 „haast mogelijk weg kom: Gij word van alle
 „braven gegroot, enz. enz.” — In de daad,
 men heeft op het leezen van zulke Brieven en
 Correspondentien, gehouden tuschten het ondeu-
 gend Schrikbewind en zulke verachtelijke voor-
 werpen, alleen dienende tot onherstelbaar verderf
 van het Vaderland, een groote mate van koel-
 bloedigheid nodig om bedaard te blijven. Met
 dat alles, den inhoud derzelven, geeft ons de
 sleutel in de hand, om tot het ware geheim
 door te dringen, waarom het *Driemanschap*,
 zich beijverde, om den 19 MEY tot een Feest-
 dag te verordenen, waar van wij nu eenige bij-
 zonderheden vermelden moeten.

Hoe zeer het bevel des Uitvoerenden Bewinds,
 tot het vieren van een algemeen Nationaal Feest,
 zich uitstreckte tot alle Steden Dorpen en Gehuch-
 ten der Republiek; hoe zeer door het Bewind
 bevolen was, dat op dien dag de Militaire en
 Gewapende Burgermachten, met alle moogelijke
 luis.

ruister zich alomme vertonen moesten; hoe zeer het Bewind door het ontwerpen en verzenden van eene ter zaake dienende Aanspraak, die overal op de plechtigste wijze aan de Feesvierende menigte moes voorgelezen worden, de gemoederen tot het bedrijven van uitbundige vreugde wilde aangespoord hebben; zoo leerde de uitkomst, echter, dat over het geheel genomen, de Natie weinig deel aan dezelve nam, ondanks de kostbaare aanstalten die in sommige Steden, door de Municipaliteiten verordend waren, aanstalten, die bij veelen als onnodig en niet strookende met den berooiden toestand der Gewestelijke en Stedelijke Kassen aangemerkt werden, op een tijd waarin het gebrek en de behoefte onder de geringe standen des Volks, tot eene nimmer gehoorde hoogte gestegen was. Nergens echter liepen de kosten, tot dat alles vereischt wordende, zoo hoog, dan in den *Haag*, alwaar het Uitvoerend Bewind zulk eene schattenverspillende praal ten toon spreidde, dat het alle verbeelding te boven ging. Reeds in den vroegen morgen geraakte in de Residentie alles op de been, door het bulderen des Geschuts, en trok vervolgens het geheele Guarnisoen, zoo Franschen, en Bataaven, als mede de Haagsche Gewapende Burgermacht, vergezeld door een menigte Matrozen, (die expresfe-

lijk van 's Lands Oorlogschepen naar den *Haag* gekomen waren,) maar de *Maliebaan*, alwaar sints eenige dagen verscheidene honderden van Timmerlieden, Kunstschilders, en andere Werklieden zich bezig gehouden hadden, met het verwaardigen van eenen prachtigen Tempel, verbeeldende in het midden een agtkantigen Coupel, gebouwd naar de *Dorische Orde*, rustende op agt zwaare Colommen, aan wederzijden voorzien van twee wijduitstreckende Vleugels, in welken zestien *Nisfen*, (agt aan wederzijden,) pralen- de met geschilderde Sasfinetten in meer dan levensgrootte Beelden, het *Hell*, de *Vrijheid*, de *Gelijkheid*, de *Broederschap*, de *Waakzaamheid*, de *Wijsheid*, de *Vaderlandliefde*, de *Dapperheid*, de *Eendracht*, de *Gerechtigheid*, de *Zemacht*, de *Landmacht*, de *Oeconomie*, de *Koophandel*, de *Kunsten en Wetenschappen*, en eindelijk den *Landbouw*, met sterk afstekende Couleuren, en stoute trekken afgemaald waren, die 's Avonds, benevens het geheele gevaarte, door duizenden van Lampions verlicht werden, benevens de nog grootere Nisfen van den Tempel, waar in de *Wijsheid*, een Tafereel aan de *Vrijheid* aanbod, waar op de *Tempel der Vrijheid*, het Zinnebeeld van het nieuwe Staatsgebouw, geschetst was, het welk door een Baraf
met

met verrukking aangenomen, en door het Volk met Bazuïngeschal goedgekeurd werdt; terwijl de achterzijde de *Staatkunde* te zien gaf, die aan de *Vrijheid* een rol aanwees, voerende het opschrift, *Staatsregeling aangenomen den 23 April*, wordende het *Despotismus*, door den Krijgsgod *Mars*, van den Tempel afgeweerd. — Hoe zeer dit opgenoemde reeds geschikt was, om de aanschouwers een denkbeeld te geeven, waar op dit alles doelde, en wat de Ontwerpers door dien toetsel aan het Volk wilden inboezemen, nog nader verklaarden zij dit in twee *Coupletten*, welken wel sterk verlicht, deze regelen te leezen gaven:

Op de VOORZIJD.

- „ *Verheven Wijsheid heeft vol moed,*
 „ *Uw Staatsgebouw geschesst, Bataven!*
 „ *De Vrijheid keurt haar teek'ning goed,*
 „ *En grootsch weergalmt het Jaa der braaven.*
 „ *Juich, Vaderland, uw heil breekt aan:*
 „ *'sVolks trouw ontrolt uw Glorieaan.*”

En op de ACHTERZIJDE.

- „ *Triumf! 't voltooid Gebouw praat schoon:*
 „ *De Vrijheid is voor dwang beveiligd,*
 „ *En Staatskunde aan haar dienst geheiligd;*
 „ *Draagt voor 't Altaar een Eikenkroon.*
 „ *Het Volksrecht zegeviert, — uw Speer,*
 „ *O Heldenmoed! werpt Monsters neer (*).*

Het Krijgsvolk, Gewapende Burgers, en Ma-
 troozen, benevens een menigte van Muzikanten,
 in de *Malibaan* gekomen, en zich rondom den
 Tempel geschaard hebbende, kwamen wel ras
 het *Uitvoerend Bewind*; de Leden van de *beide*
Kamers des Wetgeevenden Lichaams; de *Agen-*
ten en Ministers; de *Stafofficieren van de Land-*
en Zeemacht; en het *Corps Diplomatique*, allen
 op het prachtigst uitgedost; en vergezeld door
 een militair geleide, en een menigte van Bedien-
 den, op het juichende Veld aan, alwaar men zich
 eenen

(*) Wij namen de moeite, om deze, dichtregelen hier
 in te voegen, ten sprekenden betoge, hoe stout en on-
 beschaamd men de waarheid durfde te verdonkeren, en
 het onkundig Volk te blinddoeken, zelfs op het tijdstip,
 dat de Throon des Gewelds reeds waggelde, zoo als wij
 wel draa verneemen zullen.

eenen geruimen tijd bezig hield; met plichtplegingen; het uitspreken van de gearresteerde Aanspraak aan het Volk; het verrichten van eenige militaire Mantœuvres; het schieten met Canon en Klein Geweer; het speelen der Muzikanten; en eindelijk het gebruiken van ververschingen, waar naa den geheelen stoet zich wederom naar de Residentie begaf, om zich aan eenen prachtigen maaltijd te verlustigen, terwijl de Feestvierende Krijgslieden en Burgers, zich met het nuttigen van Kaas, Brood, en een kleine portie Wijns, vermaken konden. Op deze wijze liep het grootste deel van dien woeligen dag ten einde; toen de Haagsche Schouwburgen geopend wordende; aan de Bewindvoerderen, van den disch opgerozen, wederom andere vermaken aanboden, en het gemeen zich in de *Maliebaan* met dansen en springen kon onledig houden: en nauwelijks was de avondstond aanwezig, of de duisternis werd in een schitterend licht herschepen, door het branden van Pikkransen en Flambouwen; de prachtige Illuminatieën, zoo in de *Maliebaan*, als elders; als ook door het afteken van een kostbaar Vuurwerk in het midden van de Hofvijver opgericht, terwijl door *expresfelijk beloofd wordende* Muzikanten, die zich in alle Straaten, en op de Gragten en Pleinen lustig hooren lieten; aan elk gelegenheid gegeven werdt, tot het plegen

van vreugde over de nu op nieuw verkregen Vrijheid.

„ *Zeer geregeld en bedaard (zegt ROGGE)*
 „ *liep deze Feestviering af. En dit was (ver-*
 „ *volgt hij) voor den opmerker geen gering be-*
 „ *wijs van het weinig aandeel, dat het hart in*
 „ *deze gedwongene vrolijkheid nam: sommigen toch*
 „ *alleen door nooddrang onderworpen, maar*
 „ *heimelijk vijanden van de aangenomens begin-*
 „ *selen, konden natuurlijk zich weinig verheu-*
 „ *gen over derzelyer vestiging in de aangeno-*
 „ *mene Staatsregeling: anderen, hoe zeer ook*
 „ *met genoegen die vestiging herdenkende, mor-*
 „ *den over de daandelijke verkrachting van die*
 „ *beginselen, reeds in het eerste oogenblik van*
 „ *derzelyer omhelzing: en anderen weder, ver-*
 „ *koudde de vrees voor eene spoedige verande-*
 „ *ring, door eene nieuwe Omwending, die de*
 „ *geheele verwoesting van het nog wankelend*
 „ *gebouw bedreigde.*” Dat die geestgesteldheid voor de Leden des Bewinds, niet verborgen bleef blijkt al verder uit het geen de meergenoemde vijf Agenten deswegens geschreven hebben, zeggende van het Feest van den 19 Meij. „ *De*
 „ *onvergenoegdheid en achterdocht, waar door*
 „ *de een den ander niet betrouwde, waren zicht-*
 „ *baar op het gelaat van duizenden te lezen. —*
 „ *Hij, die immer geleerd heeft opmerkzaam te*
 „ *zijn*

„ zijn beoordeele dit ! De danspartijen beslissen
 „ hier niets: of is het leed en de jammer, het
 „ misnoegen en zelfs de wanhoop, niet meest in
 „ den schitterenden kring der bedwelmende ver-
 „ maaken gevonden? — Behalven dat zoo veel
 „ nieuwsgierigen zich daar heen begaven, om
 „ getuigen van de algemeens geestgesteldheid der
 „ menigte te zijn. — Men behoeft derhalven niet
 „ te zeggen: daar heerschte ongenoegen, maar men
 „ moet alle schaamte verloren hebben om dit te
 „ willen verbergen.” Twee getuigenissen, die
 hier allés afdoen, en het Zegel der Waarheid
 drukken, op alles wat 'er over dit bedrieglijk
 Volksfeest, in die dagen is gezegd geworden, als
 zijnde niets anders dan een opzettelijk uitgedachte
 Marionettenspel, om de Natie te misleiden en
 de aandacht van het hongertijdende deel, voor
 een korte poos aftrekken van de Toneelen van
 Volksrampen die zich overal vertoonden. Het
 was intrusfchen in de Residentieplaats alleenlijk
 niet, waar het Bewind alle die kunstgrepen be-
 werktstelligde; dit was 'er zoo verre van af, dat
 het *Driemanschap* zich ook beijverde, om even
 het zelfde, door deszelfs afhangelingen, in de meest
 bevolkte Steden te doen uitvoeren, bijzonderlijk
 te *Amsterdam*, dat toch het brandpunt van de
 Revolutie was, en bestendig bleef, daar alle ze-
 len werden bijgezet, om het mottend Volk
 tot

het vretigde aan te spooren, doch te vergeefs; de Straaten mochten tot in den nacht wemelen van wandelaars; en weergalmen van het geluid dat de loontrekkende Muzikanten veroorzaakten, het hart nam 'er goen deel in, het finertelijk gevoel der drukkendste Volksellenden werd 'er niet door gelenigd, noch het juk van slavernij dat de schouders der Narie drukte; eenigermate door verligt. Dit bleek bijzonder ook te *Utrecht*, daar het pas nieuw aangestelde Stadsbestuur, dien dag, overeenkomstig het oogmerk der Bewindlieden, vieren deedt, op eene wijze, waar van het kostbaare en overdreevene, nog heden dezen dag, zich op de kennelijkste wijze vertoon, in het toen opgerichte *Collosaale Vrijheidsbeeld*; op het midden van *de Neude* pralende; ter vereeuwiging van de *aanneeming der Staatsregeling op den 23 April* (*). Wij zwijgen van den Prachtigen

(*) Het strekt in de daad tot stof van verwondering voor Ingezetenen en Vreemdelingen, dat het *Vrijheidsbeeld* in den Tekst vermeld, te *Utrecht* staande bleef, tot op het oogenblik dat wij dit schrijven, daar de *Staatsregeling van 23 April*, en nog twee anderen van later datum, reeds plaats gemaakt hebben, voor die, welken op den 15 *Meij* dezes Jaars is ingevoerd. De Inscriptien, aan den voet van dit Gedenkteken der Heerschzucht, van het op den 22 *Januarij* ten Zetel gestegen *Driemanschap*, herinneren aan elk opmerkzaam Lezer, den ellendi-

gen

gen Tempel, almede op die ruime Marktplaats opgericht, waar in zich de Gewestelijke en Stedelijke Collegien van Bestuur, onder het geluid van Pauken en Trompetten, een korte poos nederzetterden, terwyl de Præsident *Vos*, van Zijde aanspraak aan het Volk deed. Ook gaan wij stilzwijgende voorbij, de nieuwopgetimmerde Zittingen voor een groot aantal Muzikanten in de *Académie*, en op het *Oud-Munster-Kerkhof*, gereed gemaakt, ten einde de smalle gemeente zich aldaar op dit Volksfeest door dans en spel vermaken zou, terwyl 'er echter door het Volk bijna geen gebruik van werd gemaakt.

Trouwens, dit was niet te verwonderen, wanneer men in aanmerking neemt dat reeds voo dien Feestdag, het reeds lang onder de asche gesmeuld hebbend vuur van ongenoegen, in lichter laaije vlamme ten dake begon uit te slaan, daar in stilte van mond tot mond werdt voortverteld, dat de **GENERAAL DAANDELS**, (dezelfde die door de Revolutie van 22 *Januarij*, het *Driemanschap* ten zetel verhief) kundschap dra-
gen-

gen toestand van zaken te dien tijde, en zijn niet anders aan te merken, dan als even zoo veele honende Satijres, op de veranderde Staatsinrichting, waar onder 's Lands Ingezetenen zich bevinden sints 15 *Meij* 1805.

gende van de geheime schanddadon der Gezagvoerderon, hen dezelfen openlijk in het aangezichte zeggen durfde, en reeds het stoutmoedig en veruitziende Plan gevormd had, om hen allen eenslags van den Zetel te rukken, en in de volvoering van de reeds gesmeedde gewelddadige oogmerken te stuiten. Een gedrag, het welk door de ahangelingen van het ondeugend Schrikbewind, als een spreekend bewijs van dubbelhartigheid, en ondankbaarheid voor veele gunsten en voordeelen, door dien Bevelhebber genoten, is uitgekreten: doch dat door alle eerlijkdenkenden in den Lande, ontsangezien welke staatkundige gevoelens zij volgden, niet anders dan als hoogstverdienstelijk is beschouwd en toegejuicht geworden, daar zij (en te recht) met ons in het denkbeeld verkeerden, dat hij door die kloekmoedige daad, een reeks van onberekenbare onheilen te keer guande, het zuchtend Vaderland eenen wezentlijken dienst bewees, en alle brave Ingezetenon onthief van een Bewind, dat zich van den eersten dag af aan toelag, om zich door de schandelijkste handelingen, zoo in het *openbaar*, als in het *geheim* bedreven, ten koste van Volk en Vaderland, van alles meester te maaken. Daar wij in den loop onzes verhaals, de *openbaare* en *meest in het oog lopende bedriiven* van dien tijd reeds kennen deden, zal het tot na-
de.

deze slaving, van het zoo even gezegde, en ter rechtvaardiging van het bedrijf des zoo straks genoemden Generaals, eenige dagen vóór, en ten tijde van den plotselijken val der meest bedrijvige kleine dwingelanden, in eene Geschiedenis als de onze, niet anders dan nuttig kunnen beschouwd worden, dat wij dit ten aanzien van de *geheime daaden* bij de stukken bewijzen, waar in wij, eene zekere order in acht neemende, ons bepalen zullen tot het vermelden van daadzaken tot dat einde in Frankrijk ondernoomen, en in eenige Bijzonderheden aanwijzen, HOE en door WIEN op zulk een gruwelijke wijze 'er met 's Lands Gelden, tot bejaging van eigen voordeel hier te Lande is omgesprongen. Wij vleijen ons, dat wanneer wij deze Stukken eensgints uitvoerig ontwikkeld hebben, het aan elk waarheidminnend Lezer op de overtuigendste wijze blijken zal, hoe onvermijdelijk en noodzaaklijk de *Revolutie van den 12 Junij* geworden was, ter verwijdering van een groot aantal onwaardige Voorwerpen, welken, gedurende hun kortstondig bewind, niets goeds gesichts, maar allerwegen onheil en nooddeel berokkend hebben.

1. Wanneer wij de door ons geschetste Tooneelen van den 22 *Januarij* ons voor den aandacht brengen, dan weten wij, dat den toenmalij-

ligen Franschen Minister CHARLES DE LA CROIX, geen gering belang stelde in het gebeurde van dien dag, toen hij bij gelegenheid van het doen eener Aanpraak aan de *Constitueerende Vergadering*, niet onduidelijk te kennen gaf, dat alles wat 'er verricht geworden was, de Goedkeuring van zijn Gouvernement wegdroeg. Oppervlakkig beschouwd, had dit voorwendfel *schijnt van waarheid*, daar hij zich bij alle gelegenheden op den voorgrond dier omwenteling plaatste, en de Leden van het Uitvoerend Bewind, ook sommigen van de Vergadering, als zijne beste en vertrouwdste Vrienden behandelde, zich nacht en dag met hen bezig houdende, om de volvoerde Revolutie te Consolidereen. De groote Vraag derhalven waar op het in dezen aankomt, is, of dit gezegde van DE LA CROIX conform de waarheid, of een voorwendfel was? of het Fransche Gouvernement in waarheid gewild hebbe, dat men de Revolutie van den 21 *Januarij*, op zulk eene wijze, als wij verhaald hebben, zou inrichten en doorzetten? Een oortkennend antwoord op deze vraagen wordt intuschen onvermijdelijk, wanneer men nagaat, dat toen de handelingen van DE LA CROIX bij zijne Meesters bekendt werd, zij hun ongenoegen en afkeuring op de duidelijkste wijze aan den dag legden, door dien

MI

Minister op het alleronverwachtst te rappelleeren, en hem door den Représentant RAMEL te doen opvolgen: een besluit, het welk de harten van het *Driemanschap* met een kille schrik vervulde, daar het bij hen als de zekere voorbode van hunnen aanstaanden val moest aangemerkt worden. Dit onbetamelijk gedrag van DE LA CROIX, door het besluit des Franschen Gouvernements boven alle tegenspraak en bedenking bewezen zijnde, wat blijft 'er nu anders overig, dan vast te stellen, dat het *Driemanschap* niets te dierbaar achtte, om de gunst en protectie van dien Minister te blijven genieten, niet slechts door hem in den Haage met weldaden te overladen, maar ook, om door geheime Kuiperijen, en Omkoopingen te Parijs bewerkt te krijgen, dat het Gouvernement genoegzaam, met de maatregelen die hier te Lande, door het *Driemanschap* en de meerderheid der *Constitueerende Vergadering* ondernomen en ten uitvoer gebragt werden? In de daad, al hadden wij geen ander bewijs voor de slinksche handelwijzen van het *Driemanschap*, en van hunnen grooten Vriend en Patroon, de Minister DE LA CROIX, dan de zoo evengemelde gevolgtrekking, (uit het gedrag des Franschen Gouvernements, omtrent hem gehouden, natuurlijk voortvloeiende,) het was op zich zelve wichtig genoeg, om 'er het zekere

VI. DEEL. Q van

van te doen gevoelen; niet alleen ten opzichte van *de la Croix*, die met een publiek Character bekleed zijnde, verplicht was, de oogmerken zijner zenders, en geensints zijne bijoogmerken te bevorderen; maar ook ten opzichte van de Leden des Bewinds zelve, die het verre beneden hun Character hadden behoren te rekenen, om door giften en gaven, niet slechts *zijne Gunst en Protectie* te winnen, *maar ook die van eenigen zijner vertrouwde Vrienden in Frankrijk*, door het zenden van verachtelijke *geheime Agenten*, die buiten de publiek geaccrediteerde Ministers van den Staat om, heimlijk konkelden; en tegen welkers waarfchouwingen zelfs aan, men zich beijverden, om de Republiek een Regeerwijze op te dringen, die nergens anders toe dienen kon, dan om den ondergang van Volk en Vaderland te bespoedigen. Onverantwoordelijk gedrag voorzeker van Volksbestuurders, en dat nog onverantwoordelijker wordt, wanneer men te weeten komt, dat men die *geheime Agenten*, op de onbepaaldste wijze den baas speelen liet, over de zoo zuur opgebracht wordende schatten van het kwijnend Volk, waar mede men niet alleen die Omkoopingen trachtete te bewerken; maar waar van dezen zich ook een aanzienlijk aandeel aanmatigden, om vrolijk en wellustig te leven, terwijl duizenden van kotamer en gebrek verkwijnden. Hoe

king.

langdurig en geheim dien godlozen handel ook gedreven werdt, de *onbekwaamheid der Voorwerpen die tot de uitvoering gebruikt werden* aan de eene zijde, en *het zorgeloos gedrag van het Driemanschap* aan den anderen kant, waren als zoo veele oorzaken aan te merken, dat het werk wel spoedig gestuit werdt, en dat 'er veele onwraakbaare bewijzen aan het daglicht kwamen, die het zoo even gezegde buiten alle bedenking stellen. En wel in de eerste plaats, ten aanzien van den Minister DE LA CROIX, die voor de belangstellende genegenheid, hem door het Bewind betoond, van begrip was, dat het Uitvoerend Bewind en hunne Familien, op de gemakkelijkste en luisterrijkste wijze behoorden geherbergd te worden, daar hij door zijnen vertrouweling, de beruchte DU CANGE, aan zijnen bijzonderen Vriend A. J. VAN LANGEN, slechts 9 dagen na de volvoerde Revolutie, dus schreefven deed:

BURGER DIRECTEUR!

„ De Burgeresje DE LA CROIX Huisvrouw
 „ van onzen waardigen Franschen Minister
 „ heeft den dag van haar vertrek van Parijs
 „ nog niet bepaald: tien dagen vooraf, volgens
 „ hünne afspraak, zal zij haaren man schrij-

Q 2

21 2012

„ ven. Het zou dus nutteloos zijn, een Jacht
 „ naar Antwerpen te zenden, voor en aler dien
 „ Brief, het voorgénomen vertrek zullande mel-
 „ den, ontfangen is. Ik ben van den Minister
 „ gelast, U ten dezen zijne levendige danker-
 „ kentenis te betuigen.

„ De Minister is van gedachten, dat het
 „ Oude Hof voor het Uitvoerend Bewind, waar
 „ van gij medelid zijt, in allen opzichte ge-
 „ schikter is voor de Residentie der Bataafsche
 „ Macht, dan het Logement van Amsterdam.
 „ Niettegenstaande de zuinigheid in bekostigin-
 „ gen, en de zedigheit in het uitwendige, uw
 „ Land altijd gecharacteriseerd hebben, zoo is het
 „ niet te minder nodig, dat met de verheyene
 „ waardigheid waar mede gij alle vijf bekleed
 „ zijt, ook gepaard gaa, eene zekere Luister,
 „ waardoor gij U met de Bestuuren der andere
 „ Mogendheden op eenen gelijken voet zet. —
 „ Uit dit oogpunt, is het Oude Hof, wanneer
 „ 'er de nodige schikkingen in gemaakt worden,
 „ het eenigste voor U in den Haag geschikt ge-
 „ bouw, in het welk uwe Huisgezinnen betaam-
 „ lijk en gemakkelijk hun verblijf kunnen heb-
 „ ben (*). De Minister, en dit is buiten allen
 „ twijf-

(*) Welk eene onvergeeflijke vleijerij is 'er in dit ge-
 zegde niet gelegen? Buiten het Oude Hof, zou 'er geen

„ twijffel, zal de helpende hand leenen aan al-
 „ les, het geene aan het Uitvoerend Bewind,
 „ dienstig en aangenaam zal kunnen zijn. Uit
 „ zijnen naam, en op zijn uitdrukkelijk bevel,
 „ hebbe ik de eer U dit hier te zeggen, met
 „ verzoek het zelve uwe achtingwaardige mede-
 „ leden ter kennisse te brengen. Hij zelf zal
 „ het U morgen nog herhalen, wanneer hij de
 „ eer en het genoegen zal hebben, U aan zijne
 „ tafel te zien.”

„ Ik zou (schrijft hij verder, om aan zijnen
 „ haat tegen den Christelijken Godsdienst bot te
 „ vieren.) Ik zou ten dezen opzichte, aan
 „ uwen Voorzitter, den Burger VREEDE ge-
 „ schreven hebben, maar ik denke dat aan den
 „ eenen schrijven, ook schrijven is aan den an-
 „ deren. GY VIJF ZIJT EEN: MOOGLIJK
 „ VEEL WEZENTLIJKER DAN DE OUDE
 „ DRIËENHEID, DIE UIT DE STROEVE
 „ DENKBEELDEN VAN DEN WIJSGEER PLA-
 „ TO

gebouw in den Haage geweest zijn, om de vijf Personen,
 die het Uitvoerend Bewind te dien tijde uitmaakten, be-
 hoortijk en gemakkelijk te hutsvesten! Schaamt het zich
 zelve niet, dat zij zich zulk eene vleijende kruiperij
 heten welgevallen, van een voorwerp, zoo als DU CAN-
 GE was, die om des Voordeels wille, zelfs het hoofd der
 booze geesten ten dienste zou gestaan hebben!!

„ TO GEBOREN IS. *Immers het is de bestaantlij-*
ke vereeniging van U vijven, waar in uw
kracht zal bestaan, en zoo lang deze zal
aanwezig zijn, zult gijlieden onoverwinnelijk
zijn, enz. enz.”

Wat dunkt U Lezer! van zulk een geschrijf? Gaf de Minister DE LA CROIX, door het zelve niet een sprekend bewijs, van de ongemeene hoog-achting en verplichting, die hij aan *de Helden van den 22 Januarij had*, derwijze, dat hij hun een Vorstelijk verblijf waardig keurde, en ook bezorgen wilde? Dit in het oog houdende, behoeft men zich dan wel te verwonderen, dat even die zelfde *Helden van dien dag* aan hunnen kant, niets te kostbaar rekenden, om aan dien Minister een bewijs van hunnen wederkeerigen dank te geeven? Meer verwondering moest het echter baaren, dat zij bij die gelegenheid duidelijke blijken gaven, dat het gebruik maaken van Executoire middelen, waar mede te dien tijde de Gewestelijke Bestuuren bedreigd werden, minder te zoeken was in het voorgewend gebrek aan Geld, maar veel eer aan eene heerschende zucht, om te doen gevoelen hun overweldigd onbepert gezach over alle de Gewestelijke en Stedelijke Bestuuren. Zoo dit het geval niet is, dan kunnen wij geen zin hechten aan het schrijven dat de bekende Repräsentant

T H E

THEODORUS VAN LEEUWEN, (wel eer
 Plaatsvervanger van OCKERSE,) aan zij-
 ne medebroeders deedt ten einde hen aan te
 spooren, om hunne Edelmoedigheid, aan DE LA
 CROIX te betonen, in het geeven van een præ-
 sent, niet minder bedragende dan TIEN DUI-
 ZEND GULDENS. — „ BROEDERS!” (dus
 schreef hij den 6 Februarij 1798.) „ *Ik moet U*
berichten, dat DAAR WIJ TOT DE ELLE,
BOOGEN TOE IN HET GELD TASTEN,
het meer dan tijd is, dat woord gehouden
worde aan den Minister DE LA CROIX,
namelijk om hem het gewoone præsent, tot aan-
koop van Meubilen en andere veraangena-
mingen te doen geworden, alzoo zijne Huis-
vrouw naar herwaards zullende overkomen,
daar naa schijnt te wagten. Ik meen dat aan
den voornoemden Minister is te kennen gege-
ven, dat men tot aankoop van het een of an-
der Huisraad, aan hem, gelijk meermals
aan een æstimabel Minister der Franschen
geschied is, zoude doen toekomen TIEN DUI-
ZEND GULDENS. — Deze boodschap schijnt
zeer wel te zijn overgebracht, en even zoo te
zijn verstaan. Ik verzoek derhalven dat daar
aan ZOO EER ZOO BETER moge worden
voldaan.”

(getekend)

THEODORUS VAN LEEUWEN.

Q 4

Zal

Zal het naar waarheid oordeelend Nageflacht, wanneer het deze en andere guitenstukken van die dagen ter kennisê komt, het wel geloven kunnen, dat Volksregeerders zoo gruwelijk omgesprongen hebben met 's Lands inkomsten, alleen ter bevrediging van hunne grenzenlooze heerschzucht? dit dunkt ons, hier een opmerkend Lezer te hooren vraagen? Wij kunnen hem die vraag niet betêr beantwoorden, dan met de eigene woorden der meergenoemde AGENTEN die 'er ons de sleutel van ter hand stellen, dus sprekende: „ *Wanneer men tot aan de elle,*
 „ *boogen in het Geld tast,* en dan, zoo als men
 „ het noemt, aan de Lade zit, dan is het geen
 „ wonder, dat men voor zich zelfs niet verkiest
 „ gebrek te lijden; wanneer men maar geen ge-
 „ weten heeft, en overtuigd is dat men zijn
 „ Vaderland kan liefhebben zonder eerlijk te
 „ zijn: dat men Republicain kan zijn, zonder
 „ deugd; en dat het genoeg is, het vermogen te
 „ hebben om het goede Volk te bedriegen en
 „ z'n vertrouwen te behouden, ofschoon men
 „ lacht in zijn verderf; dan, wanneer men den
 „ snaak van dat voordeel ééns weg heeft, - zoo
 „ zoekt voor den Man zonder zedelijke grondbe-
 „ ginselen; dan valt het zoo moeilijk die loop-
 „ baan te verlaten, en men wringt en draait zich
 „ om in denzêlven te blijven. Er zijn geene
 „ mid-

„middelen te zwart om dat einde te bereiken,
 „geen bedrog, geene leugens zelfs. *Het Volk*
 „*is misnoegd!* Dit mag de kreet van rondom-
 „zijn: al wat bevoegd is om de gesteldheid der
 „zaaken te beoordeelen; al wat bij den loop
 „der zaaken wat te verliezen heeft, mag klagen;
 „doch men stopt het oor voor die klachten:
 „men wil ze niet hooren: en men is steeds op
 „middelen bedacht, om het Volk in eenen doo-
 „delijken slaap te wiegen. En zoo was, „(dit
 „zeggen zij) de gang van zaaken in ons Va-
 „derland.” Dat dit geene gewaagde stelling,
 maar de onloochenbaarste waarheid is, blijkt; be-
 halven uit het reeds gemelde, nog duidelijker
 uit de *geheime kuiperijen*, welken het *Drieman-*
schap, door daar toe *gehuurde Afhangelingen*, te
Parijs ondernam, onder het hoofdbestuur van
 den reeds bevorens genoemden JAN EYKEN-
 BROEK, die ten dien einde, al wederom op zijne
 beurt en wijze, gebruik maakte van eenige Hand-
 langers, welken hij daar toe oordeelde nodig te
 hebben. Van wegens het *Uitvoerend Bewind*
 voorzien zijnde, niet alleen met een onbepaalde
 Volmacht om over 's Lands gelden te kunnen
 beschikken; maar ook met een zekere *Instructie*,
 door hem zelve ontworpen of gedresfeerd, en
 die men hem mede gaf, om aan zijne zending
 den schijn te geeven, dat dezelve alleen diende

tot het reguleeren van een nieuwe *Limiet-scheiding*, en het sluiten van een *Commercie-trac-
taat*, tusfchen de beiden Republieken, Onder-
werpen, indedaad van het uiterfte belang, regt
geschikt om door geaccrediteerde Ministers be-
handeld te worden, (zoo men immer dat oog-
merk had) doch waar toe een voorwerp als JAN
EYKENBROEK geheel onberekend was, wiens
Instructie tot niet anders diende, dan om het
Publiek te misleiden, en de Ministers omtrent het
waare doel zijner zending te blindhokken, die reeds
aan hunne Meesters uit *Parijs* gefchreven had-
den: „ Men wil ze hier niet hebben: de Mi-
„ nifter heeft het ftellig gezegd, met verzoek en
„ *exhortatie* zelfs, om dit aan het Bewind te
„ *fhrijven* (*).” Dan, dit baatte luttel: JAN
EY-

(*) De *Instructie*, waar van in den Tekst melding ge-
maakt wordt, beftond uit XI Artikelen, welken zoo
ingericht waren, dat men op de leezing van het Stuk be-
sluiten moest, dat EYKENBROEK, over *Limiten* en
Commercie handelen kwam. Billijker wijze moest dit
bedenking baaren bij den Minister MEYER, door wien
men die zaaken had kunnen laaten behandelen, (gefteld
zijnde, dat 'er *gelegenheid* en *genegenheid* was, om over
die beide Onderwerpen in onderhandeling te treden.) Op
de listigfte wijze had men daarom de *Instructie* zodanig
ingesteld, dat dezelve het voorkomen had, om bij
MEYER alle argwaan weg te neemen, *jaar* EYKEN-
BROEK

BYKENBROEK, hoe zeer geassocieerd in de nieuw opgerichte Compagnieschap, met STRUYK en GERTNER, (door ons hier voren opgegeeven) vertrok naar *Parijs*, kwanswijs om over LIMIETEN en COMMERÇIE te handelen, maar in de daad, met geen ander desfein dan om aldaar door geheime kunstgreepen en aanzienlijke schatten, de *Staatkundige belangen van zijne Zenders*, en ook de handelbetrekkingen van de *Compagnieschap*, tot het aanneemen der *Leverantien van LAKENS en CARSAAIJEN aan Militairen en Burgers*, ten voordeele van het *Driemanschap* te bevoorderen.

Dat hij ter bereiking van het *eerste* doelwit, al spoedig aan den gang was, blijkt duidelijk, uit het roeren, dat hij kort naa zijne aankomst te *Parijs* in 's Lands gelden ondernam, door daaglijks

BROEK (quasi) gelass werd, om in alles *Communicatief met hem te handelen*. Met dat alles, bleek echter uit het 10 *Artikkel*, dat 'er iets meer achter stak, dat alleen tusschen JAN BYKENBROEK, en den *Directeur van LANGEN*, blijven moest, wordende daar in gezegt: „*Hij zal met den Burger van LANGEN Corresponderen, NIETS ANDERS dan PARTICULIER, en aan hem alle die Rensaignementen geeven, die hij vermeent nuttig aan het Vaderland te kunnen zijn.*” — Hoe gehelmsinnig! Hoe listig en bedrieglijk!!

lijks voor importante sommen te Adsigneeren op de Kas van de vernietigde Oostindische Maatschappij te Amsterdam, welke hem, tot dat eerloos, oogmerk, door zijne Zenders aangewezen was, met voorbijgang van de Provinciaale of Algemeene Nationaale Schatkisten. *Wonderbaare Verkiezing en Uitzondering!* (zal hier mogelijk iemand denken) *dat het Driemanschap de roofzuchtige handen voor dat werk niet uitsloeg aan een der Schatkisten van den Staat, maar bij praesferentie, aan het particulier eigendom van de gegoëdste Ingezetenen, aan het rampzalig overschot van de oude Goudmijn van het zinkend Vaderland!* Welligt vraagt hier iemand, *Wat mag toch de waare vorzaak van deze uitzondering geweest zijn?* Zonder ons op te houden met de opgave van alle redenen, die daar voor zouden kunnen bijgebracht worden, geloofden wij altoos, dat, zoo niet de eenigen, althans de voornaamsten, te vinden zijn in deze volgenden: als EERSTELIJK: *dat, daar de Directeur FYNJE bij de ontbinding van dat Handeldrijvend Lichaam en de Vergadering van de wettige Bestuurders en Eigenaars van het zelve, een werkelijk aandeel, in het Bestuur gekregen had; hij derhalven veel beter als iemand anders weeten kon, wat de Kas van de Compagnie veelen kon.* TEN TWEEDE: *dat hij be-*

100

ter dan iemand, de mogelijkheid en zekerheid berekenen kon, dat het disponeeren over die Kas, door een Agent, in dienst van het Uitvoerend Bewind staande, geen zwarigheid ontmoeten zou bij zijne oude Collegen, die zeker redenen van verplichting hadden, dat zij naa den 22 Januarij in dien Post werkzaam bleven, schoon alle Collegien en Corporatien eensklaps ontbonden werden. En eindelijk TEN DERDEN: dat het be-roven en besteeleu eene particuliere Kas van slechts weinige Ingezetenen, wanneer het immer van den dag kwam, (oppervlakkig beschouwd) minder luid schreeuwen zou, dan wanneer mer, ter eerster Instantie, de Nationaale Kas aangesproken had. In dat fataal geval, zou men het slechts als een leening, als een maatregel uit gebrek genomen, hebben kunnen bemanteren (*).

Dan,

(*) Dat de Leden van het Commissé tot de O. Indische zaaken, of hunnen Secretaris de Munnick, een onbepaald vertrouwen stelden in het Uitvoerend Bewind, en bereid en genegen waren, om op den eersten wenk die hen gegeven werdt, de hen toebetrouwde schatten der Deelhebben in de Compagnie prijs te geeven, lijdt geen den minsten twijffel, wanneer men bedenkt dat DE MUNNICK, reeds 9 Assignatien, bedraagende f31,400:— afgegeeven door S. J. VAN LANGEN, uit de Kas der Compagnie betaald had, eer dat de Resolutie van het UITVOEREND BEWIND, houdende daar toe (quasi)

een

Dan, hoe dit zij; vast gaat het, dat zoo want
neer eene van deze opgenoemde of andere rede-
nen;

een behoorlijke qualificatie; in de wereld was. Reeds op den 10 Februarij, had dien Directoriaalen Grijpvogel, 9 Assignatien afgegeeven op DE MÜNNICK, aan zijnen Casier GUERIN, aan WOUTER JOCHEMS EN ZOON; aan MOLIERE EN ZOON; en een, aan JAN EIJKENBROEK, (zekerlijk tot reisgeld om naar *Parijs* te gaan) en eerst op den 21 Februarij, nam het *Uitvoerend Bewind* een Resolutie, waar bij het *Committé* tot den Indischen Handel werd Geauthoriseerd en Gequalificeerd, „ om ten dienste van den Lande op, door, of van wegens het *Uitvoerend Bewind* aftegeeven *Wisselbrieven* of *Assignatien*, voor te schieten, eene somma van VIERMAAL HONDERD DUIZEND GULDENS, en welke, alzoo door het *Committé* afgegeevene gelden, van wegens den Lande uiterlijk binnen drie Maanden naa dato van deze qualificatie, aan hetzelfde *Committé* zou worden gerestitueerd.” Wie hoorde immer van zulk een Huis houden, om, zonder gemunteerd met een Resolutie, of gefecureerd te zijn door een behoorlijk pand van verzekering, in minder dan 14 dagen tijds f31,400: — aftegeeven op *Assignatien*, afgegeeven door s. j. VAN LANGEN in zijn privt, en geenints in zijne qualiteit als *Directeur van het geheele Vaderland*? Welk eene onvergeeflijke Administratie van het genoemde *Committé*, dat door de beschikking van *Pieter Paulus* in 1795, aan het Bestuur kwam, onder voorwendfel, dat zij de zaken vrij wat beter en eerlijker zouden behandelert dan de oude wrede Administrateurs, die hij als wees nic-

nen, de oorzaken van dit onverschoonlijk bedrijf, aan de zijde van het *Driemanschap*, moge geweest zijn, dit alles de daad als daad niets verschoonlijker, of minder misdadig, strafbaar, en verfoetelijk maakt. Het was en bleef een *willekeurige dispooneeren* over het Eigendom van anderen, waar op men geene de minste wettige aanspraak had. Het was en bleef een *diefte van de zwaarste soort*, die, hoe men het ook wendde of keerde, eene *Landsdieverij* was, vermits het Land, bij onvermogen van de Roovers, vroeg of laat, voor de Restitutie opdraaijen moest, waar van de hoegrootheid niet te bepaalen was, daar de goud-dorst van JAN EYKENBROEK bijnaa onverzadelijk scheen. *Onverzadelijk!* zeggen wij: want nauwlijks te *Parijs* zijnde aangekomen, ging hij in het adsigneeren op den fungeerenden *Secretaris van het Commissé tot den Indiäschen Handel*, (zijnde éenen *Pieter de Munnick*) zoo ruwelijk te werke, dat hij, IN DEN KORTEN TIJD VAN ZES DAGEN, zijnde van den 19den tot den 17 *Februarij* 1798. hem in die qualiteit voor een som van *f257,923*: — Guldens betrok: een som die hij of zijne complices wel draa in handen

noten aan de Natie ten toon stelde en wegjoeg, zoo als wij in het IV DEEL *dezer Geschiedenis*, het *XIV Boek* omstandig verhaald hebben.

den krègen, daar de Assignatien, gedeeltelijk naa verloop van slechts weinige dagen betaalt moesten worden; terwijl anderen, die naa verloop van tijd konden ontfangen worden, door het discompteereren voor een hooge korting, gereedelijk hunne koopers vonden. Zie hier de Lijst van alle de Wissels, door EYKENBROEK afgegeeven, in den zoo evengemelden korten tijd.

23	Pluviôse	12 Februarij	aan	<i>Constantijn de Lisle.</i>	f 17,300
24	dito	13 Februarij	aan	ditto	- 9,000
24	dito	— dito	aan	<i>Le Goux.</i>	- 2,800
24	dito	— dito	aan	<i>Constantijn de Lisle</i>	- 9,600
24	dito	— dito	aan	ditto	- 12,600
24	dito	— dito	aan	ditto	- 15,500
24	dito	— dito	aan	ditto	- 10,000
24	dito	— dito	aan	ditto	- 10,000
24	dito	— dito	aan	ditto	- 10,000
24	dito	— dito	aan	ditto	- 15,500
25	dito	14 Februarij	aan	<i>Fockedeij.</i>	- 1,120
25	dito	— dito	aan	<i>Constantijn de Lisle.</i>	13,000
25	dito	— dito	aan	ditto	- 13,700
25	dito	— dito	aan	ditto	- 10,000
25	dito	— dito	aan	ditto	- 10,100
25	dito	— dito	aan	ditto	- 13,600
25	dito	— dito	aan	ditto	- 12,900
25	dito	— dito	aan	<i>de la Velaijse.</i>	- 1,870
25	dito	— dito	aan	<i>in Blanc.</i>	- 1,400
25	dito	— dito	aan	ditto	- 1,870

Transporteere, f 191,860

Transporteere f 191,860

25	Pluioſe	14	Februarij	aan	<i>Froſard du Thou</i> enz. f	1,226
25	dito	—	dito	aan	dito	1,307
25	ditø	—	ditø	aan	ditø	2,000
25	ditø	—	ditø	aan	<i>Conſtatin de Liſle</i>	15,300
26	ditø	15	Februarij	aan	ditø	16,100
27	ditø	16	ditø	aan	ditø	16,600
28	ditø	17	ditø	aan	ditø	13,336

Total. f 257,923

Dit waren intuſſchen slechts aanvraagen door JAN EYKENBROEK gedaan, uit kracht van zijne *openbaare Inſtructie*, die hij aan den Mi- niſter MEYER vertonen mogt: die ſommen dien- den alleen ter bevoordering van de *Staatzuchtige Oogmerken* zijner Patroonen! Dan, dit was het nog niet al: ook *hunne Handelbetrekkingen en bijzonder de belangen van de Compagnieſchap, tot het leveren van Lakens en Carſaijen*, op den 6 Februarij opgerigt, moeſten door hem ter zelfder tijd en plaats ook behartigd worden, en daar toe had men hem voorzien van eene *gehei- me Inſtructie*, waar uit ten volten blijkt, dat dit bovenſtaande slechts een ſtuksken der zaake was; dat het *Driemanschap* gewetenloos genoeg was; om hem (de verachtelijke JAN EYKENBROEK) over VJF-EN-TWINTIG TONNEN GOUDS den baas te laaten ſpeelen, zoo hij maar niet te

VL DEEL

R

vfoog

vroeg in zijne eerlooze loopbaan was gestuit geworden. Gij verbleekt van schrik *eerlijkdenkende Lezer!* aan wien deeze gruwelen van het *Drie manschap* onbekend bleeven! Gij roept op het leezen van dit gezegde, met gevoeligen weedom uwer Ziele uit! *Vergaten een VREEDe, een FYNJE, een VAN LANGEN, in zoo verre hunnen duuren plicht omtrent het zuchtend en uitgemergeld Volk en Vaderland, dat zij eenen verachtelijken Huurling, over zulk eenen verbaazenden schat ten kosten van den Lande zouden hebben beschikken laten, alleen om door dien weg, een gedeelte van den schat met hem te deelen, en zich en hunne huisgezinnen in een Zee van weelde en overvloed te baaden?* Wat zullen wij U antwoorden; daar de pen ons den gewonen dienst schijnt te weigeren, om het geen daar van ter onzer kennisse kwam, voor U af te schrijven, ten einde U daar door de waarde van het *Patriotisme* dezer Volksbestuurders te doen kennen? *Ach Jaa! dit was, helaas! maar al te zeker hun gruwelijk Doel! de snaaren waren 'er reeds toe gespannen, en had het Fransche Gouvernement, dien Fortuinzoeker en zijne medgezellen, de uitvoering niet krachtdadig belet, wie zou de gevolgen hebben bereekenen kunnen? Vraagt men: op welk eene wijze moest dat Plan zijn bewerkt geworden. De verstoorders en om-*
 ver

verworpers van het Schrikbewind verzekeren
 ons, „ DAT EYKENBROEK van zijne Patro-
 „ nen had voorgelegt, EENE DOOR HEM ONT-
 „ WOPENE GEHEIME INSTRUCTIE (*),
 „ waat

(*) Sterker bewijs, voor de slordige en opzettelijke
 Geldverspillingen van het *Driemanschap*, kan 'er niet ge-
 vonden worden, dan hier in; *dat zij een voorwerp als*
JAN EYKENBROEK, in last gaven, om voor zich zelf
een Instructie op te maaken. Men vraage niet; *zou het*
wel zoo zijn? Waren de VIJF AGENTEN die dit bericht
hebben, daaromtrent wel geïnforméerd? want het kan hui-
 ten dat door nog een ander voorbeeld; (schoon zeer
verschillend en contrasteerend met dat van EYKEN-
BROEK) ten klaarsten bewezen worden, *dat het DRIE-*
MANSCHAP Ampten Creërende, waat van het de werks-
zaamheeden niet wist, of bepaalen kon, het stellen van In-
structien opdroeg, aan den gecreëerden Amptenaar zelve,
die 'er dan maar zoo iets van maaken moest, dat in zijn
Kraam te pas kwam. Viel dat nu aan *Intriguanen* en
 hongerige Fortuinzoekers te beurt, dan laat het zich ge-
 makkelijk verklaren; welk nadeel het Vaderland daar door
 berokkend werdt: doch vroeg men dit aan een *Man van*
eerlijke beginselen, dan spreekt het ook van zelve, dat
 hij die gelegenheid niet wilde gebruiken tot nadeel van
 den Lande. Zie van het laatste een voorbeeld, in deze
 navolgende *Anekdote,* voor welke echtheid, men ten
 vollen in staat, wegens een geval dat kort na den
 22 *Januaris* heeft plaats gehad. — Zie hier wat
 'er omging. — Onder het uitdenken en scheppen
 van *Lucrative Ampten,* hier te Lande nimmer bekend,

„ waar bij aan hem, ter bereiking van zijn
 „ oogmerk, de beschikking werds gelaten over
 „ een

maar nu in navolging van de Fransche Republiek, door het *Uitvoerend Bewind* nodig gekeurd, behoorde de aanstelling van zes *Agenten*, waar van 'er één met den Tijtel van *Agent van Binnenlandsche Zaaken* genoemd werdt. Tot de bekleeding van dat Ampt, zoo gewichtig als nieuw in soort, beriep het *Driemanschap*, de Heer PIETER WEILAND, *Predikant bij de Remonstranten te Rotterdam*. Daar men dat Ampt, door den beroepenen met den meesten spoed wilde aanvaard hebben, drong men hem, om dadelijk zijne Gemeente, en het stil Studeervertrek te verlaten, en in den *Haag* over te komen om beëdigd te worden. Provisioneel werdt hem het huis *de Raad van Indiën* genaamd, ten verblijve aangewezen. WEILAND gehoorzaamde: kwam in den *Haag*, terwijl de Heer LA PIERRE hem als *eerste Commis*, of *Chef de Bureau*; en ONDAATJE als *Secretaris* dienen zou. Onwetend waar in den hem opgedragen Post eigenlijk bestond; en te veel conscientie bezittende, om ƒ9000: — uit 's Lands Kas Jaarlijks te trekken, zonder te weeten of hij voor dien post berekend was, zoo insteerde hij, *dat het Bewind hem eene volledige Instructie gawe*, waar in alles was opgenoemd, wat tot zijn *Bureau* behoorde, ten eindé daar uit te kunnen beoordeelen, of zijne kundigheden zich zoo verre uitstrekten. — Dan, hoe verbaasde het hem, het *Driemanschap*, bij herhaling in substantie te hooren zeggen: *O! gij kunt dat zeer wel op U neemen, het bestaat voornaamelijk in opzicht te houden over Dijkers, Sluizen, en Wegen, op de Politie, over de Nationaale Opvoeding.*

Pu.

„ een som van f2500,000 Guldens, af te gee-
 „ ven GEDEELTELIJK IN COMPTANTEN;

„ GE.

Publiek Onderwijs, en meer andere zaaken van soortgelijken aart; die zich wel zullen opdoen, en laten aanlezen, wanneer gij maar aan den gang zijt. — WELAND ulti dit ruuw en onvolledig bericht wel vattende dat het vrij wat voeten in de aarde had, om *Agent van Binnenlandfche Zaaken* te zijn, en cordaat genoeg om te zeggen: dat hij van de meeste der genoemde *Onderwerpen*, of geheel geene, of slechts een oppervlakkige kennis had, en uit dien hoofde zwaarigheid maakte, om de *Post* te aanvaarden, verzoekt hij de novo, om eene volledige *Instructie*. Dan, die kon men hem niet geeven, dewijk men zelfs niet recht wist wat 'er eigenlijk tot die *Post* al behoorde! terwijl FYNJE, (die gewoonlijk het woord voerde) hem op de dringendste wijze bleef aansporen, door te zeggen: *Al doende leert men!* Dan, WELAND wilde naar niets hooren, zoo lang hij geen *Instructie* had. — En daar het *Driemanschap* hem dezelve om de zoo straks genoemde wichtige rede niet geeven kon, zoo verzocht men den nieuw aangestelden *AGENT*, om zelve eene *Instructie* voor hem te ontwerpen, hij kon 'er dan van maaken wat hij goed dacht, en zoo het aan *Tractement* mogt haperen, daar in zou men hem genaegen geeven. Het slot van alles was, dat WELAND, naa verklaard te hebben, dat een *beloning* van 9000: — zelfs te veel was, en dat hij geen *post* aanvaarden zou, waar voor hij niet berekend was; eindelijk op zich nam, om een *Instructie* te ontwerpen, en aan het *Bewind* ter beoordeeling te zullen overgeeven, (waar mede zij dan ook genoegen namen.

„GEDEELTELIJK IN LAKENS enz.”

Waarom in Lakens? Zie hier de waare rede:

„dan

Nu ging WEILAND aan het werk, en daar hij zich niet in staat keurde, om over *Dijken, Stulzen, Waterstaat, Wegen, Politie, enz.* eenig opzicht te neemen, zoo bepaalde hij zich alleen tot dat, over de *Nationaale Opvoeding*, en het *Publiek Onderwijs*, wetenschappen waarmede hij niet onbekend was, en hield, bij het ontwerpen van de gevorderde Instructie, ook alleen die beide vakken in het oog, terwijl al het overige bij hem in geene aanmerking kwam. — Het stuk in gereedheid hebbende, verzocht en verkreeg hij, op zekeren avond, *omtrent 11 uren*, audientie bij het Bewind, (het welk tot dien tijd in Conferentie was geweest met hunnen grooten Boezemvriend en Patroon, de Minister *de la Croix*,) en overhandreikte het door hem ontworpen Stuk. FOKKER en WILDRIK, stonden spraakeloos bij de schoorsteen, maar het *Driemanschap* liet zich dies te luider hooren: bijzonder WYBO FYNJE, die als het hoofd van de bende, zijn hevlg ongenoegen aan WEILAND, blijken deed: zeggende: *dat Hij zich als een onwillige gedroeg, en begrijpen moest wie hem tot den dienst van het Vaderland riep, en aan wien hij dien dienst halfhartig weigerde: dat het hem niet vrijstond, om eene schifting en scheidng te maaken, in een Ampt dat bij het Bewind was gecreeerd, als moedende door hem in zijn geheel aanvaard worden*, kortom: DAT MEN HEM IN REQUISITIE STELDE, EN ORDONNEERDE, ZONDER VERDERE TEGENSTAND AAN DEN WIL, VAN HET BEWIND ZICH TE ONDERWERPEN. **DEN**, dit had een geheel tegenstrijdige uitwerking voor den

„ dan zat 'er voor *de Burgers Directeuren*
 „ VAN LANGEN en VREEDE, als *Leveranciers*

„ ook

Den *Directeur*: machtspreuken, en opgeruide dritten, konden WEILAND niet doen zwichten, die aan FYNJE, met zijne hem zoo eigene bedaardheid, op eene bestemde wijze, te kennen gaf, dat hij den *geheelen Post nooit aanvaard*en zou, 'er magt dan van komen wat 'er wilde, dat hij 's Lands geld niet in de beurs steeken wilde, waaromtrent hij *bewustheid droeg, het niet te kunnen verdienen*, enz. Dit eerlijk en cordaat gezegde, zette FYNJE in vuur en vlam: opvliegende van zijne stoel, sprong hij woedend van drift, over twee nevens hem staande stoelen naar WEILAND toe, en duwde hem op eenen bilsen toon, en in eene dreigende houding deze woorden toe: *Ik zal U dat weigeren wel verleen: wij hebben Soldaten tot onze dispositie! en nu kunt gij maar vertrekken*, — aan welk bevel WEILAND dadelijk voldeed, en, in het holste van den nacht, naar zijn verblijf vertrok, niet anders verwachtende, dan op bevel van het *Driemanschap* van zijne vrijheid beroofd te worden. — In die vreeze, het overige van den nacht steeds wakende te hebben doorgebracht; nam hij het kort en welberaden besluit, om zoo draa de dag aanbrak, den *Haag* te verlaten, de *Casteleinesse* van het Hotel zeggende: *naar Leyden te vertrekken ter verrichting van eenige zaaken*, schoon hij zijnen weg naar *Rotterdam* nam, alwaar hij spoedig bij zijne *Echtgenoot*e aankwam, verblijd zijnde, de *wraake* van het *Driemanschap* in den *Haage* ontfnapt te zijn, terwijl hij nimmer naar het *Agentschap* heeft omgezien, en van de *waarneeming* deszelfs is bevrijd gebleven. — Intuschen bragt dit eerlijk en

„ ook nog een extra winstje op.” En wat zou EYKENBROEK (de tregter daar alles door passeeren moest) dan hebben? O! daar had hij zelve wel voor weeten te zorgen, toen hij bij het stellen van de *geheime Instructie*, voor hem zelve geschikt, 'er deze periode voorzichtigheids- en voordeels halven invoegde: „ *Mijne gedachten* „ *zijn, dat de schikkingen van de VIJF-* „ *EN-TWINTIG TON, bij ieder Artijkel niet* „ *wel specifiek bepaald kan worden; maar Vrij-* „ *heid aan mij gelaten moet worden, met het* „ *zelve zoo goed te verdeelen, als, enz.*” Zeker-
lijk

cordaat gedrag van de Heer WEILAND, het *Driemanschap* tot geene andere gedachten, ter bezuiniging van 's Lands Inkomsten: integendeel, het gaf hun gelegenheid om een *zevende Agenschap* de decreteeren, splitsende dat van *Binnenlandsche Zaaken*, volgens het Plan van WEILAND, in twee deelen, waar van het eerste, de oude naam behoudende, aan de Heer LA PIERRE werd gedefereerd, die nu het opzicht over *Dijken, Sluizen, Waterwerken, Wegen, en Politie*, op zich nam; terwijl de zorg voor het *Publiek Onderwijs* (waar onder ook het *Toneel* betrokken werdt) en de *Nationaale Opvoeding*, aan den Burger VAN KOOTEN, op een gelijk Tractement van ƒ9000: — werdt toevertrouwd. Een maatregel, die aan het Land Jaarlijksch een *Tonne Goud* kostte, zoo als wij hier voren, (Bladz. 74 in de noot) reeds gezien hebben.

ik volgde hier: *als ik goêdvinden en met het belang van onzer aller beurs, overeenkomende voordeelen zal. Voorzichtigheidshalven, (zeggen wij): want hoe eerloos hij ook was, hij hoorde toch de stem van zijn kloppend geweten in zijn binnenste, die hem bevreesd maakte, dat het guitenstuk ter ooren van het Fransche Gouvernement en anderen komen mogt. Voor het Driemanschap, zijne Complicen, wilde hij de geheimen van zijn hart, en zijne dlefachtige oogmerken niet verbergen, (want zij behoorden tot het conclave) maar voor de Minister BLAAUW of diens Maitres, moest het toch verborgen blijven.* „ *Ik hoop (schrijft hij) dat hij (te weeten BLAAUW) van de Smorsiohandel niets weet, want anders zal ons zijn weinig zwijgen, en vooral aan zijn Meisje, dat hier een hatelijke rol speelt, ons mischien spoedig in den Tempel helpen. Nu ben ik in lang in de Kerk niet geweest, en dan mischien lang genoeg agter den anderen, om schade in te haalen*” Welk een afzichtelijk Character, blinkt in deze woorden niet uit, daar hij, op het zelfde oogenblik, dat hem de stem van den Godsdienst de ziel met angst vervulde, hij echter nog met dien Godsdienst (welligt in zijne vroege jeugd aangeleerd) spotten durfde, en roem dragen, dat hij dien verwaarloosde, en

baldadig met voeten trad! Maar behalven dat, wat moet men, dit lezende, toch denken van het *Driemanschap*, wien hij op die wijze schrijvende, als vertrouwelijke deelgenooten *in*, en goedkeurders *van* zijne ondeugende denk en handelwijze aanmerkte en kennen deedt? Te recht zeggen daarom de meergenoemde AGENTEN over dit schandelijk gedrag van het *Driemanschap* spreekende: „ *men moet wel geheel blind zijn*
 „ *om niet te bevroeden, dat zulk eene onbe-*
 „ *paalde beschikking over eene verbazende Geld-*
 „ *somme, (25 Tonnen Gouds) aan eenen For-*
 „ *tuinzoeker te laten, misdadig, hoogstmisda-*
 „ *dig is, en dat 'er nimmer meer gelegenheid*
 „ *kon gegeven worden, om 's Lands Penningen*
 „ *te vervreemden, dan door zulk eene volmacht.*
 „ *Waarop (vragen zij) zouden zij, die op zulk*
 „ *eene roekelooze wijze met de Penningen der*
 „ *Ingezetenen omgaan zich verhalen, wanneer*
 „ *die verdeeld warden onder een aantal smeer-*
 „ *lappen? Hoe zouden zij hem die dezelve weg-*
 „ *gestmeten had, hier van overtuigen? — Zulk*
 „ *eene handelwijze kon het licht niet verdragen,*
 „ *en daarom was het zaak, te zorgen dat zulk*
 „ *eene slechte huishouding niet gezien, niet ont-*
 „ *dekt wierdt, immers zoo lang niet, als elk*
 „ *van geenen genoegzamen buit voorzien was.*”
 Trouwens, om dat laatste doelwit te bereiken,
 was

was niet alleen de snoode JAN EYKENBROEK met zulk eenen verbazenden spoed te *Parijs* werkzaam; maar dit was ook in den *Haage* de hoofdbezigheid van zijnen Vriend en Patroon, den Directeur STEPHANUS JACOBUS VAN LANGEN, die hem niets wilde gewonnen geeven, om de Kas van het *Commissé tot den Indischen handel* te ledigen, om 'er zich zelve, O Schande! op de oneerlijkste wijze mede uit zijne verlegenheid te redden. Het is deze aanmerking die ons wenkt, om ingevolge onze gedaane opgave, verslag te geeven, hoe het zich daar mede hebbe toegedraagen, waar toe wij thans overgaan.

2. Niettegenstaande den zoo evengenoemden *Dictator*, zich sints den aanvang der Revolutie, met achterstelling van zijnen gewonen handel, in navolging van veelen, in een *Staatsman* hervormde, en met de ruime Tractementen aan het *Représensanten* verbonden, zijne beurs vulde; niettegenstaande zijne Negotie te *Leyden* onder het Bestuur van zijnen Boekhouder, JOHANNES GIEBE, op den gewoonen voet voortging; en niettegenstaande hij *als Directeur*, een jaarlijksch Tractement van TWAALF DUIZEND GULDENS zich bezorgd had, waar door *het mes* (om ons van een gewoon spreekwoord te bedienen) *bij hem aan beide de kanten sneed*; dat alles schieen echter niet toereikende te zijn, om aan zijne behoef-

hoeften of begeertens en die van zijn Huisgezin te kunnen voldoen. De Man mogt voor het uitwendig aanzien, zich als een *wichtig Koopman* vertonen, en met de groote Handelaars eenen *Casfier te Amsterdam* (de Heer GUERIN) in zijnen dienst hebben; maar met dat alles, ook omtrent hem goldt de oude spreek: *schijn bedriegt*. Ondanks de *buiengewoone voordeelen*, welken hem het *Repräsentanten* sints 1795 bezorgd had, was hij beladen met schulden, en zijnen *Casfier* was veel eer zijnen schuldeischer, dan de bewaarder van zijn geld, daar dezen, door geduurige voorschotten het wankelend crediet van VAN LANGEN moest staande houden. Dat wij hier niets anders dan de loutere waarheid zeggen, blijkt, wanneer wij het oog slaan op de voor ons leggende *Rekening Courant* tusschen VAN LANGEN en GUERIN, waar uit blijkt, dat de eerste op den 19 Junij 1798. aan den laatsten, pr. Saldo schuldig bleef *f*19,534: 8. ondanks het gestelden Capital van ruim *f*40,000: — Wat was hier de oorzaak van dat agterwezen des Directeurs bij zijn *Casfier*? De oorzaak is niet ver te zoeken; want het waren de opgehoopte en krijtende schulden, waar mede VAN LANGEN beladen was, om welks betaaling hij aangesprooken wordende, gedurig op zijnen *Casfier* adsigneerde, hoe zeer hij wel wist, dat hij geen duit bij hem te goede had.

had. Dit continueel gebruik maaken van des Casfiers Kas, zonder dat 'er een Fonds voor handen was, veroorzaakte dat GUBRIN hem daar over op den 8 *Januarij* ernstig onderhield, en om betaling van het *voorschot* aan hem gedaan, aansprak: maar hier klopte hij aan een doofmans deure, en de *Dictator* schreef hem den 10 *Januarij* een Brief, die zoo klaar als de Zon op den Middag, den gedelaboreerden toestand zijner zaaken op dat tijdstip reeds te kennen gaf, daar hij allerhande aanbiedingen en beloften doende, om aan geld te komen, dus kruipend schreef:

„ Mij is gezonden uwe *Mistive* van den 8 de-
 „ zer, het doet mij leed in dezelve te ontdekken
 „ een grond van wantrouwen, waarop ik mij
 „ meermalen geëxpliceerd hebbe dat gij U vroeger
 „ zoud gedeclareerd hebben, als wanneer ik in
 „ staat zou geweest zijn U gerust te stellen.
 „ Het is waar, mijn Heer! ik had U Fran-
 „ sche Wisfels beloofd, en zou die ook gezon-
 „ den hebben, indien ik niet eerst zeker had
 „ willen zijn, dat dezelve betaald zullen worden.
 „ Ik wagt 'er daaglijksch tijding op, en twijffele
 „ niet, of zoo 'er aan mijne instantien voldaan
 „ worden, of zal zelfs meerder bedragen dan ik
 „ U beloofd hebbe.”

„ Zoo de Wisfel op *Gené* ook al geen cou-
 „ rante munt voor U is, dan is het tijd dat ik

„ an-

„ andere arrangements neeme. — Ik gevoel te
 „ zeer mijn Heer! de hardheid der periode in
 „ uwen Brief vervat; dan dat ik mij daar over
 „ op dit moment zal uitlaaten, dan, ik komte af
 „ wederom tot bovenstaande offerre van zekerheid
 „ te rug, waarbij ik nog zal voegen, of gij de
 „ Fransche Ordonnantie wegens het Commissa-
 „ riat niet zou kunnen Hijpothequeren, en tot
 „ een ordentelijk Intrest, Geld op kunnen ontfan-
 „ gen, dewijl 'er in de andere Maand reeds een
 „ van vervalde, en zeer zekerlijk zal betaald wor-
 „ den. — Zoud gij, om U nog verder te sou-
 „ teneeren een partij Wol kunnen beleenen? Wel
 „ aan ik zal daar aan voldoen, enz. — Naa
 „ deeze Consideratien hoop ik, dat gij mijne
 „ Traittes zult honoreeren: blijft gij weigerig,
 „ dan moet ik, hoe grievend ook voor mij, ge-
 „ duld neemen. — In vertrouwen dan dat gij
 „ mij dezen dienst niet zult weigeren, om mijne
 „ Traittes te betalen, salueer ik U, enz.” —
 Dan, hoe vleijend en kruipend dit schrijven des
 Directeurs ook zijn mogt; GUERIN hield de Kas
 gesloten, en schreef hem den volgenden dag,
 zijnde den 11 *Januarij* 1798. dit volgende:
 „ In antwoord op uwe Misive van gisteren dient,
 „ ik U diverse maalen heb geschreven, en aan de
 „ Heer *Giebe* gezegd, dat het geen miscredit
 „ was dat ik voor U had, *om dat ik onbepaald*
 „ al.

„ alle uwe *Adsignaties* weigerde te betaalen,
 „ zonder behoorlijk *fonds* in handen te hebben,
 „ maar dat het een gevolg was der tijdsomstan-
 „ digheden, die mij niet toelieten groote ver-
 „ schotten te doen. Ik heb dit gedrag meer-
 „ maalen gemanifesteerd, door uwe *Traittes* op
 „ *Parijs* te vernegotieeren, en daar uit voor U
 „ te betalen, iets dat zeer weinig huizen van
 „ *Negotie* aan iemand accordeeren in deze tijden.
 „ Ik heb zelfs *zonder Fonds te hebben, of ze-
 „ kerheid voor dezelve, voor U betaald*, en al-
 „ toos te kennen gegeven aan U, of aan de
 „ Heer *Giebe*, dat het mij niet convenieerde in
 „ de tijdsomstandigheden die wij actueel beleven
 „ aanzienelijke verschotten aan iemand te doen,
 „ en des U bij tijds prævenieerde daar voor te
 „ zorgen, dewijl anders uwe *Adsignaties* onbe-
 „ taald te rug zouden gaan, en UEd. dus de ge-
 „ volgen zich zelfs te verwijten zoude hebben:
 „ dit is nog door mij herhaald, aan de Heer
 „ *Giebe* op den 31 *December* ten mijnen huize,
 „ wannner zijn Ed. mij positief beloofde van te
 „ zullen zorgen, en mijn verschot te doen bijko-
 „ men met *Remises*, enz. (*) Op deze belofte
 „ be-

(*) GUERIN had reeds f8,502:7: — voor hem be-
 walt, zonder eene duit in Kas te hebben, en daaglijksch
 was-

„ betaalde ik alle uwe nog loopende dispositien?
 „ en wat was het gevolg van zijne beloften? Ik
 „ ontving een post Assignatie op het Committé,
 „ die UEd. om het groote verlies niet beliefd
 „ te vernegotieeren, en ik des niets aan hebbe
 „ om mede te betalen, enz. — *Oordeel zelfs*
 „ *hoe UEd. mij kan vergen dat ik weder circa*
 „ *f4000:— voor U betaalen zou zonder Fonds,*
 „ *en mijn verschot al weder vermeerderen,* dat
 „ mij tegenwoordig ondoenlijk is? — Ik hoop
 „ dat UEd. op eene of andere manier zal kun-
 „ nen voorzien ter afweering van sacheuse gevol-
 „ gen, waar toe ik zoo veel doenlijk is wil me-
 „ dewerken.”

Kranke troost voorzeker voor VAN LANGEN,
 die al vast in de grootste angst des werelds was,
 over de veele reeds vervallene, en nog lopende
 wisselbrieven, zich niet wetende te redden op een
 tijt, waar in hij op het punt stond, om tot de
 hoogste trap van Bewind op te stijgen (*). Hij
 her-

werden hem Wissels en Assignatien gepresenteerd. Was
 het wonder dat de Man huiverig werd?

(*) Het was slechts weinige dagen voor den 22 *Jahud-*
rij, de dag waar op hij tot een van de *vijsf Kontingen*,
 door invloed van zijnen vriend DE LA CROIX verhe-
 ven werd, dat hij zakke pillen van zijnen Casier door-
 slikken moest. Dit in het oog houdende, dan lijdt het
 geen

herhaalde dus oogenblikkelijk zijne bede aan
 G U E R I N; maar het was fout: want deze schreef
 hem den 13 *Januarij*. „ Ik had mij geflatteerd
 „ goede Remifes j te hebben gevonden; edoch
 „ als voren, dus ik mij aan mijnen laaften ge-
 „ draage. Het Conveniëert mij niet verders in
 „ verſchot te gaan. Het geld is zoo ſchaars dat
 „ men overal het hoofd ſtoot, en ik ben voor
 „ U en andere vrienden in verſchot, dat mij zelve
 „ geneert; *dat ik uwe Traittes niet kan nog*
 „ *zal betalen voor UEd. mij in ſtaat ſtelt.* Nu
 „ is de bank gefloten, en gaat niet eer open dan
 „ op Uldmo Januarij, des aan Fransche Wiſfels
 „ of Banco niets hebbe om uit te betaalen: Dit
 „ a Gouverno, waarom UEd. moet zien Geld te
 „ krijgen, het zij op beleening als anderſints,
 „ terwijl ik U verder niet kan bijspringen. Tot
 „ nog toe is 'er geene van uwe Aſſignatien ge-
 „ proteſteerd: ik heb ze nog alle opgehouden,
 „ met te zeggen: *dat UEd. mij geen Advīs had*
 „ *gegeven, dog dat ik het alle dagen wagtende*
 „ *was.* —

geen bedenking of hij tekende een aantal Wiſfels; met
 het voorneemen, om zoo draa hij als Directeur aan de
 Lade kwam, het Land te beſteelen, om niet alleen het
 te kort bij de Caſſier, maar ook de nog veele open-
 ſtaande ſchulden bij particulieren te boven te komen.

„ was. — Nu zullen zij echter niet langer
 „ willen wagten en Protesteeren, als die van
 „ f1000: — en f400: — den 8 dezer vervallen:
 „ de overigen, den 2den al vervallen, à f1500: —
 „ en f300: — kunnen niet meer protesteeren, als
 „ zijnde over de tijd. — Uw Domicilie van
 „ f414: — zal ook geprotesteerd worden. —
 „ Des uw belang is, om alles in 't werk te stel-
 „ len, om mij geld te zenden, om niet alleen de-
 „ ze, maar ook die door U getrokken nog vol-
 „ gen, te kunnen betaalen, enz.”

Wij hebben de moeite genomen, om deze Correspondentie hier eene plaats in te ruimen, eensdeels: om den Lezer te doen zien, dat VAN LANGEN, ondanks de voordeelen van het Repræsentanten, even voor het tijdstip van zijne verheffing tot *Directeur*, in zeer benarde omstandigheden was: en anderdeels: dat hierom zijne verheffing, bij ons aangemerkt word als de klip waar op hij schipbreuk leedt, zoo draa hij zich op den 22 *Januarij*, in den Zetel van het hoogste gezach geplaatst zag. Eene verheffing, waar door hij ongelukkiger wijze in de gelegenheid kwam, om zich ten kosten van Eed en Plicht zeer groffelijk jegens het zuchtend Vaderland te bezondigen, daar hij, om zijn wankelend Crediet staande te houden, verscheidene Assignatien op de Kas van de gewezene O. I. C. aan zijnen *Cassier* zond,

zondt, om 'er zijne *particuliere schulden* mede betaald te krijgen, benevens nog veele anderen ten favoure van zijne Vrienden spreekende, en dat zoo spoedig en kort op elkander, dat in korten tijd, het montant derzelver bedroeg een som van *f 184,049:2*: — zoo als uit de volgende Lijst ten duideljksten blijken kan, te weteen:

No.			
1	Een Assignatie dato 13 Januarij	ordre Guerin.	f 7,000:—
2	— 28 dito	— idem.	— 3,000:—
3	— 31 dito	— <i>W. Jochems en Z.</i>	— 3,000:—
4	— 7 Februarij	— <i>J. Eykenbroek.</i>	— 1,400:—
5	— 8 dito	— <i>W. Jochems en Z.</i>	— 3,000:—
6	— 10 dito	— <i>Moliere en Z.</i>	— 4,000:—
7	— 10 dito	— idem.	— 4,000:—
8	— 10 dito	— idem.	— 5,000:—
9	— 10 dito	— idem.	— 3,000:—
10	— 23 dito	— idem.	— 5,000:—
11	— 23 dito	— idem.	— 4,000:—
12	— 23 dito	— idem.	— 2,000:—
13	— 27 dito	— <i>Quaestje.</i>	— 3,000:—
14	— 1 Maart	— <i>J. H. Bouda.</i>	— 5,000:—
15	— 10 dito	— <i>J. P. Pesfers.</i>	— 3,800:—
16	— 10 dito	— <i>Vrede en v. Harlo.</i>	— 2,652:—
17	— 10 dito	— <i>Guarin.</i>	— 14,404:14:8
18	— 16 dito	— <i>Pesfers.</i>	— 1,126:—
19	— 16 dito	— idem.	— 3,200:—
20	— 16 dito	— idem.	— 4,000:—
Transporteers			f 81,564:14:8

276 N E G E N T I E N D E

No.	Transporteere.		f 81,584:15: 8
21	Een Assignatie dato 16 April	ordre <i>Guerin</i> .	f 7,704:12: 8
22	————— 16 dito	— <i>Pesfers</i> .	- 8,800: —
23	————— 16 dito	— idem.	- 3,000: —
24	————— 16 dito	— idem.	- 2,000: —
25	————— 5 Meij	— <i>Vrede en v. Maria</i>	- 4,000: —
26	————— 6 dito	— idem.	- 9,227: 3: —
27	————— 5 Meij	— <i>Guerin</i> .	- 7,932:11: —
28	————— 5 Junij	— <i>van Keeten</i> .	- 6,000: —
29	————— 7 Junij	— <i>Pesfers</i> .	- 2,000: —
	Zeven ————— 7 dito	— idem.	- 48,800: —
	Een ————— 8 Februarij	— <i>W. Jochems en Z.</i>	- 3,000: —

Dan, daar de agt laatsten, nimmer zijn vertoond en dus niet betaald, moet hier van worden afgetrokken. f 184,049:12: —

Dus werkelijk betaald. 51,800: —
f 132,247:2: —

Alle welke Assignatien geschreven en getekend zijnde door VAN LANGEN, (*) zonder vermelding,

(*) Het is opmerkelijk, dat alle de Assignatien door VAN LANGEN geschreven en getekend zijn geworden, en dat VREDE en FYNJE zich daar van onthouden hebben. Zou dit toe te schrijven zijn aan de meerdere assignantie van de eerste? of aan het meerder doorzicht van de twee laatsten? Wij geloven, om de beide oorzaken. — VAN LANGEN was het schrijven van Assignatien zoo gewoon, dat hij, om zijnen Casfier te vrede te stellen, geen zwaarigheid maakte, om ook die Assignatien te schrijven die daar toe dienen moesten. Welk eens lompe lieverij!

ding dat die sommen ten oirbaar van het Land dienden, ook met verzwijging van zijne qualiteit als *Directeur* ingericht zijnde, de duidlijkste bewijzen aan den dag leggen, van het kwaade oogmerk dat 'er mede bereikt moest worden, zoo door VAN LANGEN zelve, als door eenige anderen, ten wiens behoefte hij dezelve had afgegeeven. Wij hebben ons de moeite gegeven, om de *betaalde Assignatien* afteschrijven, en zullen dezelve hier achter, *bij wijze van Bijlage L^a* te leezen geeven, ons thans alleen vergenoegende, met de opgaave van eenige *Generaale Reflectien*, welken bij ons opgemerkt wierden, en die wij voor de minkundigen onzer Lezeren niet geheel onnodig achten, waar naa wij van deze ongehoorde schelmstukken, gepleegd door of met medekennis van zulken, van wiens wenken het geheele Vaderland afvloog, aftappen zullen.

En dan behoord in de **EERSTE PLAATS** opgemerkt te worden, dat de *Assignatien* getekend, 1, 2, 17, 21, en 27, bedragende een som van f40,041;18. door VAN LANGEN zijn afgegeeven aan zijnen Cassier GURIN, om 'er zijne *particuliere schulden*, spruitende uit zijnen *Wolhandel*; zijne *Huisfelijke schulden*; jaa zelfs het *Loon van zijne bedienden* mede te betaalen; waarom op dezelve *Assignatien* ook door hem geschreven was, **WAARDE IN REKENING.**

Uit de *Rekening Courant* door voornoemden GUERIN getekend, die wij in de *Bijlagen L. B.* hier agter te leezen geeven, blijkt dat ook ten vollen, en laat geen den minsten twijffel over, dat hij door dien weg ruim *f*40,000: — op de onbeschaamdste wijze aan het Land ontscelde; en 'er zelfs geen het minste geheim van maakte, daar volgens *Bijlage C.* bewezen wordt, dat hij die alzoo gestolene sommen, door *zijn Boekhouder op zijne particuliere Boeken notceeren liet*, even als waren het Posten, waar op hij de wettigste aanspraak had. — Dan, dit was het niet al: ziet men in de **TWEDE PLAATS**, den inhoud der *Wisselbrieven*, door VAN LANGEN afgegeeven aan WOUTER JOCHEMS en ZOON, en aan MOLIERE en ZOONEN, (getekend met N°. 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 en 12. met el-kander bedraagende eene som van *f*33,000: —) met opmerking in, dan zijn dezelve al mede afgegeeven, tot het bijzonder profijt van den zelve VAN LANGEN, dewijl in die allen gemeld staat **WAARDE ONTFANGEN**. — *Van waar, en waarom deze distinctie?* Zouden wij de Bal geheel mislaan, wanneer wij de rede alleen daar in stellen, dat de *Directeur*, die geldsommen bij wijze van *Discompteering*, van JOCHEMS en MOLIERE zelfs ontfangen hebbe, met wien hij geen rekening had; en daarom in onderscheiding

ding van de voorgaanden, geschreven hebbe: *waarde ontfangen*, en niet *waarde in Rekening*, zoo als hij bij GUERIN in acht genomen had? Dit zoo zijnde, wat volgt dan daar uit? dit: dat hij in een korten tijd, zich meester maakte over een som van $f73,041:18$:— verbazende scharvoor-zeker! doch die voor hem nog niet toereikend schijnt geweest te zijn, om bij GUERIN op eenen effen voet te komen en te blijven, wijl deze, blijkens *Bijlage B.*, op den 19 Junij 1798, nog een som van $f19,534:8$:— van VAN LANGEN te vorderen had. — In de DERDE PLAATS verdiend het opmerking, dat de Directeur VREEDÉ en de Wetgever PESSERS (*), zulk een aanmerkelijk aandeel, van den buit door de afgifte van de Asignatien. N°. 15, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 26 en 29. (bedragende een som van $f43,805:5$:—) bekomen hebbende, boven dien nog *zeven Asignatien*, bedragende 48,000:— ontfingen, die niet zijn vertoond of betaald geworden. Was dit voor geleverde Laken en Carfaijen? Waarom zijn die 7 Posten niet

(*) Deze PESSERS had wegens het District, *Steenbergen*, behorende tot *Bataafsche Brabant*, zitting in de Constitueerende Vergadering. Hij woonde te *Tilburg*, en was dus met VREEDÉ zeer wel bekend.

niet ontfangen? of laten wij niet te veel vraagen. — In de **VIERDE PLAATS** merke men op, dat **JAN EYKENBROEK, P. J. F. G. ONDAATJE**, en de aan ons bekend geworden **BOODE**, al mede hunne portien kreegen blijkens de Asignatien N°. 4, 13 en 14. bedragende te samen *f*9,400 : — Billijkerwijze, zou hier iemand kunnen vraagen, waar voor trok dit drietal de zoo evengenoemde fom? Wij voor ons geloven, dat **JAN EYKENBROEK** de *f*1400 : - voor de Reiskosten genoot, om als *geheim Agent* van het *Driemanschap* naar *Parijs* te trekken. Dat *Boode* *f*5000 : — kreeg voor de on- betaalbare diensten die hij het *Driemanschap* te *Amsterdam* bewees, blijkens zijne ellendige Brieven die wij hier voren hebben medege- deeld. Dan, waar voor *Ondaatje* al mede *f*3000 : — hebben moest, is ons zoo klaar niet gebleken, schoon het wel te denken is, dat het insgelijks, tot eene provifioneele erkenenis voor bewezene diensten aan het *Driemanschap* zal gestrekt hebben, dat hem naderhand nog rui- mer beloonde, door zijne bevoordering tot *Secre- taris* van den *Agent van Binnenlandsche Zaaken*, in welken post hij, gelijk bekend is, eenigen tijd is werkzaam geweest. — Eindelijk, in de **VIJF- DE PLAATS**, trok de Asignatie N°. 28. al mede door **VAN LANGE N** afgegeeven aan
den

den AGENT van *Nationaale Opvoeding*, T. VAN KOOTEN onze bijzondere opmerkzaamheid tot zich, daar dezelve in onderscheiding van alle de anderen, *eene exceptie op den algemeenen Regel* mag genoemd worden, als bevattende het endosfement door VAN KOOTEN op dezelve gesteld, eene flaauwe aanwijzing, tot welk einde de f6,000: — daar bij gemeld, dienen moest; te weten, *om aan de bekende BOTEREAU, Commisfaris van den Franschen Schouwburg te Amsterdam, ter hand gesteld te worden.* — Zekerlijk tot verfraaijing van het Toneel, of tot een geschenk voor de *Acteurs*, en *Actrices*, voor het bijzonder nuttig aandeel dat zij hadden in de bevoordering van de *Nationaale Opvoeding*, dewijl het nieuw Bewind ook het Toneel, daar onder betrokken had? — Gepaste vraag voorzeker, doch die wij ons niet vermeten willen toestemmend te beantwoorden, te meer, dewijl het uit de Assignatien door JAN EYKENBROEK uit *Parijs* getrokken, ten vollen consteert, dat BOTEREAU onder de goede vrienden gerekend werdt, daar de meeste Assignatien door EYKENBROEK aan DE LISLE afgegeeven, gedeeltelijk aan dien. Commisfaris geëndosfeerd, en gedeeltelijk zijn betaald geworden: eene omstandigheid die in dit geval nog al remarquabel kan gerekend worden, en aanleiding geeft, om te denken,

dat men hem die f6000:— tot een blijk van erkentelijkheid voor zijnen ijver liet toekomen, niet door een Asignatie houdende aan BOTEREAU, maar aan den *Agent VAN KOOTEN*, waar door het werk een uiterlijk aanzien kreeg, als of men wel bijster bezorgd was voor de *Nationaale Opvoeding*, en de *verbetering der goede Zeden* door *Fransche Comedianten, Operisten, Zangers, Zangeressen, Dansers en Danseressen!* Dan, het zij daar mede, en met de vier voorgaande algemeene Reflexien, gelegen zoo het wil, vast gaat het, dat wanneer een nadenkend en waarachtig liefhebber van het Vaderland, het tot hier toe vermelde, aangaande de schandelijke handelwijzen, opzichtelijk zoo veele *opzettelijke Geldyerspillingen*, en *Berovingen van 's Lands Inkomsten*, door het ondeugend *Driemanschap* en hunne Satellieten, in zulk een korten tijd gepleegd, bedaardelijk nadenkt en overweegt; dat hem als dan een zilte traan het oog ontslipt, en dat alles te saam genomen, hem vraagende doet uitroepen: Was dat Patriotisme? Was dat Liefde tot het Vaderland? Heette dat het Bataafsche Volk te willen verheffen tot een rooit gekend geluk, waar naar het twee Eeuwen te vergeefs gereikhalst had? Was dat nu het waare punt, waar het Volk wezen moest, om het waar genot der Vrijheid te smaaken? Kon zulk een on-

deu-

deugend en verward Huishouden lang stand houden? Bleef de Natie, eenen geruimen tijd zuchten onder het yzer dwangjuk dat men haar onder het onzinnig Vrijheidsfcbreeuwen, op den halse gelegd had? Was 'er niemand cordaat en ferm genoeg, om eenige weinige nietswaardige Volksverdruckers, van hunnen overweldigden Throon te rukken, en tot hun vorig niet te doen wederkeeren? De vier eersten dezer Vraagen vertrouwen wij in het tot hier toe afgehandelde, reeds genoegzaam beantwoord te hebben; thans den afgebrooken draad onzes Geschiedverhaals wederom opvattende, zal het ons eene gepaste gelegenheid verschaffen, om op de drie laaststen, ter opbeuring van elken Vriend des Vaderlands, geen antwoord schuldig te blijven, waar toe wij nu zullen overgaan.

Wij zouden indedaad, een ingewikkeld ver-
wilt van gebrek aan opmerkzaamheid aan onze
Lezers doen, wanneer wij hen met veel omflag
van woorden beduiden wilden, dat het Bataafsche
Volk onverschillig en ongevoelig verkeerde,
over de steeds op elkander volgende verbazende
gebeurenissen die 'er sints 1795 in het onge-
lukkig Vaderland plaats hadden. Dit was 'er
blijkens een menigte bewijzen, door ons in den
loop dezer Geschiedenis bijgebracht, zoo verre
van

van af, dat het klaagen over gemis van voorheen genotene Zegeningen, en over het gevoel van nooit ondervondene Onheilen, als aan de Order van den dag verbonden scheen: en dus zullen wij dat morrend klagen, als genoegzaam bewezen aanmerken. Nimmer echter was het zoo algemeen, dan sinds den 22 *Januarij* 1798, en geen wonder, want nimmer was 'er op zulk eene wijze huisgehouden, gelijk uit den inhoud van dit en het voorgaande Boek blijken kan. Dit alles veroorzaakte inmiddels al zeer spoedig eene publiciteit welken men nimmer waargenomen had, en de voorheen bewonderde *Helden van den 22 Januarij*, werden de voorwerpen van de algemeene verachting en veryloeking, van alles wat in den Lande eerlijk dagt, uit hoofde van de schandelijke maatregelen, die 'er dag op dag, met vertrapping van Constitutie, Rechten, Wetten, en de zoo hoog geroemde Majesteit des oppermachtigen Volks genomen werden, niet alleen tegen de Onderleggende, maar ook tegen de onderling verdeelde Triumpheerende partijen: terwijl het onachtzaam en roekeloos flordig gedrag; zoo ook de in het oog lopende prachtige leefwijze van het *Driemanschap*, en hunne ahangelingen, aan alle opmerkzamen genoegsaame gronden opleverde, om te besluiten, dat dit alles ten kosten van den

Lan-

Lande, en tot bederf der Natie ondernomen werdt (*). Aller wenschen kwamen dus in dit ééne

(* *De Luxe en Weelde*, die 'er bij veelen dezer spoedig opgegroeide *Champignons*, op de opentlijkste wijze, in *Kleding*, in *Leefwijze*, in *Meublementen van Hützen*, in *het bot vieren aan Vermaaken*, in *het onderhouden van Maitresfen*, enz., werdt ten toon gespreid ging alle denkbeeld te boven, en was zoo strafbaar als onstaatkundig, dewijl het aanleiding gaf om te moeten vast stellen, dat men zich dat alles op eene oneerlijke wijze aanschafte. Wij zouden, wanneer ons zulks geluste, een aantal voorwerpen bij naamen noemen kunnen, die in korten tijd, zich uit den middenmatigen Burgerstand verheven, tot Lieden van den eersten Franfchen smaak, wter leefwijze een schakel van opeenvolgende vermaaken, en eene geduurige maaltijd was, waar door zij nog ongechikter werden om in hunne Posten werkzaam te zijn. Zij, die in die dagen, het gewezen *Logement der Stád Amsterdam*, het verblijf van het *Uitvoerend Bewind*, betreden hebben, weeten best hoe het aldaar toeging, en waren maar al te dikwijls ooggetuigen van de pracht, weelde, en overdaad, die 'aldaar door het *Driemanschap* werdt aangericht. Dit niet alleén, maar 'er heerschte een slordigheid omtrent zaaken van Bestuur, die elk in het oog liep. *Opene en nog onopgemaakte Misfiven; Rapporten; Resolutien; en andere Staatspapieren*, waren door het geheel gebouw als verspreid, en werden niet zelden vermengt met de bijzondere papieren van desselfs bewonderen. Het *geld*, het zij in geheele en gedeelten van *Zakken*, of op *Stapels* staande, op *Tafels*, *Serresafels*, en *Commodes*, was alomme voorhanden, en be-

ves

éene punt te samen: dat 'er spoedig paal en perk mogt gesteld worden aan de menigte van gruwelen, die langs hoe openlijker en stoutere bedreven werden, maar de groote Vraag bleef altoos, bij de stoutmoedigsten zelfs, overig, op welk eene wijze zal zulks mogelijk zijn? De throno des gewelds, door het ondeugend schrikbewind opgericht en bezeten wordende, scheen sinds den 22 Januarij in zulk een duurzaam Cement gevestigd te zijn, dat 'er geen omverre rukken van te verwachten was. De vriendschap en het onbepaald vertrouwen, waar mede den Franschen Minister DE LA CROIX, het schrikbewind vereerde; de geduurige verzekeringen van dagbladchrijvers en gehuurde penvoerders dat het Fransche Gouvernement, *dat alles zoo wilde en begeerde*; — de geduchte Fransche Macht waar mede het Land vervuld was; — het willekeurig veranderen van alle Collegien van Bestuur, veel al saamgesteld uit Leeden, die het Bewind om der beurse wille naar de oogen zagen, en geen fermeit genoeg bezaten, of durvende uitoeffenen,

om

vestigde het zeggen van VAN LEEUWEN: *Wij zitten tot over de ellebogen toe in het geld!* — Daar de Meesters dus voorgingen, was het dan wel te verwonderen, dat het door minderen werd nagevolgt?'

om voor de belangen der Ingezetenen rond en cordaat uit te komen; — en eindelijk, het onberekenbaar aantal van gehuurde geheime Spionnen en Verklidders, die op de daaden en gesprekken der Ingezetenen acht gaven: dit alles kon men beschouwen als zoo veele stijlen welken dien Throon schraagden: en het deedt veelen aan eene spoedige flooping van denzelfen bijnaa wanhopen. Dan, zoo als het dikwils gaat, zoo droeg het zich ook in die dagen toe: de val der Dwingelanden en Volksverdruckers was nabij, toen zij vermoedden, dat 'er geen wankelen van hunnen Throon te vreezen was, en zij zich gereed maakten, om den ontzettend grooten reeks der door hen reeds gepleegde wandaden jegens het zuchtend Vaderland, nog te vergrooten door de gewelddadigste maatregelen tegen bijzondere Personen, die cordaat en eerlijk genoeg waren, om hen hunne handelwijzen onder het oog te brengen, en op eene bestemde wijze aan te zeggen DAT ZIJ VOLKSVERDRUCKERS, DAT ZIJ SCHELMEN WAREN! En, (dat 't welk niet alleen hun, en de Natie bevreemden moest, maar dat het Nageslacht nog met verbazing verneemen zal,) het onweér dat wel draa op hunne schuldige koppen uitbarstte, kwam aandrijven van een kant van waar zij, wien het gelden zou, zulks het alderminst verwachten konden. Treffende Les!
(men

(mèn vergunne ons deze aanmerking) voor alle verzakers van hunnen gekenden plicht! maar ook bemoedigend voor alle braaven, die 't eenigen tijde onder het yzere juk van groote of kleine Dwingelanden den hals krotmen moeten! daar dezelve aan de eersten leert; dat eindelijk *het kwaad den meester loont*: terwijl het de laatsten op de duideljkste wijze de waarheid kennen doet van eene grijze verzekering van den ouden tijd; namelijk: *dat de Scepter der Godloozen niet eeuwig rusten zal op het Lot der Rechtyaerdigen!* — Want, zoude het *Driemanschap*; slechts vier Maanden bevorens, het ooit geloofd hebben, (al ware hen dit door een Engel geboodschapt,) dat even dien zelfden Man, welken zoo bedrijvig was om hen op den 22 *Januarij* ten Zetel des gewelds te heffen; het werktuig in de hand der Voorzienigheid zijn zou; om hen 'er van af te rukken, en denzelven om te keeren (*)? En evenwel dat geschiedde!

(*) Mèn stoote zich niet aan het ouwerwetsche denkbeeld dat in dit gezegde ligt opgesloten. Daar wij op goede gronden geloven, dat *niets bij geval*; of door een *blind noodlot*; maar alles door het Bestuur eener *Allesregeerende Voorzienigheid* in de wereld gebeurd, niet alleen ten opzichte van Landen en Volken, maar ook

de! Het geschiedde in weerwil van alle de pogingen door het *Driemanschap* en door allen die hen van de hand vlogen, om zich te blijven founteeneren, aangewend. Het geschiedde met de snelheid van den Blixem, toen het dadelijk ondernomen werdt, niettegenstaands 'er zoo veel was voorafgegaan, dat zij het zeer gemakkelijk zouden hebben kunnen berekenen, doch met dat alles, zij waren en bleven onverzettelijk en zorgeloos, tot het laatste oogenblik vol houdende, waar door het toekwam, dat zij in een punt des tijds, even als *Phaëton* in de Fabel, uit een hemel van aardsch geluk en hoogheid nederploften in een zee van diepe vernedering: dat zij van den hoogsten trap van eer en aanzien nederzonken in een afgrond van schande en verachting, met welken zij als eene Lijfrente, wel zeker ten grave daalen zullen. Dit alles in de voornaamste bijzonderheden, tot nutte leering voor

tijd-

ook van bijzondere Personen; zoo vonden wij altoos, en als nog, in de gebeurtenissen van den 12 Junij, een nieuw bewijs voor die gedachten. Het gedrag van den GENERAAL DAANDELS, op en vóór denzelfven gehouden, was zoo edel als stout, daar hij zich als een *Hercules* gedroeg, om die honderdkopplige *Hijera* met eenen slag te vellen, en de Natie te verlossen van een menigte onheilen die haar drukten en nog bedreigden.

VI. DEEL.

T

tijdgenooten en nakomelingschap te boek te slaan, zal nu onzen taak moeten uitmaaken.

Wanneer wij alles wat wij tot hier toe aangaande de bedrijven van *de Mannen van den 22 Januarij* vermeld hebben, bij elkander zetten, en hetzelfde met éénen opslag van ons beschouwend oog, in deszelfs geheelen omvang bezien, dan valt niets gemakkelijker en gereder te besluiten, dan dat het voor veele doorzichtigen geen geheim meer bleef, op welk eene wijze met 'sLands dierbaarste belangen werdt omgesproken, en het lijdt (onzes inziens) geen den minsten twijffel, dat het niet gemangeld hebbe aan eenige weinige cordaate Mannen, die het zich ten plicht rekenden, om het *Driemanschap*, dat alles op een vriendelijke en bescheidene wijze onder het oog te brengen, ten einde hen te bewegen om niet verder door te slaan, maar in tijds te rug te keeren van het pad der ondeugd, waar op zij dag aan dag zulke aanmerkelijke voortgangen maakten. Dan, het is niet minder zeker, dat het *Driemanschap* aan die raadgevingen het oor niet leenen wilde, maar zich in het gezach zoo zeer gevestigd waande, door de inboezemingen van de Ministers DE LA CROIX, BLAAUW, MEYER, BUIS, en de geheime Agenten EYKENBROEK, EBERSTEYN, DU CANGE, en anderen dien het raadpleegde, zeggende;

dat

dat men in Vrankrijk te verstaan gave, DAT MEN GEENE RĒACTIEN HIER TE LANDE BEGEERDE, dat 'er om geen intoomen gedacht, maar veel eer tot het gebruiken van gewelddadige middelen (des noods) besloten werdt. Het was in dezen toestand, dat men *het water als tot aan de lippen gekomen*, beschouwen moest, zóó, dat zou het Vaderland voor het aanrichten van een bloedbad bewaard blijven, 'er niets anders overig bleef, dan *door te tasten*, en een einde aan al den bedreven wordenden moetwil te maaken, 'er kwame dan van wat 'er wilde. Het kwam 'er dus maar op aan, om een man te vinden die de uitvoering op zich nam, *eensdeels* door het Fransche Gouvernement te sondeeren, of het in de daad wilde dat 'er dus gehandeld werde, en tē gelijk grondig te onderichten wat 'er omging: en *anderdeels*, dat ingeval het Fransche Gouvernement, het bedrijf hier te Lande uitgevoerd wordende, afkeurde, of ten minsten niet begunstigde, als dan, met behulp (des noods van de Fransche macht) het Vaderland van het yzeren juk waar onder het gebragt was 'en zuchtte, eenslags te verlossen, door de nietswaardige Tijrannen van den thron te rukken. Tot de uitvoering van deze gewichtige onderneeming was zeker, (gelijk bij de uitkomst bleek) de *Generaal* DAANDELS niet

onbereekend maar ten vollen in staat; en hoe zeer het oppervlakkig beschouwd, in veeler oog een volmaakt Contrast opleverde, dat hij, die het nu eerloos Bewind op den 22 *Januarij* ten dienste gestaan had, zich thans beijverde om hetzelfde den voet te ligten, hij was echter cordaat en eerlijk genoeg om dien taak op zich te nemen, niet op eene verraderlijke en bedekte wijze, maar naa dat hij het *Driemanschap* en hunnen Patroon de Minister DE LA CROIX op eene alles behalven vriendelijke wijze, van zijn oogmerk verstendigd had, slechts drie dagen vóór dat zij het door ons hiervoren beschreven Feest, over de aanneeming der Constitutie, met zoo veel omslags en kosten over de geheele uitgestrektheid der Republiek, hadden doen vieren, ten einde daar door aan het Fransche Gouvernement een bewijs te geeven, als of de Natie wel zeer te vreden was, over het schenden der Constitutie, zoo vóór, als op, en naa den 4 *Meij* zoo duidelijk aan den dag gelegd. Een daadzaak, die DAANDELS echter niet ondernam, zonder medeweeten en toestemming van den Franschen Generaal JOUBERT niet alleen, maar ook van de Agenten SPOORS, PYMAN, GOGEL, TADEMA en LA PIERRE, welke laatsen tot dat einde en oogmerk met hem eene gemeenschappelijke zaak gemaakt hadden, blijkens het
bej

bericht, dat zij daar van naderhand gegeven hebben, het welk ons, ondanks al het waarschijnlijke van het welgelukken dier maatregelen, echter het bedenkelijke en gevaarlijke ten vollen kenbaar maakt, daar zij in het zelve hoofdzaaklijk zeggen. „ *Sommige daaden van het Uitvoerend*
 „ *Bewind waren ons geheel onbekend: omtrent*
 „ *anderen konden wij gisfingen maaken, welken*
 „ *door de uitkomst volkomen zijn bevestigd ge-*
 „ *worden: en de meesten kenden wij uit hoofde*
 „ *van onze betrekkingen zeer van nabij. Wij*
 „ *zagen den gang van het groote werk: wij za-*
 „ *gen de Leden van het Uitvoerend Bewind*
 „ *voor goeden raad doof, en het Oor hoe langs*
 „ *hoe meer aan zedelooze Intriguanten en For-*
 „ *tuinzoekeren leenende: wij zagen het ongenoe-*
 „ *gen alomme vermeerderen, het getal van kun-*
 „ *dige medewerkers verminderen; en de verwar-*
 „ *ring, en het geheele bederf van dit Gemeene-*
 „ *best met rasfe schreden naderen: en zulks*
 „ *ziende, besloten wij, des noods, eenen grooten*
 „ *stap tot redding en behoud van 't Vaderland*
 „ *te waagen. Overtuigd dat iedere schok een*
 „ *nieuwe bron van Rampen is, begrepen wij,*
 „ *niet eerder tot denzelve te moeten besluiten,*
 „ *dan wanneer alle andere middelen vruchtloos*
 „ *beproeft zouden zijn. Het was in dien geest,*
 „ *dat wij, en eenige andere waare Vaderlan-*
 T 3 „ *ders,*

„ ders, ons rondsom het Uivoerend Bewind ver:
 „ eenigden, trachtende het zelve door raad en
 „ invloed, tot meer beleid en gematigheid te
 „ brengen; dat wij ons beijverden om den Fran-
 „ schen Minister (DE LA CROIX) voor de
 „ goede zaak te winnen, en den verachtelijken
 „ DU CANGE van zich te verwijderen: dat
 „ sommigen van ons, reeds in April hunne ge-
 „ dachten aan Leden van het Fransche Gouver-
 „ nement schriftelijk te kennen gaven, en de
 „ mislagen van de Bestuurderen ontvouwden,
 „ in hoop dat DE LA CROIX op het rechte
 „ spoor geleid, door zijnen invloed op de Leden
 „ van het Bataafsch Gouvernement, dezen be-
 „ wegen zou, om het waare welzijn des Lands
 „ te behartigen.” Dan, dat alles was vergeefs! Getuige hier van was het gebeurde op den 4
 Meij, en weinig dagen daar naa, toen DAAN-
 DELS, reeds zoo zeer bij het *Driemanschap* in
 het oog liep, bleef 'er geen ander middel over
 dan voor de zaak rond uit te komen, en DE LA
 CROIX, (het hoofdtrad van het geheele werk-
 tuig,) op eenen openhartigen toon de hoogte
 aan te wijzen, waar toe het bederf reeds geklom-
 men was, waar toe den 16 Meij, eene goede
 gelegenheid aanbood, toen DAANDELS bij DE
 LA CROIX ter maaktijd genodigd zijnde, dien
 taak volvoerde, in bijwezen van den snooden DU
 CAN-

CANGE welke bij die gelegenheid zijn aandeel kreeg, en zich op bevel van den Minister, uit de tegenwoordigheid van DAANDELS, met schaamte en schande verwijderen moest. Immers het was op die maaltijd, dat dien Generaal aan zijnen Gastheer op eene vrijmoedige wijze te kennen gaf, „*dat het Volk misnoegd was, en „ dat alles in het Land zeer slecht toeging!*”

DE LA CROIX EN DU CANGE hier over verbaasd staande, en (quanswijze) hunne verwondering over dat gezegde niet kunnende verbergen, vroegen hem: „*Wat hij met dat zeggen be- „ doelde?*” Waar op hij zich tot den laatsten bijzonder wendende, zulks beantwoorde door hem met een zekere drift, op eenen scherpen toon te zeggen: *Jaa! elk is misnoegd, en gij, gij zijt het die het Land dus ongelukkig maakt.* Zoo als het gewoonlijk met zulke verraders gaat, zoo ging het hier DU CANGE ook: de taal der waarheid kon hij niet verdragen, zij wierp hem overhoop, en alles wat hij in zijne bedeesdheid zeggen kon, was: „*Wat heb ik dan gedaan?*” even of hem niets bewust was. Hier op begon de Generaal hem dit te beduiden, zeggende: „*Gij zijt het, die op den 4 Meij uwen in- „ vloed aan de Constitueerende Vergadering hebt „ doen gevoelen, en dezelve het Decreet hebt „ doen neemen, waarbij zij zich in twee Kamers*

„ *Geconstitueerd heeft!*” en zeker zou hij hier nog meerder guitenstukken bijgevoegd hebben, zoo den Minister DE LA CROIX hem zulks niet belet hadde, door de partij VOOR DU CANGE op te neemen, zeggende: „ *Neen! het is DU*
 „ *CANGE niet, maar ik ben het, die reeds*
 „ *lang te voren daar op aangedrongen hebbe,*
 „ *of liever het is de Constitutie zelve, en ik*
 „ *ben zeer verwonderd U dus te hooren spree-*
 „ *ken(*)*.” Nu werd DAANDELS bijna woedend, en zekerlijk hem nog eenigermate willende spaaren, voegde hij hem toe: „ *Gij en het*
 „ *Volk, beiden zijn dan bedrogen. De dag*
 „ *van den 4 Meij heeft alles bedorven! Het zijn*
 „ *ZESTIG SCHURKEN die in het Wetgeevend*
 „ *Lichaam zich veranderd hebben. En wat*
 „ *het Uitvoerend Bewind betreft, het zijn vijf*
 „ *Menschen die ik verachte, zij zijn in drie*
 „ *partijen verdeeld; WIJBO FYNJE acht ik niet*
 „ *hoo-*

(*) Wie hoorde immer zulk een lompe leugen uit den mond van een Geaccrediteerd Minister? *Vorderde de Constitutie, dat de Constitueerende Vergadering, de Constitutie zelve met voeten trad?* Men leeze het Advis van DOMS. BOSCH *cum suis* uitgebragt, en door ons hier voren opgegeven, om te zien wie het waren, die zich op dien dag en avond in den Zetel plaatsten, tegen den duidelijken letter der Staatsregeling.

„ *hooger dan de rest, alſchoon hij nog voor twee*
 „ *dagen belet heeft, dat 'er nog dertig ande-*
 „ *re Bloedzuigers in den Raad Zitting na-*
 „ *men enz. (*)*.” Die taal kon DE LA CROIX
 niet dulden: zijne vertrouwde en beste vrienden
 voor SCHURKEN, voor BLOEDZUIGERS te
 hooren denonçeren, dit viel hem ſmertelijk en
 onverdraaglijk, terwijl hij aan DAANDELS zijne
 dubbelhartigheid verwijtende, hem onder het oog
 bragt, „ *dat hij de Man was, die op den 22*
 „ *Januarij de tegenwoordige Order van Zaken*
 „ *had helpen daarſtellen, en uit dien hoofde*
 „ *zich nu door dat alles aan Contra Revolutio-*
 „ *naire daaden en geſprekken had ſchuldig ge-*
 „ *maakt,*

(*) Uit dit gezegde van DAANDELS kan men derhal-
 ven beſluiten, dat, VREDE en VAN LANGEN, op
 den 14 Mei j wilden door dringen, om met voorbijgang van
 het Volk, de nog onvervulde 30 Repraſentantsplaatsen
 in het Wetgeevend Lichaam, eigener Authoriteit aan te-
 vullen met nog 30 voorwerpen, die hun van de hand vlo-
 gen; doch dat FYNJE het belette. Waaraan was dit toe
 te ſchrijven? Aan meerdere deugd? Of aan meerder ge-
 ſtepenheid? Zeker aan het laaſte, want, wij zullen ſtraks
 gelegenheid hebben, om te doen zien, dat hij op den
 dag voor zijnen val, zijne pen nog verſneed, om door
 de onbeſchaamdſte logentaal, het Franſche Gouvernement
 in den waan te brengen, dat het Nederlaandſche Volk met
 alles wat 'er gebeurde genoegen nam,

„*maakt, enz.*” Nu duurde het niet lang, of DE LA CROIX gaf van alles wat 'er gebeurd was legale kennisfe aan het *Driemanschap*, dat oogenblikkelijk de Generaal voor zich roepen deedt, en over het gebeurde wel ernstig bestrafte, vermeenende op die wijze de pot te dempen: dan, het baatte hen luttel: daar DAANDELS, in plaats van te zwichten, of zijne gezegden te retracteeren, integendeel stout en ferm genoeg was, om dezelve niet slechts te erkennen, maar zelfs, in hunne tegenwoordigheid te herhaalen: en daar hij zich van een *Pas* voor 50 dagen, tot het doen eener Reize naar *Parijs*, getekend door den Generaal JOUBERT voorzien had, vertrok hij in aller ijl derwaars, ten einde het Fransche Gouvernement, van den waaren toestand van zaaken in de Republiek, naar waarheid te verftendigen.

Dit fier en ferm gedrag van eenen Militairen Officier, staande in dienst en eed van het Bataafche Gouvernement, welks Leden hij als SCHURKEN en BLOEDZUIGERS aan de Natie ten toonfelde, en tegelijk zijn vertrek naar *Parijs*, zonder behoorlijk verlof van het *Driemanschap* geobtaineerd te hebben, stelde dezer wraake in ligter laaije vlamme! Schuimbekkende van woede over de trek die DAANDELS hen gespeeld had; vervuld door bange vreeze, dat Hij niet veel goeds voor hen te *Parijs* zou uitrechten; en einde-

delijk den naderigen indruk die dit alles op de gemoederen der morrende en zuchtende Ingezetenen maakte, deedt hen oogenblikkelijk het besluit neemen, om dien gevaarlijken man, al het gewicht van hunne Dictatoriaale macht te doen gevoelen, en eene uiterlijke houding aan te neemen, als zouden zij wel middel weeten, om hem die ongehoorzaamheid, en zijn gewaand oproerig gesnap betaald te zetten. Hoe zeer de Feestdag voor de deure stond, en dat het Feestgebaar, op denzelven moettende plaats hebben, hunne harten vervulde, waar op zij zich in een zee van genoegen en vreugde scheenen te baaden; zij verzuimden echter niet, om aan hunne wraak den vrijen teugel te bezorgen, der Wetgeevende Vergadering berichtende, dat zij aan hunnen *Extraordinairen Minister Plenipotentiaris te Parijs* direct order hadden gezonden, om DAANDELS bij zijne aankomst aldaar dadelijk te arresteeren; dat zij voorts aan den *Agent van Oorlog* hadden aangeschreven dat hij moest zorgen, dat 'er geene Ordres van dien Generaal werden gerespecteerd: en eindelijk, dat daar DAANDELS (naar hun inzien) eene dubbele straf waardig was, niet slechts van den *Militairen Rechter*, uit hoofde van *Ongehoorzaamheid* en *Desertie*; maar ook van den *Burgerlijken Rechter*, uit hoofde van zijne *Contra-Revolutionaire*
ge-

gezegden en gesprekken, zij daarom onverwijld, van dat alles kennis gegeven hadden aan den Advocaat Fiscaal *Tulling van Oldenbarneveld*, en dezen gelast, om tegen hem *ex officio* Procedures te entameeren, die dan ook (op den *Feesdag*) eene dagvaarding in Perfoon tegen hem had doen uitgaan: en wijders hadden zij ook de zaak gesteld in handen van den *Agent van Justitie*, met gelijken last om te zorgen dat 'er dadelijk Procedures tegen hem ondernomen werden; al het welke de uitbundigste goedkeuring van de Vergadering wegdroeg, die door dat alles in den valsch en waan versterkt werdt, dat de zaaken tusschen de beide Gouvernemen ten wel in de beste order stonden, en 'er niets te vreezen was. Dan, het bleek wel draa, dat van alle die maatregelen niets voordeeligs te verwachten was; want DAANDELS in *Parijs* komende, werd aldaar in plaats van gearresteerd te worden, met alle tekenen van achting bij den Minister van Buitenlandsche zaaken TALLEYRAND ontvangen, en het was geensints als een geheim aantemerk en, dat hij van daar met eenige *Agenten* hier te Lande, in Correspondentie was (*).

In-

(*) Wanneer men bedenkt, dat TADEMA *Agent van Justitie*, en PYMAN *Agent van Oorlog* was, en dat zij beiden tot die weinigen behoorden die met DAANDELS het

Intusfchen duurde het niet lang, of 'er deeden zich verschijnfelen op, die aan alle doordenkenden hier te Lande, geen den minsten twijffel overlieten, wegens den gelukkigen uitflag der onderhandelingen, waarom de reize door DAANDELS naar *Parijs* ondernomen was. Het eerste was, dat de verachtelijke DU CANGE, welke door DAANDELS, als het beweegrad van veele gepleegde guitenftukken was bekend gemaakt; die den Franschen Minifter dag en nacht vergezelde; en hem alles deedt onderneemen; op order van het Fransche Gouvernemen niet alleen van zijnen Patroon werdt afgefcheurd, maar zelfs het Territoir der Republiek gelast werdt te ruimen. Reeds op den 20 *Meij*, was het Fransche Bewind, door de inlichtingen van den Generaal DAANDELS, zoo zeer geïndigneerd tegen dien Gelukzoeker, dat het dezen navolgenden Brief aan DE LA CROIX deedt afgaan:

BUR-

het besluit genomen hadden om het Schrikbewind van den throon te rukken, dan kan men ligtelijk nagaan, dat het order geeven aan beiden, zoo dwaas, als onnut was, jaa, dat het een bewijs opleverde, dat zij ondanks de gedaane waarschouwingen, niet geloven wilden, dat 'er een geducht onweér; boven hunne hoofden samentrok, dat wel spoedig zou uitbarsten.

BURGER!

„ *Het Uitvoerend Bestuur, heeft de inlichtin*
 „ *gen ontfangen, welke gij aan het zelve hebt*
 „ *toegezonden, omtrent de Nota's die het zelve*
 „ *U had ter hand gesteld, met betrekking tot*
 „ *BRAHAIN DU CANGE. Ingevolge van het*
 „ *onderzoek dat het 'er van gedaan heeft, is*
 „ *het overtuigt, dat gij dien persoon, zonder*
 „ *het grootste gevaar voor de publieke zaak, en*
 „ *voor U zelve, niet langer bij U kunt hou-*
 „ *den. Het is hierom, dat gij oogenblikkelijk*
 „ *alle gemeenschap met hem zult hebben afte-*
 „ *schaffen, en dat gij de vertaaling van de*
 „ *Bataafsche Constitutie, welken gij hem had*
 „ *toevertrouwd, door een ander doet vervol-*
 „ *gen (*).*

„ *Ook is het noodzaaklijk, dat gij op staan-*
 „ *de voet het Uitvoerend Bewind der Bataaf-*
 „ *sche*

(*) Uit deze passage blijkt, dat DU CANGE als ver-
 taaler van het *Plan van Constitutie*, aan het Uitvoerend
 Bestuur van Vrankrijk was bekend gemaakt, even of men
 op geene andere wijzen van hem gebruik maakte. —
 Intuschen blijkt het uit een menigte van bewijzen, dat
 hij lang voor den 22 *Januarij* bedrijvig was, en dus
 ziet men welke listen 'er waren in het werk gesteld, om
 dien ondeugenden handel te bedekken.

„ *sche Republiek verzoekt, BRAHAIN DU CAN-*
 „ *GE, het Grondgebied van dat Gemeenebest*
 „ *te doen ontruimen, indien hij aldaar, zoo*
 „ *als men reden heeft om te vermoeden, niet in*
 „ *'t bezit van het Burgerrecht is.*”

(getekend)

MERLIN, *President,*

LA GARDE, *Secretaris.*

Het laat zich zeer gemakkelijk begrijpen, dat zulk eene order niet alleen onaangenaam was voor DE LA CROIX, die nu, ondanks de nauwe banden van Vriendschap en Vertrouwen, dien *Camelion* van zijnen persoon verwijderen moest; maar het viel ook smertelijk voor het *Driemanschap*, dat uit dien maatregel wel bevroeden kon, dat de schelmstukken door hem en anderen gepleegd, op de duidelijkste wijze door DAANDELS waren aan het licht gebragt, en dus konden zij zonder de geest van voorzegging te bezitten, wel vatten, dat 'er nog meer te volgen stond. Trouwens dat bleef niet lang achter: want, daar DE LA CROIX als het hoofd van de bende door DAANDELS werdt aangemerkt; en het aan het Fransche Gouvernement uit de gegeven informatien ten duidelijksten bleek; dat hij

on-

onwaardig het Character dat hij bekleedde, gehandeld hadt, zoo besloot hetzelfde met den grootsten spoed, dien onwaardigen te rapelleeren, en naar *Vrankrijk* te rug te roepen. Een kletterende Donderslag die alles te verwoesten schijnt, gehoord wordende bij eenen helderen hemel en het aangenaamste lenteweder, kan den stillen en ploegenden Landman niet meerder verschrikken en doen beeven, dan de maare veroorzaakte, houdende het stellig bevel des Franschen Gouvernements dat DE LA CROIX den *Haage* verlaten, en van zijne waarde boezemvrienden scheiden moest! Daar werd de hoofdzuil van den thron des gewelds om verre gehaald, waar door het ondeugend Schrikbewind op denzelfen, reeds zat te schudden en te beeven. Goede raad was hier duur! In *Parijs* verandering in het besluit, opzigtelijk DE LA CROIX genomen te verwerven, daar was geen kans toe: van maatregelen te veranderen, en ingevolge voor heen gegevene raadgevingen, op de uitoeffening van recht en billijkheid bedacht te worden, daar kwam de heerschzucht, de onverzadelijke trek tot het uitoeffenen eenes onbeperkten gezachs; en eindelijk het belang van de beurzen tegen op. Wat dan? Volhouden! Niet zwichten! Liever alles wagen, dan alles prijs te geeven! Een ferm besluit, om liever op den overweldigden Zetel te ster-

sterven, dan denzelfen in te ruimen (*), was des één van de maatregelen die 'er genomen werden. Nog meerder: men had immers een *Lijfwacht*, staande onder de onmiddelijke bevelen der tijdelijke Voorzitters! Het Wetgeevend Lichaam had een *eigen Territoir*, daar het vrij en onverlet den Scepter zwaaide, een Rechtsgebied, dat zonder speciaal consent, door geen gewapend Volk mogt betreden worden: strenge middelen moest men in het werk stellen: en boven alles, men streelde zich nog met de hoop op gunstiger berichten uit *Parijs*! Ziet daar, de gronden waar op men bouwde om zich in het onwettig Bewind te handhaven. Intussehen, hoe zeer de beide hulpmiddelen, *Lijfwacht*, en *eigen Territoir* (†) in hunnen aart geschikt scheenen, om zigt

(*) VREDE en FYNJĚ welke dit kloekmoedig besluit namen, vloten echter als bloede Haazen toen het 'er op aankwam. Een bewijs, dat *zeggen* en *doen*, vrij wat verschilt!

(†) Die het *Binnenhof* in den *Haag* met opmerkzaamheid beschouwt, weet met ons, dat men het zelve door middel van drie toegangen kan betreden, welken allen in vroeger tijden door poorten konden afgesloten worden. Een derzelve, de gewezen *Stadhouderspoort* was toen, en nu nog, in den ouden staat en met deuren voorzien, maar de twee overigen zijn in later tijden door het wegneemen der deuren, in opens doorgangen

zich in geval van geweld te handhaven en te verdedigen, men verliet 'er zich echter nog niet volkomen op: hoe sterk het Guarnifoen van den *Haag*, en de bijzondere *Lijfwacht* van de *Wetgeeevers* ook zijn mogtén, het *Driemanschap* vertrouwde het werk niet; maar oordeelde nog meerder *Militairen* in de *Residentie* nodig te hebben, en wel, een *Bataillon Infanterij*, en een *Bataillon rijdende Artillerij*, ten welken einde zij een voorstel op den 30 *Meij* aan de *eerste Kamer* inleverden. De groote zwarigheid inmiddels om dit gedaan te krijgen, was de *fenfatie* welke zulk eene buitengewoone versterking van *Guarnifoen*, en het maaken van nog andere geduchte aanftalten, onder de *Ingezeten* verwekken moesten, die al ligtelijk bevroeden konden, wat 'er voor de deure stond: dan, hier toe had men

verandert, die echter door het planten van eenige stukken *Kanon*, een korte poos zouden kunnen gedefendeerd worden. Dat het *Driemanjchap* in den zin gehad hebbe, om dit te onderneemen, en zich met het *Wetgeevend Lichaam*, even als de *Oude Graaven* deden, op het *Binnenhof* te laaten belegeren, is zeer wel mogelijk, zooniet waarfchijnlijk: doch wie ziet niet, dat het in den tegenwoordigen tijd, hen wehig baaten kon. Eene onbeduidende *Defenfie* van weinig uren, ten koste van dterbaar *Menschenbloed*, en eindelijke overgave, zou het gevolg geweest zijn.

Men spoedig een voorwendfel bij de hand, om de
 ontruste gemoederen tot bedaren te brengen, en
 het ware oogmerk voor het beangstigd Volk
 verborgen te houden. Geloofde men die Volks-
 verleiders, „ dan werdt dien voorslag niet ge-
 „ daan, om zich ten dage dat het dreigend om
 „ weder uitbarsten mogt, in staat van Defensie
 „ te stellen, en zich door Militaire macht, van
 „ de teugels des gezachs te verzekeren; o, neen!
 „ men hield zich voor alle vrees dien aangaan-
 „ de beveiligd; de Natie was zeer wel te vrees-
 „ den; het waren slechts eenige weinige woel-
 „ geesten welken pogingen aanwendden, om de
 „ vastgestelde Orde van Zaaken te renverseeren,
 „ en die kon men wel bedwingen zonder buiten-
 „ gewoone middelen. Waarom dan de Residentie
 „ met zoo veel Krijgsvolk opgevuld? Het was
 „ om een geduchter onheil dat de Residentie
 „ bedreigde, in tijds te verhoeden: de Roofzuch-
 „ tige Britten vertoonden zich (volgens hun
 „ zeggen) zoo zeer voor de Kust, dat men voor
 „ een Landing bevreesd, en bijzonder beducht
 „ voor de Residentie was, en het was alleen
 „ om die rede, dat men de vermeerdering van
 „ Guarnisoen noodig keurde!” Welk eene uitgedachte list! De eerste Kamer had nauwlijks
 het voorstel gehoord, of zij zond het als een
 punt van onverwijde noodzaaklijkheid, ter sanc-

tie aan de tweede Kamer, welks Leden aan die begeerte oogenbliklijk voldeden, mitsdien het *Driemanschap* qualificeerende, om de bedoelde Troepen, den *Haage* te doen binnen rukken.

Akelige toestand voorzeker! waar in het ongelukkig Vaderland in die beroerde dagen zich bevondt! Dit dunkt ons, hier de een of ander onzer Lezeren te hooren uitroepen. Intusfchen, hoe gevaarlijk en roekeloos, hoe onbeduidend, en belagchelijk zelfs, waren alle de opgenoemde en nog meer andere maatregelen niet, waar in die dwingelanden hun behoud nog meenden gelegen te zijn? Zoo ooit de kracht der dwaling om de waarheid te lochenen, en de leugen te geloven, zichtbaar was, het was in het gedrag dat de Hoofdbeleiders van alles, in die kommervolle dagen op de heimelijkste wijze aan den dag lagen! Want, hadden zij geraadpleegd met de ondervinding van het oogenblik, zij zouden gezien hebben, dat niet alleen de Stem des verdrukten *Nederlandschen Volks*, maar ook het groote steunpunt hunnes vertrouwens, het *Fransche Gouvernement*, in alle opzichten hen tegen was! Had een *FYNJE*, wien het toch aan geen doorzicht mangelde, slechts willen zien, hij zou bemerkt hebben, dat het eenige Jaaren rugwaard gerekend, namelijk ten tijde van *Robespierre*, veel beter zou gelukt hebben, om een Schrikbe-

wind

wind hier te Lande ingevoerd te krijgen, dan nu, naa dat het Fransche Volk bij de proef ondervonden had, dat daar in het waar genot der Vrijheid niet gelegen was. Hij zou geloofd hebben, dat men tegen alle Reäctien was, zoo als hem van *Parijs* bij herhaling was bericht geworden. Dan, voor dat alles was hij en zijne medestanders blind, en de luide klachten welke onder alle standen in den Lande opgeheven wierden, vonden, (ondanks de trouwhartigste vermaningen) bij allen geen het minste gehoor, zelfs in die oogenblikken waar in den aanstaanden val van het subsisteerend Bewind niet meer raadseftachtig, maar zeker was. — Onbegrijpelijke verbijstering des verstands in menschen, in zoo verre zelfs, dat zij gehoor verleenden aan de hefsche inboezemingen van eenen BÖESEKEN die te dien tijde het *Driemanschap* nog een riem onder het hart steeken wilde, door het schrijven van dezen volgenden Brief, strekkende tot aanspooring om toch niet toe te geeven, *maar Revolutionairement te ageeren*, en links en rechts te removeeren en te vervolgen, allen die zich als suspect aan gematigde begrippen, kennen deden. Dus luid het schendig stuk van dien Apostel der miltzucht, geschreven den 27 *Meij*, uit *Amsterdam*.

319 N E G E N T I E N D E

BURGERS DIRECTEUREN!

„ *Strekte mij Ulieder goedkeurende en aan-*
„ *moedigende Misfivē, tot innerlijk vergenoe-*
„ *gen, niet minder werd ik aan den anderen*
„ *kant gevoelig getroffen, door een Brief, ge-*
„ *schreven op last van het Gemeentebestuur*
„ *van Campen, door deszelfs Secretaris, welke*
„ *Misfivē ik de vrijheid neeme Ulieden hier*
„ *nevens te doen toekomen, en uit welkers in-*
„ *houd Gijlieden zien zult, hoe het in die*
„ *Stad geschapen staat (*). Ik gevoel, wel*
„ *is*

(*) Het woelen en woeden der Revolutionaire Clubisten in die Stad, had eene hoogte bereikt, dat 'er zich alle redenen van vreeze opdeden, dat 'er eene wanhoopige poging door de onderdrukten zou bewerkstelligd worden, ten zij dan, dat men in tijds doortastte om de gegevene bevelen te doen respecteeren. Dit werdt, door het Stedelijk Bestuur, aan een voorwerp als *Bœsken* was, legaal bekend gemaakt, die het dan, op zijne beurt aan het Bewind voordroeg!! Men denke, hier bij stil staande, eens ernstig naa, hoe het in die dagen toeging, en in welke handen het Bestuur der Steden gekomen was, door de zoogenaamde *Agenten* ter Organisatie van alle Collegien, door de geheele Republiek uitgezonden! Schaamt het zich niet, wanneer men ontwaart, dat een Stadsregeering zich compromitteerd met een verachtelijke Handlanger, zoo als deze Brieffchrijver was?

„ is waar, *Burgers Directeuren!* dat gewichtiger *Onderwerpen* uwe *attentie* in *deezee* „ *oogenblikken bezig houden,*” (men denke hier „ om den *Generaal DAANDELS*, om het *Rapport* van *DE LA CROIX*, en om de *verbanning* van *DU CANGE*) „ *doch dit is ook waar,* „ *dat een Bewind door het sijn doen uitvoeren* „ *van zijne besluiten, kracht en sterkte moet* „ *verkrijgen, al ware het ook, dat 'er zelfs* „ *voor den Menschenvriend eenige hardigheid* „ *in opgesloten ware. Ik bid ulieden dus, om* „ *des Vaderlandswille, dat het Decreet, waar* „ *in verklaard wordt, dat alle onwaardige* „ *Ambtenaaren van hunne Posten zullen ont-* „ *zet worden, door ulieden wordt gemainti-* „ *neerd, en dat Gijlieden niet duld dat daar-* „ *op door subalterne Bestuuren eenigen inbreuk* „ *worde gemaakt, want waarop Burgers Di-* „ *recteuren! zal doch het Volk vertrouwen,* „ *indien zij zien dat de hoogste Macht Wet-* „ *ten geeft, die door endergeschikte Corpora's* „ *dadelijk straffeloos worden verkragt?*

„ *Vergeef het mij Burgers Directeuren! in-* „ *dien ik soms in dezen te veel mogt zeggen.—* „ *Ik verklaar voor God, dat ik jaloersch ben* „ *op ulieder Eer en Vermogen, om dat ik* „ *overtuigd ben, dat het geluk en de roem* „ *van mijn Vaderland daar mede staan of*

„ vallen moet. Het is niet alleen in Campen,
 „ maar ook in veele andere plaatsen, als ook
 „ in Haarlem en Amsterdam, in welke laatste
 „ Stad het zelfs zoo verre gaat, dat een der
 „ Leden van de Municipaliteit, voor een ge-
 „ decideerde Oranjekwaaddoener heeft durven
 „ tekenen, om hem in zijn Post te bevestigen.”

„ En Burgers Directeuren! Wat was toch
 „ de reden, dat het Volk den 22 Januarij
 „ zoo hartelijk toejuichte? Immers geene an-
 „ dere, dan dat zij lieden het hatelijk Ma-
 „ derantismus, en de verleende protectie der
 „ Oranjegezinden in het vorig Gouvernement
 „ vloekten, en moede waren. Denk eens, als
 „ ik ulieden bidden mag, om die dingen, en
 „ Gijlieden zult in uwe wijsheid gemakkelijk
 „ de gevolgen kunnen opmaakon (*). Ik ben
 „ zeer in mijn schik, dat Nuhout van der
 „ Veen, volgens afspraak mij een Brief heeft
 „ toegezonden, waar in hij ingewikkeld ver-
 „ klaard, dat het gevaarlijk zou wezen, dat
 „ 'er Adresfen tegen de daaden van den 4
 „ Meij, in deze oogenblikken gepræsenteerd
 „ wer-

(*) Een bewijs, dat de Actus van 22 Januarij niet anders geschiedde, dan om eens regt *Revolutionairement* te handelen. Hoe afzigtelijk!

„ werden, en nu ben ik zeker, dat 'er geene
 „ of zeer weinig komen zullen, enz. enz. (*).”

(getekend)

A. BÖESEKEN.

P. S. „ Naa het sluiten dezès word mij een
 „ Brief van HESPE voorgehouden, be-
 „ vattende deeze woorden: DAANDELS
 „ is in *Parijs* wel ontfangen: JOU-
 „ BERT is zijn Vriend, hij zal dus
 „ triumpheeren. DUCANGE is gelast
 „ ook zich hier van daan te pak-
 „ ken. DEN ZONNENBERG (dat
 „ betekende het *Uitvoerend Bewind*,)
 „ ZIT DONDERS IN DE WAR, enz.”

Wat dunkt U Lezer van dit Stuk? Gij vraagt
 welligt, *hoe werd dien Achitofels raad opge-*
nomen? Zie hier het besluit dat het *Drie-*
manschap, naa lectuure van het Stuk neemen
 durfde: „ *Waarop 'gedelibereerd zijnde, is be-*
„ slo-

(*) Men kan uit dit gezegde zeer gereedelijk opmaa-
 ken, welk eenen geduchten aanhang NUHOÛT VAN DER
 VEEN in de Clubs en moet gehad hebben: en hoe zeer
 de Revolutionaire heethoorden van zijn wil en wenken
 afvlogen.

„ sloten, het verrichte van den Burger Bøese-
 „ ken, in bovengemelde Misfivè vervat, te ap-
 „ probeeren, en gemelde Burger aan te moe-
 „ digen, zoo als geschied bij dezen, om niet
 „ op te houden, om zich dus doende bij voort-
 „ duuring, voor het Vaderland, en de tegen-
 „ woordige Order van Zaaken verdienstelijk
 „ te maaken.” Een klaar bewijs dat HESPE de
 waarheid sprak, toen hij berichtte, *dat het Uit-
 voerend Bewind in de war was*, hoe zeer het
 in den waan verkeeren bleef, dat alles in de
 beste orde, en 'er niets te vreezen was. Immers
 had dit het geval geweest, FYNJE zou zich wel
 gewagt hebben, om tegen alle vermaningen en
 waarschouwingen aan, zich nog te flatteeren met
 eenen gewenschten Triumph. Hij had in tijds
 zeil geminderd, en gehoor gegeven aan den raad
 die men hem en zijne medestanders uit *Frank-
 rijk* mededeelde, strekkende *dat men eene Coä-
 litie of vereeniging tuschen de verschillende
 Partijen* bewerkte, *ten einde de oneenigheden
 te stillen, en het uiterste nog in tijds voor te
 komen*; doch hier had hij geene ooren naa. Het
 opzet genomen hebbende, om niets toe te
 geeven, maar het alleruiterste te waagen, vatte hij
 (als de bekwaamste van allen) op den 1
Junij de pen op, en had de onbeschaamdheid,
 om in weerwil van het geene hij zag, en van
 al-

alle kanten hoorde, de waarheid stout te ontken-
nen, en een Tafereel van den toestand des Va-
derlands te schetsen, dat zoo valsch als onwaar-
achtig was. Wij zullen dat stuk, dat te recht een
ellendige verdediging van de slechste zaak des
werelds is; dat het Character van den steller als
zeer afzichtelijk kennen doet, en als 't ware het
Zegel drukt, op alles wat wij tot hier toe gezegd
hebben, hier een plaats inruimen, en daar mede
dit gedeelte onzes Geschiedverhaals besluiten.

„ Het schijnt, (*dus schrijft FYNJE op den*
„ *1 Junij aan zijne Vrienden; de Ministers*
„ *BUIS, en VAN DEDEM*) het schijnt dat men
„ in begrip is, dat een *Coölitie* tusschen eenige
„ der Partijen heilzaam en nuttig zijn zoude, en
„ de oneenigheden doen ophouden, die men wil
„ dat hier plaats hebben. — Wij zullen ons
„ niet uitlaaten over de onbestaanbaarheid van
„ zodanig een Plan, met de *Principes* onzer
„ aangenomene Constitutie, die de Vrijheid van
„ Stemming den Burgeren toekent; noch over
„ den aart der middelen van persuatie, die daar
„ toe zouden moeten worden gebezigt, en die
„ wij hartelijk betuigen dat wij niet denken nog
„ verwachten dat zullen gebruikt worden. Maar
„ wij vinden ons verplicht, meer omstandig te
„ moeten verklaren, dat de grond waarop men
„ zodanig een Plan van *Coölitie* noodzaakelijk
„ be-

„ beschouwd, volkomen van alle waarheid is
 „ ontbloot: dat het, wel verre van heilzaam te
 „ zijn, integendeel, ten hoogsten verderffelijk
 „ zoude wezen, en eindelijk, dat het onuitvoer-
 „ lijk is.”

„ Wat is de grond van noodzaakelijkheid? De
 „ ongenoegens die men zegt dat in de Bataafsche
 „ Republiek heerschen. — Maar bestaan zij
 „ werkelijk? — Verre van daar. Zoo 'er on-
 „ genoegens heerschen, het is bij hen die onte-
 „ vreden zijn, om 't even wie aan 't bestuur is.
 „ Het is een handvol bedilzuchtigen die te on-
 „ vreden zijn, om dat zij van het Bewind zijn
 „ uitgesloten: het zijn eenige onwaardige Ambte-
 „ naars, die hunne Posten verloren; 't zijn eenige
 „ kwaadwilligen, wier euvelmoed door eene ge-
 „ paste voorziening beteugeld word: in 't kort,
 „ het is een klein getal ongelukkigen, die uit be-
 „ weegredenen van zelfsbelang werken: en men
 „ moet om hunnentwille *Coäliseeren*? Maar waar
 „ is ergens een massa waardige en belangeloose
 „ Vaderlanders, die de stem der ontevredenheid
 „ verheffen? Zijn niet de Requesten van duizen-
 „ den, die hunne goedkeuring betuigd hebben,
 „ zoo veele affirmative bewijzen, dat de onder-
 „ stelling die gemaakt is, valsch is? Gij zelfs
 „ Minister *Buis*, gij zelfs zijt ooggetuigen ge-
 „ weest van de eene talrijke, en, veele andere
 „ Com-

„ Comparitien, die wij met afgevaardigden uit
„ alle de Koopsteden gehad hebben, en gaven
„ dezen niet het volkomenste vertrouwen en
„ goedkeuring over het Gouvernement met luider
„ stem te kennen? Zijn onze daaglijksche Cor-
„ respondentien met alle de Committe's van
„ Koophandel, en de bereidvaardigheid waar me-
„ de zij het Bewind, op de minste aanvraag, ten
„ dienste staan, niet zoo veele blijken van welte-
„ vredenheid die zij op het bestuur hebben? Is
„ het staande blijven van ons credit, en de stei-
„ gerende Prijs der Effecten daar voor geen ze-
„ kere waarborg? En zoo 'er naa dat alles nog
„ te twijffelen was, of de Natie, en bijzonder
„ de Koopsteden te vrede zijn, de afloop van
„ het *Nationaal Feest den 19 Meij*, zal dat
„ voor elk mensch, dat wil overtuigd zijn, beves-
„ tigen. — Toen waren overal, van het eene
„ einde der Republiek tot aan het andere, de
„ straaften opgepropt van vrolijke deelnemers. —
„ Optochten — Danspartijen, overal gegeven,
„ bevestigen 's Volks algemeene genoeg, en
„ niet ééne ongeregeldheid heeft 'er plaats ge-
„ had. — Men kan ligt zeggen: daar brouwt
„ ongenoegen, als men zich ontslagen acht om
„ bewijzen van zijne gezegden te geeven, maar
„ wie is het die deeze daadzaaken, die dit voor-
„ geven logenstraffen, en tegenspreken zal?”

„ Dan,

„ Dan, is de grond valsch, waarop men 't
 „ plan van Coälitie zoude bouwen, zij zelve
 „ was ook ten hoogsten verderffelijk. Hebben
 „ drie jaaren, doorgebracht in aanhoudende kib-
 „ belarijën tuschen de verschillende partijën,
 „ die in de Nationaale Vergaderingen malkander
 „ dwarsboomden, nog niet een ieder de overtuil-
 „ ging ingeboezemd, dat, om 't Vaderland te
 „ bederven, men geen andere weg moet inslaan,
 „ dan die eener Coälitie, om weder eene ver-
 „ lamming in 't *Gouvernement* te brengen, die
 „ de geheele Staatsmachine doet stille staan?
 „ Was ieder eerlijk Vaderlander, was het door-
 „ zichtig *Gouvernement* van Vrankrijk, niet over-
 „ tuigt, dat hierom de omwenteling van 22
 „ *Januarij* noodzaaklijk was geworden? Was
 „ dit niet de grondslag der goedkeuring aan het
 „ zelve gegeven? En begreep men toen niet dat
 „ eene der partijën de overhand moest hebben;
 „ en dat onder een gematigd en ferm bestuur
 „ van dezelve, waar onder zich alle partijen
 „ moesten voegen, het geluk, de welvaart, en
 „ de Energie der Natie alleen kon worden be-
 „ vestigd en opgewekt? En zou men dan nu
 „ wederkeeren van waar men begonnen was?
 „ Zou de bovendrijvende partij, nu met de par-
 „ tij, die toen de nederlaag bekwam, of met een
 „ gedeelte daar van, wederom moeten vereeni-
 „ gen,

„ gen, om quasi de rust te herstellen? Neen
„ Burgers, dit ware de oude gebreken weder in
„ te roepen: dit ware openbaar de nuttigheid
„ te miskennen die de omwending van den 22
„ *Januarij* heeft voortgebragt. Of heeft deze
„ niet een Gouvernement tot stand gebragt, dat
„ *in- en uitwendig*, alle *Energie* heeft aan den
„ dag gelegd? Is door zijn invloed en vlijt niet
„ eene Constitutie ontworpen, aangenomen en
„ ingevoerd, in zoo veele Maanden, als daar
„ aan te vooren Jaaren vruchteloos was gear-
„ beid? Begint alles niet reeds een gelukkiger
„ helling te krijgen tot een Een- en Ondeelbaar
„ Bestuur? en is het niet te verwachten, indier
„ door een rampzalige *Coölitie* niet weder alle
„ *Energie* word uitgedoofd, dat met 'er haast
„ de Natie alle denkbeelden van het vorig *Foe-*
„ *deralistisch Sijsthema*, hoe zeer ingewikkeld,
„ zal vergeten hebben? Heeft Vrankrijk niet on-
„ dervonden in zijne onderhandelingen met dit
„ *Gouvernement*, bij vergelijking van het vori-
„ ge, dat welwillendheid en yver zijne gangen
„ bestuurd? Wij vraagen het met vertrouwen:
„ kan Vrankrijk van een getrouw Geëllieerde
„ meer eischen of verwachten, dan het Ba-
„ taafsch Gouvernement gepræsteert heeft? Zijn
„ zijne verlangens niet dadelijk met alle bereid-
„ vaardigheid voldaan geworden? Heeft het Ba-
„ taaf-

„ taaffche Gouvernement niet in alle gevallen
 „ met daadzaaken getoond, dat het overtuigd
 „ was, dat het waarachtig belang der Republiek
 „ gelegen was, in de naauwste Vriendschap en
 „ Verknogtheid met het Fransch Gemeenebest
 „ te vestigen, en te onderhouden? En heeft de
 „ gemeene Vijand van beide Volken niet veel
 „ meer de *Energie* van het tegenwoordig, dan
 „ van 't vorig Gouvernement te vreezen? —
 „ Dat men onze Havens bezichtige, dan vind
 „ men eene Vloot gereed liggen, op de eerste
 „ wenk van onzen Bondgenoot gereed, met hem
 „ den gemeenen Vijand aantevallen, terwijl wij,
 „ toen wij aan het Bewind kwamen, niets dan
 „ de verbrijzelde brokken vonden van eene Zee-
 „ macht, die het vorig Gouvernement roekeloos
 „ zoo niet al misdadig had doen zee kiezen.—
 „ Zou hier dan niet ten uitersten verderffelijk
 „ zijn, een Gouvernement dat zoo werkt te wil-
 „ len verlammen door een *Coälitie* met anders
 „ denkenden? — Maar zoo het onderstelde on-
 „ genoegen hier van de grond zijn moet, dan
 „ moeten wij rondborstig verklaren, dat wel ver-
 „ re dat hier door het ongenoegen zoude af-
 „ neemen, hetzelfde integendeel aanmerkelijk zou-
 „ de aanwakkeren. Hier staan met waarheid
 „ een handvol *Egoïsten* uit verschillende beweeg-
 „ redenen, tegen over eenige duizenden belang-
 „ ge

„ gelooze Vrienden, eenparig vereenigd tot be-
 „ houd van hunne Vrijheid. Men verheffe nu
 „ die weinigen, en geeve die genoeg, in de-
 „ zelfde evenredigheid baart men onrust en ver-
 „ denking bij duizenden. Of is het geene ope-
 „ lijk bekende daadzaak, dat het vorig Plan van
 „ Constitutie, in weerwil van alle pogingen der
 „ Partij, die op 22 *Januarij*, en op de drei-
 „ gende Nota van den Minister *Noel* de neer-
 „ laag heeft gekregen, door naauwelijks 20,000
 „ Stemmen is goedgekeurd? terwijl dit Plan van
 „ Constitutie, naa de zuivering der Grondverga-
 „ deringen, door een importante meerderheid
 „ van 150,000 is aangenomen? En zou dan niet
 „ te verwagten zijn, dat langs den weg van eene
 „ *Coälitie*, wel onrust, maar geen rust te krij-
 „ gen is? dat gemor en ontevredenheid ontstaan
 „ zouden, waar genoeg en te vredenheid plaats
 „ heeft? Of kan men in goeden ernst zich ver-
 „ zekerd houden, dat men eens met *Coälificeeren*
 „ begonnen zijnde, de *Aristocraaten* en *Foede-
 „ ralistten* zal kunnen houden? Zullen zij, die
 „ geen aanhang hebben, niet weder gelijk voor-
 „ heen, in de gematigde overige vrienden hun
 „ steun zoeken? en zullen dus, daar de eens
 „ *Coälitie* de andere zal voortbrengen, de groote
 „ beginselen in de Constitutie vastgesteld, althens
 „ zoo ontaarten en verloren gaan, gelijk bij de
 „ VL. DEEL. X „ twee

„ twee Nationale Vergaderingen, de beginselen
 „ van de omwenteling, door hulp van Vrankrijk
 „ ons aangebragt, reeds bijna geheel ontaart,
 „ en zoo goed als verloren geraakt waren, ter-
 „ wijl ten laatsten de vrijheid niets anders dan
 „ een schim zal vertonen, gelijk zij in ons Va-
 „ derland fints meer dan twee Eeuwen niets an-
 „ ders geweest is.”

„ Maar ten laatsten: het Plan van eene *Coö-*
 „ *litie* is onuitvoerlijk. Hier vordert onze plicht
 „ dat wij met openhartigheid spreekten, op dat
 „ men geen project vorme dat men bij de uit-
 „ komst zou bevinden, dat onuitvoerlijk was. —
 „ Alle onze vorige Raifonnementen hebben doen
 „ zien, dat wij eene *Coölitie* met de partij, die
 „ op den 22 Januarij is te ondergebragt, of met
 „ een gedeelte derzelve, als ten uitersten ver-
 „ derffelijk voor 't Vaderland beschouwen, en die
 „ overtuiging is bij ons zoo levendig, en steunt
 „ op zodanige welberedeneerde gronden, dat wij,
 „ plichtshalve gedrongen zijn te verklaaren, dat
 „ men geene onzer Perfonen zal genegen vinden,
 „ nog kunnen overhaalen om daar in deel te
 „ neemen, maar integendeel, dat wij U, het zij
 „ beiden, het zij ieder afzonderlijk, wel speciaal
 „ gelasten, om overal waar zulks behoort, aan
 „ zodanig Perfoon of Perfonen, waar het tot be-
 „ reiking van ons oogmerk kan dienstig zijn, te
 „ ver-

„ verklaren, dat deze onze waarachtige *intentie*
 „ is, ten welken einde wij deze allen eigenhan-
 „ dig hebben ondertekend, U vrijheid gevende,
 „ om van deze Brief een stuksgewijze gebruik te
 „ maaken, of dezelve te doen vertalen, en in
 „ zija geheel te laten dienen.”

Zie daar Lezer! dit Meesterstuk van list, be-
 drog en leugen, met veele gemengde aandoenin-
 gen door ons overgeschreven, ter staaving van
 alles wat wij gezegd hebben, U *in zijn geheel*
 onder het oog gebracht! Een stuk; dat in on-
 beschaamdheid en snoodheid bezwaarlijk eene
 weêrgaë vinden zal, en op zich zelve alleen
 genoegzaam is, voor elk gezond menschenver-
 stand, om het ondeugend *Driemanschap*, in al
 deszelfs afzichtelijkheid te leeren kennen, daar zij
 'er opentlijk voor uitkomen, dat het heil des
 Vaderlands alleen daar in gelegen was, en alleen
 zou te vinden zijn, in het eeuwigduurend vervol-
 gen en verdrukken, van alles wat eerlijk gema-
 tigd en menschelijk denkt, en dat wel op zulk
 eene eerlooze wijze, als wij U in dit en het
 voorgaande Boek vermeld hebben. Wie gruwt
 niet van zulke Characters, vooral wanneer men
 die aantreft in zogenaamde Volksbestuurders?
 Men leeze hunne bedrijven, door ons naar waar-
 heid geschetst, en brenge dezelve als dan in
 vergelijking met dit Stuk, dat als de laatste

poging van deze Mannen des Gewelds en des Bedrogs, ter handhaving van hun onwettig Gezach, moet aangemerkt worden, en men zal (wij houden ons des verzekerd) wel voor een poos verftommen onder het gevoel van gemengde aandoeningen, die even als Blixemstraalen de ziel doorkruisen; doch eindelijk den **ALM**-**M****A****C****H****T****I****G****E****N** **B****E****S****C****H****I****K****K****E****R** over het lot der Volken, en dus ook van ons ongelukkig Vaderland, hartgrondig danken, dat **H****I****J** zich in den weg Zijner allesbestuurende Voorzienigheid, in zoo verre over Nederland erbermdde, dat Hij het zelve verlostte van zulke verachtelijke Bloedzuigers, wier eenigst doel en poogen was, om de Natie uit te mergelen, en zich zelve, voor de opgebragte Schatten in een zee van weelde en overdaad te baden! Verlostte, op het tijdstip, dat zij gereed stonden, tot het uitoeffenen van de strengste maatregelen ter handhaving in het onwettig aangematigd gezach, welks teugels zij echter op de eerste vertoning van eenen weloverlegden en alsints wettigen tegenstand, uit de onwaardige handen slippen lieten, waar door zij wel spoedig van den Zetel der Eer in het niet nederzonken, zoo als wij in het volgende Boek vermelden moeten.

B I J.

B I J L A A G E . A .

Bevattende de Copien van 29 Assig-
natiën, afgegeeven door STEPHA-
NUS JACOBUS VAN LANGEN,
op de Kas van het Committé tot
den Indischen Handel. Zie hier
voren Bladz. 276.

N°. 1.

Den Burger *P. de Munnick* Secretaris van het
Departement van Finantie van het Committé van den
O. I. Handel en Bezittingen, gelieve voor mij te
betalen aan den Burger *J. E. GUERIN* of ordre, de
somma van *zeven duizend Guldens* Holl. Courant,
waarde in Rekening, volgens Advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Hage 18 Jan. 1798.

Zegge f 7000.

viderunt } *F. van Kooten.*
N. W. Croné, Jr.

(In dorso)

Voor mij aan den Burger *J. A. Cox.*

Amsterdam 19 Jan. 1798.

J. E. Guerin.

Voldaan 20 Januarij 1798.

J. A. COX.

X 3

N°. 2.

N°. 2.

Den Burger *P. de Munnick*, Secretaris van het Departement van Finantie, van het Committé tot de zaaken van den O. I. Handel en Bezittingen te Amsterdam, gelieve voor mij te betaalen aan de ordre van den Burger J. E. GUERIN, de somma van *drie duizend Guldens*, Holl. Courant, *waarde in Rekening*, en zal u valideeren volgens advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Hage 28 Jan. 1798.

Zegge f3000.

(In dorlo)

Voldaan 29 Jan. 1798.

J. E. GUERIN.

N°. 3.

Den Burger *P. de Munnick*, Secretaris van het Departement van Finantie van het Committé van den O. I. Handel en Bezittingen te Amsterdam, gelieve voor mij te betalen, aan de ordre van de Burgers WOUTER JOCHEM'S EN ZOON, de somma van *drie duizend Guldens*, *waarde in Rekening*, volgens advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 31 Jan. 1798.

229. N°. 198.

Zegge f3000. — Holl. Cour.

(In

(In dorso)

Voor ons aan de Heeren *Moliere en Zoonen* of
ordre, waarde genoten.

W. Jochems en Zoon.

Voor ons aan de ordre de Heeren *Hogguer en
Comp.* waarde in Rekening.

Moliere en Zoonen.

Voor ons aan de Heeren *Cuijck van Mierop en
Tetterode* of ordre.

Hogguer en Comp.

Voor ons aan Toonder

Cuyck van Mierop en Tetterode.

Voldaan 2 Febr. 1798.

J. C. SEIJFFART.

N°. 4.

Den Burger *P. de Munnick* Secretaris van het
Departement van Finantie van het Committé tot den
O. I. Handel en Bezittingen te Amsterdam, gelieva
voor mij te betalen, aan de ordre van den Burger
JAN EYKENBROEK, de somma van *veertien hon-
derd Guldens*, Holl. Courant, *waarde in Rekening*
volgens advijs van

s. J. VAN LANGEN.

Hage den 7 Febr. 1798.

273.

Zegge *f1400.—* Holl. Cour.

X 4

(In

(In dorso)

Voor mij aan Wouter *Jochems en Zoon* of ordree
waarde genoten.

Jan Eykenbroek Jr.

Voor ons aan de Heeren *Moliere en Zoonen* of
ordre, waarde genoten,

W. Jochems en Zoon.

Voor ons aan de ordre de Heeren *Anth. Moliere
en Comp.* waarde in Rekening.

Moliere en Zoonen.

Anth. Moliere en Comp.

Voldaan 9 Febr. 1798.

J. C. MUNTER.

N°. 5.

De Burger *P. de Munnick*, Secretaris van het
Departement van Finantie van het Committé tot den
O. I. Handel en Bezittingen te Amsterdam, gelieve
voor mij te betalen, aan de ordre van de Burgers
WOUTER JOCHEMS EN ZOON, de somma van
drie duizend Guldens Holl. Cour. *waarde ontfangen.*
en steld op Rekening als per advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haage 8 Febr. 1798.

272.

Zegge f3000. — Holl. Cour.

(In

(In dorso)

Voor ons aan de Heeren *Moliere en Zoonen* of
ordre waarde genoten.

W. Jachems en Zoon.

Voor ons aan de ordre de Heeren *Ant. Moliere
en Comp.* waarde in Rekening.

Moliere en Zoonen.

Ant. Moliere en Comp.

Voldaan den 9 Febr. 1798.

J. C. MUNTER.

N°. 6.

De Burger *P. de Munnick*, Secretaris van het
Departement van Financier van het Committé tot de
O. I. Handel en Bezittingen te Amsterdam, gelieve
voor mij te betaalen, aan de ordre van de Burgers
MOLIERE EN ZOONEN, de somma van drie dui-
zend *Guldens* Holl. Courant waarde ontvangen, en
steld op rekening als per advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 10 Febr. 1798.

Zegge f4000. Holl. Cour.

(In dorso.)

Voor ons aan de ordre de Burgers *Loofs en van
der Biet*, waarde in Rekening.

Moliere en Zoonen.

Voor ons aan Toonder.

Loofs en van der Biet.

Voldaan 13 Febr. 1798.

HENDRIK LEUNCK.

X 5

N°. 7.

N°. 7.

De Burger *P. de Munnick*, Secretaris van het Departement van Finantie van het Committé tot den O. I. Handel en Bezittingen te Amsterdam, gelieve voor mij te betaalen aan de ordre van de Burgers **MOLIERE EN ZONEN**, de somma van *vier duizend Guldens* Holl. Courant, *waarde ontfangen*, en steld op Rekening als per advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 10 Febr. 1798.

Zegge *f*4000. Holl. Cour.

(In derfo)

Voor ons, aan de ordre de Burgers *Cuijk van Mierop en Tetterode*, waarde in Rekening.

Molier en Zoonen.

Voor ons aan Toonder

Cuijk van Mierop en Tetterode,

Voldaan 13 Febr. 1798.

J. C. SEYFFART.

N°. 8.

De Burger *P. de Munnick*, Secretaris van het Committé tot de O. I. Handel te Amsterdam, gelieve voor mij te betaalen, aan de ordre van de Burgers **MOLIERE EN ZONEN**, de somma van *vijf*

vijf duizend Guldens Holl. Cour. *waarde ontfangen,*
en steld op rekening als per advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 23 Febr. 1798.

Zegge *f*5000. Holl. Cour.

(In dorso)

Voor ons aan de Burgers *Antonij Moliere en Comp.*
of ordre, waarde in Rekening.

Moliere en Zoonen.

Voldaan 24 Febr. 1798.

ANT. MOLIERE EN COMP.

N°. 9.

De Burger *P. de Munnick*, Secretaris van het
Departement van Finantie van het Committé tot de
O. I. Handel en Bezittingen te Amsterdam, gelieve
voor mij te betaalen aan de ordre van de Burgers
MOLIERE EN ZOONEN, de somma van *drie dui-*
zend Guldens Holl. Cour. *waarde ontfangen,* en
volgens advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 10 Febr. 1798.

Zegge *f*3000. Holl. Cour.

(In

(In dorso.)

Voor ons aan de Burger *David van Heijst* of
ordre, waarde in Rekening.

*Moliere en Zoonen.*Per. Proc. van *David van Heijst.**David van Heijst Jun.*

Voldaan 12 Febr. 1798.

J. C. BORGMAN.

N°. 10.

De Burger *P. de Munnick*, Secretaris van het
Departement van Finantie van het Comitté tot de
O. I. Handel en Bezittingen te Amsterdam, gelieve
voor mij te betaalen aan de ordre van de Burgers
MOLIERE EN ZOONEN, de somma van *vijf dui-*
zend Guldens Holl. Cour. *waarde ontfangen*, en steld
op Rekening volgens advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 10 Febr. 1798.

Zegge *f5000.* Holl. Cour.

(In dorso)

Voor ons aan de Burgers *Loofs en van der Biet*
of ordre, waarde in Rekening.

Moliere en Zoonen.

Voor ons aan Toonder.

Loofs en van der Biet.

Voldaan 13 Febr. 1798.

HENDRIK LEUNCK.

N°. 11.

N°. II.

De Burger *P. de Munnick*, Secretaris van het
Committé tot de O. I. Handel te Amsterdam, ge-
lieve voor mij te betaalen aan de ordre van de Bur-
gers **MOLIERE EN ZONEN**, de somma van *vier*
duizend Guldens Holl. Cour. *waarde ontfangen*, en
steld op rekening als per advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 23 Febr. 1798.

Zegge *f*4000. Holl. Cour.

(In dorso.)

Voor ons aan de Burgers *Beck en Lodewijks* of
ordre, waarde in Rekening.

Moliere en Zoonen.

Voor ons aan Toonder

Beck en Lodewijks.

Voldaan 26 Febr. 1798.

J. H. SMITS.

N°. 12.

De Burger *P. de Munnick*, Secretaris van het
Committé tot de O. I. Handel te Amsterdam, ge-
lieve voor mij te betaalen aan de ordre van de
Burgers **MOLIERE EN ZONEN**, de somma van
twee duizend Guldens Holl. Cour. *waar de ontfan-*
gen, en steld op Rekening, als per advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 23 Febr. 1798.

Zegge *f*2000. Holl. Cour.

(In

(In dorfo.)

Voor ons aan de Burger *G. A. W. Ruijsch* of
ordre, waarde in Rekening datum ut retro.

Moliere en Zoonen.

Voldaan 2 Maart 1798.

G. A. W. RUYSCH.

N°. 13.

De Burger *P. de Munnick* te Amsterdam, gelieve
voor mij te betalen aan de ordre van de Burger
P. J. F. Q. ONDAATJE, de somma van drie dui-
zend Guldens Holl. Cour. waarde in Rekening, en
veld op Rekening, als per advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 27 Febr. 1798.

Zegge f3000. Holl. Cour.

Aangenomen.

P. de Munnick

(In dorfo.)

Voor mij aan de Burger *C. J. Vos* of ordre*Q. Ondaatje.*

De valeur dezer ontfangen 6 Maart 1798.

C. J. VOS.

N°. 14.

N°. 14.

De Burger *P. de Munnick* te Amsterdam, gelieve voor mij te betaalen aan de ordre van de Burger *A. H. BODE*, de somma van *vijf duizend Guldens* Holl. Cour. *waarde in Rekening, en seld op Rekening*, als per advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 1 Maart 1798.

Zegge *f*5000. Holl. Cour.

Aangen. 12 Maart 1798.

P. de Munnick.

(In dorfo.)

Voldaan 13 Maart 1798.

A. H. Bode.

Amsterdam, 9 Maart 1798.

Voldaan 13 Maart 1798.

J. R. SCHUYMER.

N°. 15.

De Burger *P. de Munnick* te Amsterdam 14 dagen na dato, gelieve voor mij te betaalen aan d'ordre van den Burger *J. P. PESSERS*, de somma van *drie duizend agt honderd Guldens*, *waarde in Rekening, en seld op Rekening*, als per advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 10 Maart 1798.

Zegge *f*3800. Holl. Cour.

Aangenomen

P. de Munnick.

(In

(In dorfo.)

Betaald aan den Burger *B. van Keyferswaard* of
ordre.

J. P. Pesters.

Voldaan 16 Maart 1798.

BARTH. VAN KEYSERSWAART.

24 Maart.

N°. 16.

De Burger *P. de Munnick* te Amsterdam, gelleve
voor mij te betaalen 14 dagen na dato, aan d'ordre
van de Burgers VREEDE en VAN MARLE, de
fomma van twee duizend zes hondert twee en vijftig
Guldens en een Stuiver. Holl. Cour. de waarde in
Rekening, en feld op Rekening, als per advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 10 Maart 1798.

Zegge f2652:1. Holl. Cour.

Aangenoomen

P. de Munnick.

Adres op de Prinse Gragt.

(In dorfo.)

Voor ons aan de Burgers *Cuyck van Mierop en
Tetterode*, ofte order, de waarde in Rekening.

Vreede en van Martè.

Voor ons aan Toonder

Cuyck van Mierop en Tetterode.

Voldaan 28 Maart 1798.

J. C. SEYFFART.

N°. 17.

N°. 17.

De Burger *P. de Munnick* te Amsterdam, gelieve voor mij te betalen 3 dagen na dato, aan d'ordre van den Burger *J. E. GUERIN*, de somma van *veertien duizend, vier honderd vter Guldens veertien Stuivers en acht Penningen*, Holl. Cour. waarde in Rekening, en seld op Rekening, als per advijs van

S. J. VAN LANGEN,

den Haag 10 Maart 1798.

Zegge f 14404 14:8.

Aangenoomen

P. de Munnick.

(In dorso)

Voor mij aan Toonder

Amsterdam 13 Maart 1798.

J. E. Guerin.

Voldaan 14 Maart 1798.

ERNST GLASER.

N°. 18.

De Burger *P. de Munnick* te Amsterdam gelieve voor mij te betalen vier dagen na dato, aan d'ordre van de Burger *J. P. PRESSERS* de somma van *elf*

VI. DEEL.

Y

hon-

hondert-zes en twintig Guldens, waarde in Rekening, en seld op Rekening, als per advijs van

S. J. VAN LANGEN.]
den Haag 16 Maart 1798.

Zegge f 1126. Holl. Courant.

Op de Prinse Gragt.

acc.

P. de Munnick.

(In dorso.)

Betaald aan den Burger G. *Bonnik en Zoon*, waarde in Rekening.

J. P. Pessers.

Voor ons aan Toonder

G. Bonnik en Zoon.

Voldaan 19 Maart 1798.

J. PETADUS.

N°. 19.

De Burger *P. de Munnick* op de Prinsegragt te Amsterdam, 4 dagen na dato, gelieve voor mij te betalen aan d'order van de Burger J. P. PESSERS de somma van *drie duizend twee hondert Guldens* Holl. Cour. *waarde in Rekening, en seld op Rekening, als per advijs van*

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 16 Maart 1798.

Zegge f 3200. Holl. Cour.

acc.

P. de Munnick.

(In

(In dorso.)

Betaald aan den Burger C. J. Forchiana of ordte,
waarde in Rekening.

J. P. Pessers.

Den inhoud deezer voldaan den 20 Maart 1798.

C. J. FORCHIANA.

N°. 20.

10 Maart.

De Burger P. de Munnick te Amsterdam, gelieve
voor mij te betaalen 14 dagen na dato, aan de order
van de Burger J. P. PESSERS, de fomma van vier
duizend Guldens, Holl. Cour. waarde in Rekening,
en seld op Rekening, als per advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 16 Maart 1798.

Zegge f4000. Holl. Cour.

acc.

P. de Munnick.

(In dorso.)

Betaald aan de Burgers Bock en Koenen of ordte,
waarde in Rekening.

J. P. Pessers.

Voor ons aan de Heeren Cuyk van Mierop en
Tetterode of ordte.

Bock en Koenen.

Voor ons aan Toonder

Cuyk van Mierop en Tetterode.

Voldaan 3 April 1798.

J. C. SEYFFART.

Y 2

N°. 21.

N°. 21.

De Burger *P. de Munnick* te Amsterdam, gelieve voor mij te betaalen aan d'ordre van de Burger J. E. GUERIN te Amsterdam, de somma van *zeven duizend zeven hondert en vier Guldens twaalf Stui-vers en agt Penningen, waarde in Rekening, en seld op Rekening*, als per advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 16 April 1798.

Zegge f7704:12:8. Holl. Cour.

(In dorfo.)

Voldaan 18 April 1798.

J. E. GUERIN.

N°. 22.

24 April f8800:—:—

De Burger *P. de Munnick* te Amsterdam, gelieve voor mij te betaalen 8 dagen na dato aan d'order van de Burger J. P. PESSERS, de somma van *agt duizend agt hondert Guldens Holl. Cour, waarde in Rekening, en seld op Rekening*, als per advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 16 April 1798.

Zegge f8800. Holl. Cour.

Aangenomen.

P. de Munnick.

Adres aan het Committé tot de O. J. Handel.

O. J. Huis, Rekenkamer.

(In

B I J L A A G E A.

34

(In dorso.)

Voor mij aan de Burger *Barth. van Keyferswaart*
of ordre, waarde in Rekening, als per advijs van,

J. P. Pesfers

Tilborg den 18 April 1798.

Voor mij aan de Heeren *Ernestus van Harlingen*
en Zoon of ordre.

Amsterdam 21 April 1798.

Barth. van Keyferswaart,

Voor ons aan *C. Braak* of ordre

Ernestus van Harlingen en Zoon.

Voor mij aan *Aert van Dragt* of ordre.

C. Braak.

Voldaan 30 April 1798.

AERT VAN DRAGT.

N°. 23.

24 April.

De Burger *P. de Munnick* te Amsterdam, gelieve
voor mij 8 dagen na dato te betalen aan de ordre
van *J. P. PESBERS*, de fomma van *drie duizend*

Y 3

Gul.

94 B I J L A A G E A.

Guldens Holl. Cour. waarde in Rekening, en steid
op Rekening, als per advijs van

den Haag 16 April 1798. S. J. VAN LANGEN.

Zegge f3000. Holl. Cour.

Fol. 117.

Aangen.

P. de Munnick.

Adres aan het Committé van de Oostindische
Handel.

(In dorso.)

Betaald aan den Burger *J. H. op den Dries* of
ordre, waarde in Rekening

J. P. Pesfers.

Voor mij aan de ordre van de Heeren *L. Veydt*,
de waarde ontfangen.

J. H. op den Dries.

Antwerpen 19 April 1798.

Betaald aan de ordre van de Heeren *Willems en
Hekman*, waarde in Rekening.

Lambt. Veydt.

Voor ons aan de Heeren *Beck en Lodewyks* of or-
dre.

Willems en Heckman.

Voor ons aan Toonder

Beck en Lodewyks.

Voldaan 27 April 1798.

G. HAVEKES.

N°. 24.

N^o, 24.

De Burger *P. de Munnick* te Amsterdam, gelieft voor mij op 8 dagen na dato, aan de ordre van de Burger *J. P. Pessers* te betaalen de somma van *twee duizend Gulden*, Holl. Cour. waarde in Rekening, en *feld op Rekening*, als per advijs van

s. J. VAN LANGEN.
den Haag 16 April 1798.

Zegge f2000. Holl. Cour.

Adres aan het Committé tot den O. I. Handel.

(In dorso.)

Voor mijn aan *Norb. Scheffers* of ordre, waarde ontvangen.

J. P. Pessers.

Tilborg 18 April 1798.

Voor mijn aan de Heer *Theod. Wouters* of ordre, waarde in rekening.

Norb. Scheffers.

Voor mijn aan de Heer *P. Dekkens* of ordre, waarde van dezelve.

Theod. Wouters.

Voor mij aan de ordre van de Heer *Nunnink en C.*, waarde in Rekening.

Petrus Dekkens.

Voor ons aan Toënder.

Nunnink en C.

Voldaan 25 April 1798.

ALBERT NUNNINK

Y 4

N°. 25.

N°. 25.

De Burger *P. de Munnick* te Amsterdam, gelieve
 3 dagen na dato voor mij te betaalen aan de ordre
 van de Burgers VREED E N VAN MARLE de
 somma van vier duizend Guldens Holl. Cour. waar-
 de in Rekening, en seld op Rekening, als per ad-
 vijs van.

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 5 Meij 1798.

Zegge f4000. Holl. Cour.

Op de Princegragt.

(In dorso.)

Voor ons aan den Burger *Pieter Vreede* of ordre
Vreede en van Marle,

Voor mij aan den Burger *W. J. Lobé.*

Pieter Vreede.

W. J. Lobé.

Voldaan 1 Junij 1798.

J. G. LANKHORST,

N°. 26.

9 Meij.

De Burger *P. de Munnick* te Amsterdam, gelieve
 voor mij te betaalen 3 dagen na dato aan de ordre
 van de Burgers VREED E N VAN MARLE, de
 somma van negen duizend twee honderd zeven en
 twintig Guldens drie Stuivers Holl. Cour. waarde

tot

rot saldo van Rekening, en steld op Rekening, als
per advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag den 6 Meij 1798.

Zegge f9227:3. Holl. Cour.

Op de Prinssegragt.

(In dorso.)

Voor ons aan de Burgers Cuyk van Mierop en
Tetterode ofte order, de waarde in rekening.

Leijden 7 Meij 1798.

Vreede en van Marle.

Vopr ons aan Toonder

Per Proc.

Cuyk van Mierop en Tetterode.

J. Tetterode.

Voldaan 11 Meij 1798.

J. C. SEYFFART.

N°. 27.

De Burger *P. de Munnick* te Amsterdam, gelieve
voor mij 3 dagen na dato te betalen aan de ordre de
Burger J. C. GUERIN, de somma van zeven duizend
negen honderd twee en dertig Guldens en elf Stui-
vers Holl. Cour. waarde in Rekening, en steld op
Rekening, als per advijs van

S. J. VAN LANGEN.

den Haag 5 Meij 1798.

Zegge f7932:11. Holl. Cour.

(In dorso.)

Voldaan 11 Meij 1798.

J. E. GUERIN.

Y 5

N°. 28.

N°. 28.

De Burger *P. de Munnick* te Amsterdam, gelieve voor mij te betaalen aan den Burger VAN KOOTEN, *Agent der Nationaale Opvoeding van de Bataafsche Republiek* of ordre, de somma van zes duizend Guldens Holl. Cour. waarde in Rekening, en steld op Rekening, als per advijs van

den Haag 5 Junij 1798. S. J. VAN LANGEN.

Zegge f6000. Holl. Cour.

Langen.

P. de Munnick.

(In dorso.)

Binnenstaande somme van zes duizend Guldens voor mij te betalen aan den Burger *Botereau*, *Commisaris van den Franschen Schouwburg der Bataafsche Republiek te Amsterdam* of ordre.

den Haage 5 Junij 1798.

T. van Kooten.

Voor mij aan de Burgers *Cuyk van Mierop en Tetterode* of ordre.

Botereau qq.

Voor ons aan Toonder.

Per Proc.

Cuyk van Mierop en Tetterode.

J. Tetterode.

Voldaan 11 Junij 1798.

TETTERODE.

N°. 29.

N°. 29.

De Burger *P. de Munnick* te Amsterdam, gelieve te betalen aan den Burger *J. P. PESSERS* op zigt de fomma van *twee duizend Guldens* Holl. Cour. volgens advijs van

Uwen Medeburger
den Hage 7 Junij 1798.

S. J. VAN LANGEN.

Het vierde Jaar der Bat. Vrijheid.

Zegge *f2000.* Holl. Cour.

Op de Prinsegragt.

(In dorfo.)

Betaalt aan den Burger *Bart. van Keyserwaard* of *ordre*, waarde in Rekening

J. P. Pessers.

Voldaan 10 Junij 1798.

BARTH. VAN KEYSERSWAART.

B I J.

EXTRACT-COPIE van de REKENING COURANT van den Burger

1798.		Debet.	
Jan. 1	Aan 't Saldo van vorige Rekening van Anno pasfato	f 8013	12 8
18	— UE. Traite ordre G. van Oerle op 2 m. 4 Nov.	1500	
	— Idem, Dirk Korn, op 6 w. 27 Nov.	1000	
	— Idem, dito, dito	400	
	— Idem, P. Knap op 14 d. 20 Februarij.	300	
	— Idem, ord. P. Trotzenburg 2 M. 30 October.	400	
	— Idem, Protest - Kosten.	4	16
15	— Een gedomcilicerde per J. Willems getrok-		
	ken, ord. L. Porels, op 6 w. 27 November.	414	
	— Protest - Kosten.	4	
	— Te kort ontvangen in specie op een Zak f 275.	9	7
	— Onkosten op Traités te Parijs op Caccia.	3	18
24	— UEd. Traite ord. P. Waardenburg op 3 M. 21 Oct.	2000	
26	— Idem op D. Korn, in vier a f 1000.	4000	
29	— UEd. Traitte ord. H. van Berkel op 4 d. 25 deezer.	632	11
	— Idem, op A. Samboer op 8 d.	330	
31	— Idem, op J. Giebe.	85	
	— UE. gezonden per Schuit aan specie.	790	
	— In dato 2 Maart 1797. UEd. te veel gecrediteerd		
	wegens de remise, gr. f 1200. op P. M. Uselin.	48	
Feb. 7	— UEd. Traitte ordre E. C. Snarenburg op 14 d.	163	10
	— Idem, ordre D. W. Velthorst op 8 d.	200	
	— Idem, C. van Zoest.	170	19
	— Idem, C. Wijnkool.	50	
	— Idem, A. Turion.	103	
16	— Idem, Clignet.	150	
	— Idem, de Lange van Wijngaarden.	129	13
	— Idem, J. Giebe.	376	5
	— Idem, J. C. Francken.	556	
	— Idem, J. Zut, 6 Juulij.	1000	
	— Idem, idem 6 dito,	1000	
21	— Idem, P. Middelhof op 2 M. dato 28 Decemb.	1000	
	— Idem, dito op 3 M.	2000	
	— Idem, J. Zut, op 2 M.	1000	
	— Idem, dito op 15 Maart.	1500	
	— Idem, D. Korn, op 1 m.	2000	
	— Idem, P. Knap, op 3 m. 31 Jun.	750	
	— Idem, D. Korn, op 6 w. 31 d.	1000	
	— Idem, P. Waardenburg op 4 M. 21 Octob.	2000	
	— Een Domicilieerende per J. Willems, getrok-		
	ken uit Groningen op 4 weken.	795	

Transporteere. f 35789:11:8.

s. J. VAN LANGEN te *Leijden*, met J. E. GUERIN te Amsterdam.

		Credit.		
1798.				
Jan. 5	Per remise op C. Kuipers te Rotterdam	f 481:4 —		
	af ½ prCt.	2:8 —		
		f 478 16		
	— Idem op Caccia Père et Fils et Bloemaert in eige Traitte dato 23 Decembèr a mijn order in 4 spoits, te zamen £ 8613 à 56½ Banc.	f 4046:6 —		
	af 4½ prCt.	192:3 —		
		3854 3		
17	— Idem in specie aan mij gezonden.	2000		
19	— Idem in eige Traitte, à mijn order op P. de Munnick.	7000		
22	— Idem op Kesfel Frères a Dord, Rijfel 11 Jan. per Stiegman, getrokken ordre J. B. Matthieuw.	1500		
23	— Idem in eene promesfe op Parijs op Bifer, M. Bonnetta getrokken per V. de Rallij van £ 3000 a 57 Banco.	f 1425 —: —		
	af 4½ prCt.	67:14: —		
		1357 6		
29	— Remise op Staphorst en D. Barreij per Paires à Paris, getrokken order Mafurel en de Sarmont.	600		
	— Idem op Couderc, Brands et Changuion.	1000		
	— Idem op Brunet, Bochiret en Comp. getrokken per Flamand Frères, Lille 20 Januarij.	1000		
	— Idem in eige Traitte op P. de Munnick a mijn ordre, dato 28 Januarij.	3000		
Febr. 7	— Idem op Cuyk van Mierop en Tetterode, per Broukhuis en Zoon getrokken, Leide 6 deezer.	1305		

Transporteere. f 23095:5: —

1798.		Per Transporte	f 35789	11 8
		Debet.		
Febr.	21	Aan domiciliërende pet B. Engelhart, getrokken den 29 Januarij ordre L. Kolf, op 1 M. dato 4 Wisfels ieder af 1000. te samen.	4000	
	28	— Protest-kosten van 2 Wisfels.	9	2
Maart	3	— UEd. Traitte ord. J. Sloots, dato 24 Febr.	175	
	12	— Idem, E. Jongeneel, op 10 D. 24 dito.	300	
		— Idem, T. van Trotsenborg, op 6 w. 26 Juni.	600	
		— Idem, J. van Hout 11 Maart.	300	
		— UE. per Schuit gezonden 4 Zak af 275.	1100	
		— Protest-kosten der 4 gedomicilieerde Wisfels.	7	4
	21	— UEd. Traite ord. G. van Oerle op 6 w. 10 Febr.	1500	
		— Idem, J. Sloots, 16 dito.	175	
		— Idem, E. Jongeneel, op 10 D.	300	
		— Idem van der Post, opzigt.	168	
		— Idem, E. C. Snarenberg.	188	
		— Idem, J. J. Thyfens, op 8 d.	109	2
Apr.	6	— Idem, D. Korn, drie af 1000. op 6 w. 30 Junij.	3000	
		— Idem, C. de Keyfer op 8 D. 28 Maart.	300	
		— Idem, Ary de Wild, op 8 d.	200	
		— Idem, E. J. Snarenberg.	104	
		— Idem, G. van Oerle op 3 w. 5 April.	1033	19
		— Idem, C. de Keyfer, op 14 d. 5 dito.	300	
		— UEd. Traite ord. C. Samber, opzigt 5 dito.	94	10
	16	— Idem, J. Schilham, 14 dito.	104	
	20	— Getrokken per Caccia Père et Fils et Bloemaert, Parijs 27 Febr. ord. hun zelf per UE. bij mij gedomicilieerd.	2000	
		— Idem, als vooren.	2415	5
		— Een gedomicilieerd per H. Kroberg, getr. ord. N. Dumpel.	477	
Maij.	1	— UEd. Traite ord. A. v. Exter, op 2 M. 25 Maart	2000	
		— Idem, dito op 3 m.	1033	12
		— Idem, J. Zulf, op 1 M. 28 Maart.	1000	
		— Idem, dito op 2 M.	1000	
		— Idem, Jurjen Schols, op 3 m. 14 April.	2000	
		— Idem, dito op 4 M. 14 dito.	2000	
		— Idem, dito op 5 M. 14 dito.	2000	
		— Idem, J. v. d. Voort, op 3 w. 17 dito.	500	
		— Idem, dito op 3 w. 17 dito.	500	
		— Idem, dito op 4 w. 17 dito.	500	
		— Idem, dito op 6 w. 17 dito.	500	
		— Idem, dito op 4 w. 17 dito.	500	
		— Idem, dito op 2 M. 17 dito.	500	
		— Idem, dito op 6 w. 17 dito.	500	

Transporteere. f 69283: 5: 8

1798.		Per Transport.	f 23095 5
		Credit.	
Febr.	7	Per Remise in eigen Traitte op G. Wytzes.	500
		— Idem, als vooren op H. Meynolf.	150
		— Idem, als vooren op M. J. Zubli.	45
		— Idem, op F. Schneller uit Rij sel getrokken	1250
		— Idem, op dito.	1000
26		Idem, op Parijs op de Taille per A. le Gen- dre, getrokken 29 Oct. 1792: 10: — 55 $\frac{1}{2}$ Banco. f 894:7 — af 5 $\frac{1}{2}$ prCt. 57:8 —	842 19
28		— Idem op H. van Westreene, a's Hage f 589:—:— af onkosten. 8:17:4	580 3
Maart	12	— Remise in eige Traitte dato 10 Maart op 8 d. à mijn ordre op de Munnick.	14404 14 8
	13	— Idem, dato 10 Octob. op 2 M. à mijn or- dre op Champon en Waetel te Gend. f 3056	2898
Apr.	17	— Idem in eige Traitte dato 16 dezer op P. de Munnick.	7704 12 8
Maj	2	— Idem op L. Heureux enz., getrokken uit Rijssel, per Colle fils cuné.	1301 3 8
	7	— Idem, op Goddert Capel et fils per A. Lenglaart, Basel 14 April.	950
		— Idem als vooren.	1000
		— Idem, in eige Traitte dato 5 Maj op 3 d. à mijn ordre op P. de Munnick.	7932 11

Transporteere.

f 63654: 8: 8

		Per Transport.	f 69283	g
		Debet.		
Maj	1	Aan Idem, Gab. van Oerle op 2 M. 17 dito.	1000	
		— Idem, D. Korn op 2 M. 26 dito.	1000	
		— Idem, dito op 2 M. 26 dito.	1000	
		— Idem, dito op 2 M. 26 dito.	500	
		— UEd, Traкте ordre D. Korn op 2 M. 26 dito.	500	
		— Idem, dito op 2 M. 26 dito.	500	
		— Idem, dito op 3 M. 26 dito.	500	
		— Idem, dito op 3 M. 26 dito.	1000	
		— Idem, dito op 3 M. 26 dito.	1000	
		— Idem, dito op 3 M. 26 dito.	500	
		— Idem, dito op 3 M. 26 dito.	500	
		— Idem, dito op 3 M. 26 dito.	500	
		— Idem, dito op 3 M. 26 dito.	500	
		— Een gedomicilleerde, getrokken per B. Engelhart te Groningen, ord. H. Eldens, 2 ieder à f500 -:-	1000	
		— Idem, ordre J. A. Le Poole op 14 d. Zigt.	500	
		— UEd. Traкте ord. J. Giebe.	150	
		— Idem, G. de Hamer op 8 d.	300	
		— Idem, E. C. Snarenburg op 30 April.	121	5
	19	— Idem, A. van Trotsenburg, 11. Maj.	155	4
		— Idem, J. Giebe, 14 dito.	100	
	31	— Idem, S. Harms, 12 dito.	67	6
		— Idem, E. C. Snarenburg, 15 dito.	86	19
		— Idem, de wed. Peltenburg, op 6 w.	534	19
		— Idem, J. Peltenburg, op 6 w.	490	
		— Idem, P. Reeder Zond-adv.	93	
Junij	8	— Idem, P. Rynard, op 8 d.	700	
		— Idem, P. Uylenburg, op zigt.	355	
		— Idem, J. C. Franken, op 8 d.	324	
		— Idem, J. van Rosse,	180	
		— Idem, J. C. Franken.	295	

f 83645:18:8.

B I J L A A G E . . . B.

859

		Per Transport	f 63654	8 8
1798		Credit.		
Maij 24	Per Remise op de Houches à Paris per Bouvaert, getrokken Abbeville, 10 Maart 1000 à 57 ² / ₁₂ Banco.	f 479:10 —		
	af 5 ¹ / ₂ perCt.	27:12 —		
			452	2
Junij 19	Komt mij per Saldo S. E. en M.		19534	8

f 83645:18:8.

NB. Reserveere de berekening van onkosten enz.

Amsterdam 19 Junij 1798.

(get.)

J. E. GURIN.

VL. DEEL.

Z

BIL

EXTRACT uit een Boek in Folio, Schapeband met groen Linnen, zonder Tittel, gevonden op het Comptoir van S. J. VAN LANGEN te Leijden.

Fol. 1 | Laus Deo.

In Leijden den 1 Januarij, 1791.

(3 Januarij)

fol. 273 | Aan Ongelden, enz
In Leijden Ao 1798.

27 Jan.

J. E. Guerin, enz.

Aan enz

Door de Patroon Gezonden

f 3000:--:--

Door idem noch

7000:--:--

fol. 275 | In Leijden Ao. 1798

8 Maart.

Geaccepteerd enz.

10.

Van de Patroon ontfangen een Asfig. door hem heden getrokken op 3 d. ten lasten P. de Munnick te Amsterd., ordre J. E. Guerin te Amsterdam en heden gezonden f 14404:14:8

fol. 277 | In Leijden, Ao. 1798.

Wol Rekening, enz.

17 April.

Getrokken op J. E. Guerin, enz.

J. E. Guerin, debet aan J. P. Pesfers.

Voor een W C. op de Munnick te Amst.

f 7704:12:8

fol. 279 | In Leijden, Ao. 1798.

Op 11 Maij, enz.

Den 8 Maij aan J. E. Guerin te Amsterdam gezonden

1 Asignatie door de Patroon Getr. uit 's Hage, 5 Maij 1798.

op 3 d. dat op P. de Munnick te Amsterdam, verz. 8 dito

gr f 7932:11:--

Den 1 Maij, enz.

Accordeert voor Extract met het voormelde Boek, bij mij te Leijden resideerende Notaris den 26 Junij 1798, (geteekend) A. J. B. KLEYNENBERGH Not. Publ.

TWIN.

TWINTIGSTE BOEK.

I N H O U D.

Schets der werkzaamheden van het Schrikbewind in de laatste dagen van hun onwettig bewind. — Scherpe Resolutien genomen, tot handhaving van de plaatshebbende order van zaaken. — Eenige Contra-Revolutionaire Weekbladen verboden. — Een menigte Requesten van genemouerde Ambtenaaren, om herstel in hunne Posten ingelevert. — Woelingen der Revolutionairen daar tegen. — In Vriesland willen zij het Stemrecht nog naauwer beperkt hebben. — Voorstel door de Utrechtsche Clubisten, ten zelfden einde gedaan. — Ook te Amsterdam. — Advis door Ockersse hier over uitgebragt. — De Gilden afgeschaft. — Nieuwe klachten daar door veroorzaakt. — Advis van Nolst wegens de Gilden uitgebragt. — Nieuwe Volkstelling, en Verdeeling der Republiek. — Plan tot de invoering van een nieuw Algemeen Armenbestuur. — Zwaarigheden deswegens door de Commissie te voorschijn gebragt. — Het Bewindbreid de paalen hunnes gezachs langs hoe verder uit. —

Na-

Nader bewezen door de werkzaamheden der Agenten van Nationaale Opvoeding, en Inwendige Politie, in de gegeven Ordres aan de Collegien van Onderwijs in alle Wetenschappen. — Over de Schouwburgen Toneelen, en Jaarmarkten. — Over 's Lands Waterstaat — en eindelijk over de Drukkers. — De Generaal Daandels komt openlijk en onverwacht uit Parijs, in de Residentie binnen. — Gedrag van het Driemanschap ontrent hem gehouden. — Maaltijd in den Ouden doelen gehouden. — Declaratoir aldaar ter teekening voorgelegt. — Aanmerkingen op het zelve. — Violente maatregelen door het Bevolk genomen om de teekening te keetsen. — Daandels verstoord het Driemanschap. — Van Langen en anderen worden gevat. — Vreede en Fynje weemen de vlucht. — La Croix door een Commandant naar zijn Hôtel gebragt. — Protest door hem publiek aangeplakt. — De Tweede Kamer niet zonder veel tegenstand uit één gejaagd. — Verscheidene Repräsentanten gevargen genomen. — Aanmerkingen over de volvoerde Revolutie. — Proclamatie deswegens door de Bewerker derzelve afgekondigd. — Verdediging van dien stap. — Een nieuw Intermediair Wetgeevend Lichaam bij één geroepen. — Maatregelen door hetzelfde genomen ontrent de ge-

van-

vangenen van den 22 Januarij. — Dezen weigeren het tekenen van zeker Declaratoir. — Schrijven van Kantelaar over de behandeling hem en zijne Lotgenooten aangedaan. — Het Bewind bezorgd aan de Gevangenen verligting van Gevangenis. — Nader besluit omtrent van Marle, van Beijma, Bicker en Hahn. — De Repräsentant Kantelaar dringt aan op te rechtstelling, of ontslag. — Pasteur beklaagd zich aan het Fransch Uitvoerend Bewind. — De La Croix naar Parijs te rug ontboden. — De Bataafsche Ministers aldaar gerappelleerd. — Mr. R. J. Schimmelpenninck vertrekt als Minister naar Parijs. — Handelingen van het Intermediair Wetgeevend Lichaam, omtrent het Stemrecht. — Aanschrijving deswegens aan de Stedelijke Regeeringen. — De Arresten en Verbanden op de Personen en Goederen der Oude Staats- en Stadhouderlijke Regeeringsleden opgeheven. — Oproeping des Volks tot verkiezing van een nieuw Constitutioneel Wetgeevend Lichaam. — Woelingen der Revolutionaire Clubisten tegen het verrichte op den 12 Juij. — Resolutie deswegens genomen. — Verslag der handelwijze gehouden met van Langen. — Hij word van Woerden naar de gevangen Poort overgebracht. — Advīs van den Agent van Justitie, om

aan hem de keuze van een Reetbank over te laten. — Raadplegingen daar over bij het nieuw verkoren Wetgeevend Lichaam. — Advis deswegens aldaar uitgebragt. — Hij word aan het Hof van Holland verwezen. — Wijbo Fijnje komt uit zijn schuilplaats openlijk in den Haage. — Hij word gearresteerd. — Het Bewind wil aan hem almede de keuze van een Reetbank overlaten. — Rapport van van de Kastele c. f. deswegens uitgebragt. — Request van Vreede, om vrijwaring wanneer hij zich in het openbaar begaf. — Het word in handen van het nieuw aangesteld Uitvoerend Bewind gesteld. — Het Bewind neemt het Advis van 's Lands Advocaten over die zaak in. — Gunstig bericht door dezen en het Bewind uitgebragt. — Hetzelve wordt door de Wetgeevende Vergadering niet gevolgd, maar Vreede gewezen aan het Uitvoerend Bewind. — De nieuwe Repräsentanten verkozen. — Zij neemen Zitting op den 31 Julij. — Het nieuw Uitvoerend Bewind verkoren en beëdigd. — Aanmerkingen over dat alles. — Kennisgeving aan het Fransch Uitvoerend Bewind, van de volvoerde Revolutie, door den Minister Schimmelpenninck. — Merkwaaardig schrijven van het Fransch Bewind, aan dat van de Bataafche Republiek. — Aanmerkingen over het zelve.

T.W.N.

T W I N T I G S T E B O E K .

Had het door ons bevorens medegedeeld gesprek, tusfchen de *Generaal* DAANDELS, de *Minister* DE LA CROIX, en BRAHAIN DUCANGE, op den 16 *Meij* gehouden; ook het daar op gevolgte onderhoud tusfchen DAANDELS en het *Driemanschap*, mitsgaders het oogenblikkelijk vertrek des eerstgenoemden uit den *Haage* naar *Parijs*, oppervlakkig beschouwd, geene andere uitwerking op de Leden des Uitvoerenden Bewinds, dan wij in het logenachtig fchrijven van WYBO FYNJE ten duideljksten zagen doorstralen; men zou zich echter zeer vergifen, wanneer men in den waan verkeeren wilde, dat het *Driemanschap*, benevens *hunne*
Z 2 *Vrien-*

Vrienden in de beide Kamers des Wetgeevenden Lichaams, over het gedrag van DAANDELS zonder zorg bleven. Hoe onbepaald het vertrouwen op de verzekeringen van DE LA CROIX (hunnen grooten Vriend en Afgod) aangaande de gunstige gezinningen des Franschen Gouvernements omtrent het Baraafsch Bewind van den 22 Januarij, en deszelfs handelingen ook zijn mogt, de doorzichtigen van hen, konden zich echter op dezelve niet gerust verlaten, wanneer zij de stellige order tot verwijdering en verbanning van den verachtelijken DU CANGE; en kort daar op het Rappel van de LA CROIX vernamen, slechts weinige dagen naa dat DAANDELS zich naar *Parijs* begeeven had. Verschijnselen van dien aard, gevoegd bij de kloppingen van een beschuldigend geweten, en volmaaktelijk strookende met het bericht van HESPE, aan hen door *Böeseken* bekend gemaakt, drongen hen (als 't ware) om te moeten geloven, dat DAANDELS in zijn oogmerk compleetelijk geslaagd moest zijn, en dat die beide besluiten des Franschen Gouvernements aan te merken waren, als de zekere voorboden van hunnen aanstaanden val. Dan, niettegenstaande dat alles, zij namen een schijnbaare geruste houding aan niet alleen, het geen wij reeds vermeld hebben, betrekkelijk het vermeederen van Militaire Macht in de Residentie,

(zulks

(zulks toeschrijvende aan vreeze voor de *Engelschen*) maar ook in het doen van voorstellen, gedurende de laatste dagen, hunnes onwettigen Bewinds, welken het voorkomen hadden, dat zij niets van dien kant te duchten hadden, dat zij zelfs ernstig voorneemens waren, om het *Plan van Constitutie* in al deszelfs deelen, over de geheele uitgestrektheid der Republiek, in werking te brengen, en te gelijk zich verzekerd hielden, dat zij nog eenen geruimen tijd, de uitgebreidste macht behouden zouden. Het zal ter bevestiging van dit gezegde (terwijl wij **DAANDELS** in *Parijs* zijn Plan tot rijpheid brengen laten,) niet onnut kunnen gerekend worden, hier eenige onderwerpen op te geven, welken, in dien tijd ter baane kwamen; onderwerpen met welks behandeling den kostbaaren Nationaalen tijd, verspild werdt, en die veelal bewijzen opleveren niet alleen van de *halstarrigheid des Bewinds in het volgen van het eens genomen Plan van Overweldiging*; maar ook van de *dwaasheid en onuitvoerlijkheid der doorgedrongene Constitutie*.

Onder de *eerste Classe* behooren wij te rangschikken, het emaneren van een strafbedreigende Wet, tegen het dag op dag vermenigvuldigend ongenoegen des Volks, over de zoo zeer in het oog lopende onrechtvaardigheden van het subsisterend onwettig Bewind. Deze toch verstreken

niet alleen tot het onderwerp van de meeste gesprekken der Ingezetenen, maar ook van de geduurig hekelende aanmerkingen eeniger Weekbladschrijveren, wier geschrift met ongemeene blijken van goedkeuring onder het gros des Volks ontfangen en gelezen werdt. Het was uit dien hoofde, dat het Uitvoerend Bewind op den 18 Meij aan het Wetgeevend Lichaam den Voor-dracht deed, van eene bij hetzelfde ontworpen Proclamatie, tendeerende om die stem op de krachtadigste wijze te smooeren, daar dezelve hoofdzakelijk inhield: „ dat het Uitvoerend „ Bewind geïnformeerd zijnde, dat 'er gevaar- „ lijke machinatien tegen de op den 22 Januarij „ vastgestelde Orde van Zaaken plaats had- „ den, welken tot niets anders strekken konden, „ dan om het Aristocratisch en Foederatief Be- „ stuur, ware het mogelijk, op de puinhoopen „ der Republicainsche Regeeringsform weder op „ te richten, en om de oude Heerschappij weder „ in te roepen: dan, dat, eeuwigen dank zij „ den Moed en Cordaasheid der Bataven! het „ dringende gevaar van het Vaderland, de „ maatregelen op den 4 Meij genomen, hoe ook „ verbasterde Aterlingen daar op vloeken mog- „ ten, noodzaaklijk gemaakt hebbende, ten ein- „ de alle die gevaaren af te weeren: Zij ook „ reeds met den ijver voor het behoud van het „ Va-

„ *Vaderland en de handhaving van de Wetten*
 „ *der Staatsregeling bezield, met die stand-*
 „ *vastigheid zouden te werke gaan, die de om-*
 „ *standigheden van het Vaderland vorderen zou-*
 „ *den, en dat zij, hoe toegeeyend aan de eene,*
 „ *zijde ten opzichte van misleidden, ook aan*
 „ *den anderen kant de gestrengheid der Wetten*
 „ *wouden handhaven, tegen allen die zich aan*
 „ *Verraderlijke en Antirevolutionaire daaden*
 „ *mogten schuldig maaken, enz.*” Een voorstel
 dat met zoo veel genoegen door de Wetgeevers
 werd aangehoord, dat zij niet alleen geen oogen-
 blik aarfelden, om hetzelfde uit hoofde van den
 drang der omstandigheden, en *uit kracht van*
Onverwijfde Noodzaaklijkheid, goed te keuren,
 door het *Driemanschap* te verzoeken om het-
 zelve met den meesten spoed alomme te doen
 publicceeren; maar, dat ook wel draa door nog
 een andere Proclamatie gevolgd werdt, niet min-
 der bevattende dan het verbieden van de *Politie-*
ke Blixem; de Revolutionaire Vraag-al; en de
Constitutioneele Vlieg; welken nu onder de
 schot- en schandschriften gerangschikt werden,
 niettegenstaande men den arbeid van deszelfs sa-
 menstellers, onder deze of andere Titulaturen,
 bevorens als nuttig voor de *Een-en-Ondeekbaar-*
heid, met toejuiching ontfangen had.

Was dit het dwaas gedrag der Bewindslieden,

in oogenblikken waarin zij reeds hunnen Zetel voelden schudden, niet minder driest en wraakzuchtig was het bedrijf van eenige Revolutionaire heet-
 hoofden, die zich dag en nacht beijverden om (ondanks de luide stem des ongenoegens van veele duizenden der Ingezetenen, over de willekeurige ontzetting en beroving van onvervreemde-
 baare Rechten,) het Bewind aantefpooren, daar in niet toe te geeven, maar vol te houden. Een aantal van 77 Requesten, houdende een submis-
 verzoek der Tekenaaren, om behoud van Amp-
 ten of Bedieningen, wekte zoo zeer de driften van veele Clubisten op, dat zij met den meesten
 aandrang begeerden, *dat men die verzoekschriften publiek maakte en hen ter beoordeeling in handen gawe.* Het nieuw aangesteld *Administratief Bestuur van Vriesland*, vondt zich zoo
 zeer bezwaard over de *bepaalingen omtrent het Stemrecht, reeds bij de Staatsregeling opgegeeven*, dat het dezelve als te *ongelimiteerd*, en uit
 dien hoofde gevaarlijk voor de Vrijheid beschouwde, met allen aandrang begeerende, dat
 er toch in voorzien werde, dat geene *Oranjegezinden* of *Aristocraaten* en *Foederalisten*, van
 dat recht gebruik maakten. Te *Utrecht* waren de Revolutionaire Clubisten niet minder werk-
 zaam, om allen die niet met hen eenstemmig dachten, van de maatschappelijke voorrechten
 uit

uit te sluiten, daar zij in een Request, (waar van de bekende ZILLESEN, fungerend Secretaris van de Hoofdclub, uit hoofde van de toon en stijl, den opsteller geweest moet zijn, houdende aan het *Gewestelijk Bestuur*,) hun bezwaar te kennen gaven, over het tekenen van het bij de Staatsregeling gevorderde Declaratoir. De bitterheid en wraakzucht had de Opsteller zoo zeer vervoerd, dat hij de Ondertekenaars deze opmerkelijke, en hoogstongerijmde woorden in den mond legt: „ *De ondergeteekenden zullen aan een verlicht Bestuur niet opgeven de schromelijke gevolgen van dien: Neen! hij die maar venigsints de geschiedenis der wereld kundig is, en uit dezelve geleerd heeft, wat misbruik 'er van het Stemrecht kan gemaakt worden, ontroert, als hij nadenkt, zoo eens verre de meerderheid der Burgeren in de Bataafsche Republiek, tot de openbaare Aanhangers in het 15 Artikel der Staatsregeling vermeld, behoorde! Uit welk soort van Leden dan vervolgens het Wetgeevend Lichaam en de verdere Regeeringen des Lands zouden kunnen bestaan, behoeft men niet te gissen (*)*. — Zij vonden zich daarom verplicht

„ om

(*) Tot welke ongerijmheden vervalt de mensch niet, wanneer hij gereedelijk gehoor verleent aan opge-

„ om aan het Bestuur te verzoeken, *dat alle de*
 „ *Aanhangers van de oude Regeerwijze, zonder*
 „ *oogluiking, voor de bepaalæ tijd in Art. 15*
 „ *vermeld, van het Stemrecht werden uitgeslo-*
 „ *ten, met en benevens die allen welken in geen*
 „ *drie Jaaren de Grondvergaderingen hadden*
 „ *bijgewoond, enz.*” Ook te *Amsterdam* en el-
 ders, was het met klaagen en morren over even
 dat zelfde onderwerp, onder de heetgebakerde
 Clubisten niet beter gesteld; het welk ten gevol-
 ge had, dat alle die stukken gesteld werden in
 handen eener Commissie, aan welks hoofd
 zich OCKERSEBE bevondt, die op den 8
Junij, (en dus niet meer dan vier dagen
 voor den val des Bewinds) nog goedvond,
 om de Wetgevende Vergadering eenige nadere
 be-

ruidde driften! De steller en ondertekenaars, hadden
 siats 1795, hunne longen bijnaa te bersten geschreeuwd,
 om de wereld te beduiden: *dat de Natie niets vuu-*
riger, dan de Revolutie begoerde, dat de Aanhangers
van het Oranjebestuur, een geringe en nietswaardigen
hoop was enz. — En nu vreezen zij, *dat die Aanhan-*
gers, verre de meerderheid zouden kunnen uitmaaken,
wanneer men het niet belette door de willekeurigsste uit-
zonderingen van het Stemrecht! Wie kan dat vamen, of
 vereenbrengen met het voorwendfel, *dat de Revolutie*
op begeerte van het grootste en beste deel des Volks on-
dernomen en volvoerd was?

bepaalingen, omtrent de uitoeffening van het Stemrecht voor te draagen, waar van het 5de Artikel dus luidde: „*Dat geene Oranjegezinden, „ Aristocraaten of openbaare tegenstrevers der „ beginselen van 22 Januarij zullen worden „ toegelaten tot de ondertekening in de Stemregis- „ ters, WAAR VAN DE BEPALING AAN DE „ EERLIJKHEID DER PLAATSELIJKE BE- „ STUUREN ZAL, WORDEN OVERGELA- „ TEN, die daarom gelast werden, daar voor „ zorg te draagen, kunnende de ten onrecht „ uitgesloten, zich aan het Wetgeevend Lic- „ haam adresseeren.*” Een Advis, dat de deur openzette tot nog willekeuriger stappen, daar het werk nu aan de *verlijkhed der Plaatselijke Bestuuren* verbleven werdt, doch het welk des niettegenstaande aan de Vergadering zoo ongemeen welgevallig was, dat zij het zelve (naa verklaring van *Onverwijilde Noodzaaklijkheid*) in een besluit veranderde, en dus het geheele Stemrecht afhankelijk maakte, van de luimen en begrippen van menschen, welke hume waardigheid aan de gunst van het *Driemanschap*, of deselfs onwaardige *Agenten*, *ter Organisatie van alle Collegien* alomme afgezonden, te danken hadden.

Gaf het Bewind door dit alles. duideljk te zien, dat het vasteljk besloten had, ter betere
vol-

volvoering van het beraamde Plan van Overheersching geen gehoor te geeven aan de billijkste klachten van duizenden misnoegde Ingezetenen; het hieldt zich, (ondanks de vrees die hunne Zielen krenkte,) in die dagen niet minder bezig, met delibereeren en decreteeren, over eenige gewichtige onderwerpen, die uit kracht van de Staatsregeling behoorden bewerkstelligd te worden, doch die niet minder geschikt waren, om de klachten te vermeerderen, waar door zij aan onkundigen den schijn gaven, dat zij van het vertrek des *Generaals DAANDELS* naar *Parijs*, niets ergs vermoedden, maar zich wel verzekerd hielden, dat zij in het overweldigd gezach door *Vrankrijk* zouden gehandhaafd worden. Een kort overzicht van eenige dier daadzaaken, zal ons de *tweede Classe* der werkzaamheden van het zielzogend Bewind kennen doen. Het is echter ons oogmerk niet, hier alles optegeven, wat wij daar van zouden kunnen bijbrengen, dewijl het ons te uitvoerig zou doen worden, waarom wij ons in de *eerste plaats* bepalen tot het geen zij opzichtelijk de *Gilden* bevalen in acht te nemen.

Niets is algemeener bekend, (en wij hebben het in de behandeling van de eerste tijdperken der Revolutie reeds doen opmerken) dan dat de ijverigste Revolutiegezinden, het bijster geladen had-

hadden op de *Gilden* en derzelve *Wetten* en *Keuren*, die *sints* de vroegste dagen hier te Lande algemeen in zwang geweest waren, daar zij dezelve begroetten als bewijzen van de slavernij waar onder de Natie bevorens gebukt ging; waarom zij dezelve, als ten eenenmaale onbestaanbaar met de nu pas verkregen Vrijheid, wilden afschaffen en vernietigd hebben. Dat denkbeeld zoo ongerijmd als schadelijk voor de bewoners der Steden, welken bij de vernietiging der *Gilden*, ondanks de zwaardere Lasten die zij draagen, even als de bewoners van het platte Land bloot gesteld moesten worden, aan de nadeelen welken de *Ventjagerijen* veroorzaaken; was echter zoo algemeen, en de haat tegen de *Gilden*, en derzelve *Bestuurderen*, zoo groot, dat dezelve veelal, *eigener Authoriteit*, den bodem ingeslagen werden, doordien men aan de *Wetten*, en *Keuren*, zoo ook aan de *Bestuurderen*, alle gehoorzaamheid weigerde, en elk zich bevoegd oordeelde, om daarin naar willekeur te handelen, onaanziende de onberekenbaare nadeelen die door zulk een gedrag voor het algemeen berokkend werden (*). Dit alles werdt echter nog meer-

(*) Het meerderdeel der Leden van het Boekverkoopers Gilde te *Haarlem*, en in andere steden, leverde daar

meerder angevuurd; toen de Constitutiemakers dwaas en onstaatkundig genoeg waren, om bij het Plan

daar van in het Jaar 1795 een spreekend bewijs op, toen zij niet alleen zich door de Revolutie ontslagen reken- den, van de *Gildewesten*, maar ook in het dwaas en on- zinnig begrip vielen, dat *alle uitsluitende Privilegiën, door de Staaten van Holland, in vroeger jaaren verleend, aan Boekdruckers, die de kostbaarste onderneemingen be- gunnen, vervallen waren*, dezelve aanmerkende als bewij- zen van Aristocratie en misbruik van macht. Zij waren van begrip, dat *het nu aan hun en elk vrijstond (om in weerwil van de geobtineerde Privilegiën, (alleen inge- richt ter verzekering van het wettig Eigendom der Inge- zetenen, aan wien dezelve verleent waren,) alle zoda- nige Werken naa te drukken, en zij kwamen 'er open- lijk voor uit, dat zij zulks doen zouden. Op onze be- stemde aanzegging; dat zij dus willende handelen, lijn- recht strijdig handelen zouden, met de gronden van die Revolutie, waar van zij zulke warme voorstanders wa- ren, en dat het eene openbaare Roverij zijn zoude, ten nadeele van hunnen Evenmensch; ontbrak het bij sommi- gen niet alleen aan schimp en verguizing, maar men was onbeschaamd genoeg om te zeggen: men zou het toch doen, en laten het ons en allen dus denkenden aanielen!* Wanneer men deze handelwijzen inziet, en daar bij in aanmerking neemt, dat zulke begrippen nog toegestemd werden, door een Man die zich tot *Meester in de Rech- ten* promoveeren liet, en te dien tijde aandeel in het Stedelijk Bestuur had; moet men zich dan wel verwon- deren, dat hij één van de yverigste vervolgers was, van een

Plan van Staatsregeling, alle *Gilden* met eene pennestreek aftefchaffen, en daar door het onkundig gedeelte des Volks in den waan te versterken, dat zulks een onwaardebaar voorrecht van de nieuwe Vrijheid was. Een maatregel, die niet slechts een wijde deur openstelde voor een onberekenbaar getal nadeelen voor 's Lands Ingezeten, maar waat van de onmogelijkheid ook spoedig gevoeld werdt, toen men dezelve wilde in werking brengen, het welk hen, die dezelve genomen hadden, noodzaakte om van het een en ander een openbaar bewijs te geeven. Immers het was op den 21 *Meij*, dat de Repraesentant *NOLST cum suis*, in wiens handen alle de ingekomene klachten over het *afschaffen der Gilden*, ten fine van bericht gesteld waren, aan de Wetgeevers *ter voorkoming van verwarring*, dit wonderbaar Advijs voorstelden, „ *dat de Vergadering zou behoren te Decreteeren, dat alle Wetten van Gilden, Corporasten of Broederschappen van Neringen, Ambachten en Fabrieken; waarbij aan zodanige Corporastien,*

„ *uit-*

een aantal braave Ingezeten, die onder zijn Praesidium, of door zijn invloed als Lid van het *Comité van Waakzaamheid*, in de allerbitterste omstandigheden gedompeld werden?

„ uitsluitende Voorrechten zijn toegskend, afge-
 „ schaft zijn en blijven, doch dat de Vergade-
 „ ring aan den anderen kant, ten einde geen
 „ verwarring te veroorzaaken, en willende zor-
 „ gen voor het gemak en het gerief haarer me-
 „ de Ingezetenen, Decreteert: dat hangende de
 „ Deliberatien over een daar op nader uitte-
 „ brengen Rapport, EN DUS PROVISIONEEL,
 „ alle Placaaten en Ordonnantien, betrekkelijk
 „ die Corporatien getmaneerd, voor zoo verre
 „ dezelve niet strijdig waren met de Staats-
 „ regeling, moesten blijven in volle kragt, en
 „ dat het Uitvoerend Bewind werde gelast, om te-
 „ gen alle verwarring deswegens de nodige zorge te
 „ dragen? ” Een Advis, dat hoe ongerijmd het-
 „ zelve ook zijn mogt, echter weldraa in een be-
 „ sluit veranderd werd. Hoe veele nadeelen en
 „ verwarringen dit alles in volgenden tijd hebbe
 „ veroorzaakt, en hoe nuttelooos de meeste nieuwe
 „ inrichtingen, betrekkelijk de *Gilden*, geweest zijn,
 „ behoeven wij hier niet uitvoerig te betogen,
 „ daar de tijd en ondervinding van den dag, ten
 „ overvloede bewezen hebben, dat het meer gema-
 „ tigd Bestuur van veele Steden zich verplicht ge-
 „ oordeeld heeft, de *Gildens* wederom in zoo verre
 „ te herstellen, dat alle rechtmatige redenen van
 „ klacht, werden weggenomen.

2. Ter-

2. Terwijl men op die manier nutteloos den kostbaaren Nationaalen tijd verbeuzelde met deze en meef soortgelijke niets afdoende deliberatien en besluiten (*), en terwijl het uitzicht op den aanstaanden val dag aan dag vermeerderde, was en bleef men echter bedacht om schikkingen te maaken, tot het in werking brengen van de opgedrongene Staatsregeling. Men had bevorens den 29 *Meij* bepaald, tot het bijeenroepen der Grondvergaderingen, om de nog ontbreekende Repräsentanten verkoren te krijgen, maar dewijl men bevonden had, dat zulks niet wel mogelijk was, zoo was dien dag gepasfeerd, zonder dat aan het genomen besluit was voldaan geworden. Intusschen was de hoofdoorzaak van dit verwijl voornamelijk te zoeken, in de nieuwe verdeeling der Republiek bij de jongste Staatsregeling bepaald, waar bij de 9 Departementen, nu tot 8 waren gebragt, en ook uit dien hoofde het getal der Repräsentanten, in plaats van 126, tot 94 verminderd.

(*) Onder deze Classe behoort inzonderheid geteld te worden het oneindig delibereeren en haarklōven, over de zaak der gearresteerde Repräsentanten NOLET en VAN DER JACHT, en wel, voor welk eene Rechtsbank zij behoorden te recht te staan? Schoon de uitkomst leerde dat het niets van belang om het lijk had.

minderd' geworden, al het welke eene nieuwe Volkstelling, en een geheele veranderde verdeling der Republiek noodzakelijk maakte. Men had dat werk (zoo nutteloos als kostbaar voor het berooide Vaderland) zoo belangrijk en gewichtig geoordeeld, dat men de wijze, waar op dat zou behooren te geschieden, gesteld had in handen eener Personeele Commissie, aan welks hoofd de bekende VAN DER HOEVEN, (wegens het vierde District van *Rotterdam*, tot Repräsentant verkoren) zich bevindende was, en welke Commissie op den 22 *Meij*, met hun Rapport gereed zijnde, de Vergadering adviseerde, *dat de Grondvergaderingen in plaats van op den 22 Meij op den laatsten Dingsdag van de Maand Junij behoorde te worden opgeroepen, in welken tusschentijd op nieuw de telling des Volks zou kunnen en behoren volbragt te worden?* Een Advies waar toe men door den drang der omstandigheden, en den reeds verlopen tijd, wel besluiten moest, maar dat tegelijk wederom nieuwe zwarigheden medebragt, daar men door de vermindering van Departementen en Districten, al wederom eene geheel nieuwe Anatomie of verdeling van de Republiek ontwerpen moest: rede genoeg voor het reeds zieltogend Uitvoerend Bewind, om op den 6 *Junij*, eene Misfive aan het Wetgeevend Lichaam aftezenden, hou-

houdende een voordragt, om met den meesten spoed eene Personeele Commissie, bestaande uit Leden, voorzien met de vereischte Locaale kundigheden, te benoemen, ten einde door een geheel nieuw Plan van verdeling der Republiek, het getal der Districten naar evenredigheid van dat der Repräsentanten te verminderen: tot welk werk niet minder dan 7 Leden benoemd werden, aan welks hoofd zich OCKERSESE bevondt, doch welke Commissie, door de kort daar op gevolgde Revolutie van dien last ontheven werd. Een toeval, waar door het nader voorstel van OCKERSESE, gedaan den 11 Junij, en tenderende, dat de Commissie geauthoriseerd werde, om hunnen last zonder verdere ruggespraak met de Vergadering te houden sijnmaal afredoën, ten eenenmaale verviel.

3. Bleef dit werk dus onafgedaan, niet beter verging het met dat, het welk opzichtelijk, een algemeene voorziening in den nood der Armen, van alle gezindheden over de geheele uitgestrektheid des Vaderlands, ingevolge de Staatsregeling, moest ingevoerd worden. Het was de Repräsentant FRONHOFF, die van de noodzaakelijkheid niet alleen, maar van de mogelijkheid en uitvoerlijkheid van dat aangelegen onderwerp zoo zeer overtuigd schein, dat hij in even diezelfde Zitting, waar in de Commissie tot de nieuwe

verdeeling benoemd werdt, het voorstel deedt, om, insgelijks *eene Commissie te benoemen, tot het ontwerpen van een Staatswet, strekkende tot een generaale voorziening op het zoo even genoemde Onderwerp.* Zeker was het om de schamele gemeente voor de Revolutie inteneemen, veel gereder gezegt; *den Staat zal voor het onderhoud der Armen zorge draagen, of wel: de Armen zijn Kinderen van den Staat (*):*
dan

(*) Dat men die Periode in de Staatsregeling *opzettelijk voegde*, met dat oogmerk het welk wij in den Text gezegd hebben, en ook, *om daar door den Armen Man, in den waan te brengen, dat het nieuw Bestuur ten zijnen opzichte, veel Menschelijker, en Vaderlijker denken en handelen zou, dan het voorgaand zoogenaamd Aristocratisch Oranjebestuur*; lijdt geen den minsten twijffel. Intussehen, *de Armen waren altoos de Kinderen van den Staat; Het Bestuur droeg van oude tijden af, altoos bijzondere zorge voor de Armen.* Welk Nederlander was daar van onbewust? Welk vreemdeling bewonderde dit niet, als hij met eenige opmerkzaamheid, dit *rijk en herbergzaam Land* beschouwde?? Dat elke Gezindheid voor zijne Armen zorgde, en de uitdeelingen naar de inkomsten regelde, is geen bewijs, dat de Politieke Macht zich de belangen der Armen niet aantrok. Want, behalven dat de verschillende Belastingen *ten voordeele der Armenkassen* (door de Regeeringen der Steden en Dorpen verordend,) ten bewijze van het tegendeel strekken; zoo is het ten overvloede bekend, dat zoo
wan-

dan dien maatregel zelve in werking te brengen; want, weinige dagen naa de benoeming, gaf de Repræsentant JANSSEN reeds een blijk van de verlegenheid waarin hij en zijne medeleden zich bevonden, om dat werk aan te vangen. Trouwens, hoe kon dat ook anders, daar elk minkundig doch niet onopmerkzaam Ingezeten van dit Land, niet onkundig is, dat *elke Stad* niet alleen, maar zelfs *ieder Dorp*, en wederom *elke*
ge-

neer Bestuurders van *Arm-Comptairen*, gebrek hadden aan de noodige middelen, om in de behoeften hunner Armen te voorzien, zij den toevlucht namen tot de *Politieke Macht*, die 'er ook altoos in voorzag, het zij door dadelijke Pecuniele onderstand in Geld uit Stads Kas; of door het verleenen van der Steden Crediet, tot het onderneemen van Negotiatien op hunne Fondsen. Zoo men daar van bewijs hebben wil, men vraage het de *Roomsehgezinden* te *Haarlem*, die zig hoogst ondankbaar betonen zouden, wanneer zij, niet edelmoedig en dankbaar erkenden, dat het zoo zeer veracht en gehaat Bestuur ten Jaare 1791, hunne Weezen en Armen ont-hefte van eene schuld, die bijna f80,000 beliep! — Indedaad, het gezegde: *de Armen zijn Kinderen van den Staat! en wij zullen daar nu veel beter voor zorgen dan 'er ooit gedaan werdt*, was een vergulde pfl, en nergens anders toe dienende, dan om de smalle gemeente voor in te neemen, ter bevoordering van zekere, in het geheim ontworpenne Plannen, tot welks invoerlag zeer veelen, bijna Hemel en Aarde bewogen hebben. —

Gezindheid of Kerkgenootschap in dezelveu zich bevindende, in den nood van hunne onderhoorige Armen altoos voorzag, en ook best voorzien kon, uit zodanige Fondsen, als in vroeger en laater tijden, aan elk derzelve daar toe aangewezen, of door Liefdadige giften en Erfstellingen waren opgekomen, en ten eigendomme geworden. De Commissie onkundig van dat alles, zoo ook van het getal der Armen, en van de wijze waarop dezelve tot hier toe waren gealimenteerd geworden, oordeelde de Burger JANSSEN aan de Vergadering het onuitvoerlijke van dien taak te moeten bekend maaken, ten zij dan, dat deze in haare wijsheid, daar in door *éenen maatregel* voorzien wilde, die zoo ongerijmd als onbestaanbaar met den aart der zaake, moest geoordeeld worden. Mogelijk vraagt hier een Opmerkend Lezer, *wat wilde de Commissie dan door de Vergadering bewerkstelligd hebben?* Niets minder (antwoorden wij) *dan dat zij aan alle Administratieve Bestuuren, over de geheele uitgestrektheid des Vaderlands, in last gaven, om aan de voorzegde Commissie, met den meesten spoed (*) op te geeven, eene accurate Lijst van*

(*) Grooten spoed, was 'er zeker nodig, zou 'er niet aan den Letter der Staatsregeling voldaan worden, want

van alle de Armen-Fondsen en Geflichten van alle Gezindheden onder hun Resfort behoorende. „ Ook dezen moesten opgeeven de begrooting der uitgaven, berekend over de 10 laatste Jaaren, met een getrouwe opgave van het getal der Gealimenteerden enz.” En waartoe dat alles? Waartoe deze openbaarmaaking van den Finantielen toestand van elk bijzonder Armen-Comptoir van alle de onderscheidene Gezindheden? Zekerlijk met geen ander doelwit, dan om alle die bijzondere *Fondsen en Armenkassen*, bij één te brengen, met elkander te *Amalgameeren*, even als de Staats-schulden van alle de Gewesten, en dus gelegenheid te hebben in elke Stad, of Dorp, een zeker getal van Ambtenaaren, Staatsgewijze aantestellen, onder den naam van *Armenvoogden*, of iets anders, aan wien het Be-

stuur

want de Constitutiemaakers, hadden de dwaasheid begaan om vast te stellen, dat het *Plan van een Generaal Armen-Bestuur binnen zes Maanden naa de aanneeming van het Plan van Constitutie*, IN WERKING MOEST GEBRAGT ZIJN, OVER DE GEHEELE REPUBLIEK. Thans waren 'er reeds twee Maanden van verlopen, en men had 'er nog niet om gedacht, ZOO FRONHOFF dien bal niet opgeworpen had. Men zag dus, hoe dwaas, ook in dat opzicht, het Plan was, door een Artikel in het zelve te plaatsen, dat onuitvoerlijk was.

stuur, en de wijze van uitdeeling, zou verbleven moeten worden, terwijl de *Diaconiën*, *Aalmoesfeniers*, en andere *Opzieners* der verschillende Gemeenten, van het Bestuur over hunne Armen en Eigendommen, ontzet werden.

Wat dunkt U Lezer! van zulk een voorstel, dat zoo spoedig ter Conclusie gebragt, als aangehoord werd? Was dit geen besluit, waardig der Vergadering, waar aan het wierd voorgesteld? Zonder te bedenken, dat het bloot leggen van elke bijzondere huishouding, reeds eenen gedachten tegenstand veroorzaaken zou; zonder te bevroeden, dat het gedeeren der meestvoorzienne Kasfen, een eeuwige bron van twisten en klachten over ontzetting van Eigendom, *zelfs tegen de laatste Wilsdispositien van reeds voor langen tijd in de aarde rustende milddadige Geever*s, openen moest, besloot men oogenblikkelijk, om zich over dat alles het Bestuur aan te matigen!! Hoe dit moct gesmaakt hebben aan de *Menno-niten* en *Remonstranten*, en andere *Disfenters*, die ten alle tijde de vrije bestelling over hunne *veelal rijke Fondsen* hadden en behielden, en deswegens met de Politieke macht niets te schaffen hadden, dewijl deze 'er niets aan behoefde te Contribueeren, laat zich beter bevatten, dan door ons vermelden. Maar vast gaat het, dat het Plan, alleen aan dien kant beschouwd, de

groots-

grootste onrechtvaardigheid zou veroorzaakt hebben, zoo het te eenigen tijde door middelen van dwang was doorgedrongen geworden, het welk naar alle waarschijnlijkheid het geval zou geworden zijn, wanneer het de Hemel niet behaagd had, om dat alles te voorkomen door den spoedigen val van het alles onderheemend Bewind, waar door het onafgedaan, voor altoos aan den spijker hangen bleef.

4, Dat wij dus denkende, niet anders dan overeenkomstig de waarheid, en volgens de spreekende bewijzen van die dagen, besluiten, kan onzes inziens geen twijfel onderworpen zijn, wanneer wij het oog vestigen op de wijze, waarop het Uitvoerend Bewind van dien tijd, zich beijverde om of zelve, of door de nieuwbenoemde en aangestelde *Agenten van Nationaale Opvoeding en Inwendige Politie*, de onbepaaldste en uitgebreidste macht over alles zich aan te matigen, tot praëjuditie van vorige Bestuurderen, zóó zelfs, dat deswegens klachten geroevert werden door Leden van de Wetgeevende Vergadering. Zagen wij hier voren (Bladz. 259.) dat het *Driemanschap* tijdens het Creëren van die beide Agentschappen, nog buiten staat was om te kunnen zeggen of bepaalen, wat zij door die kostbaare Ambtenaaren wilden uitgewerkt heb-

AA 5

ben,

ben, (het welk den eerst aangestelden op eene loffelijke wijze ook wel spoedig besluiten deedt, om zich tot zoo iets niet te laten gebruiken) het bleek echter wel draa tot welk eene uitgestrekte aanmatiging van gezach dat alles dienen moest, onaan gezien de onmogelijkheid die 'er in opgeslooten lag, om het beheer over zoo veele gewichtige en onderscheidene belangen, aan twee Perfoonen in handen te geeven. De publieke Dagbladen van dien tijd strekten dag op dag, om de Natie de bevelen van het *Driemanschap* bekend te maaken, uit welke Stukken duidelijk bleek dat zij alles van hunne wenken wilden doen afvliegen, daar de *Agenten* op eenen toon spraaken die elk verbazen moest. De *Agent* der Nationaale Opvoeding, brilleerde bijnaa dagelijks met het volgend Bevelschrift, dat niet nalaaten kon een menigte der Ingezerenen in het harnas te jaagen, daar de eene meer, de andere min, door hetzelfde werdt afhankelijk gemaakt, aan de willekeurige beschikkingen van den Agent, die zich zoo iets bij mangel van behoorlijke berichten of informatien veroorloven kon. Dus luidde het door ons bedoelde Stuk; „ *De Agent der Nationaale Opvoeding voor de Baraassche Republiek*, ten einde alle erreur wegens den aart van zijnen Post weg te neemen, adverteerd bij dezen, uit naam van het Uitvoerend Be-

„ wind,

„ *wind*, aan allen wien zulks zou mogen aan-
„ gaan, dat door het zelve *Bewind* aan hem is
„ toevertrouwd het Oppertoevoorzicht over alle
„ *Academiën, Gijmnasieën, Latijnsche, Fran-*
„ *sche, Militaire, Zeevaartkundige* en andere
„ *Schoolen*: — over alle *Academische* en andere
„ *Bibliotheeken, Kruidtuinen* enz. — Over de
„ *Schouwburgen, Gods- en Gasthuizen*, en an-
„ dere *Openbaare Gestichten*: over alle *Collegia*
„ *Medica*, of andere Corporatien tot de *Genees-*
„ *Heel- en Vroedkunde* betrekking bebbende:
„ en over alles wat eenigzints tot *Kunsten* en
„ *Weetenschappen*, of tot de *Geneeskundige*
„ *Staatsregeling* kan gebragt worden, (alles voor
„ zoo verre het geen eigendom van bijzondere
„ Personen of Gezindheden is). Als mede, dat
„ de *Profesfien, Ampten* en *Bedieningen*, aan
„ deze Instituten, Collegien enz. verknogt, on-
„ middelijk tot zijn Departement behooren, *en*
„ *ter zijner dispositie, met uitsluiting van alle*
„ *mindere Bestuuren, staan*; waarom hij alle,
„ zoo Gewestelijke als Stedelijke en andere Ad-
„ ministrative Bestuuren wil gewaarschouwd en
„ vermaand hebben, zich in geen en deele, in
„ zaaken zijn Departement aangaande in te men-
„ gen” Hoe uitgetrekt die macht reeds moest
beschouwd worden, daar dezelve een ontzettend
groot aantal Ingezeten en alleen van den *Agent*
af-

afhankelijk maakte; het duurde echter niet lang, of de paalen zijns gezachs werden nog verder uitgezet, zelfs tot *Vreemdelingen, die Troeps-gewijze, op de Jaarmarkten gewoonlijk rond-zworyen*, naa daartoe van wegens de plaatselijke Regeeringen permissie bekomen te hebben. Van hier, dat den zoo straks genoemden *Agent*, een tweede bevel deedt uitgaan, zeggende: „Dat, „ daar aan hem het Oppertoevoorzicht over alle „ *Schouwburgen in de geheele Bataafsche Re-* „ *publiek was toevertrouwd; (*)* aan alle Plaat- „ felijke Bestauren verzocht werd, aan geene „ Troupen van Toneelisten in hunne plaatsen, „ het zij op Kermis of anders, Permissie te ver- „ lee-

(*) Ook de macht OM AAN DE ENTREPRENEURS, UIT 'SLANDS KAS, EENIGE DUIZENDEN GULDENS TE VEREEREN?? Dat schijnt 'er onder begrepen geweest te zijn: want, zoo dit het geval niet geweest is, dan vatten wij niet, op welk eenen grond de *Agent VAN KOOTEN*, een *Asignatie van ZESDUIZEND GULDENS, op de Kas van de O. I. C. afgaf, aan den Directeur van den Amsterdamschen Franschen Schouwburg, BOTEREAU*, zoo als wij gezien hebben dat hij werkelijk gedaan heeft. — Waarlijk, men zou wel mogen zeggen, dat de Gouden Eeuw voor *Comedianten, Kunstenaars* en *Potsenmaakers* verschenen was, wanneer in alle Landen zulk eene *Staats-Economie* was ingevoerd geworden.

„leenen, om vertooningen te geeven, dan die „met eene schriftelijke Authorisatie van hem „AGENT gemuniëerd waren.” Een last derhalven, dië hem niet alleen tot *Generaale Keurmeester van Comedianten en Kermistroupen* bevoorderde, maar dat ook een kleine goudmijn voor zijne *Bureau* opende, daar het zich zonder onze herinnering zeer gemaklijk verklaaren laat, dat voor dië *Acten van Permissie*, een redelijk Honorarium, moest betaald worden?

Oeffende het Uitvoerend Bewind, door middel van den nieuw aangestelden *Agent van Nationale Opvoeding*, zulk een onbeperkt gezach uit, over alles wat tot *Kunsten en Wetenschappen* eenige betrekking had, dat zelfde Bewind, maakte zich door eenen anderen niet minkostbaaren Amptenaar, namelijk den *Agent van Algemeene Politie*, volstrektelijk Meester van het onbepaald Bestuur over éenen van 's Lands dierbaarste ballangen, waaraan het behoud des Vaderlands ten nauwsten verbonden is, te wéeten, de *Directie en Superintendencie over den Waterstaat der geheele Republiek*. Hoe zeer tot dat alles de uitgebreidste kunde, de grondigste geleerdheid, en boven al eene door ondervinding geoeffende ervaring, aan de boorden der Rivieren, en op de kruinen der Dijken aangeleerd, door een aantal Collegien en Personen, noodzaakelijk moest ge-
keurd

kéurd worden, het Bewind onzag zich echter niet, om dat alles op te draagen aan één Amptenaar, die al mede een openlijk bevel deedt uitgeaan, *ten einde alle erreur, wegens de wijze waar op 's Lands Waterstaat beheerd moest worden, weg te nemen*, adverteerende: „ uit „ naam van het *Uitvoerend Bewind*, aan allen „ wien zulks zoude mogen aangaan, dat door „ hetzelfde Bewind aan hem was toevertrouwd, „ de *Directie en Superintendtie over de Rivieren, de Zeeveeringen, de Zeedijken, de Heemraadschappen, en Dijkcollegien; over alle Vervoeningen, Droogmakerijen en Zanderijen; over alle Publieke Wegen, en voorts over alles wat verder tot den Waterstaat des Lands behoord; waarom hij alle, zoo Gewestelijke als Stedelijke, en andere Administrative Bestauren, Heemraadschappen, Collegien, en andere Corpora's, onder wat benaming ook, waarschouwde en vermaande, zich in geen en deels in zaaken, de voorschrevene Objecten betreffende, in te mengen, of eenige alteratien te maaken, het zij in de wijze van Bestuur, het zij in de Personen daarbij fungeerende; maar zich te vervoegen bij het Agentschap, om daar in naar bevind van omstandigheden te beslissen.*” Verbazend vak van werkzaamheid voor één Mensch! Hoe was het

mogelijk, dat iemand dat alles bestuuren en beschikken kon! Dit dunkt ons hier een of ander onzer Lezeren, niet onbekend met de lage onzes Vaderlands, vol verwondering te hooren uitroepen, en vragen: liepen alle die vereischen in den Heer LA PIERRE, of in zijnen geheimschrijver ONDAATJE, bij hunne aanstelling tot dien gewichtigen Post, zoo gelukkig te samen? Wij hebben alle rede om daar aan te twijffelen, en vonden ons altoos verplicht om te moeten geloven, dat zij 'er op dat tijdstip, even zoo min toe berekend waren dan de Heer WEYLAND die 'er ook om die oorzaak voor bedankte, en het niet wilde laten aankomen op het gewoone spreekwoord *al doende leert men!* Dat dit laatste bij LA PIERRE echter het plechtanker zijner hoop was, lijdt onzes oordeels geen bedenking, dewijl hij al spoedig naa zijne beëdiging, alle zeilen bijzette, om zich met de vereischte kundigheden bekend te maaken; naardien hij in zijne qualiteit aan alle *Hoog-heemraadschappen, Heemraadschappen, Waterschappen, Dijk-Collegien*, en andere Corpora's, tot den *Inwendigen Waterstaat* behoorende, en onder welke benaming ook, in de onderscheidene Gewesten existerende, bekend maakte, dat zij verplicht en gehouden waren, „ om vóór den 10 Junij, aan het Agentschap in
„ te

„ te zenden, een Exemplaar van alle hunne
 „ Kaarten, Keuren, Reglementen en Costumen,
 „ met opgave van alle de Personen toen in het
 „ Bestuur der respectieve Collegien fungeerende,
 „ Mitsgaders derzelyver Secretarissen en verdere
 „ Geëmploieerden.” Een maatregel, die zeker
 voor den *Agents* wel geschikt was om eenige
 kunde optespeuren, door het bij een brengen
 van zulk eene menigte van Stukken, als door
 dezelve opgeëischt werden; maar waar toe echter
 zeer veel tijds vereischt werdte eer dezelve ge-
 copiëerd of getekend waren; en nog veel meer
 tijds, eer men dezelve bij het *Agentschap*, niet
 slechts ingezien, maar bestuurdeert en beoeffend
 had. Want te denken, dat men door die aan-
 vraage zou bedoeld hebben, om alle Collegien
 van hunne *geteekende*, en dus *Unique Kaarten*,
 mitsgaders van alle hunne *Chartres* te ontzetten,
 zou de daad nog ongerijmder maaken, dan zich
 dezelve op het hooren noemen reeds doet voor-
 komen; daar het niet kan gelochend worden,
 dat *Kaarten* en *Chartres* in tijden van algemee-
 nen nood, en zelfs bij de gewoone Raadplegin-
 gen, over de belangen der Districten, op de
 plaats zelve, moesten bij de hand blijven.
 Dan, hoe dit zij, op die wijze door tijd en
 vlijt, trachtte men, *aldoende te leeren*, en schein
 dat

dat alles bij het Bewind nog te gering een taak voor den *Agent* geweest te zijn, daar hij, boven en behalven dat alles, wat wij zoo straks opgaven, zich nog belast zag, met eene andere werkzaamheid, die hier te Lande zoo nieuw in soort, als onbestaanbaar met de pas verkregene *Vrijheid*, door veelen begroet werd. Vraagt iemand, waar in bestond die *Werkzaamheid*? Wij antwoorden daar in, dat de Heer *Agent*, tot algemeenen CENSOR LIBRORUM, van alle hier te Lande uitkomende Staatkundige Geschriften bevoorderd werd. CENSOR LIBRORUM! of, in onze moedertaale getrouwelijk overgezet zijnde, KEURMEESTER VAN ALLE UITKOMENDE STAATKUNDIGE GESCHRIFTEN! Hoe was dat bij zoo veele reeds opgehoopde bezigheden mogelijk? Hoe strookte dit met de *VRIJHEID VAN DE DRUKPERS*, dat ware *Palladium van echte Burgerlijke Vrijheid*? Lastige vraagen, moeilijk om naar eisch te beantwoorden, waarom wij ons ook niet vermoeien zullen, om daar aan onzen tijd, en de aandacht onzer Lezers te verspillen! Maar zoo veel is zeket, dat men ook dit huismiddeltje noodzaakelijk, en voor den Heer *Agent* niet onberekend oordeelde, daar Hij door middel van de Nieuwspapieren, aan alle *Boekdrukkers, Boekverkoopers en Uitgeevers van Nieuwspapieren, gelastte,*

„ om naa dato van die annonce (21 Mei 1798.)
 „ van alle Periodieke Werken; Couranten; Dag-
 „ en-Weekbladen; Tijdschriften; als mede van alle
 „ Werkjes, die tot het Politieke van het Va-
 „ derland eenige betrekking hadden, en welke
 „ bij hen zouden worden uitgegeeven, dadelijk
 „ twee Exemplaaeren aan het Agentschap te
 „ doen toekomen.” — Genoeg gezegd (onzes
 bedunkens) om onze Lezeren een denkbeeld te
 geeven, van de *voornaamste werkzaamhe-*
den (*) des reeds waggelenden Bewinds, gedut-
 rende den tijd dat de GENERAAL DAANDRUS
 in *Vrankrijk* werkzaam was, om aldaar de
 grondvesten van de in het Vaderland opge-
 richte throon des gewelds los te maaken, en
 te *Parijs* aftebreeken, het geen men in den
 Haa-

(*) Wij zeggen hier opzettelijk *voornaamste werk-*
zaamheden: want, wilden wij hier tot min gewichtiger
 nederdaaten, wij zouden van het *afschaffen van het*
Pondgeld, te *Katwijk* (tot praëjudicte van den wettigen
 Heer); van het *verordnen van een nieuw Zegel voor de*
Leijdsche Hoogeschoole, om dat op het oude nog een
 spoor van het oude Foederative Stelsel te bespeuren
 was, enz. enz. kunnen gewagen: dan, wij onthouden
 ons daar van, om den schijn van langwijlligheid te ont-
 gaan.

Haage en elders, zoo ijverig poogde op te bouwen; terwijl het *Driemanschap* daar bij niet vergat, om nieuwe plannen te ontwerpen, tot het verspillen van nieuwe schatten, alleen om zich in weelde en overdaad te baaden, waar toe wij ook betrekkelijk maaken, de reeds gegevene ordres, om het recht Vorstelijk OUDE HOF in den *Haage*, (als niet gethakkelijk en aangehaald genoeg aangemerkt wordende, om het *Driemanschap* en hunnen verhasenden omslag te huisvesten,) op de prachtigste wijze te vertimmeren, het welk den Lante op eene onberekenbaare somme gelds zou zijn te staan gekomen; (*) dan, waar

(*) Dat de ordres tot het verbouwen en vergrooten van dat Istbaar HOFGEBOUW, gesticht en verfraaid door verschidene Vorsten en Vorstinnen uit het huis van Oranj een bewijs opleverd van de onbetembaare hoogmoeden spijzucht van het *Driemanschap*, zat niemand ontken kunnen. Niettegenstaande zij slechts uit den desyn of middelbaaren Burgerstand hunnen oorsprong vermeldigd waren, kwam het *Legement der Stad Amsterda* (dat zekerlijk onder de aanzienlijkste gebouwen sijnt) nog te gefing voor, aan hunnen Patroon DE L'ROIX, die hen, (zoo als wij hier voren aangez hebben) daarom aanraade dat Paleis te betrekken. In dit was voor deze nieuwbakken Souverainen nog gering, en dus rede genoeg, om 'er nog eenige Tongouds aan te verspillen, ten einde eens recht bril-

van de uitvoering nog belet en verhinderd werd,
 daar de genoemde GENERAAL, op den 10 Junij,

lant te leeven, en het vette der aarde in overdaad te
 genieten, terwijl de Natie tot op het gebeente werd
 uitgezogen. Wie hoorde immer van zulk een eerloos
 bestaan? — Men zegge hier nler: *zou het wel zoo zijn?*
heeft het Driemanschap in de daad di Plan in den zin
gehad? Niets was zekerder, antwoordn wij, want zoo
 dit het geval niet was, dan zou één ier publieke Dag-
 bladſchrijvers zich op den 22 Junij 1798, wel gewagt
 hebben, om de Natie dit volgende bericht te leezen te
 geeven, zeggende: „ De bevelen door het Uitvoerend
 „ Bewind gegeven, om het oude Hof op eue prachtige
 „ wijze te vernieuwen en te doen verſieren, het welk een
 „ onberekenbaare ſomme Gelds aan den Lade zoude ge-
 „ kost hebben, zijn ingetrokken: ook zijn'er reeds een
 „ aantal Koks en Bedienden, welken de koſbaare maal-
 „ tijden van het beſtaamd Uitvoerend Bewind heroidden,
 „ door welken het Land, (als 's ware) wierd opgevre-
 „ ten, afgeſchaft. Het ſchijnt (laat hij 'er op volgen)
 „ dat dit Bewind zich alleenlijk met zijne luiſerrijke
 „ Tafelpracht bezig hieldt, terwijl het blijkt, dat het
 „ zijne beſtemming daar aan geheel opefferde. Het is
 „ naauwlijks te geloven, hoe verwaarloost en verward
 „ men alles bij de ontzegeling der Kamers gevonden
 „ heeft: hier vindt men Geld; daar Quitantien; Brie-
 „ ven enz.; en ginds wederom de gewichtigſte Depoſches
 „ der Miniſters van Buitenlandſche Hoven, onder den
 „ anderen liggen. — Gelukkig, dat dat Beſtuur ſlechts
 „ weinige Maanden geheerscht heeft: ware het van
 „ lang

nij, bijnaa met de snelheid van den Blixem, uit *Parijs* kwam opdagen, en in weerwil van de gedaane aanklachten aan Militaire en Burgerlijke Rechtbanken, wel triumphantelijk, in eene koets bespannen met vier Paarden, de Residentie binnen reed, en in plaats van aan eene Gevangenis, aan zijn huis aftapte, om nu wel draa zijn prijsfelijk oogmerk uit te voeren, door het *Drie-manschap*, en alle hunne medestanderen, samenpannende tot ruïne van Volk en Vaderland, in het voetzand van schande en verachting neer te plof-

„langen duur geweest, zoo zou de Natie, alleen tot op-
 „derhoud der Tafels, 's Jaarkijks eenige perCent's hebben
 „dienen op te brengen.” Dit is hen opentlijk voor het oog der Zonne gezegd, en daar zij het nimmer hebben gelogenstraf, valt aan de echtheid en waarheid niet te twijffelen. Intuschen, moet het elk verbazen, dat Lieden van dien Stempel, zich zulk eene leefwijze verkoozen aan te schaffen, daar (zoo als bij de stukken van VAN LANGEN bewezen is) zij tot de schandelijkste hulpmiddelen den toevlucht namen; en wij dien Exdirecteur zagen kruipen voor zijnen Casier, om toch door voorschaffen zijne Crediteuren te vrede te stellen. Hoe moeten zij nu wel te moede zijn, wanneer zij zich de vorige weelderige dagen te binnen brengen? Hoe ongelukkig is niet voor hen de kans verkeerd, bijzonder voor VAN LANGEN, die in plaats van naar het OUDS HOF, naar WOERDEN wandelen moest.

plaffen, waar van wij de voornaamste Bijzonderheden nu vermelden zullen,

Her lijdt geen bedenking (zoo als wij bevoorans reeds aanmerkten,) dat het Eedgespan uit hoofde der door ons bijgebragte verschijnselen omtrent DU CANGE EN DE LA CROIX, zonderzorge blijven kon: maar het is niet minder zeker, dat zij zich toch alhoos geveleid hebben, dat het in allen gevallen niet tot het uiterste (te weeten eenen plotselijken val) komen zou. Begocheld door de vaste verzekeringen aangaande de gunstige dispositien des Franschen Gouvernements, hen door DE LA CROIX gedurig voorgepredikt wordende, hielden zij, schoon tusfschen hoop en vrees geslingerd, zich zoo zeer verzekerd van de voortduuring hunnes bewinds, en van de genoegzaamheid der door hen genomene maatregelen, om de schijnbaare openbaare rust te zullen kunnen bewaaren, dat zij tot op het oogenblik dat DAANDELS te rug kwam, in eene zekere zorgeloosheid bleven volharden. *Was nu die tranquilliteit echt? of, was zij valsch en gedwongen?* Wat zegt 'er een van hunne vrienden van? „Zij dachten” (zegt ROGGE, die zekerlijk in de gelegenheid was, om zulks met eenigen grond te kunnen zeggen,) „zij dachten, van de goede gezindheid van het Fransche Directoire zoo wel verzekerd te zijn, dat

„ dat zoo het hen slechts gelukte, de rust en
 „ orde inwendig te bewaaren, zij van zodanige
 „ Ontwerpen, als ter wederomkeering zouden,
 „ dienen, niets te vreezen hadden.” En welk
 uitwerksel deedt dit op hen? „ Zij zagen,
 „ (volgens dien zelfden Schrijver) met gerust-
 „ heid en onverschilligheid den GENERAAL
 „ DAANDELS, niet in het geheim, maar opent-
 „ lijk te ruggekeeren. Zijn zaak (zegt hij)
 „ door het Bewind, aan den gewonen Rechter
 „ overgegeeven, en alle Stukken daar toe be-
 „ trekkelijk, in handen van den Agent van
 „ Justitie gesteld hebbende, lieten zij hem de
 „ terugkeering in het Vaderland vrij en onver-
 „ let.” Het is mogelijk, dat zij om die redenen
 eene zekere tranquilliteit blijken lieten, maar wij
 kunnen het zeer bezwaarlijk geloven, naardien het
 bij ons vast staat, dat zij, zoo niet allen, ten
 minsten eenigen, wel begrijpen konden (om ons
 van een gewoon spreekwoord te bedienen) dat
 de Kogel door de Kerk was: dat zij DAAN-
 DELS niet beletten konden, om naar den Haage
 te komen, en dat in allen gevalle, de overgifte
 van Stukken aan den Agent van Justitie, zeer
 weinig tot hun voordeel zou afdoen, dewijl
 dien Agent met DAANDELS eene gemeene zaak
 gemaakt had, om het ondegend Bewind den
 voet te ligten. Dit het geval zijnde, wie ziet

dan niet, hoe onnodig hunne voorzorg was, die zij volgens het verhaal van ROGGE gebruikt hadden, hier in bestaande, „het geeven van „eene strikte order aan alle Militairen en anderen, dat zij zig wachten moesten, om handende de geëntameerde Procedures tegen „D'AANDELS, hoegenaaamd geene Ordres van „hem te gehoorzaamen.” Trouwens, dit was het paard achter den wagen gespannen, daar zij de klem van bewind reeds kwijt waren: want zoo draa de GENERAAL aan zijne wooning was afgestapt, werdt hij als voorzien zijnde van een volledig voldoende Vrijgeleide, onderteevend van wegen het Fransche Gouvernement, door den Franschen Generaal JOUBERT (die het Oppercommando in den *Haage* had) op de hartelijkste wijze verwelkomt, en alle Eer, beantwoordende aan zijnen rang, en aan het vertrouwen des Franschen Bewinds, ten vollen waardig gekeurd. Dit was geheel iets anders, dan naar de *Provoost*, of naar de *Koorpoorte van den Hove* (het welk nog zoo duidelijk niet beslist was,) als een Arrestant geleid te worden! Het sidderend *Driemanschap* mogt hem een schildwacht weigeren; maar JOUBERT strekte daar in tot een Plaatsvervanger, daar D'AANDELS wel draa twee Fransche Schildwachten voor zijn huis wandelen zag, het welk hem tot oneindig veiliger beschers-

fcherming diende , dan de *Lijfwacht* aan het Bewind bewijzen kon , of liever , bewijzen wilde , zoo als wij straks nader zien zullen.

Op zulk eene wijze trok het onweêr , langs hoe nader boven de hoofden van het Eedgespan te famen , en 'er ontbrak toen reeds , niets anders dan eene geweldige uitbarsting aan , om het schrikbewind een einde te doen neemen. Dan , dit uiterste wilde DAANDELS , en zij die zijne zijde hielden , zoo het mogelijk ware , nog voorkomen ! Dien *Generaal* , niet onbewust gebleven zijnde , dat het Fransch Bewind reeds weeken bevorens , aan DE LA CROIX in last gegeven had , om het *Driemanschap* tot betere gezinningen aan te spooren , schijnt om die rede eenen beslissenden en geweldigen stap te hebben uitgesteld , en zijne Vrienden te hebben overgehaald , om nog één middel te beproeven : hier in bestaande , om door een cordaat en ter zaake dienend Vertoog , ingericht aan de Wetgeevende Vergadering , eene proeve te neemen , of deze met hen wilde medewerken , tot het invoeren van gematigder handelingen aan de zijde des Bewinds , en ter wegneeming van de luide klachten des Volks , over de gebeurtenissen van den 17 *Maart* , en den 4 *Meij* ; zich vleijende , dat men dus doende , alle opspraak welke een Revolutie te weeg brengen moest , zou kunnen voorkomen.

Het was ter bereiking van dat oogmerk, dat een *Declaratoir*, wel draa opgesteld zijnde, in stilte getekend werdt, door veele aanzienelijke Lieders, en voorts bepaald, dat 'er op den volgenden dag, zijnde den 11 Junij, eene groote Maaltijd in den *Ouden Doelen* zou gehouden worden, ten einde bij die gelegenheid het tijdstip te bepalen, wanneer het zoude ingeleverd worden. Een maatregel die niet in het geheim, maar zelfs op eene openbaare wijze ondernomen werdt, en welke bij het *Driemanschap* dan ook geen den minsten twijffel overliet, wien het gelden zou, en welken de Perfoonen waren, die zich met DAANDELS vereenigd hadden om het subsisteerend Bewind, van den Throon te bonzen. Wij zullen het Struk, als behelsende de gronden der ondernomene *Revolutia in de Revolutie*, en te regt genoemd mogende worden, eene JUSTIFICATIE van dien beslissenden *Stap*, ter voorkoming van het dreigende gevaar voor een bloedbad, hier eene plaats inruimen, ten einde onze Lezeren te doen zien, hoe, en op welke wijze de daaden en handelingen van het *Driemanschap*, en zij die hanne voetschappen in alles drukten, beschouwd werden, niet slechts van DAANDELS, die hen op den 22 Januarij ten zetel hielp verheffen, maar ook van niet minder dan VIF AGENTEN, welken door de *Dictators*, met zul-

milke voordeelige Ampten, en eene uitgebreide Macht begunstigd waren, waar door het ook toekwam, dat zij, (schoon ten onrechte) van veelen de aanspraak van dubbelharrige ondankbaarheid, niet ontgaan konden. Dus luidde het ADRES, of liever DECLARATOIR, houdende aan het *Vertegenwoordigend Lichaam des Bataafschen Volks!*

„ De ondergeteekenden, allen ingevolge de Acta
 „ van Staatsregeling voor het Bataafsche Gemeen-
 „ weest, Stemgerechtigde Burgers: hebben ver-
 „ meend, in deze oogenblikken van algemeene
 „ ontevredenheid, openlijk, en gelijk het be-
 „ taamt aan Republicainen, — aan welken de
 „ schennis hunner Rechten, en de verguizing
 „ van 's Volks Majesteit niet onverschillig is,
 „ aan Ulieden, aan het geheele Bataafsche
 „ Volk, jaa, aan gantsch Europa, hunne
 „ DENKWIJZE over de jongste Gebeurenissen
 „ te moeten openleggen.”

„ Wij betuigen vooraf, dat wij allen volko-
 „ men zijn gehecht aan de grondbeginselen van het
 „ Maatschappelijk Verdrag, waar van elk Vrijheids-
 „ vriend de overtuiging bij zich zelven gevoelt,
 „ en die de Grondzuilen behoren uit te maaken
 „ van een Staatsgebouw, het welk het hoogst-
 „ mooglijk geluk des geheelen Volks, en van
 „ ieder Individu zal ten doel hebben: — dat
 „ wij,

„ wij, met en benevens de handhaving dezer
 „ Grondbeginselen, het herstel van ons kwij-
 „ nend Vaderland, en deszelfs toekomstenden
 „ bloei, alleen verwachten van eene Regeerings-
 „ vorm, gegrond op de Een- en- Ondeelbaar-
 „ heid; — en dat wij, voor zoo verre wij de
 „ daarstelling dezer grondbeginselen, in eene
 „ te vervaardigen Staatsregeling, van den 22-
 „ *Januarij* verwachteden, wij dien dag geze-
 „ gend, en deszelfs onregelmatigheden benevens
 „ het ongeluk sommigen van onze Medeburges-
 „ ren overkomen, hebben ter zijde gesteld, om
 „ het grootere goed, dat daar van het gewrocht
 „ moest zijn. — Doch, hoe groot ook onze
 „ verwachting ware, de te leurstelling in de ge-
 „ volgen is niet geringer geweest (*).”

„ Wij

(*) Opentlijk begaane misstappen en fouten, opentlijk en cordaat te bekennen, om de *gegevene ergernis* of *de daar door veroorzaakte nadeelen*, zoo veel mogelijk te *beteren*, is zekerlijk edelmoedig en waarlijk groot: men noemt het, (en te recht) de *eerste stap op het bevoens verlaten pad van Deugd en Plicht*: en in zoo verre kan en moet men dit gezegde in den Text, ook als zeer prijsfelijk aanmerken. Dan, of het bij Mannen, welken zich op den eersten voorgrond geplaatst hadden, om aan een geheele Natie, eenen nieuwen Regeeringsvorm te
 gee

„ Wij zullen, om dit Declaratoir niet in het
 „ oneindige uit te breiden, thans niet gewagen
 „ van

geeven, waar tegen zich, sinds 1795, zoo veele zwaarigheden hadden opgedaan, eene genoegsaame verfhoning is, om te zeggen; *de uitkomst heeft aan onze verwachting niet beantwoord*; daar aan twijffelen wij in het onderhavige geval, en het houd bij ons geen staek. — Wij hebben in het voorig VIJFDE DEEL *dener Geschiedenis*, eenigsints uitvoering, en zoo wij vertrouwen naar waarheid te boek geslagen, de gebeurtenissen, die vóór, en op den 22 Januarij plaats hadden: en wij hebben, zoo wij meenen, bij elke voegsaame gelegenheid, de waare bedoelingen van de eerste en meest bedrijvige Bewerders, dier *Revolutie in de Revolutie*, bloot gelegd; en nu willen wij het wel gerustelijk aan de uitspraak van elk gezond menschenvriend, verblijven laten, of niet die gebeurtenissen, in deszelfs aart, oorsprong, trapswijze voortgang, en eindelijke ontwikkeling en daarstelling door de onbehoorlijkste middelen, op dien rampzaligen dag duidelijk te zien gaven, dat zij nergens anders toe ondernomen en doorgedrongen werden, dan tot de handhaving van een Bewind, dat bij verder misbruik van macht, vervallen kon tot zulke schandelijkheden, als waar om de ontwerpers van dat Stuk, de Revolutie van den 12 Junij oordeelden te moeten onderneemen? En dit zoo zijnde, wat volgt daar uit; dit: dat deze bekentenis, het gedrag der Requestranten op den 12 Junij gehouden, wel *wettigde*, en zulks allesints *prijfselijk* was; maar met dat alles, het veranderde de schandelijkheden van den 22 Januarij niet! Aan de gebeurtenissen van dien dag had men alles dank te weeten! Toen werd
 de

„ van alle die daaden van geweld, welken de
 „ Agenten van het Uitvoerend Bewind ter zulk
 „ veting en Remotie hebben gepleegd; de af-
 „ stelling van de waardige Mannen in dezelfde
 „ denkwijze staande als de ondergeteekenden; de

de bron geopend, dat alle die onheilen uit voortkwamen, waar over men nu zoo bittere klachten opheft! En wie weet niet, dat ten kwaade boom, nooit goede vruchten leveren kan? dat zoo wat de mensch zaait, hij zulks ook wel maaijen zal? — Welke wären de blimnende Talenten van het DRIEMANSCHAP, om hen niet zulk een DICTATORIAALE MACHT te bekleden? En hoorde men ten hunnen aanzien althans, niet verzekerd geweest te zijn, dat zij nimmer in staat zouden geweest zijn, om zich aan zulke zwarte misdaden, zoo opzettelijk, en wel overlegd, schuldig te maaken? Bleek het van dien dag af, en vervolgens, niet zoo klaar als de Zon op den middag, dat zij door hunnen invloed, en dien van hunne vertrouwdste vrienden in de Constitueerende Vergadering, een Staatsregeling aan de Natie opdrongen; die zoo onberekend voor de Natie, als gevaarlijk voor de Vrijheid was? Die Constitutie was het, die hen gezagheid gaf, om zoo schandelijk huis te houden; en zij deden dit onverhinderd, van stap tot stap zelfs stout en driester: want men liet hen in alles geworden, dewijl men den hals op den 22 Januarij onder het juk gebogen had. Indedaad het roemen op de grondbeginselen van dien dag, ontferd dit stuk, dat anders het Zegel drukt, op alles wat wij van de bedrijven der Dwangelanden gezegd hebben.

„ aanstelling van veele onwaardigen en onkundi-
 „ gen in hunne verlatene Posten en Waardighe-
 „ den; en in het algemeen, het onwaardig ge-
 „ drag van hun, ten opzichte van alles wat
 „ braaf en eerlijk dacht, en de onwrikbaarste
 „ Steempilaaren van dien gedenkwaardigen dag
 „ zouden hebben uitgemaakt, ongestraft gehou-
 „ den. — Wij willen deeze gewelddadigheden,
 „ die den geest der Natie tegen het Bestuur
 „ hebben vooringenomen, gaarne beschouwen als
 „ daaden op eigen gezach gepleegd, en dezelve
 „ uit dien hoofde overlaten ter verantwoording
 „ van deze kwalijk gekozene Emissarissen (*),
 „ en ons alleen bepalen tot zodanige Decree-
 „ ten van Ulieden, hebbende uitgemaakt de
 „ Con-

(*) Dit is een verschoning voor de *Vergadering*, die (wel beschouwd) niets afdoet. Om nu niet te zeggen, dat het haar plicht was geweest om die *Agenten* en ook het *Uitvoerend Bewind* dat te beletten, zoo weten wij immers, uit het door ons bijgebragte, dat de klachten over die *Agenten*, door de *Vergadering* op de lange baan geschoven, en nooit zijn gehoord geworden na den 23 April zelfs. — De schuld van alles, is dus meer bij de *Vergadering*, dan bij de *Agenten*. Waarom hier zoo gesproken, terwijl men eenige regelen verder, het ontroven van het Stemrecht, niet aan de *Agenten* maar aan de *Representanten* toekent?

„ *Constitueerende Vergadering*, en Ulieden ver-
 „ volgens aangematigd, den tijtel van *Vertegen-*
 „ *woordigend Lichaam des Bataaffchen Volks*,
 „ welken wij vermeenen te kunnen bestempelen,
 „ als in den hoofde dezès is geschied. — En
 „ dan vraagen wij Ulieden vrijmoedig af. Wat
 „ recht had Gijlieden, om een groot gedeelte
 „ uwer gewezene Lastgeevers willekeurig te bero-
 „ ven van een Stemrecht, dat hun onvervreemd-
 „ baar toekomt, en het geen zij volijverig wil-
 „ den uitvoeren, op die verklaring, die Gijlieden
 „ hen, door den nood der omstandigheden ge-
 „ drongen, had voorgeschreven? Wij zijn verre
 „ van het misbruik, door verachtelijke Zende-
 „ lingen gemaakt, van het gezach, zoo verkeerd
 „ in hunne handen geplaatst; Wij zijn verre, om
 „ de klaagstemmen van zoo veele Ingezetenen,
 „ en den moedeloozen toestand der Natie, af-
 „ gemat door alle de onrechtvaardigheden, die
 „ zij heeft zien plegen, aan Ulieden te wijten.
 „ Wij vooronderstellen, dat dit alles zonder uwe
 „ kennis, zonder uw medewerken is geschied : (*)
 „ maar

(*) Deze vooronderstelling was valsch; trouwens het
 volgende toont dit duidelijk. Waar toe zou men zeg-
 gen, zulk een Compliment gemaakt, aan lieden aan
 wier toedoen, ter eester instantie, alles kon en moest toe-
 geschreven worden?

„ maar wij beschouwen Ulieden echter als de
 „ eerste oorzaaken daar van, uit hoofde van Ulie-
 „ der heilloos Decreet van den 10 *Maart*, waar-
 „ bij Gijlieden aan het Uitvoerend Bewind de
 „ willekeurigste macht hebt in handen gesteld,
 „ en daar door het eerbiedwaardig character van
 „ Volksvertegenwoordigers, hunne Lastgeevers ge-
 „ trouw, geheel en al verloren.”

„ Dan, Gijlieden wilde het hier bij niet laa-
 „ ten berusten! Het Bewind, door Ulieden met
 „ zulk eene gewelddadige macht bekleed, moest,
 „ ten spot der Natie, en met schennis der Con-
 „ stitutie, op het eigen oogenblik dat dezelve
 „ in Ulieder Vergadering was vastgesteld, bij De-
 „ creet van den 17 *Maart*, worden aanwezig ge-
 „ houden, als ware hetzelfde ingevolge de Con-
 „ stitutie aangesteld. — Wie gaf Ulieden daar
 „ toe de macht? Wie de nodige vereisch-
 „ ten? — Gijlieden beriept U op eene Consti-
 „ tutie die niet bestond; die Gijlieden niet
 „ wist, immers niet behoorde te weten, dat
 „ immer bestaan zou! Om de vereischten daar
 „ toe te hebben, behoortet gij vooraf, en in-
 „ gevolge de Constitutie, (onderfeld, dat de-
 „ zelve reeds goedgekeurd was) verkoren te
 „ zijn, en naar den Letter dier Constitutie in
 „ twee Kamers verdeeld. — En hoe konden
 „ Gijlieden dan op zulk een Decreet, waar van

„ plaats gehad) aanwezig gebleven , en niet van
 „ Meesters die zich zelven de Natie hebben op-
 „ gedrongen , en hun gezach alleen van den
 „ sterksten ontleenen. — Wij zullen ons daar
 „ toe niet beroepen op die eenvoudige Grond-
 „ beginselen eener Volksregeering bij Vertegen-
 „ woordiging , welken de macht door het Volk
 „ aan deszelfs Mandatarisfen geschonken , doet
 „ eindigen , zoo draa het oogmerk is daargesteld ,
 „ en de last volbragt , waartoe zij verkoren wa-
 „ ren : — de last aan Ulieden gegeven , was de
 „ vervaardiging eener Constitutie , en het Opper-
 „ bewind over de belangen van den Sraat , tot
 „ het tijdstip dat aan dezen last was voldaan .
 „ Dezelve eindigde dus naa den 23 *April* , de
 „ dag waar op het Volk , voor zoo verre het
 „ toen konde gezegd worden aanwezig te zijn ,
 „ uwe voltooide werkzaamheden , door zijne toe-
 „ stemming bekrachtigde , en nu schoot Ulieden
 „ niets meer overig , dan de oproeping der Stein-
 „ gerechtigden in Grondvergaderingen naar de
 „ regulen der Constitutie ingericht , om vervol-
 „ gens Ulieder Bestuur over te laten in handen
 „ der geenen die het Volk goedvond met zijnen
 „ last te vereeren (*).”

„ Dan ,

(*) Niemand zal ontkennen dat dit Tafereel van

„ Dan, wat behoeven wij ons verder met ar-
 „ gumenten intelaaten, die de gezonde rede ons
 „ zoo mildelijk aanbiedt. De Letter der Con-
 „ stitutie biedt ons een onwrikbaar bewijs aan
 „ van 's Volks wil: de bijvoeging agter Artijkel
 „ 10 van het Reglement *sub Litt. B.* levert daar
 „ toe een bewijs op, dat de verfyndste verdraai-
 „ jingen der intentie, of van den Letter der
 „ Staatswet nimmer zal kunnen ontzenuwen (*).”
 „ Naa

eene *waare Volksregeering*, zeer juist en naar waarheid hier op het papier geschilderd wordt, en dat het de plicht van de *Vergadering* geweest ware, om overeenkomstig dat Tafereel hun gedrag in te richten: maar wat moet men zeggen, wanneer men daar bij vergelijkt, hoe en op wat wijze, sints 1795 tot dien tijd toe, het zich hebbe toegedraagen, met het respecteeren eener waare Volks Stem, en Volkskeuze. In de daad, het was niet anders dan een Aapenspel en louter Volksbedrog, door eenige weinige Intriguanten geleid, waar men het Volk gaarne had. Van daar dat de keuze zich tot eenige weinigen bepaalde, derwijze, dat veeltijds één Persoon, voor 6 Districten ten zelfden tijde, (quasi) verkoren werdt, om dat zij zich het meest hooren lieten!!

(*) Wat baatte dat Artijkel? Wat baatte de geheele Constitutie, daar men dezelve dag op dag met voeten trad, zoo als wij in de beide voorgaande Boeken, ten duideljksten hebben aangewezen? Mogt het niet te recht *den Moriaan gewasfchen heeten*, om tegen zulk eene

„ Naa deze openbaare schennis van den voor-
 „ naamsten inhoud der Constitutie, elf dagen naa
 „ de goedkeuring derzelve, zullen wij niet aan-
 „ dringen op mindere overtredingen naa dit tijd-
 „ stip gepleegd, en waar van het betoog ons
 „ veellicht den schijn van partijdigheid zou gee-
 „ ven (*): maar liever ter Conclusie overgaande, in
 „ onze qualiteit van Stemgerechtigde Burgers,
 „ en dus, met onze Medeburgers uitmaakende
 „ den Souverain van dit Gemeenebest, verkla-
 „ ren, dat wij nimmer ons stilzwijgen op de
 „ voorfchreven schennisfen van 's Volks Opper-
 „ macht, en de overtredingen der Staatsregeling tot
 „ dus verre gehouden, willen hebben aangezien
 „ als eene stilzwijgende toestemming, welke
 „ „ eenen

eene *Vergadering* te spreken van de Constitutie, als het
 richtfnoer van alle hunne Daaden en Beraadflagingen?
 Zij toch kenden geen Wet, dan eigen grootheld, en te
 kruipen voor het ondeugend Schrikbewind, het welk zij
 van de hand vloogen.

(*) Die overtredingen, waarvan in den Text melding
 gemaakt wordt, waren indedaad zoo gering niet. Wij
 hebben 'er slechts eenigen hier voren van opgegeeven,
 en nu oordeele men, of ze weinig om het lijf hadden!
 Intusfchen geeft het een gepaste stof, tot nadenken,
 waarom men die zoo genoemde *kleinere overtredingen*,
 zoo zeer op den agtergrond plaatste.

„ eenen schijn van wettigheid, aan deeze daaden
„ van overheersching zoude kunnen schenken.
„ Neen! maar integendeel, wij eischen van Ulieden
„ wederkeering tot Rechtvaardigheid en eer-
„ bied voor het door Ulieden zelve erkende
„ Soverain gezach des Volks. Wij verwachten, dat
„ Gijlieden onverwijld de Staatswet, die wij al-
„ len geneigd zijn te helpen in stand houden,
„ nader doet bekrachtigen, door de toestemming
„ aan op uit te nodigen van onze waardige Me-
„ debiteren, daar van zoo onrechtvaardig ont-
„ zet. Dat Gijlieden wijders, op de voorschre-
„ vene gronden, intrekt de beide Decreeten zoo
„ van den 17 *Maart*, als van den 4 *Meij*, het
„ thans exteerende onwettig verkoren Uitvoerend
„ Bewind doende uit een gaan: en, naa dat gij-
„ lieden U zelve wederom in eene Constituee-
„ rende Vergadering zult hebben geconverteerd,
„ doen vervangen, door zodanig een Intermediair
„ Gouvernement, als Gijlieden daar toe zult wil-
„ len benoemen, tot tijd en wijle, het Volk op
„ den 26 dezer Maand, niet EEN DERDE,
„ maar ALLE zijne Vertegenwoordigers en der-
„ zelve Plaatsvervangers wettig zal hebben ver-
„ kozen: als mede, dat Gijlieden de thans nog
„ gepleegd wordende gewelddadige uitsluitingen
„ van het Stemrecht, dadelijk zult doen cessee-
„ ren, en aan de vrije keuze des Volks over-
laa-

„ laten, wie hetzelfde de waardigste keurt, om
 „ den vereerenden last der Vertegenwoordiging
 „ optedragen. Houdende, bij weigering ons
 „ onverantwoordelijk voor de gevolgen, welken
 „ zodanige nadere maatregelen, als de Veront-
 „ waardiging ons aan de hand geeven, mogten
 „ naar zich sleepen.”

Het kon niet wel anders of een stuk van dien aart, moest niet alleen een aantal Onderteekenaars belopende eenige honderden Personen, vinden, maar ook wel spoedig ter kennisse komen van het *Driemanschap*, welks Remotie en afzetting, in het zelve alleen begeerd werdt, terwijl men daar en tegen de *Wetgeevende Vergadering* slechts wederom tot eene *Constituëerend Lichaam* wilde geconverteerd hebben; eene distinctie die men wel in acht behoord te neemen, als een klaar bewijs opleverende, dat de **GENERAAL DAANDELS**, benevens de **VIJF AGENTEN**, zelfs tot dat tijdstip toe, geen oogmerk hadden om eene compleete Revolutie te onderneemen, maar dat het Plan behelsde, alleen een voorneemen, om de zaaken wederom in dien stand te brengen, als waarin zij op den 22 *Januarij*, waren gebragt geworden (*). Dit het geval zijnde,

(*) Het was dus niet meer dan *eenen halven maatregel*, waar van duidelijk te voorzien was, dat 'er wel

de, dan zou het werk op die manier ter uitvoer gebragt zijnde, ook zonder veel opspraaks te ver-

verandering, maar geen *verbetering* door zou veroorzaakt worden. De Remotie en afzetting van het *Uitvoerend Bewind* te eischen, ten zelfden tijde, dat men het *Wetgeevend Lichaam* wilde werkzaam laaten, moest als eene ongerijmdheid voorkomen, wanneer men naging op welk eene onwetige wijze die Vergadering haar aanwezigheid verkregen had. Had het *Driemanschap* zich eene Remotie waardig gemaakt; de *Constituërende* en naderhand *Wetgeevende Vergadering*, had zulks niet minder gedaan, daar zij niet alleen het *Driemanschap* in alles geworden lieten, maar zelfs de ooren slopte voor alle klachten, die *ter eerster Instantie* ter hare kennis gebragt werden. — Doorzichtigen konden derhalven zich niet veel goeds van dien stap beloven, om dat de grond waar op men bouwen wilde ondeugend was. Wij hebben bij de beschouwing van de gebeurtenissen van den 22 Januarij duidelijk gezien, dat het werk van dien dag, een *Aanmatig* was op de zoo hoog geroemde *Majesteit des Volks*, en op het *geheiligd Character van deszelfs Vertegenwoordigers*, en evenwel, men wilde op dien Zandgrond een nieuw gebouw van Constitutie nederzetten! Men schoof alles op het *Driemanschap*, en schreef de daaden en bedrijven van de *Wetgeevers*, voornamelijk aan hetzelfde, terwijl men dezen continueeren wilde, ondanks alle de onrechtvaardigheden die wij hen bedrijven zagen! Wie kan dit vatten? De tijd en de ondervinding hebben het ontoereikende van dezen *halven maatregel*, te zeer doen kennen, dan dat men deze aanmerking, in den tegenwoordigen tijd zou kunnen wraaken: 'Er is naa den

verwekken, zijn beslag kunnen bekomen hebben, wanneer het *Drismanschap* zich eenigfints lijdelijk betoond en gedragen had: wanneer het de plaatshebbende omstandigheden raadplegende, zich gewillig aangesteld had, om zich naar dezelve te schikken, door de teugels van het Opperbewind uit de handen te leggen: dan, in plaats van dat, was het *Driemanschap*, en eenigen hunner vertrouwde Vrienden in de Wetgeevende Vergadering, onzinnig genoeg, om zelfs de gewelddadigste middelen bij de hand te neemen, die te recht als de laatste stuiptrekkingen van hunne onwettig uitgeoeffende macht moeten aangemerkt worden. Een gedrag, aan hunne zijde beschouwd, zoo dwaas als snood, doch dat echter aan de kant der Natie in aanmerking genomen zijnde, zijne nuttigheid had, dewijl het aanleiding gegeven heeft om de schendige bedrijven van het Schrikbewind aan het daglicht te brengen, voor welk uiterste zij, ingeval van een lijdelijk gedrag,

12 Junij, op dien bedrieglijken Zaudgrond voortgebouwd, maar welk heil heeft 'er het Vaderland van ondervonden? Immers niets! Toen men het ten koste van onberekenbaare Schatten, tot een zekere hoogte meende gebragt te hebben, stortte het plotfelijk te gronde, zoo als wij ten zijnen tijde zullen vermelden moeten.

drag, wellicht zonden zijn verschoond gebleven. Het zijn deeze stuiptrekkingen, die ons thans te vermelden staan.

Het *Driemanschap*, ver'endigd van alles wat 'er in den *Ouden Doelen* gebeurde, en kundschap bekomen hebbende, dat aldaar de *Generaals DEANDELS* en *JOUBERT*; de *Representant REWBEL*; de *AGENTEN van Oorlog, Justitie, Finantie, Marine* en *Algemeene Politie*, met *derzeiver Secretarissen*; benevens een groot aantal *Fransche en Bataafsche Officieren*; en eindelijk *eeuige voornaame voorstanders van een meer gematigder Denk- en Handwijze*, zich aan den *Disch* bevonden, en die maaltijd met een *Bal* besluiten zouden; schuimbekten van woede over dat alles, te meer, daar zij het niet beletten konden. Weerende, dat 'er in de *Societeit*, opgericht onder de spreuk voor *Een- en- Ondeelbaarheid*, het door ons zoo straks gemelde *Declaratoir* ter tekening lag, beslooten zij dat tekenen krachtadig te stuiten, door twee *Commisfarissen* dier *Societeit*, de Heeren *Pompe van Meerdervoort*, en *van Chreischmar* in arrest te doen neemen, en naar de *Casfelenije* van den *Hove* gevangelijk over te brengen. Hoogstovergenoegd over het gedrag van *Joubert*, die, niettegenstaande hij zich aan de maaltijd in den *Doelen* vinden liet, en hen nog dien zelfden dag met

met de geruststellendste verzekeringen, aangaande de goede gezinningen van zijn Gouvernement, gepaaid had; zoo begonden zij ook hem te wantrouwen, daar zij hem het Opperbevel over de Bataafsche Armée ontnemende, hunne wraak gevoelen, en tevens hunne bezorgdheid blijken deden. Te vergeefsch trachtte FOKKER en WILDRICK hen in die oogenblikken nog van besluit te doen veranderen, hen aanraadende om toe te geeven, door het besluit van den 4 *Meij* in te trekken, of ten minsten door eene oproeping des Volks, aart deszelfs *goed*, of *afkeuring* te onderwerpen; maar alles was vergeefsch. Roekeloos verlieten zij zich op de verzekeringen van hunnen Boezemvriend DE LA CROIX, en waanden zich, door de genomene maatregelen, en mogelijk ook door de vooronderstelde hulp van de Lijfwacht der Wetgeevende Vergadering, genoegzaam beveiligd en in staat, om zich tegen alle onderneemingen in het gezach te kunnen handhaven. Onbegrijpelijke zorgeloosheid! zal hier mogelijk iemand onzer Lezers denken! en te recht, wijl het voor hen, bij de plaatshebbende omstandigheden, grensints raadselach'ig blijven kon, wat 'er gaande ware. Omstandigheden die hen duidelijk te zien gaven, dat alle tegenstand nutteloos, en toe te geeven hunne zaak ware. Dit het geval zijnde, wie ziet dan niet hoe zwaar-

zwaarlijk men eenig geloof hebbten kan aan de verzekering die *Doms. ROGGE* dien aangaande gaf, toen hij van het gedrag van het *Driemanschap* gewagende, zijnen Lezeren dit volgende beduiden wilde: „ *Onkundig van het reeds tot rijpheid gekomen Plan, en steunende op de verklaarde gezindheid van het Fransche Beftuur, als geheel afkeerig van alle wederwerking, of eene tegenomwenteling, meenden zij weinig te vreezen te hebben: en zagen dus ook geen nooddrang, om het verkregen gezag neerteleggen: veel minder achten zij het noodig op beveiliging bedacht te zijn, of maatregelen te beramen, die misfchien gewelddadige stappen zouden hebben misgelukt. (*)*”

Hoe zeer dit gezegde gefchikt is, om het woevend *Driemanschap* als afkeerig en niet bedacht op gewelddadige middelen, te doen voorkomen, zoo is echter het tegendeel, (onzes inziens,) uit alles wat wij reeds vermeld hebben, ten duidelijkften zichtbaar, en zijn wij van gedachten, dat het niet gebruiken van ftrenger maatregelen, niet zoo zeer is toe te kennen, aan hunnen afkeer van geweld, maar eenvoudig aan gebrek

(*) Zie zijne *Historie der Staatsregeling* Bladz. 591.

brek van genoegsaame macht, om hunne wraak den teugel te vieren, die zich tegen DAANDELS, JOUBERT, en de beide gevangen genomen Commisfariſen eener talrijke Volksvergadering, zoo verre uitſtrekte, als hen in de gegevene om andigheden immer mogelijk was: gewelddadige beſluiten en bedrijven, die genoegsaame blijken opleverden, wat zij zouden in het werk geſield hebben, zoo 'er zich maar eenige mogelijkheid toe hadt opgedaan.

Dat dit geen ongerijmd vermoeden is, wordt nog duidelijker, wanneer wij het gedrag der Wetgeevende Vergadering in die beſliſchende oogenblikken gadeſlaan, welks Leden, (ten minſten eenigen derzelve), verneemende wat 'er gaande ware, geen zwarigheid vonden om de geduchtſte aanſtalen te maaken, die in hunnen aart geſchikt waren, om de harten der Haagſche Ingezetenen met eene kille ſchrik voor alle de ijſelijkheden van eenen bloedigen Oorlog, tuſſchen de *Lijfwacht* der Wetgeevers, en het overig gedeelte van het *Guarniſoen* der Reſidentie, te vervullen, zoo het de eerſten ſlechts ernst geweest ware, om aan het waare oogmerk hunner aanſtelling te beantwoorden, of bij de laatſten, om aan de bevelen hunner Bevelhebberen ſtiptelijk te gehoorzamen. Hoe dit zij, vaſt gaat het, dat de Wetgeevers, ondanks alle de zwarigheden die

die zich van alle zijden opdeden, echter zich zelve achter het schild van hunne *Lijf- en-Eerwacht* nog veilig waanden: want, de Presidenten van de beide Kamers, te weteen ROSEVELT CATEAU, en C. VISSER Cz., op den 12 Junij, het bevel uitgevaardigd hebbende, dat de *Lijfwacht*, zoo Cavallerij als Infanterij, zich met den grootsten spoed op het Binnenhof in het geweer begeven moest, gaven zij van dien buitengewoonen maatregel kennis aan de Wetgeevers, die zich te dien dage nog op de gewoone wijze naar hunne onderscheidene Vergaderplaatsen begevende, het aanzien gaven, dat zij hunne gewoone werkzaamheden wel ernstig ter hand neemen wilden. De Vergaderingen nauwelijks hunnen aanvang genomen hebbende, bleven de beide Voorzitters niet in gebreke, om aan de Leden te berichten, „ dat zij tot het oproepen van de *Lijfwacht* besloten hadden, ter oorzake dat zij in het zekere onderricht geworden waren, dat sommige woelzieke Personen het ontwerp gesmeed hadden, om de rust en goede order in de Residentie te stooren.” Reeds ten half 11 uren was de eerste Kamer bij één, welks Leden na langer dan 4 uren in geheim *Commissé* geraadpleegd te hebben, omtrent drie uren na den middag van een scheiden, omtrent welken tijd de G E N E R A A L

D A A N

DAANDELS, na alvorens order gesteld te hebben, dat zich niemand buiten den *Haage* begeven kon, benevens alle die tot zijnen staf behoorden, en eenige andere Personen vootzien van Pistoolen en ontblootte Sabels, zich aan het hoofd van eene Compagnie Grenadiers plaatssettend, den marsch aannemende naar het gewezen *Logement der Stad Amsterdam*, de gewoone verblijfplaats van het *Uitvoerend Bewind*, waar van WILDRIK en FOKKER reeds bevorens hun afscheid genomen hadden. Hoe zeer het gebouw door eenige Wachten bezet geworden was, en DAANDELS uit dien hoofde eenigen tegenstand had kunnen ontmoeten, zoo bleek het echter wel draa, dat 'er geen weêrstand geboden werdt, wijl gezegde Generaal, en hen, die tot zijn gevolg behoorden, onverhinderd tot binnen de Zaal geraakten, alwaar VREEDE, FYNJE VAN LANGEN, de Fransche Minister DE LA CROIX hunne bijzonderen Vriend, en eenige Leden der Wetgeevende Vergadering zich aan de maakdij verlustigden, die door dat onverwacht bezoêk niet weinig gestoord wordende, met verbazing van hunne stoelen opvlogen, vragende: *Wien zoekt Gij?* Eene vraag die wel spoedig beantwoord werdt, door te zeggen: „*De Leden van het Uitvoerend Bewind!*” Waarop onmiddelfijk de Zaal weergalmde van een vervaarlijk geschreeuw, die

die Schelmen, die Landverraders! dood of levend moeten wij ze hebben! terwijl alles in de grootste confusie en verwarring geraakte.

Onbegrijpelijk is het ondertusfchen, dat niet-tegenstaande de voornaamste bewerkers der gepleegde gruwelen, hier plotfeling door zoo veele gewapende Manschappen overvallen werden, waar door men zich in één ogenblik van hen allen zou hebben kunnen verzekeren, 'er echter niemand in handen geraakte, dan de beruchte S. L. VAN LANGEN, die weldraa in verzekerde bewaring genomen zijnde, onder een sterk Escorte, werdt overgebracht naar het Hotél van den *Agent van Oorlog* (*) terwijl VREED E en

FYN-

(*) De Directeuren FOKKER en WILDRIE, welken zich te dien tijde wel in het gewezen *Logement der Stad Amsterdam*, maar niet aan de maaltijd van het *Driemanschap* bevonden, werden al mede naar het Hotél vanden *Minister van Oorlog*, als arrestanten overgevoerd, doch echter naa verloop van een wijle tijds nog dien zelfden avond in vrijheid gesteld. De rede van deze distinctie is intusfchen niet verre te zoeken, daar het uit de geschiedenissen van dien tijd ten vollen blijkt, dat zij beiden niet veel meerder dan den naam van *Directeuren* bezeten hebben. De klem des Bewinds berustte alleenlijk bij VREED E, FIJNJE, en VAN LANGEN, en het is om die oorzaak, dat wij in den loop van ons geschiedverhaal ons gewoonlijk bedienden van het woord *Drie*.

maw

FRANJE (die nog kortſ geleden gezworen hadden, op hunne Poſten veel liever te willen ſterven dan dezelve te zullen verlaten) zich de plaatshebbende confuſie ten nutte maakende, geheel onzichtbaar werden daar zij het Hazenpad kozen; waar door zij de handen hunner vervolgers nog in tijds ontkwamen, en zich zoo veilig verborgen hielden, dat zij alle naſpeuringen ten eeneemaal verijdelden. DE LA CROIX intuſchen niet minder verbaasd dan zijne Tafelvrienden, over alles wat hij zag en hoorde; befloot al mede zich van het Toneel te verwijderen, doch nauwlijks ter deure uitgetreden zijnde, vondt hij gelegenheid om aan DAANDELS zijne hooggaande verontwaardiging en afkeur op eenen gevoeligen toon te kennen te geeven: dan, het baatte hem luttel, daar DAANDELS hem onder geleide van eene Gewapende Ordonnance den weg naar zijn Hotél liet aanwijzen, alwaar hij, woedende van ſpijt over het gebeurde van dien dag aangekomen zijnde, oogenblikkelijk eene bekendmaking opſtellen en drukken, en nog dien zelfden avond in den *Haage* aanplakken deed, waarbij hij protesteerde tegen de behandeling

manſchap, wiji de meeste zaaken buiten de twee overigen beſtuurd werden.

VI. DEEL.

De

ling hem dien dag aangedaan, de bewerkers van alles aanspraaklijk verklarende voor alle de gevolgen die 'er naar zijne gedachten, zekerlijk uit zouden voortkomen. Een stuk, juist geschikt om ons het character van dien baatzuchtigen Minister, in alle deszelfs hatelijkheid te doen kennen, daar hij, ondanks den duidelijk verklaarden wil zijner zenderen, door ons bevorens reeds opgegeeven, en tegen zijne overtuiging en beter wooten aan, zich aldus hooren liet.

IN NAAM DER FRANSCH E REPUBLIEK.

„ *De Gevolmachtigde Minister van gezegde*
 „ *Republiek, PROTESTEERT, in haaren*
 „ *naam, en naamens het DIRECTOIRE EXE-*
 „ *CUTIF, tegen de feitelijkheden, die op dit*
 „ *oogenblik, DAANDELS en zijne Satellieten te-*
 „ *gen de Bataafsche Republiek, en derzelyer*
 „ *Uitvoerend Bewind begaan hebben. Hij stelt*
 „ *alle de geenen daar voor verantwoordelijk die*
 „ *eenige Posten bekleden, welken hen het recht*
 „ *geeven dit te beletten. — In den Haag 12*
 „ *Junij 1798., des Avonds ten 6 uren.*”

(getekend)

CH. DE LA CROIX.

Op

Op deze wijze werdt dit voorname broeinest van onheilen en volksrampen, welks aanwezen het ongelukkig Vaderland, en veele duizenden der Ingezetenen, op onberekenbaare schatten, en stroomen van traanen te staan kwam, door het cordaat en alsmits prijsfelijk gedrag des *Generaals* DAANDELS, en allen die zijne zijde gekozen hadden, als in één punt des tijds verstoort en omgekeert! Op deze wijze werden de voornaamste Bewerkeren van zoo veele gewelddadige handelingen, tegen het beste en braafste gedeelte der Natie ondernomen en ten uitvoer gebragt, te midden van hunnen loop krachtadig gestuit! Gestuit, op het tijdstip, dat zij zich aan hunnen overdadigen Disch bevonden, terwijl duizendert van verarmde en beroofde Ingezetenen broodsgebrek hadden! Gestuit eindelijk, in een oogenblik waarin zij op eene hoogstzorgelooze wijze zich zoo iets nog niet verbeelden wilden, waar door zij de treurigste bewijzen van hunnen onverantwoordelijken handel allerwegen achterlieten, daar hun de tijd en de gelegenheid benomen werdt, om Gelden Papieren, en veele spreekende blijken van verregaande Pracht, Luxe, en Spilzucht in veiligheid te stellen, of voor het oog hunner Verstoorders te verbergen! Omstandigheden, die in de daad de opmerkzaamheid van elk eerlijk en naadenkend Liefhebber des Vader-

Dd 2

der-

derlands dubbel waardig zijn, dewijl in een omgekeerd geval, wanneer zij, in tijds op overrompeling bedagt geweest zijnde, alles in veiligheid geborgen hadden, het aan ons, en aan de Nacomelingschap zou ontbroken hebben, aan dien reeks van onwraakbaare bewijzen, welken hun onbetaamelijk gedrag buiten alle bedenking stellen, derwijze, dat zij overladen met schande verstoffen moeten, nu dit alles door de Geschiedenis op de duidelijke wijze aan het daglichte wordt gebracht, waar door men de waarde berekenen kan, van het zweffen op waare liefde tot het Vaderland, en het schijnbaar onwrikbaar besluit van VREDE en FYNJE, die nog kort geleden, zich beroemd hadden, *veel liever op hunne Posten te zullen sterven dan dezelve immer te verlaaten.* Zij vloden toen het oogenblik daar was, waar op zij dien heldenmoed hadden moeten aan den dag leggen, en lieten als lafhartigen alles in den loop, het welk aan DAANDELS gelegenheid gaf, om het begonnen werk spoedig ten einde te brengen, door de onwettig opgeworpene Wetgeevende Vergadering, in weerwil van deszelfs paradeerende Lijfwacht uit één te jaagen, en de teugels eener onbeperkte macht uit de handen te rukken, het welk echter niet geschiedde, zonder vrij wat tegenstand in de *tweede Kamer* te ontmoeten, alwaar eeni-

eenige Leden en bijzonder den Voorzitter zich vruchteloos te weere stelden, ten einde zich in het onwettig aangematigd gezach, ware hen zulks mogelijk geweest, te blijven handhaven.

Dat dit laatste, opzigtelijk dat gedeelte des Wetgeevenden Lichaams, het waare doel geweest zij, lijdt geen de minste bedenking, wanneer men in aanmerking neemt, dat sommige Leden van de *tweede Kamer*, niettegenstaande aan hen het gebeurde met het *Driemanschap*, en het spoedig scheiden van de *eerste Kamer* niet onbekend gebleven was, echter eene houding aannamen, even of hen niets te vreezen stond, daar zij, des Avonds tegen *half zeven uren* hunne Vergadering belegd hebbende, de stoutheid hadden derwaards heen te gaan, en vervolgens hunne deliberatien op de gewoone wijze aan te vangen, doch waar in zij wel spoedig verhinderd werden. Immers, de *Generaal DAANDELS* het *Uitvoerend Bewind* uit één gejaagd hebbende, posteerde zich met een sterk Detachement Cavallerij en Infanterij in het gezicht van de Lijfwacht aan de Grenadierspoort, en zondt van daar den Collonel *DU REY*, met eenige manschappen naar de beide Kamers af, met last, om de Leden aan te zeggen, *dat zij zich van alle deliberatien onthouden moesten, en dadelijk hadden uit één te gaan*: een last, die echter

ten aanzien van de *eerste Kamer* wegviel, terwijl de Leden derzelve (zoo als wij gezien hebben) reeds kort na den middag hun werk geëindigd hadden. *Gevaarvolle Commissie voor den Collonel DU REY en zijn bijhebbend Volk, om zulk eenen last uit te voeren, in weerwil en in het gezicht der Gewapende Lijfwacht, en het geplunt Kanon!* Dit zal hier welligt een of ander onzer Lezers denken, terwijl hij beangstigd vraagt: *Kwam het op dat oogenblik tuschen de beide Partijën van Gewapende Militairen niet dadelijk tot een bloedig gevecht? Werdt het Detachement door DAANDELS afgezonden, door de Lijfwacht der Wetgeevende Vergadering niet krachtdadig belet om tot de Vergaderzaal door te dringen?* Alles behalven dat: want de Bevelhebber der Lijfwacht ziende wat 'er gaande ware, en wetende wat het *Driemanschap* bejegend was, stelde zich geen partij, maar trok met zijn Volk weg, stellende zich onder de Ordres van den *Generaal DAANDELS*, waar door DU REY eenen gereeden toegang tot de Vergadering, uitmaakende de *tweede Kamer* verkreeg, welks praesente Leden zich op dat tijdstip onledig hielden met het leezen van eenige besluiten, bevorens door de *eerste Kamer* genomen, en wel speciaal, *omtrent eene voorgestelde Prolongatie van tijd, gedurende welken*
zich

zich de Zwitserſche Officieren zouden kunnen aanmelden, om in hunnen dienst al of niet te Continueeren. De aannadering van den gemelden Collonel en eenigen zijner manſchappen ſtaande het leezen van dat Stuk, moet echter tegenſtand bij *Bodens* of *Deurwaarders* die zich vóór de Zaal bevonden ontmoet hebben, derwijze, dat het gedruis daar door veroorzaakt, door de Vergadering gehoord werdt, het welk niet weinig beweging onder de Leden veroorzaakte, en den Voorzitter VISSER noodzaakte, om de Leden door het ſlaan met den Hamer tot ſtilte en bedaardheid aan te ſpooren, en de Order der Vergadering bij herhaling te reclameeren. Dan, dit alles baatte luttel: de verwarring, de vrees, en het geraas bleef aanhouden, en nu duurde het slechts weinige oogenblikken, of zij zagen de Militairen binnen treden, welks Commandant zich tot den Præſident wendende, hem ingevolge zijne Ordre gelastte, *oogenblikkelijk de Vergadering te doen eindigen, en alle Deliberatien te ſtaaken.* En voldeed VISSER aan dit bevel? Gevoelde hij dat zijn gezach een einde nam? Dit was 'er zoo verre van af, dat hij het vermetel en onzinnig beſluit nam, om, in weerwil van het aangekondigd bevel, zijnen Post te willen blijven waarneemen, zeggende: „ *dat daar hij door het Bataaſſche* „ *Volk verkoren was, en hetzelve Vertegenwoor-*

„ digde, hij zijnen Post niet verlaaten wilde,
 „ ten zij dan, dat hij daar toe door middelen
 „ van geweld genoodzaakt worden mogt, in
 „ welk geval hij alleen bukken zou, en zwich-
 „ ten moest.” Onzinnig gedrag voorzeker van de-
 zen Voorzitter, die uit de plaatshebbende om-
 standigheden zeer gemakkelijk had kunnen begrip-
 pen, dat hij weinig hulp van de Lijswacht der
 Vergadering, (die reeds afgetrokken was) te
 wagen had; dat gehoorzaamen in zulke oogen-
 blikken zijne zaak ware, en dat hem de logen-
 achtige uitvlucht (*) aangaande zijne aanstelling
 door het Bataafsche Volk, in geenen deele kon
 te

(*) Wanneer men zich herinnert, op welk eene wijze
 dezen Voorzitter *Visser* op den 22 *Januarij*, Lid des
 Constijueerende Vergadering geworden was, dan moct
 men zich verbazen over de onbeschaamdheid die hij in
 die oogenblikken blijken deedt. — Hoe groot het vertrou-
 wen der Stemgerechtigde Burgers, van het *vijsde Zeeuw-
 sche District, Schouwen en Duiveland*, in hem gesteld ook
 schijnen mogt, toen hij tot Lid van de *tweede Natio-
 naale Vergadering* benoemd werdt, het was nimmer hun
 oogmerk, om daar door de Toneelen van den 22 *Januarij*
 en den 4 *Meij* bewerkt te krijgen. Dit het geval zijn-
 de, wie ziet dan niet, dat zijn beroep op het Volk,
 eene logenachtige uitvlucht, een louter voorwendfel
 was?

te stade komen. 'Er bleef derhalven voor den Commandant geen ander middel overig, dan hem met geweld van den Zetel te rukken, en niet alleen hem, maar ook BERNARDUS BOSCH PLOOS VAN AMSTEL, EN THEODORUS VAN LEBUWEN, in arrest te neemen, gevangelijk weg te leiden, en hen op deze wijze lotgenooten te maaken van ROSEVELT CATEAU, RANT, VONCK, VAN DER HOEVEN, OCKERSSE, EN DE BEERE, alle Leden van de *eerste Kamer*, welken reeds dien zelfden namiddag, op bevel van DAANDELS, waren gearresteerd geworden. Een bevel dat wel draa ten uitvoer gebragt wordende, de overige Leden der *tweede Kamer* besluiten deedt, de zaal te verlaten, en zich in stilte naar hunne Huizen of Kamers te begeeven,

Op deze wijze werdt de Throon des Gewelds, op den 22 *Januarij* opgericht, naa een tijdverloop van minder dan vijf Maanden, om verre gekt, en zij die denzelven zoo onwaardig bezeten hadden, in het voetzand ter neder geworpen! Des avonds voor 10 uren was alles verricht, en het gaan en komen *uit* en *naar* de Residentie, (het welk slechts weinige uren gestremd was) wederom vrij en onverlet opengesteld! Verbanen was de vrees voor een akelig bloedbad,

welke de zielen van veele duizenden der Haagsche Ingezetenen nog zoo kort geleden vervuld had: en schoon de afhangelingen van het ter nedergeworpen Schrikbewind, het werk van dien dag wraakten, en het zelve als een daad van ongehoord geweld uitkreten, het verrichtte droeg niettemin de goedkeuring van alle eerlijkdenken- den ten vollen weg, te meer, daar dat alles zonder het storten van éénen druppel bloeds ter uitvoer gebracht, en de gegrondde vreeze voor nog grootere onheilen ten eenemaale geweken was. De vijf Agenten, TADEMA, GOGEL, SPOORS, PYMAN en LA PIERRE, die op den voorgang des *Generaals* DAANDELS, deze omwending van zaaken bestuurd en bewerkt hadden, en als nu (ter voorkoming van alle verwarring, aan eene volstrekte Regeeringloosheid natuurlijk verbonden) de teugels van het hoogst gezach in handen namen; verzuimden niet om naa den afloop des werks nog dien zelfden dag van hunne verrichtingen, door eene uitvoerige Proclamatie aan het Volk bericht te geeven, met vermelding van de waare redenen die hen daar toe bewogen hadden. Een stuk, waar in veele schendige bedrijven van het nu vernietigd Bewind, sints den 22 *Januarij*, tot den 17 *Maart*, gepleegd, werden opgesomd, en waar in ten slotte gezegd werd:

werdt. „ Eindelijk *Bataven!* de Constitueerende
„ Vergadering boodt U een Ontwerp van Staats-
„ regeling aan, en het is inzonderheid van dat
„ tijdstip, dat de opentlijke verguizing der ge-
„ vestigde beginselen is begonnen, dat de geest
„ van het tuschenbestuur zich onmaskerd heeft,
„ en uwe billijke klachten tegen hetzelfde ten
„ toppunte gerezen zijn. Trouwens, *Bataven!*
„ de beginselen zelve waren niet in gevaar, in-
„ dien het nieuwe Uitvoerend Bewind, dat bij
„ de invoering der Staatsregeling het tegenwoor-
„ dige moest vervangen, op den voet als daar
„ bij was bepaald, verkoren werdt. — En, zou
„ ook verder de Constitutie minder aangenomen
„ zijn geworden, indien men de Grondvergade-
„ ringen, zoo het heette niet had doen zuive-
„ ren? Was het nodig om hier toe door alle
„ porden van het Land, Zendingen, meestal
„ van gelijken stempel als de bevorens gemel-
„ den, te benoemen? Mogt men aan dezen, en
„ zelfs aan derzelve toegevoegdens, de zoo ge-
„ vaarlijke macht in handen geeven, om veelen
„ die prijs op hun Stemrecht stelden, wille-
„ keurig daar van te beroven? Of integendeel,
„ was dit eene schennis van de Oppermacht des
„ Volks, te misdadiger, naar maate 'er geene
„ redenen van tastbaare noodzaakelijkheid voor
„ ge-

„ gevonden wierden, gelijk de uitkomst dit ten
„ duidelijksten bevestigd heeft (*)? ”

„ En ”

(*) Uit dit laatste gezegde is men genoodzaakt te moeten beuiten, dat de stellers van deze Proclamatie, vast stelden, dat zonder het zogenaamd zuiveren der Grondvergaderingen, het Plan van Constitutie, door het Volk, (dat is de gedeceideerde meerderheid der Natie) zou zijn goedgekeurd en aangenomen geworden. Dan, wanneer men op dat stuk doordenkt, en daar bij in overweging neemt, op welk eene wijze dat Plan in de wereld kwam, en in den grootsten haast aan de Vergadering werdt opgedrongen, ja zelfs, dat men aan de Leden der Vergadering, de gelegenheid benam om 'er hunne gedachten over uit te brengen; en dat men van de werkelijk ingekomene aanmerkingen geen gebruik maaken wilde, maar dezelyen achter de bank wierp, (zoo als wij bevorens verhaald hebben); is men dan niet verplicht om te zeggen, dat dit bewijs zeer mank gaat? Hoe zeer men dat gezegde trachte te staaven, door de Natie te wijzen op de uitkomst der stemming op den 23 April, zoo beslischte zulks niets, om dat die stemming, bij geene mogelijkheid als de *Stem des Volks*, als den *Wil der Natie* kon of vermogt aangemerkt te worden. Wij hebben hier voren de bestemmers van het Plan op dien dag, doen kennen, als bestaande deels uit *Onbevoegde*, deels *Omgekochte*, deels *Afhangelijke*, deels *Vreemde*, doch meest *Onkundige* Voorwerpen, die zekerlijk nimmer in de Grondvergaderingen zouden opgekomen zijn, wanneer zij daar toe niet aangefpoord waren geworden door allerhande slinkfche wegen: en hoe kon men die dan

„ En ” (*gaan zij voort*) „ of dit alles nog
 „ niet genoeg ware, de misdaad van gekwetste
 „ Oppermacht des Volks, is op den 4 *Meij*
 „ laatsleden nog hooger geklommen. Toen naa
 „ de eerste mare van de aanneeming der Consti-
 „ tutie, naa dat den wille des Volks naauwlijks
 „ kenbaar was geworden, hoe het zijne Verte-
 „ genwoordigers in het Wergeevend Lichaam
 „ wilde verkiezen, heeft de meerderheid der Le-
 „ den

dan eene Volks-Stem heeten? Zou het geene aanmerke-
 lijke verandering veroorzaakt hebben, wanneer men de
 Stemming aan alle Stemberechtigden vrijgelaten, en zich
 onthouden had, van alle die bepalingen, die reeds in het
 Plan gevoegd waren, en nog nader door het zogenaamd
zuiveren der Grondvergaderingen vermeerderd zijn ge-
 worden? *Constituutemaakers* en *Zuiveraars* hadden eener-
 lei doel. — Behalven dat, wie waren de Ontwerpers
 van het Plan? en op welk eene wijze kwam het in de
 wereld? Men leeze het geen wij daar over gezegd heb-
 ben, en wi is als dan niet overtuigd, dat de Ontwer-
 pers van dat Plan zoo onwettig van roeping waren, als
 hunnen arbeid aan dat Plan besteed, ondeugend was?
 De daad van den 22 *Januarij* door een 50tal Represen-
 tanten en Plaatsvervangers ondernomen, was en bleef,
 hoe men het ook plooljen wilde, een daad van geweld;
 het geschiedde alleen ter bereiking van bijzondere oog-
 merken, en geenints tot heil des Volks. Ergo verviel
 ook alles wat uit krachte van die daad in het vervolg
 ondernomen werd! —

„ den van de Constitueerende Vergadering, in
 „ een Committé Generaal, op eigen gezach,
 „ van zich kunnen verkrijgen, om zich in
 „ eene Vergadering te Verklaren, voor het Wet-
 „ geevend Lighaam des Bataaffchen Volks, en
 „ alleen de aanvulling van het zelve Lichaam
 „ met de nog ontbrekende Leden, aan de vrije
 „ keuze des Volks over te laten. En van die
 „ oogenblik dierhalven af aan, is 'er eene ope-
 „ lijke inbreuk op de Constitutie, eene ope-
 „ lijke inbreuk op het onvervreemdbaar recht
 „ des Volks gemaakt.”

Het was om die redenen, dat zij het besluit
 genomen hadden, om aan dat alles een einde te
 maaken, door de ontbinding van de Onwettige
 Uitvoerende en Wetgeevende Machten, en zich
 voor een korte poos ter vermindering van Regee-
 ringloosheid, met het *Intermediair Bestuur* te
 belasten, ten einde alles op eenen beteren en
 geregelder voet te brengen, waarom zij besloten
 hadden:

„ 1. Dat al zodanig Wetgeevend gezag des
 „ Bataaffchen Volks, welker uitoeffening de daa-
 „ gelijkfche én noodzaakelijke waarneeming van
 „ deszelfs belangen vereischt, door hen, binnen
 „ den kortst mooglijken tijd, zal worden opge-
 „ dragen aan zodanige Burgers, welkers braaf-
 „ heid,

„ heid, eerlijkheid, en cordaatheid boven be-
„ denking was.”

„ 2. Dat het voorschreven Tusschenbewind
„ der Bataafsche Republiek, op deszelfs verant-
„ woordelijkheid verplicht, en voornaamelijk
„ strekkende zal zijn, om de Constitutie van het
„ Bataafsche Volk, op eene spoedige, richtige,
„ en geregelde wijze, in werking te brengen,
„ tot de daarstelling en huldiging van het Con-
„ stitutioneel Wetgeevend Lichaam ingesloten.”

„ 3. Dat alle Gezach van Wetgeving, of in
„ het gemeen van Souverainiteit, invoegen voor-
„ meld, aan het voorschreven Tusschenbewind
„ opgedragen, terstond naa de voorschreven in-
„ huldiging van het zelve, op het Wetgeevend
„ Lichaam des Bataafschen Volks zou overgaan:
„ en dat, naa de Constitutioneele verkiezing,
„ door dit laatste, van een wettig Uitvoerend
„ Bewind der Bataafsche Republiek, en inhul-
„ diging van het zelve, ook alle gezach van uit-
„ voering, het geen zij genoodwongen waren
„ geweest tot redding van het Vaderland zich aan
„ te maatigen, aan het zelve zou worden over-
„ gedragen.” En eindelijk ten

„ 4. Dat zij voor de richtige en getrouwe
„ waarneeming van hun gezach, en dadelijken
„ afstand, ten tijde als was vermeld, zich ver-
„ antwoordelijk stelden aan het te verkiezen
„ Wet-

„Wetgeëvende Lichaam, of wel bij delegatië
 „van het zelve, aan het al mede te verkiezen
 „Hooge Nationaal Gerechtshof, enz”

Op deze wijze wettigde men den volbragten arbeid van dien aktoos gedenkwaardigen dag! Op deze wijze verlostte men de Natie van een ondenkend Schrikbewind, en zorgde te gelijk voor de rampzalige gevolgen van eene volslagene Regeeringloosheid. Een stap, die, hoe men ook denken moge, in het afgetrokkene beschouwd, gewettigd werdt door den drang der plaatshebbende omstandigheden, daar de snaaren door het *Driemanschap* reeds gespannen waren, om de bloedige toneelen van *Parijs*, bij den minsten tegenstand op den Bataafischen Grond overtebrengen (*). Dien stap was derhalven, uit dat gezichts-

(*) De geweldadige oplichting en gevangenneeming der Heeren *Pompe van Meerdervoort* en van *Cretschmar*, welke als Commissarissen der Haagfche Sociëit, het Advis ter tekening hadden doen voorleggen, deedt genoegzaam zien, wat men te wagten had, wanneer DAANDELS niet had doorgetast. Er is maar al te veel grond van waarheid voor het geen er te dien tijde opentlijk is gezegd geworden, namelijk: *dat zoo het werk slechts vijf dagen was uitgesteld geworden, het met die beiden gevangenen zeer slecht zou hebben afgelopen.* De spoed die DAANDELS maakte voorkwam dat uiterste, en werden zij nog op dien zelfden dag triumphantelijk uit hunner Kerker ontslagen!

zichts-punt beschouwd; niet anders dan welgeval-
lig aan het grootste deel der Ingezetenen, dat af-
keerig was van alle geweld en gewetensdwang
omtrent Staatkundige gevoelens, en boven alles
was dezelve aangenaam aan de overheerde en on-
derliggende aanklevers van het in 1795. vernie-
tigd Staats- en- Stadhouders- Bestuur. Schoon
het niet minder zeker is, dat zij, wien het beleid
dezer Revolutie in de Revolutie, op zich geno-
men en ten uitvoer gebragt hadden, de naspraak
van sommige overdrevene Revolutionaire heet-
hoofden niet ontgaan konden. Dan, der zodani-
gen getal was in tegenoverstelling van de eerst-
genoemden zoo onbeduidend en gering, dat nie-
mand wien het hart op de rechte plaats zit, en
zijn verstand door geene vooroordeelen overdwar-
schen laat zig des bekreunen kan, te meer daar
men uit alles wat 'er op den 12 Junij gebeurde,
éene blijde hoope schepte, dat de Natie, naa
omtrent drie en een half Jaaren lang in eene
Zee van Revolutie omgezworven te hebben, op
gunstiger tijden staat mogt maaken, verwachten-
de, dat men, door de droeve ondervinding ge-
leerd, die daar en boven nog gestaafd werd door
drie geduchte en geheel mislukte proefneemin-
gen, zich niet langer vermoeijen zou, aan het
Ontwerpen en Opdringen van eene Constitutie en
Regeerwijze, die voor dit Land niet berekend

VI DEEL:

Ee

was.

was: dat men eens eindelijk geheel de Natie in de gelegenheid stellen, en behoorlijke vrijheid bezorgen zou, om zich over dat gewichtig punt, opentlijk en zonder vreeze voor verlies van Ampten of Bedieningen, vrijmoedig te verklaren; in welk geval alleen, de grootste Voorstanders eener Democratische Regeerwijze, van den waaren en uitgedrukten wil der Natie konden verstendig worden, welken alleen te willen eerbiedigen en volgen, de scheering en inslag was, van alles wat sinds de Revolutie des Jaars 1795, zoo in de Raadzaalen als in alle openbaare Acten, tot wagens toe herhaald, doch in duizenden gevallen op de opentlijkste wijze was gelogenstraf geworden. De groote vraag derhalven waar op het nu, naa een tijdverloop van eenige Jaaren, aankomt, om over de wezentlijke waardij der volvoerde Revolutie van dien dag, en over de gegrondheid of ongegrondheid, der opgevatte hoop van het beste deel der Natie, een juist oordeel te kunnen vellen, bestaat alleen daar in: *of de Hoofdaleiders en Bewerders der zoo straks vermeldde gebeurtenissen van den 12 Junij, vervolgens het rechte en waare voetspoor insloegen, om dat gewenschte doeleinde te kunnen bereiken? Of zij, naa de omverrewerping van het tot driemaal toe ontworpen en van nieuws begonnen Staatsgebouw, en naa het opruimen van de daar door*

ver-

veroorzaakte Ruïnen, zulke hechte en vaste grondslagen tot het oprichten van een nieuw gevaarte gelegd hebben, dat daar uit op goeden grond, de redding van het Vaderland verwacht, en de oorzaaken van zoo veele luide klachten, byer het gemis van oude en miskende Voordeelen en Zegeningen, konden weggenomen worden? Eene aandachtige beschouwing en overweeging van de voornaamste werkzaamheden van het hervoort getreden *Tusfchenbestuur*, en van de wijze waarop hetzelfde aan het zuchtend Vaderland, wederom eenen nieuwen Regeeringsvorm bezorgd hebbe, zal ons in de gelegenheid stellen, om deeze twee belangrijke vraagen naar vereisch te kunnen beantwoorden.

Niets was noodzaaklijker en vereischte meerder spoed, dan dat de *vijf Agenten*, welken met behulp des *Generaals DAANDELS*, het uit een jaagen van het Uitvoerend Bewind, en de beide Kamers der Wetgeevende Vergadering ondernomen hadden, bedacht waren, om de medehulp van eenige kundige en belangelooze Vaderlandlievende Mannen in te roepen, ten einde gezamentlijk en met veréende pogingen, de veele bronnen van 's Lands deerlijk verwarden toestand op te spooren, en zoo veel kroms en verdraaits, als zich allerwegen aan hun oog opdoen zou, regt en offen te maaken. Trouwens, dit hadden

zij, als het voorwerp van hunne eerste zorg, op den dag der Omwending, in de afgekondigde Proclamatie te kennen gegeven, en beloofd, de provisioneele waarneeming van de belangen des Volks, op de spoedigste wijze te zullen opdraagen aan zodanige Burgers, *welkers Braafheid, Eerlijkheid, en Cordaatheid boven alle bedenking was*. Gewichtig derhalven mogt de keuze in dezen te doen worden aangemerkt! Schoon sommigen vermoedden, dat men zich slechts tot eenige weinige Personen bepalen zou; en niet-tegenstaande bij veelen de vrees ontstond, dat men daar mede zoo spoedig niet gereed zijn zou, als de omstandigheden van tijd en zaken scheinen te vereisfchen, zoo bleek het echter reeds op den volgenden dag, dat de *vijf Agenten* met dat gewichtig werk gereed waren, daar niet minder dan 44 Personen (*) tot eene *Intermediaire West-*
gee-

(*) Zie hier de Lijst van deeze 44 Personen, *Verbeek, van Marle, Scheffer, Harteveld, Pompe van Meerdervoort, G. A. Vischer, Aufmorth, Costerus, Hugenpoath tot Aert, Lewe, Siccama, J. D. van Leeuwen, Rambonnet, Werner, Meyer, van Royen, Praat, Brands, van Foreest, Huber, La Court, Rabinel, van Doorn, Remmers, de Monchy, Cremer, J. Druivesteyn, Ribbius, Krans, van Haafsten, de Leeuw, Camp, Eysinga, van Dijk, Steenwinkel, van de Kasteele, Vittinga, Versteeg, Blondet, Wildrik, Fokker, Bruins, Causter Vischer, en*
Gub-

geevende Vergadering door hen bij een geroepen zijnde, aan dezen op eene stilzwijgende wijze den lof gegeven werdt, als lieden te zijn welkers braafheid, eerlijkheid, en cordaatheid, boven allen twijffel verheven was, welken dan ook des avonds van den 13 Junij in die qualiteit reeds hunne eerste zitting hielden, en met en benevens het *Intermediair Uitvoerend Bewind*, bestaande uit de meergenoemde vijf *Agenten*, de teugels des hoogsten Bewinds in handen namen. Welk een ruim en bijnaa onoverzienbaar veld van werkzaamheden werdt hier niet voor hen geopend, wanneer men in aanmerking neemt, op welk eene ruwe wijze, op en naa den 22 Januarij, met de gewichtigste belangen des Vaderlands was omgesprongen! Uit ons voorig verhaal weeten wij, dat zij, die zich eigener autoriteit tot een Provisioneel *Uitvoerend Bewind* en eene *Constitueerende Vergadering* opgeworpen hadden, dien dag als een dag van geweld, en vertrapping van het heilig recht gebrandtekend hadden, door de arrestatien en gevangenzettingen van een aantal

Volks-

Gulje. Een mengfel derhalven bestaande uit Leden van het pas vernietigd *Wetgeevend Lichaam*, en onwettig *Uitvoerend Bewind*; van Leden der vorige Nationale Vergaderingen; en eenige nieuw aangestelde Personen.

Volksrepraesentanten, die men naderhand bij openlijke Proclamatien aan de Natie had ten toon gesteld, als zich schuldig gemaakt hebbende aan de zwartste misdaden, voorwendende, daar van reeds de zekerste bewijzen in handen te hebben, met belofte niet alleen, om nog meer anderen te zullen opspeuren, maar ook, om de Ge-arresteerden de welverdiende straffen deswegens te zullen doen ondergaan. Wat was nu billijker en betaamelijker geweest, dan dat men de voorhanden zijnde bewijzen, benevens de Personen der Gevangenen aan eene bevoegde Rechtbank overgegeven had, ten einde zij in de gelegenheid zouden gesteld worden, om zich te kunnen verantwoorden, of met schaamte hunne misdaden te erkennen? Dit toch vorderde de billijkheid en de duidelijke uitspraaken van alle Goddelijke en Menschelijke Wetten: dan, in plaats van dat, liet men de Gevangenen op den duur zonder access van Rechtsgeleerden of Vrienden gevangen zitten, zich hunne Personen of belangen niet aantrekkende. Het was dus niet te verwonderen, dat toen aan hen het gebeurde op den 12 Junij ter ooren kwam, zij niets verzuimden om verandering in hun Lot te erlangen, en het bleek uit de handelingen van het *Intermediair Bewind in den eersten opslag* niet onduidelijk, dat hetzelfde over dat onderwerp niet ongunstig dacht, daar

daar. het op den 13 Junij het besluit nam, om
 hen die op het *Huis in het Bosch* zaten, eenige
 meerdere vrijheid toe te staan, „*permitteerende*
 „*aan hen de conversatie met, en het zien van*
 „*hunne Vrouwen, Kinderen en Vrienden, mits*
 „*op hun woord belovende geene schriftelijke of*
 „*mondelinge correspondentie te zullen houden,*
 „*welke zou strekken kunnen, tot ondermijning*
 „*van de Staatsregeling, den 23 April bevorens*
 „*door het Bataafsche Volk in deszelfs Grond-*
 „*vergaderingen goedgekeurd en bekrachtigd.*”
 Een besluit, dat in den eersten opslag wel gunstig
 scheen, maar, dat wel ingezien, zeer weinig be-
 tekende, daar men ten zelfden tijde besloot, om
 hen een zeker Declaratoir (*) ter tekening te
 doen

(*) Het zelve luidde aldus: „*Ik verklaare op mijn*
 „*woord geen mondelinge of schriftelijke Correspondentie te*
 „*zullen houden, welke zoude kunnen strekken tot omver-*
 „*werping der Staatsregeling den 23 April laatstleden*
 „*door het Bataafsche Volk in deszelfs Grondvergaderin-*
 „*gen goedgekeurd en bekrachtigd.*” Een Declaratoir, dat hen
 door de Majoors, WOLFF EN VAN DEN BERGH, ter
 tekening moest aangeboden worden, die als dan Attestee-
 ren en verklaren moesten, *dat de Gevangenen die ver-*
klaring ondersteekend hadden. — Men ziet uit deze
 handeling hoe zeer de grond van wantrouwen bij de
 nieuwe Bestuurders nog plaats had niet alleen, maar

doen voorleggen, het welk derwijze was ingericht, dat men vooraf zeer gemakkelijk berekenen kon, dat het nimmer door de Gevangenen zou worden onderteekend, waar door dan ook de meerdere vrijheid en de gewaande gunst daar door bewezen wordende, van zelve wegviel. In de daad, uit deze eerste proeve van de denkwijze der *Intermediaire Wetgeevende Vergadering*, was voor alle doorzichtigen zeer weinig heils voor den Lande te voorzien, dewijl uit deze afgevergd wordende Verklaring ten vollen bleek, dat schoon 'er andere Acteurs ten Toneele opgetreden waren, zij echter volkomen approbeerden, eene Staatsregeling, die, (zoo als wij gezien hebben) door hunne Prædicesseuren op zulk eene schandelijke wijze, en door allerhande onbehoorlijke middelen het aanwezen bekomen had, en dat zij dezelve nu als de *basis* aanmerkten, en ook door anderen wilden aangemerkt hebben, van alles wat door hen, in hunne nieuwverkrege waardigheid in het vervolg zoude

ook, dat zij de Staatsregeling van den 23 *April*, als alfints wettig, en strookende met het heil des Volks wilden beschouwd hebben. Hoe was dit nu bij mogelijkheid van de Gevangenen te verwachten, daar de waare rede van hunne detentie alleen te zoeken was, in hunnen afkeer van alles wat op den 22 *Januarij* geschied was?

de verricht worden. Wij hebben geen oogmerk om ons als een verdediger van deze Gevangenen optewerpen, of hunne weigering te doen voorkomen, als een zichtbaar bewijs van hunne waarachtige zucht tot bevoordering van het heil des ongelukkigen Vaderlands; en nog minder, dat wij het aandeel in de publieke zaaken en het ontwerpen der Constitutie, dat zij voor den 22 *Januarij* werkelijk genomen hadden, in allen deele zoude willen approbeeren, het tegendeel van zoo iets uit het voorgaande genoegzaam bewezen achtende: maar zoo veel is toch zeker, en zal ons niet wel met rede kunnen betwist worden, wanneer wij zeggen, dat de Gevangenen dat Declaratoir niet tekenen konden, ten zij dan, dat men hen als ontbloomt van verstand, of van alle beginselen van eer beschouwen wilde, in welke beide gevallen alleen, zij tot zoo iets besluiten konden: en van hier, dat zij het zelve ook allen eenstemmig weigerden te onderteekenen, het welk voor de Gevangenen van dat gevolg was, dat het verleende access aan Vrouwen, Kinderen en Vrienden werdt ingehouden, zoo als blijkt uit het schrijven van den gewezenen Repræsentrant KANTELAAR aan éénen zijner Vrienden, op den 14 *Junij* bij die gelegenheid gedaan, zeggende;

„ *Gisteren verschenen hier twee Majoors van*
 „ *onderscheidene Bataillons van het Guarnisoen*

„ van den Haag, welken ons allen, één voor.
 „ één bij zich in eene Kamer verzochten, en,
 „ ons Communiçeerden dat zij in last hadden
 „ om aan den Wachthebbenden Officier eene
 „ schriftelijke Order te overhandigen, houdende
 „ verlof om onze Familien en Vrienden bij ons
 „ toe te laten: doch dat zij die Order alleen
 „ dan mogten overgeven, wanneer wij konden
 „ goedvinden om te tekenen zeker Declaratoir,
 „ waar van zij ons het concept vertoonden.”

„ Zoo draa ik de boodschap van de beide
 „ Majoor's bedwaard aangehoord, hunne naamen
 „ gevraagd, en verstaan had, dat zij WOLFF
 „ en VAN DEN BERGH heetten, vroeg ik hen
 „ op wiens order zij die boodschap deden? Zij
 „ noemden den Collonel GELDERMAN. En,
 „ daar ik niet begrijpen kon, hoe immer aan
 „ GELDERMAN het recht zoude kunnen Com-
 „ peteeren, om DE SON CHEF, aan mij zodan-
 „ nig iets te doen voorstellen, vroeg ik ander-
 „ maal, wie dan aan GELDERMAN daar toe
 „ last gegeven had? De Officieren zeiden beiden
 „ dit niet te weeten: zij wisten wel, dat GEL-
 „ DERMAN een gecachetteerd papier ontfangen
 „ had, het welk zij onderstelden dat die Order
 „ inhield; maar zij hadden hetzelfde niet gele-
 „ zen, en wisten niet van wien het kwam,
 „ VAN DEN BERGH evenwel voegde 'er bij:
 „ dat

„ dat hij meende, dat het van den Agent van
 „ Politie (te weeten LA PIERRE) afkomstig
 „ was. Naa het ontfangen van deze antwoor-
 „ den zeide ik: „ „ Ik difficulteer voor als nog
 „ „ in het tekenen van deze verklaring. 1°. Om
 „ „ dat mij niets Consteert van eenige wettige
 „ „ qualificatie, om dezelye van mij afteorde-
 „ „ ren. 2°. Om dat ik overtuigd ben, altijd
 „ „ als Burger de Wetten te hebben gehoor-
 „ „ saamd; in mijne betrekking als Vertegen-
 „ „ woordiger des Volks, altijd het heil des
 „ „ Vaderlands naar mijn beste weeten bevoor-
 „ „ derd; en nimmer één woord gesproken, ééne
 „ „ letter geschreven, ééne daad bedreven te
 „ „ hebben, welke eenige Regeering zou kunnen
 „ „ wettigen, om mij mijne Vrijheid te ontnee-
 „ „ men, of te belemmeren; of tegen mij eenige
 „ „ andere voorzieningen ten aanzien van mijn
 „ „ volgend gedrag te gebruiken, als bij de
 „ „ Wetten die voor allen gelijk zijn be-
 „ „ paald zijn geworden.” De antwoorden
 „ van alle mijne Lotgenooten (zegt KANTE-
 „ LAAR verder) waren allen insgelijks weige-
 „ rende.” En welk gevolg had dit weigeren?
 „ die Majoors gaven dus de Order die zij bij
 „ zich hadden, niet aan den Wachthebbenden
 „ Officier over; maar de oude Orders moesten
 „ slip-

„ *stipstelijk geëxecuteerd worden, en wij allen
„ zonder acçes blijven.*”

Dus verre het bericht van KANTELAAR, het welk duidelijk doet zien; hoe de Leden van de *Intermediaire Wetgeevende Vergadering*, op het tijdstip hunner aanstelling, omtrent deze Staatsgevangenen dachten, het welk een bewijs opleverd, dat zij even zoo min als hunne Prædecesseuren zwaarigheid maakten, om op grond van het gebeurde op den 22 *Januarij*, niet minder dan 22 Volksrepræsentanten, onverhoord, en tegen allen vorm van Rechten buiten acçes van Vrienden gevangen te houden. Dan, het bleek wel draa, dat het *Intermediair Uitvoerend Bewind*, aangaande dit onderwerp geheel anders dacht, het welk de oorzaak opleverde dat reeds den volgenden dag, zijnde den 14 *Junij*, het acçes verleend werdt, zonder dat de Gevangenen het bewuste Declaratoir behoefden te teekenen. Spreekend' bewijs (onzes inziens,) dat reeds in den morgenstond van deze nieuwe Revolutie, eene botzing tusschen de *Intermediaire Wetgeevende* en *Uitvoerende Machten* aanwezig was, het welk aan alle doordenkenden eene genoegsaame stoffe opleverde; om zich van de veranderde omstandigheden niet veel goeds te beloven. Immers was het op dien dag, dat op bevel van het *Intermediair Uitvoerend Bewind*
door

door den Collonel GELDERMAN, de navolgende Order aan den Commandeerenden Officier op de Oranjezaal werdt afgezonden: „*De Officier, Commandeerende de Wacht op 't Huis in 't Bosch, wordt gelast, om aan de gearresteerde Burgers in het Huis in 't Bosch, toe te laten, dat zij vrij zonder eenige schildwachten, in den tuin, en in het perk aldaar kunnen wandelen, en aan allen en een iegelijk die bij hun komen wil, den vrijen toegang te vergunnen, en zorg te dragen, dat alle schildwachten, welken binnens huis geplaatst zijn, dadelijk op ontvangst dezès worden ingetrokken; en dat 'er voortaan geene schildwachten meer binnen's huis worden geplaatst, maar dat alleen het huis van buiten en de thuin, en het perk van rondsomme worden bezet: en voorts, dat de Correspondentie der Gearresteerdens vrij en onverhinderd voortgaat. En word den Plaats-Major Antingh gelast, om dadelijk te visiteeren, of dezelve Order behoorlijk worde geëxecuteerd.*” Eene verligting van gevangenis die ten zelfden tijde, opzigtelijk de Heer HAHN, aan de Municipaliteit van Breda; en ten aanzien van den Heer JAN BERND BICKER, aan den Commandant van Leeuwarden werdt gecommuniceert, doch waar bij zij allen niet te min onverhoord, en in staat

van arrest zitten bleven, tot op den 9 *Julij*, toen op voordragt van het *Intermediair Uitvoerend Bewind*, een Decreet bij het *Wetgeevend Lichaam* genomen werdt, waar bij besloten werdt, om alle de op den 22 *Januarij* gearresteerde *Repräsentanten*, en de Leden van de *Commissie van Buitenlandsche Zaaken*, uit hun arrest te doen ontslaan en in vrijheid te stellen, wordende het *Uitvoerend Bewind* geautoriseerd, om aan dat Decreet de nodige Executie te geeven.

Vreemd, en als een nader bewijs dat de eenstemmigheid in doen en denken tusfchen de beide Hoogste Machten geweken was, moest het intusfchen aan alle kundige Ingezetenen voorkomen, daar de Leden van het *Bewind*, het Decreet der *Wetgeevers* vernomen hebbende, echter zwarigheid maakten, om compleetelijk aan het zelve te voldoen. Want, in plaats dat zij de 28 Leden in vrijheid herstelden, zonderden zij daar van tft, de Heeren VAN MARLE, C. L. VAN BEYMA, BICKER, en HAHN, van oordeel zijnde, dat dezen als nog in verzekerde bewaring behoorden te blijven, ten welken einde zij goedvonden wegens dat viertal de navolgende bepalingen vast te stellen. 1°. *Dat VAN MARLE, BEYMA, en BICKER, ieder onder bewaring van een Officier zich aan Huis-arrest, op hunne buiten-*
goe-

goederen onderwerpen moesten; en 2°. dat HAHN onder Escorte van een Officier zich uit Breda naar elders begeven kon, maar dat hij zich niet naar den Haage begeven mogt (*). Een besluit, dat ten aanzien van BICKER nog vrij wat moeite en omslags veroorzaakte, het welk veelen denken deedt, dat hij zich aan geene geringe misdaden moest schuldig gemaakt hebben: want naauwlijks was zijn Zoon, op den 10 Julij,

(*) Op welk eene wijze dat besluit bij HAHN ontfangen en beschouwd werdt, kan men nagaan uit zijn schrijven deswegens aan den Agent LA PIERRE, zijnde van dezen inhoud:

BURGER AGENT!

„ Ik had het Decreet der Intermediaire Wetgeevende
 „ Vergadering van den 9 dezer, in de Couranten gelezen,
 „ en het verbaasde mij, dat niemand mij daar van eeni-
 „ ge kennis gaf, dat geen sferveling mij met eenig schrij-
 „ ven verëerde, over de wijze en tijd van uitvoering.
 „ Niets minder kon ik echter wachten, dan uwen Brief
 „ van gisteren.” — **IK VERKIES TE BRED A TE
 B L I J V E N.**

Uit het Klooster te Breda

(getekend)

14. Julij, 't 4de Jaar

J. G. H. HAHN.

lij, met het Decreet van ontslag, door de *Wetgeevende Vergadering*, daags te voren genomen, uit den *Haage* vertrokken, met oogmerk om die blijde tijding aan zijnen Vader te *Leeuwarden* over te brengen, of, hem werdt door den *Agent* en *Directeur* LA PIERRE, des namiddags ten drie uuren, eene Expresse nagezonden, voorzien met dezen volgende(n) Brief.

MEDEBURGER!

„Dêze zal U per Expresse geworden, met
 „instantelijk verzoek, en des noods last, om
 „terstond, en met de bij U hebbende Orders
 „(te weeten tot finaal ontslag) naar herwaarts
 „te rug te keeren, en zulks wel op uwe verant-
 „woordelijkheid, alzoo daar zeer veel aan ge-
 „legen ligt.” Heil en Broederschap.

(getekend)

A. J. LA PIERRE.

Trouwens, dat aan die zaak veel gewichts gehecht werdt, kan men opmaaken uit de bijzondere schriftelijke Ordres welken aan den overbrenger des Briefs werden ter hand gesteld, behelzende: „dat hij aan alle Posthuisen of Plaatsen;
 „sen;

„ sen daar men van Paarden veranderde, of
 „ overal waar hij pasfeerde, vraagen moest, of
 „ daar ook korteling iemand met ten Fourgon,
 „ met twee Paarden was voor bij gereden? —
 „ Hij moest zijn best doen om hem nog onder-
 „ weg in te haalen, en hem dan den Brief,
 „ geaddresséerd aan den Burger H. BICKER
 „ ter hand stellen. Dan, zoo hij hem onderweg
 „ niet aantrof, moest de Expresse doorrijden
 „ tot Amsterdam, alwaar BICKER dien avond
 „ in een Schip dat op Harlingen of de Lem-
 „ mer vaaren moest, gaan zoude. Hij moest
 „ dan maaken voor hem aan dat Schip te we-
 „ zen, en hem daar den Brief overgeeven.” En
 op dat de Expresse toch niet in de Perfoon aan
 wien dien interessanten Brief geaddresséerd was,
 dwaalen zou, werdt hem het signalement van
 den *Jongen Heere BICKER* opgegeven, „ als
 „ aanhebbende een Bruinachtige Rok, daar over
 „ een graauwe Jas: voorts een ronde hoed op
 „ het hoofd, en halve Laarzen aan de beenen.”

Zou men op het lezen van den bovenstaanden
 Brief, en de schriftelijke Order aan de Expresse,
 niet in het vermoeden vallen, dat de welvaart-
 des geheelen Vaderlands, aan het gevangen hou-
 den van den Heer BICKER verbonden was? Dan,
 dit was het eenige bewijs voor de activi-
 teit van den Agent LA PIERRE in dit geval.

niet: beducht, dat de Vogel hem ontsnappen zou; waardigde hij ten zelfden tijde eene Missive aan het *Intermediair Administratief Bestuur van Friesland* af, waar in hij, naa kennisgeving van het sarcheeren des reeds verleenden ontslags, en de afreize van den jongen BICKER om het aan zijnen Vader over te brengen, het voornoemd Bestuur aanschreef, „ om toch te zorgen dat het „ *Arrest van den Burger BICKER bleve voort- „ duuren, en 'er geen gebruik van het verleend „ ontslag gemaakt werde, tevens kennis geeven- „ de, dat ook dergelijke Order aan den Stads „ Commandant van Leeuwarden, den Collonel „ LAMBRECHTS, afgevaardigd was.*”

Hoe dit zij, daar de bovenstaande Brief eerst in den namiddag uit den *Haage* werdt afgezonden, was het zeer natuurlijk, dat de Expresse, met al zijn vraagen aan Posthuizen of Herbergen, de jonge BICKER onderweg niet aantreffen kon: hij reed dus door tot *Amsterdam*, doch aldaar komende, waren de Beurtschepen op *Harlingen* en de *Lemmer* reeds vertrokken, dus was hier, om het Exploict te doen gelukken, geen ander middel overig, dan met een snelzeilend vaartuig de Beurtschepen op het *Y* naa te zetten. Geen wonder! een zaak van dat gewicht, vereischte dat men noch moeite noch kosten spaarde, en hoe gelukkig was den uitslag niet, daar de Expresse

eind

eindelijk de begeerde Persoon in het *Harlinger Beurschip* aantróf, en zich als nu door het ter hand stellen van den belangrijken Brief, van zijnen last kwijten kon; met dat gevolg, dat BICKER oogenbliklijk het Schip verliet; en naar den *Haage* terugkeerde; alwaar hij den volgenden dag met het verleende ontslag voor zijnen Vader te rug kwam; die inmiddels te *Leeuwarden* in arrest bleef tot op den 14 *Julij*, toen zich de ware oorzaak van al dien zoo even vermeldent ontslag ontwikkelde, te weeten, dat men den gearresteerden nog eenigen tijd op zijn Buitengoed *Velzerhoofd*, gelegen in de *Zandpoort*, wilde gecustodiëert houden; ten welken einde, door den Directeur en Agent LA PIERRE, op den 13 *Julij* eene qualificatie verleend werdt, op den *Collonel* CRASS Commandant van het Guarnisoen te *Leeuwarden*, waar bij hem gelast werdt, de Heer BICKER door een Officier naar de Hofstede *Velzerhoofd* te doen transporteeren, met welke Commissie den Luitenant KRAAIJENSTOFF gechargeerd werdt. die teeds den 15 *Julij* met BICKER de reize derwaards aannam, alwaar hij tot den 11 *Augustus* gecustodiëerd bleef, toen het arrest van hem en de drie overigen, VAN BEYMA, VAN MARLE, en HAHN, smaal opgeheven, en zij allen in vrijheid gesteld werden, ten spreekenden bewijze, dat al dien ontslag

zonder eenige wettige oorzaak, door het nieuw aangekomen Bestuur ondernomen was, welks onvermijdelijken plicht vereischte, dat oogenblikkelijk naa de volvoerde Revolutie, alle de Gearresteerden van den 22 *Januarij* ontslagen geworden waren: dan, dit ontslag bleef agter, en niemand scheen zich het Lot der Gevangenen aan te trekken, waar door dezen des zittens moede, zich genooddrongen vonden, tot het inleveren van Adressen, waar in zij zich over het gedrag der *Intermediaire Wetgeevende Vergadering*, naa den 12 *Junij* omtrent hen gehouden, op eene gevoelige wijze beklaagden. De Repræsèntant KANTELAAR de redenen gemeld hebbende, waarom hij ten tijde van het Schrikbewind een diep stilzwijgen, over het hem aangedaan geweld in acht genomen had, voegde hen op den 23 *Junij* dit scherp verwijt toe: „ *Maar naa den 12den*
 „ *dezer Maand heeft de reden van mijn stil-*
 „ *zwijgen opgehouden. De Mannen welken op*
 „ *dien dag het willekeurig gezach zijner on-*
 „ *derdrukkers vernietigden, stelden zich aan de*
 „ *Natie verantwoordelijk voor de bewaring ha-*
 „ *rer rechten, en terwijl zij zich zelven met*
 „ *alle gezach van uitvoering, tot zoo lange*
 „ *daar in op eene Constitutioneële wijze voor-*
 „ *zien zou kunnen worden, belastten, riepen zij*
 „ *Ulieden op, om U in dien tusjchentijd met al*

„ zoodanig *Wetgeevend Gezach des Bataafschen*
 „ *Volks te bekleden, welks uitoeffening de daag-*
 „ *lijksche en noodzaaklijke waarneeming van*
 „ *deszelfs belangen zoude vereischen. Gijlieden,*
 „ *verklaardet als Mannen van Eer, in de waar-*
 „ *neeming van deze uwe Posten, in alles te*
 „ *zullen volgen de gronden der goedgekeurde*
 „ *Staatsregeling: en daar de gevangenis echter*
 „ *nog aanhoudend blijft voortduuren, vermeen*
 „ *ik aan mij zelven, en aan mijn dierbaar ge-*
 „ *zin verplicht te zijn, dat stilzwijgen aftebree-*
 „ *ken, en van Ulieden die rechten te reclamee-*
 „ *ren, die mij niet alleen volgens de Staatsre-*
 „ *geling Competeeren, maar welken de natuur*
 „ *mij gaf, en die bij de Westen van alle Vol-*
 „ *ken, ten allen tijde, als een onve:vreemdbaar*
 „ *eigendom van elken Ingezeten erkend zijn,*”

Ontegenspreeklijke , maar niet te min harde waarheden , welken de nieuwe Wetgeevers al spoedig naa hunne Verheffing hooren moesten. Billijker wijze zal hier iemand vraagen kunnen: *Wat mag toch de rede geweest zijn, dat zij het aanheffen van zulke in de daad rechtmaatige klachten niet voorkwamen, door dadelijk, naa dat het Schrikbewind van den Zetel gerukt was, de Gearresteerden in vrijheid te stellen?* Gepaste vraag voorzeker, welks beantwoording vrij moeilijk voor ons vallen zou, wanneer niet éénen

der Gearresterden (te weteu den Repräsentant PASTEUR,) ons daar toe in staat gesteld had, toen hij zich in die dagen over het aanhoudend gevangen blijven beklaagde aan één der Leden van het Uitvoerend Bewind van *Vrankrijk*, (*La Réveillera Lepeaux*) wiens intercesie ter verzachting van zijn Lot hij inriep, bij die gelegenheid verscheidene staalen van de snoode handelwijzen van het *Driemanschap*, en hunnen Patroon DE LA CROIX, ter kennisse van het Fransche Bewind brengende, waar uit men aan de eene zijde, leeren kan, *welke Kunstgreepen 'er door VREDE cum suis, waren in het werk gesteld, om de Revolutie van den 22 Januarij gewelddadiger wijze door te drijven: en aan de andere zijde, dat het gevangen houden, nodig geoordeeld werdt, uit hoofde van een beangstigende vreeze, dat de Gevangenen in vrijheid hersteld zijnde, het op den 12 Junij aangekomen Be-stuur den voet ligten zouden.* Een stuk, dat zeer veel lichts verspreid over de gebeurtenissen van dien tijd, waarom wij 'er hier eenige trekken uit zullen overneemen, die in hunnen aart geschikt zijn, om de listen en kwaade oogmerken van het *Driemanschap*, en zij die hen van de hand vlogen, ter invoering van een Schrikbewind, in het helderst daglicht te plaatsen, en het welk dies te belangrijker wordt, wanneer men daarbij in

aan-

aanmerking neemt, dat het voortvloeide uit de pen van een Man, die uit hoofde van zijnen Personeelen en Vertrouwelyken omgang met de voornaamste Fransche Staatsleden te *Parijs*, meer dan iemand anders in staat was, om de geheime intrigues van het *Driemanschap* te doorgronden, en daar bij de nutteloosheid van het gebeurde op den 22 *Januarij* te betogen, en aan het voornoemde Bewind te openbaaren. Naa zich over zijne detentie beklagd te hebben, laat hij zich op deze wijze, over de gepleegde geweldenaarijen op den 22 *Januarij*, dus hooren :

„ Elk goed Republicain zal het *algemeen resolutie*
 „ *sultaat* van de omwenteling van dien dag goed-
 „ keuren, en ik ben onder dat getal: zij heeft
 „ het Foederalisme neergeveld, en zij heeft ons
 „ eensklaps een Staatsregeling gegeven, die door
 „ het Volk is aangenomen (*): maar men moet
 „ „ twijf-

(*) Was dat zoo? Zou de Briefschrijver in waarheid geloofd hebben, dat alle liefhebbers van Vaderland en waare Vrijheid, over de gebeurtenissen van den 22 *Januarij* op die wijze gedacht hadden? Dit is niet wel mogelijk, want het vervolg zal ons doen zien, dat *Hij zelve* dat gantsche bedrijf, als een saaneenschakeling van bedriegerijen kennen doet. Het is zoo, door de *Revolutie van dien dag*, werd 'er eensklaps een *Constitutie saamgestanst*, maar dat die door het Volk was aangeno-

„ twijffelen of 'er wel eene dringende noodzaak-
 „ lijkheid was voor zulk eene Revolutie, dan
 „ of men het zelfde doel zou hebben kunnen
 „ bereiken door zagte en regelmaatige middelen,
 „ zonder de Nationaale Representatie te schen-
 „ den. — Men heeft het mij tot een misdaad
 „ gemaakt, gelijk ook aan eenige andere Reprä-
 „ sentanten die in mijn lot gedeeld hebben en
 „ die met mij van dezelfde gedachten zijn, zulks
 „ gemeend te hebben, en dit verklaart de zoni-
 „ derlingheid van in eene en dezelfde gevange-
 „ nis, Personen van zulk eene strijdige denkwijze
 „ te zien. Men behoeft ondertusfchen slechts in
 „ den grond onderricht te wezen van de om-
 „ standigheden, en van den staat van zaken, op
 „ het tijdstip van die Revolutie, om overtuigd te
 „ zijn, *dat deeze dringende noodzaaklijkheid*
 „ *maar schijnbaar was, en dat deze schijn*
 „ *zelfs was veroorzaakt, door de list van den*
 „ *voormaligen Directeur VREED E N ZIJNE*
 „ *PARTIJ, die eene Omwenteling wilden, om*
 „ *zich van alle de macht meester te maaken* (*)
 „ *en*

men was een logen. Zoo ook, dat alle goede Republicai-
nen dat zouden goedgekeurd hebben. Men denke hier om
de luide klachten door zoo veele duizenden in die dagen
opgeheven

(*) En niet alleen van alle machten maar ook van de
 schat-

„ en om zich te verzekeren van die Volksverte-
 „ genwoordigers, die moeds genoeg hadden, om
 „ hunne Ontwerpen en Intrigues te doen ken-
 „ nen.”

„ Men had (*dus gaat hij voort*) reeds in
 „ de Maand October 1797 eene Commissie be-
 „ noemd, om een nieuw Reglement te Conct-
 „ pieren, dat dienen kon, ingeval 'er eene derde
 „ Nationaale Vergadering nodig zoude zijn (*).
 „ Het doel van veele Leden was, dit nieuw Re-
 „ glement daadelijk in werking te brengen, dat
 „ op dezelfde beginselen zou zijn gebaseerd ge-
 „ weest als de Constitutie, voor zoo verre zulks
 „ uitvoerbaar zoude zijn in een Intermediair Gou-
 „ vernement. — VREEDE, een Lid van die
 „ Commissie zijnde, maar wel voorziende, dat
 „ een Reglement zijn ontwerp van Revolutie
 „ zou doen misvallen, maakte hij alle hinder-
 „ paalen die in zijne macht waren, om die zaak
 „ op het sleeptouw te houden, tot dat de Revolutie
 „ bewerkt was; en, dat gelukte hem. De
 „ zwakheid van het tusschenbestuur vereischte
 „ ech-

schatkist van den Staat, om langs dien oneerlijken weg
 eene Brillante leefwijze te kunnen voeren!

(*) Zij bestond uit de Leden van de Kasteele, Vree-
 de, Quaysen, van Hooff, en van Maanen.

„ echter eene verandering. De Commissie van
 „ Constitutie vorderde weinig in haaren arbeid,
 „ en 'er is niet aan te twijffelen of dezelfde
 „ partij vertraagde dat werk met hetzelfde oog-
 „ merk. Men kon VREEDEN niet overhaalen, om
 „ voortgang te maaken met het Reglement
 „ waar aan men werkte en dat hij op zich ge-
 „ nomen had. Onverduldig (*zegt PASTEUR*)
 „ over al dat uitsfel, over alle de hinderpalen
 „ die wij van alle kanten zagen, kwamen eeni-
 „ ge Leden met elkander over een, dat zij een
 „ voorstel doen zouden, dat men eene Deputa-
 „ tie naar de Commissie van Constitutie zou af-
 „ zenden, om haar Categorisch af te vraagen,
 „ *binnen welken tijd zij het Ontwerp zou uit-*
 „ *brengeu? Zij antwoordde door eene Deputa-*
 „ *tie, in het laatst van Februarij, of in het*
 „ *begin van Maart; en gaf de gronden op waar*
 „ *op het Ontwerp gebouwd zoude zijn; en wij*
 „ namen die gelegenheid waar, om het voorstel
 „ te doen van die gronden te Decreteeren, met
 „ reden meenende, dat zoo men door Intrigues
 „ ook dat Ontwerp, gelijk het eerste, deed ver-
 „ werpen (*), het gemakkelijker zou zijn een
 „ goed

(*) Wij hebben die Intrigues opgegeeven in het V Deel Bladz. 263 tot 322.

„ goed tusſchenbeſtuur te vormen, zoo de be-
 „ ginfelen eens gedecreteerd waren. Dit onder-
 „ tusſchen geſchiedde op den 19 *Januarij*, en
 „ dus drie dagen voor de Omwenteling, toen
 „ dat gedenkwaardig Decreet met 86 Stemmen
 „ doorging, en wel op grond van het Rapport,
 „ dat ik uit naam der Commiſſie uitbragt, waar
 „ in ik een tafereel ſchetste van den toestand
 „ der Republiek, dat de goedkeuring heeft weg-
 „ gedragen. Een Rapport, dat alleen genoeg is
 „ om hunne laſteraars te beſchaamen, en dat
 „ men daarom ook niet in het Dagverhaal van
 „ de Vergadering heeft ingelaſcht (*). De be-
 „ ginfelen waar op de Conſtitutie moest gebouwd
 „ worden, dus gedecreteerd zijnde, deden wij
 „ het voorſtel van dezelve in werking te bren-
 „ gen.

(*) Zoo ging het in die dagen, men bragt het onkun-
 dig Gros der Natie, door het houden van opene Verga-
 deringen, en het publick verkopen van de Dagbladen voor
 een geringe prijs, in den valschen waan, dat men het
 Volk van alles wat 'er omging verſlag verſchuldigd was;
 maar zoo draa als iemand de taal der waarheid ſprak,
 die niet ſtrookte met de bijzondere Opinions der Mata-
 dors, dan vergat men die ſtukken te plaatſen, of men
 deedt het Volk van de Tribunen verhuizen, veranderende
 de opene Vergadering in een geheim Comité. —
 Van hier, dat de Natie van zoo veele gebeurtenissen nimmer
 iets te wooten kon komen.

„ gen, en ik wierd op nieuw aan het hoofd
 „ dier zelfde Commissie geplaatst, om te dienen
 „ van Conferentien en Advis, over de wijze
 „ waarop men die beginselen in werking zou
 „ brengen, gedurende het Tusschenbestuur tot
 „ aan de aanneeming der Constitutie.”

„ Dus vorderden wij met groote stappen naar
 „ het doel dat wij ons voorstelden, namelijk een
 „ Constitutie: en zoo die vertraagd werdt, als
 „ dan een Tusschenbestuur op dezelfde beginse-
 „ len gegrond, en ten naastenbij georganiseerd
 „ gelijk de Constitueerende Vergadering geweest
 „ is met een Uitvoerend Bewind, aan welk ont-
 „ werp het Volk ongetwijffeld zijne vrije toe-
 „ stemming zou gegeeven hebben, en kunnende
 „ dienen, om het goed dat men van de Consti-
 „ tutie zelve te wagten had, te doen bewerken,
 „ door 'er om zoo te spreken de proef van te
 „ neemen (*). Ik had mij gereed gemaakt om
 „ een

(*) Uit deeze opgave van PASTEUR, aangaande den loop der Deliberatien over het Ontwerpen der Constitutie, *gebaseerd op Eenheid en Ondeelbaarheid*, dat als het *Schibboleth* van dien tijd aangemerkt, en van waar alleen het heil des Lands verwacht werdt; ziet men duidelijc, dat VREDE en *Conforten*, geen de minste gegronde redenen hadden om zich te beklagen over de Nationale Vergadering, ten minsten over de grootste meerderheid derzelve, even of dezelve hen eene Constitutie wilde op-

„ een Rapport over dat onderwerp uit te bren-
 „ gen twee dagen daar naa, dat is den 22
 „ *Januarij*, de dag der Omwenteling: maar
 „ men kwam mij voor, door mij bij het ingaan
 „ van de Zaal te arresteeren. — Alle de Leden
 „ die niet in het geheim waren van de Omwen-
 „ teling, die *VREED E en Conforten* voorgeno-
 „ men hadden, keurden deeze maatregelen goed.
 „ De *Foederalisten* zelve, ziende dat de om-
 „ standigheden vorderden dat zij het opgaven, en
 „ afschrikt door losse geruchten van eene aar-
 „ staande losbarsting, zoo lieten zij hun sijnthemā
 „ vaaren, of deden slechts een flauwen weder-
 „ stand (*). Dus zou alles geschikt zijn zonder
 „ schok

opdringen, die op *Foederalistische gronden* gebaseerd was.
 Het tegendeel was waar: men was het in de Hoofdzaak
 volkomen eens: en derhalven, wat, beletsel kon 'er nu
 in den weg komen, om het ontwerpen en invoeren dier
 Constitutie te vertragen, en alles op losse schroeven te
 houden? Niets anders dan de snoode en geheime Plan-
 nen van *VREED E en Conforten*, die niets dan Verwarring
 en Regeeringloosheid bedoelden, om daar door het
 hoogst gezach in handen te krijgen; om over de schat-
 ten van den Staat; over de Eigendommen en Bezittin-
 gen; ja zelfs over de Zielen der Ingezetenen naar wil-
 lekeur en goeddunken te beschikken! Welk een Patrio-
 tisme!!!

(*) Geschiedde dit uit *overreding*, of uit *dwang*?
 Wie kan twijffelen aan het laatste?

„ schok, en zonder geweld: maar dat was niet
 „ dat men niet wilde, en men maakte op den
 „ 22 *Januarij* een weerga van den 31 *Meij*
 „ van de Fransche Revolutie. Ik werd gearres-
 „ teerd met nog 21 notabele Leden der Vergade-
 „ ring: men voerde ons naar het Huis in 't
 „ Bosch, daar wij doot Militairen bewaakt wier-
 „ den, met zulk eene gestrengheid, dat het ons
 „ zelfs niet geoorloofd was onze Vrouwen en
 „ Kinderen te zien. Eene wreedheid, welken twee
 „ van ons, die in Frankrijk gedurende het
 „ Schrikbewind gevangcn hebben gezeten, niet ont-
 „ dergaan hebben van JOSEPH LE BON, en
 „ ROBESPIERRE (*).”

„ Ik

(*) Een fraaije *Eloge* op de HELDEN VAN DEN 22
 JANUARIJ, die door het geweld aan hunne *Medebroede-*
ren in Raade geplægt, nog eerlijke lieden maakten van
 LE BON en ROBESPIERRE, welken in de Geschiede-
 nis als wreede Bloedhonden gebrandmerkt staan! Intus-
 schen zal het ten allen tijde stof van verwondering op-
 leveren, dat 'er Nederlanders bestaan hebben, die niet-
 tegenstaande zij de gruwelen der Fransche Revolutie ten
 tijde van ROBESPIERRE, gezien, en 'er zelve de proef
 van ondervonden hadden, evenwel niets onbeproeft lie-
 ten, om die Bloedtoneelen in hun Vaderland over te
 brengen, het welk zonder twijfel het geval zou gewor-
 den zijn, wanneer het *Driemanschap* en hunnen gevloek-
 ten aanhang, in hunnen loop niet waren gestuit gewor-
 den, op eene wijze, waar in elken Vriend van den Gods-
 dienst,

„ Ik had gezorgd dat de Burger DE LA
 „ CROIX van alles wat 'er omging kennis kreeg
 „ ik zelfs heb hem extract van ons Rapport in
 „ het Fransch toegezonden: 'er begonden losse
 „ geruchten van eene uitbarsting te spreken, en
 „ weldraa was het nieuws van den dag dat 'er
 „ bewegingen komen, dat 'er Deportatiën ge-
 „ schieden zouden. Ik achtte het mijn plicht
 „ van alles aan den Franschen Minister kennis te
 „ geeven, en begaf mij met den Burger GE-
 „ VERS, Lid van buitenlandsche betrekkingen, op
 „ den 19 *Meij* des morgens naar hem toe, gaf
 „ hem kennis van het Rapport dat ik dien dag
 „ zou uitbrengen, en verzekerde hem, naar de ge-
 „ steldheid waar in de Vergadering toen was,
 „ dat de beginselen zouden gedecreteerd worden,
 „ zoo als ook in de daad geschiedde! Ik sprak
 „ hem ook over de loopende geruchten, en be-
 „ merkte al ligt dat die zaak aan DE LA CROIX
 „ niet vreemd was, dan, hij vergenoegde zich
 „ mer ons te verzekeren, *dat hij zorg zou*
 „ *draagen dat de goede Orde niet gestoord*
 „ *werdt (*)*. Ik nam toen de vrijheid van hem
 „ mij-

dienst, het alwijs en weldadig Bestuur der Hemelsche
 Voorzienigheid, ten goede van zoo veele braaven in den
 Lande, erkent, bewonderd, en eerbiedigd!

(*) Tot welk eene laagte was het Bestuur van dien
 tijd

„ mijne gedachten te zeggen over de geweldige
 „ maatregelen welke men bereidde: ik deed hem
 „ begrijpen, dat men het zelfde doel zou kunnen
 „ bereiken, zonder 'er gebruik van te maaken.
 „ Ik trachtte hem te overtuigen, dat alle opschud-
 „ ding alle openlijke schending van de Nationaa-
 „ le Repräsentatie, al wat het voorkomen van
 „ eene Revolutie zou hebben, en schijnen zou
 „ door het Franche Gouvernement ondersteund
 „ te worden, onfeilbaar zou strekken om den
 „ ge-

tijd niet gezonken! Tot welk een staat van afhankelijk-
 heid was de Briefschrijver, en zijne Mede-Repräsentan-
 ten niet vervallen, dat zij even als schooljongens, de les-
 kwamen opzeggen bij Monsieur DE LA CROIX, van wien
 zij *reeds wisten* dat hij het hoofdred van het geheele
 werktuig was, geschikt om een Revolutionair Schrikbe-
 wind hier te Lande in te voeren, onder het masque van
 te yveren tegen het *Foederalisme!* — In de daad, het
 schaaamt zich, wanneer men deze openhartige bekentenis
 van een voornaam, doch echter kundig, en gemode-
 reerd yveraar voor het *Unisme in alle opzichten*, hoort
 afleggen: dat hij zich paaijen en afzetten liet, met de
 ministeriaale toezegging, *dat hij voor de rust en goede
 orde zorgen zou.* Het was plichtmatiger geweest dat
 PASTEUR hem zijne dubbelhartigheid had doen zien,
 dewijl het voor hem niet raadfelachtig was, wat 'er
 broefde. Dan, dit durfde hij niet, wel wetende dat naar
 de genade of ongenade van DE LA CROIX alles af-
 hing.

„ geringen Koophandel dien wij nog hadden
 „ in den grond te booren, zoo wel als ons
 „ Crediet, dat onze eenigste toevlucht geworden
 „ was: dat alle Finantiëele Operatiën moesten
 „ mislukken: dat de ongeruſtheid de geesten zou
 „ bevangen; en men zou het geld verbergen, of
 „ naar vreemde Landen vervoeren: dat 'er ver-
 „ huizingen zouden geſchieden: dat zij, die waar-
 „ lijk Kunde en Talenten bezaten zich onttrek-
 „ ken zouden, en men dus moeite hebben zou,
 „ om de plaatſen vervuld te krijgen: dat daar
 „ uit verwarring ontſtaan zou, en een Gouverne-
 „ ment méér geweldig dan krachtig, dat in het
 „ begin wel eenige middelen zou vertonen, maar
 „ dat wel draa van zelfs zou verſlappen. (*). Het
 „ was

(*) Oppervlakkig zou men bij het leezen van de-
 ze Raadgeevingen aan den Minister DE LA CROIX,
 beſluiten kunnen, dat men het wonder wel voor had
 met het Vaderland; maar op de keper bezien, had
 het weinig om 't lijf. In den grond was men het
 met de *Jacobijnen* eens, doch men verſchilde alleen in
 de wijze van uitvoering. De eerſten wilden het *Open-
 lijk*, en des noods *gewelddadig* onderneemen: de ande-
 ren, *bedektelijk*, *zagtkens*, *zonder ſchokken!* Waarom?
 Dan hield men de ſchatten in het Land, en men bleef
 in de gelegenheid om de Natie uit te zuigen. — Beide
 Plannen op de ſchaal gelegd zijnde, waren dus even
 wichtig, en in den grond even ruïneus.

„ was waar, (vervolgde hij) men had minder
 „ gedaan dan men verwacht had, maar het was
 „ niet minder waar, dat men niet meer had kun-
 „ nen doen. *De Natie had reeds een vijfde*
 „ *van alle haare Bezittingen opgeofferd, (N.*
 „ *B. in drie Jaaren tijds) en men was gereed*
 „ *nog meerder opofferingen te doen, om den ge-*
 „ *meen en vijand te bestrijden, in 't kort, 'er*
 „ *was geen noodzaaklijkheid om tot eene Omwen-*
 „ *teling te komen (*).* De Minister scheen die
 „ aan-

(*) Dit gezegde is een mengfel van *Waarheid en Logen*, zoo konstig onder een gekneet, dat men 'er zich over verbazen moet. Het zal zoo wij vertrouwen niet nutteloos kunnen gerekend worden, dat wij dit voor onkundige Lezers eenigfints uit elkander zetten, om *Waarheid en Logen* hier wel te onderscheiden. Wat behoorde tot het EERSTE? 1. *Men had minder gedaan dan de Natie verwacht had.* 2. *De Natie had reeds een vijfde van alle haare Bezittingen opgeofferd.* Niets was waarachtiger: de Natie (ten minsten veele duizenden onkundigen) had de Gulde Eeuw verwacht, door de beloften, van minder lasten, minder slavernij of dwang, en een nooit gekende voorspoed en welvaart! en met dat alles, 'er kwam niets van: 'er werd niets nuttigs, niets goeds verricht, *niettegenstaande het goede Volk een vijfde van zijne Bezittingen had opgeofferd*, behalven de drukkende kosten, welken hen de inkwartieringen, en andere aanvragen om allerhande noodwendigheden, voor de aanbengers der Vrijheid, veroorzaakt hadden. —

55. aantmerkingen niet goed te keuren; doch zeide
 56. mij echter, dat hij mij zuivere oogmerken toe-
 57. schreef: maar voegde hij 'er op eenen dreigen-
 58. den toon bij, *dat hij de Fransche, en een*
 59. *gedeelte der Bataafsche Troupes in zijne*
 60. *hand had.* Ik antwoordde hem: dat ik verre
 61. was

den. — Maar nu het TWEEDE; *wat was Lügen?* 1. *Dat men niet meerder had kunnen doen dan men gedaan had!* 2. *Dat de Natie gewillig en gereed was om nog meerdere opofferingen te doen.* 3. *Dat 'er geen noodzaak tot eene Omwenteling (dat is eene verandering in maatregelen) voor handen was.* — Niets was echter zekerder, dan dat men meerder had kunnen doen; maar dat verkoos men niet, om dat het Eigenbelang in alles de Hoofrol speelde. — De Natie was alles behalven gewillig en gereed om nog meerder opofferingen te doen: getuige was de algemeene klacht, en de vraagen van den dag: *Wanneer komt 'er eens een eind aan het opbrangen? Waar blijft nog het Geld?* En te recht: men onderstelde wel dat 'er gestolen werdt; maar dat het zoo grof toeging; als wij bevorens gemeld hebben, dat was nog voor de Natie als een geheim verborgen gebleven. — Dit het geval zijnde, zoo was ook geen denkbeeld algemeener, dan de noodzaaklijkheid van eene verandering, of omwenteling in het Bestuur: de Natie was daar van zoo zeker overtuigd, dat het de wensch van den dag mogt geheten worden: *Ach! dat wij eens van alle die drukkende lasten ontheven waren! Ach! dat wij de vorige Zegeningen wederom deelachtig werden!* — Wij kunnen dit thans niet verder in bijzonderheden onwikkelen.

„ was van op eenen militairen tegenstand te det-
 „ ken: want, zoo *het Fransche Gouvernement*
 „ *het zoo wilde, het dan wel zoo zoude moeten*
 „ *zijn: maar dat ik hem bezwoer niet verder*
 „ *te gaan, als niet gelovende, dat hij 'er aan*
 „ *Vrankrijk eenen grooten dienst mede bewijzen*
 „ *zou.*”

„ Zie daar de misdaden, om welken ik on-
 „ der de praescriptie van den 22 *Januarij* be-
 „ grepen ben: Zie daar, de redenen waarom ik
 „ op het punt geweest ben, van voor altoos van
 „ mijn huisgezin ontruikt en naar *Africa* of
 „ *America* vervoert te worden: Zie daar waarom
 „ ik vijf Maanden lang ben gevangen gehouden,
 „ gescheiden van alles wat mij lief en waard is,
 „ en zonder mij te kunnen verdedigen: Zie
 „ daar, waarom ik ben geproclameerd als een
 „ *Vijand van de Vrijheid*, als een *Verdediger*
 „ *van Aristocratie en Foederalismus*, zonder dat
 „ men mij eenige daadzaak heeft te laste ge-
 „ legd! En ondertusfchen, naa den val van het
 „ Tjiranniek Gouvernement, kan men mij mijne
 „ vrijheid nog niet wedergeeven, om dat *het*
 „ *Fransche Gouvernement tegen mij is voorin-*
 „ *genomen. Men heeft de Dwingelanden netr-*
 „ *gevelt, en de uitwerkingen der Dwinglandij*
 „ *duuren nog voort.*” — Hoe dwaas en onrede-
 „ lijk dit voorwendfel ook zijn mogt, het vond
 ech;

echter op gezach van DE LA CROIX nog geloof bij het nieuw Bestuur; *het welk bevreest was, dat de Geyangenen hetzelfde den voet zoude ligten, door het bewerken van eene tegenomwenteling*: dan, daar tegen oordeelde PASTEUR zich te moeten en te kunnen verdedigen, zeggende: „ Het is onmogelijk, dat men eene „ Reäctie van onzen kant zoude kunnen vreezen: de Characters van mijne Lotgenooten zijn „ daar toe te wel bekend, schoon men vreest „ dat het Fransche Gouvernement zou denken, „ dat men eene Reäctie zou willen doen ontstaan, en dat men zoo iets waagen zou, wanneer men ons los liet. Neen Burger Directeur! men is te wel overtuigd dat de Republiek moet bezwijken onder zoo veele aanvallen van eene Koorts die haar verteert, om niet naar rust te verlangen, en zich aan eene „ Constitutie te onderwerpen, die het punt zij, „ waarom zich allen moeten veréénigen, en „ daarenboven stelt de denkwijze van eenigen „ der Gearresteerden hen boven alle schaduw „ van verdenking, enz. enz.”

Hoe dit zij, het duurde echter niet lang, of die voorgewende vrees werd door het Fransch Directoire geheel weggenomen, naa dat DE LA CROIX uit den *Haag* vertrokken, en de Bataafsche Gezanten BUIS enz. de Hoofdstad van

Vrankrijk verlaaten hadden, welke werkzaamheden door het nieuw *Intermediair Uityoerend Bewind*, aan den Heer Mr. R. J. SCHIMMELPENNINCK werden toevertrouwd, eene keuze, die niet alleen in *Vrankrijk* met welgevallen vernomen werdt, maar die ook de goedkeuring van alle verstandigen in den Lande wegdroeg, als die van oordeel waren, dat hier door de nóg overgeblevene verkeerde indrukken, van den toestand van zaaken hier te Lande, aanmerkelijk zouden opgeruimd zoo niet weggenomen worden, wanneer de nieuw benoemde Gezant (beroemd door zijne bekende Eerlijkheid, en uitmuntende Talenten,) het Fransch Gouvernement naar waarheid berichtte, hoe schandelijk, het op den 12 Junij vernietigd Bewind, met 's Lands dierbaars- te belangen en de vrijheid der Ingezetenen had omgesprongen: een taak, die dan ook wel spoedig, en zoo als wel draa bleek, op eene loffelijke wijze, en met het beste gevolg, door dien Staatsman werd ondernomen en ten uitvoer gebracht, derwijze, dat even dat zelfde Bewind, van welks gunst en bescherming, zich het ondeugend *Driemanschap en Consorten*, (ingevolge de logenachtige inboezemingen van DE LA CROIX) goudene Bergen, en bevestiging in het Bewind verwachtteden, eerlange de gepleegde schandelijkheden opentlijk afkeurde niet alleen, maar

maar hen als laage *Intriguanen*, stoute *Overwel- digers van het Wettig Gezach*, en eerlooze *Landbedervers* voor geheel *Europa* ten toon stelde, het gebeurde op den 12 *Junij* volkomen goedkeurende. Wij zullen dit straks op de duidelijke wijze doen blijken, met de eigen woorden van het *Fransch Uitvoerend Bewind*, dan, eer wij daar toe overgaan, eischt de Order der Geschiedenis, dat wij kottelijk opgeeven, op welk eene wijze de *Intermediaire Uitvoerende en Wetgeevende Machten*, in de eerste dagen van hun *Bewind*, zich bezig hielden, met het beraamen van een aantal verordeningen, als naar hun oordeel geschikt geoordeeld werden, om de gevolgen van de bevorens gepleegde gruwelen, en den voortgang van veele reeds vastgestelde *Maatregelen te stuiten* + werkzaamheden, waar door aan den eenen kant de *Zielen van duizenden der braafste Ingezeten* van de bange vreeze die haar beknelde ontheven wierden, daar zij aan den loop van veele zaken eene geheel andere gedaante bezorgden; maar die, desniettegenstaande dat alles, den opmerkzaamen *Beschouwer*, den waaren en belangeloozen *Vriend van Vaderland*, waare *Vrijheid*, en *Onafhankelijkheid*, maar al te veele gronden van bezwaar, omtrent eene gewenschte herstelling van zaken aan de hand gaven, dewijl het in de eerste be-

ginfelen reeds ten duidelijksten bleek, dat men het verwacht wordend Staatsgebouw zou trachten op te richten, op den zelfden bedrieglijken zandgrond, waar door zoo veele onheilen geficht, zoo veele onmeetlijke schatten waren verfpild geworden, waar door zij aan de duurzaamheid moesten wanhoopen, zoo als dan ook de droeve ervaring, helaas! maar al te zeer bevestigd heeft. Na een kort overzicht van de voornaamste bijzonderheden van dien aart, zullen wij eene voegsaame gelegenheid vinden, om dit ZESDE DEEL *dezer Geschiedenis* te eindigen.

En dan bepaalt zich onze aandacht al aanstonds tot de bemoeijingen der *Intermediaire Wetgeevende Vergadering*, tot redres in het aan zoo veele duizenden Ingezetenen ontroofde *Stemrecht*, één van de voornaamste bronnen van ontevredenheid onder alle standen, vooral wanneer men in aanmerking neemt, hoe zaer dat onverwensdbaar recht niet alleen door de *Staatsregeling*, maar ook door de handelingen der *Agenten tot zuivering van de Grondvergaderingen*, was geschonden. Billijkerwijze liepen de gedachten van veelen daar heenen, dat niet alleen het verrichtte van die zoogenaamde *Zuiveraars der Grondvergaderingen*, afgekeurd, en eensklaps vernietigd moest worden, maar ook, dat men de *Inquisitoire bepalingen der Constitutiemaakers*

aan-

aanmerkelijk zou beſnoeid hebben , door het Stemrecht aan alle Ingezetenen toe te kennen, welken niet verkeerden in de termen van *Infamie*, *Onmondigheid*, *Dienstbaarheid*, *Krankzinnigheid*, of *Bankbreuk*, maar dat men het zelve aan allen, onaangezien welke Staatkundige begrippen zij volgden; onaangezien of zij ſints 1795, al of niet in de Grondvergaderingen verſchenen waren, of den voorgelchreven Eed van haat aan de vorige Regeerwijze afgelegd hadden, zou hebben toegekent. Dan, het bleek wel draa, dat men dus denkende, buiten den waard gerekend had: want in plaatſe van dat, zoo bepaalde het herſtel zich eenvoudig tot de inſchrijving der naamen in de Stemregisters, van zoo veele bekende voorſtanders der Revolutie, als door de genoemde *Agenten*, waren geroijeerd geworden. Een maatregel derhalven, zeer ontoereikend om het kwaad te weeren, of de daar door veroorzaakte klachten weg te neemen. De voornaamſte grond van alles toch was gelegen in de Staatsregeling, en evenwel, men merkte dezelve aan, als het richtſnoer waar naar alle de Stedelijke Beſtuuren in het accordeeren van het Stemrecht der Burgeren zich gedragen moeſten. Jaa, het Placaat dat het *Intermediair Uitvoerend Bewind*, zes dagen naa de volvoerde Revolutie van den 12 Junij, deswegens afkondigen deedt, was

derwijze duister en ingewikkeld gesteld, dat de geheele zaak, aan de meer of min gunstige Interpretatie der Municipaliteiten werd afhangelijk gemaakt, en hoe kon de onderleggende Partij daar van zich eenig goeds beloven? Dat wij, dit zeggende, niets anders dan de waarheid zeggen, kan best blijken uit deze volgende vier *Artikelen*, welken in dat Placaat gevonden werden, en hoofdzakelijk behelsden:

„ 1. *Dat alle Burgers, die niet bewezen*
 „ *werden, door den Letter der Staatsregeling uit-*
 „ *gesloten te zijn, voor Stembevoegd gehouden*
 „ *werden, en onder geen voorwendsel, hoogenaamd,*
 „ *mogten worden geweerd: als mede, dat alle ei-*
 „ *gendunkelijke bepalingen, strijdig met den*
 „ *voorschreven Letter, voor vervallen, afgedaan,*
 „ *en van geenerhande waarde gerekend moesten*
 „ *worden.*”

2. „ *Dat, om het onbepaalde van het woord*
 „ *AANHANGERS, niet tegen de bedoeling te*
 „ *misbruiken, de Gemeentebesturen verplichte*
 „ *waren, de uitlegging en toepassing daar van*
 „ *uit de Staatsregeling zelve te zoeken: zonder*
 „ *aan eenige driften of bijzondere gevoelens, die*
 „ *de Natie zouden ontëeren, gehoor te geeven.*”

Ten dien einde werden zij gewezen tot het 5 Artikel der algemeene beginselen, waarbij bepaald werd, dat de *Wet zich alleen uitstrekt*

tot

tot daaden, en nimmer tot gevoelens: doch moesten zij des niet te min in het beoordeelen, deezzen grondslag in acht neemen: „ dat 'er bij dat
 „ *Artikkel, uitdrukkelijk van OPENBAARE*
 „ *AANHANGERS* gesproken werdt, en zij dus
 „ geene andere voor uitgesloten houden moesten,
 „ dan alleen zulken, die zich in en door hunne
 „ *Burgerlijke gedragingen, betoonden te zijn,*
 „ *openbaare aanhangers van het Stadhouderslijk*
 „ *en Foederatief Bestuur, of tegenstrevers van*
 „ *de groote beginselen der Omwenteling van*
 „ *1795.*”

3. „ *Dat zoo aan de Gemeentebesturen door*
 „ *iemand eenige gemoedelijke zwaarigheden geop-*
 „ *perd mogten worden, over den letterlijken zin*
 „ *der gelofte, van ONVERANDERLIJKEN*
 „ *AFKEER VAN STADHOUDERSCHAP,*
 „ *FOEDERALISME, ARISTOCRATIE, EN*
 „ *REGEERINGLOOSHEID; zij als dan die*
 „ *bezwaarden wijzen moesten naar dat 5 Ar-*
 „ *tikkel, en hen voor oogen houden, dat jaa;*
 „ *de Staatsregeling, op die afkeerigheid des*
 „ *Volks wel gevestigd was; doch dat echter de*
 „ *woorden: ONVERANDERLIJKEN AFKEER*
 „ *in geenen anderen zin moesten genomen wor-*
 „ *den, dan van zodanigen afkeer, door uitwen-*
 „ *dige daaden en gedrag te besonen en zichts-*
 „ *baar.*”

4. „ *Dat*

4. „ *Dat ieder Burger , tegen wien aan-
 „ klagte van onbevoegdheid tot Stemming geop-
 „ perd mogt worden , het recht toekwam , om
 „ binnen 24 uren , daar van eene schriftelijke
 „ en ondertoekende opgave te mogen vorderen ,
 „ om zich behoorlijk te kunnen verantwoorden.
 „ Moetende in allen gevalle , de redenen van
 „ uitsluiting aan de Gemeentebesturen voldoende
 „ bewezen worden : enz.*”

Door deze verordeningen meende men de veelvuldige onrechtvaardigheden, gepleegd aan duizenden der beste Burgers in het willekeurig berooven van het Stemrecht, weggenoomen te hebben, en werden mitsdien in alle plaatsen nieuwe Stemregisters geopend en ter tekening voorgelegd: maar wie ziet niet, dat zulks nog geen *halven maatregel* kon genoemd worden, daar de onwettige Stemming van den 23 April, door dezelve op nieuw gefanctioneerde, en alles afhankelijk gemaakt werdt, aan den Letter der onwettig ingevoerde Staatsregeling, of aan de Interpretatie, die de Revolutionaire Stedelijke Bestuuren, (door expres verkozene *vreemde en onbevoegde Agenten* benoemd zijnde) aan de Staatsregeling goedvonden te geeven? van wien natuurlijker wijze te verwachten was, dat zij, *volgens den Letter der Staatsregeling*, alle Ingezetenen die zich van de Grondvergaderingen onthouden had-

hadden, of als aanklevers van het oud Sijsthema bekend stonden, en uit dien hoofde de geveerde Verklaring niet afleggen konden, nimmer ter teekening in de Stemregisters toelaten zouden, of zulks ten minsten zoo bezwaarlijk en moeilijk maaken, dat veelen het voorgeslagen middel met verachting van de hand wijzen moesten.

Meer algemeen, en billijker was echter de verordening des nieuwen Bestuurs, opzigtelijk de Stedelijke Arresten en Verbanden op Bezittingen en Eigendommen, waar door het Schrikbewind niet alleen de Leden en Ministers van het in 1795 vernietigd Bestuur; maar ook de Repräsentanten die op den 22 *Januarij* 1798 hun afscheid genomen hadden, gekweld en geïncommodeerd had. Reeds op den 25 *Junij* deed het *Intermediair Uityoerend Bewind* daar toe eenen gepasten voordragt, die naauwlijks aangehoord zijnde, in een Decreet veranderd werdt, daar de Vergadering op voorstel van haar medelid *Vistringa*, het besluit der Constitueerende Vergadering ten dien einde op den 30 *Maart* genomen, verklaarde te zijn, *onbillijk en strijdig met de Constitutie*, herstellende hen in de vrije uitoeffening van alle die Rechten, waarop Stemgerechtigde Burgers eene wettige aanspraak hadden, terwijl nog daar en boven, een groot aantal afgezette Amptenaaren, wederom in de Possessie van

van hunne bedieningen gesteld werden. Bij deze opgenoemde werkzaamheden bleef het intusschen niet: had het vernietigd *Wetgevend Lichaam*, den 29 *Junij* bepaald tot het oproepen der Grondvergaderingen, om het nog ontbrekende getal van Repräsentanten te suppleeren; de tegenwoordige *Intermediaire Wetgeevende Vergadering*, begreep al spoedig, dat de veranderde omstandigheden, ten dezen aanzien eene nadere en latere oproeping van alle de Grondvergaderingen noodzakelijk maakten, niet om het getal der Wetgevers te suppleeren, maar om eene geheele nieuwe keuze van 94 Repräsentanten, en zoo veel Plaatsvervangers, over de geheele uitgestrektheid des Vaderlands te bewerkstelligen, waar toe den 13 *Julij* verordend, en de Installatie der nieuwverkorenen, op den 31 daar aan volgende, werd vastgesteld, gedurende welken tijd, op verscheidene plaatsen, de aanhangelingen van het vernietigd Schrikbewind, zich de stoutste stappen veroorloofden, ten blijke van hunnen afkeur over alles wat 'er op den 12 *Junij* was verricht. De geest van Revolutie was op het zien invoeren van een meer gematigd Bewind allerwegen werkzaam, zoo zelfs, dat het hier en daar tot openbaare feitelijkheden uitbarstte, bijzonder te *Amsterdam*, alwaar de oproerige Clubisten, zich op de openlijkste wijze, als voorstanders van een Schrik-

Schrikbewind, wederom op nieuws kennen deden, niet alleen in hunne onstuimige Vergaderingen, en bij andere gelegenheden; maar ook door het verspreiden van allerhande onrustverwekkende Libellen, en verontrustende uitstrooifels, alleen met het misdadig oogmerk om eene algemeene vervolging tegen allen die niet met hen overeenstemden te onderneemen. Dit was op den 19 Julij tot zulk eene hoogte gedreven, dat de Præsident *Pompe van Meerdervoort* zich verplicht vond, om in den laten avond van dien dag, de Vergadering buitengewoon bij een te roepen, om kennis te geeven van de zorgvolle omstandigheden waar in zich de Stad *Amsterdam* bevondt, en de Leden aan te spooren, tot het dadelijk afkondigen eener Publicatie, „ *geschikt*, „ *om de bronnen van alle die woelingen te stoppen, en de Voorstanders van Regeeringloosheid en een Schrikbewind, te doen zien, dat zij konden staat maaken, op de uitoeffening van de gestrengste straffen, geëvenredigd aan de snootheid hunner bedoelingen, en de schandelijkheid hunner handelingen, zelfs des noods buiten den gewoonen form van Rechtspleging, en met ontzegging van alle Appellatie, Reformatie, of Provocatie van eenigen der alzoo geslagene Vonnissen.*” Produceerende ten dien einde een Concept-Placaat bij hem geconçipieerd, met

met dat gevolg, dat hetzelfde wél draa werdt afgekondigd. Een maatregel, die de muitzucht wel beteugelde, maar echter niet uitrooide, het welk maar al te duidelijk zichtbaar was, daar de Vergadering telkens werdt lastig gevallen met Requesten, die deswegens geen den minsten twijffel overlieten, zoo zelfs, dat het niet ontbrak aan zulken, die drifstig begeerden, dat de Generaal DAANDELS, en de VIJF AGENTEN, die den Zetel des Gewelds omgekeerd hadden, in staat van beschuldiging gesteld werden, doch met geen ander gevolg voor de Onderteekenaars, dan dat zodanige Stukken buiten deliberatie gehouden werden. En geen wonder, want elken dag leverde nieuwe bewijzen op voor de noodzaaklijkheid van dien stap, en hoe eerloos 'er was huisgehouden (*), waar door men zich 'ge-
nood-

(*) Behalven het montant der schatten, bevorens door ons opgegeeven, ontdekte zich naa de Revolutie van den 12 Junij, nog een aantal bewijzen van het ongehoord verspillen van 's Lands Inkomsten. Om hier niet alles op te geeven wat daar van zou kunnen gezegd worden, bepaalen wij ons alleen, om onze Lezere te vermelden, dat de kosten gemaakt op den 19 Meij, belopende f15,049: nog in Augustus te betalen stonden. En wat nog het schandelijkst van alles was, het montant der ingeleverde Rekeningen, voor geleverde Wijnen, voor Zit. plaatsen in de Comedien, en andere soortgelijke vermaaken,

noodzaak zag om van tijd tot tijd eenige hand-
dadigen aan de gepleegde roverijen en geldver-
spillingen bij de kop te vatten, tot geen gering-
genoegen van alle braaven in den Lande, die
daar uit het besluit opmaakten, dat die Eed en
Plichtverzakets de welverdiende straffen niet ont-
duiken zouden. Dan, het bleek wel ras, dat
het ten aanzien der meestschuldigen op een lot-
ter niets uitliep. *Ten aanzien der meestschuldigen*,
zeggen wij: want schoon VAN LANGEN eerst op
het Kasteel te *Woerden*, en naderhand van daar
naar de Voorpoorte van den Hove werd overgebracht,
en zijne gepleegde dieverijen reeds op den 4 *Julij*
zoo klaar als de Zon op den middag bewezen
waren, zoo oordeelde het *Intermediair Uitvoerend*
Bewind, dat men ten aanzien van zijne te recht-
stelling, de titerste oplettendheid behoorde in acht
te nemen, zekerlijk om zich toch niet aan zijneff
ge

ken, waar mede het ondeugend *Bewind* den kostbaaren
Nationaalen tijd doorbragt, waar door zij onbekwaam
tot werken werden, beltep niet minder dan f17,946:14:--.
Wiens hart krimpt niet van weedom weg, wanneer hij
zulk opzettelijk besteele van 's Lands Kas, *alleen om*
zich in weelde en wellust te baaden, van Volksbestuur-
ders te weeten komt, en dan nog verheemen moet, dat
'er ontaarte Nederlanders waren, die zich voor zulke
Eerloozen durden in de bresse stellen!

VI. DEEL.

Hh

geheiligden Perfoon te bezondigen. Zoo dit het geval niet geweest is, dan vatten wij den inhoud der Misfive niet, die het genoemde Bewind, in het begin der Maand *Augustus* aan het nieuw verkoren *Vertegenwoordigend Lichaam* toezondt, houdende: „ dat de Agent van Justitie gelast zijnde, Informatien in te winnen, wegens het gebruik van de penningen geproftueerd uit de betaaling van een aantal *Wissels* uit de Kas van het *Committé* tot de zaaken van den *Oost-Indischen Handel en Bezittingen*, tot eene som van viermaal honderd en vijftig duizend *Guldens*, welke het zelve *Committé* gelast was, ten dienste van het *Inconstitutioneel Bewind* voor te schieten, en waar over de dispositie aan de gewezene *Directeuren FYNJE en VAN LANGEN* was gegeven, het zelve een zeer *Ampel Rapport* van zijne bevinding dienaangaande gedaan had, en daar bij geadviseerd, tegen den *Burger VAN LANGEN*, op de *Voorpoorte van den Hoop* gedetineerd, op grond van het misbruik door hem van 's Lands *Penningen* gemaakt, EN HET CONVERTEEREN DERZELVEN, TEN ZIJNEN PRIVÉ NUTTE, *Crimineel* te doen ageeren, zonder door dit besluit verstaan te willen worden, zodanige andere *Burgers* als deel in die zaak mogten hebben, van de

„ ver-

„verantwoording te bevrijden. Dan, dat het
 „zelve Bewind, de zaak van eenen iederen
 „aart beschouwende, het best had geoordeeld,
 „de KEUZE VAN DEN RECHTER, voor wel-
 „ken VAN LANGEN zou worden te recht ge-
 „steld, AAN ZIJNE DISPOSITIE over te laa-
 „ten.” Een voorstel het welk tot veeler ver-
 bazing, tot een onderwerp van veele deliberatien ge-
 maakt, en van dat gewicht geoordeeld werdt, dat
 het in handen eener Personeele Commissie gesteld
 werdt, om de Vergadering te dienen van Advls,
 welke Commissie naa 14 dagen over dat delicaa-
 te Onderwerp gedacht te hebben, bij monde van
 den Repræsentant VAN REES adviseerde: „dat
 „men aan VAN LANGEN de keuze behoorde vrij
 „te laaten, of hij voor het Committé van Justie-
 „tie der Stad Leijden, dan wel voor het Hof
 „van Holland en Zeeland zou gelieven te
 „recht te staan.” Wie hoorde immer op zulk
 eene angstvallige wijze raadplegen, over een
 zaak, die op het hooren noemen van het ge-
 pleegde schelmstuk, te weeten: HET CONVER-
 TEEREN VAN 'SLANDS GELDEN TEN ZIJ-
 NEN PRIVÉ NUTTE (*), aan elk redelijkden-
 kend.

(*) *Converteeren van eens anders Geld tot privé nut, zonder toestemming, en tegen de insentie van den Bezit-*

kend mensch, den weg aanwees, die bijzonder in dit geval, had moeten en behoren bewandeld te

ter, is in goed Nederduitsch overgezet: *steelen, rooven, afzetten*, of zoo als men het verkiest te noemen het maakt de daader tot een dief, en aan Lijf of Leven strafbaar. Dan, zoo iemand dat practiseert omtrent 's LANDS GELD, dan noemt men hem (goed Hollandsch spreekende) LANDS-DIEF. Een titulature, aan welke de grootste deugniet of roover, het denkbeeld van meerder straffchuldigheid hecht, dan aan het beroven van particuliere Personen. Dat VAN LANGEN nu tot de *laatstgenoemde Classe* behoorde, was reeds een Maand bevorens legaal en ontegenzeggelijk bewezen, uit het Rapport van den *Agent van Justitie*, en dus kwam het 'er vreemd in, dat men die *grootte misdaad*, hier als EEN ZAAK VAN EENEN TEDEREN AART BEGROETTE, en aan hem het recht wilde toekennen, om voor zich een Rechtbank naar eigen zinnelijkheid te kiezen. — Dit was een *Complaisance* die omtrent hem zoo min te pas kwam, als aan den grootsten misdadiger, die op heeter daad bij de kop gevat en in de boeijen gebracht wordt, ter plaatse daar hij het fait bedreef. • *Schepenen der Staa Leyden*, konden in dit geval niet jugeeren, want hij hadt gezondigd *niet als Leydsch Burger; maar als Directeur van het geheele Land*. De dieverij was ook niet te Leyden gepleegd, of aan één van deszelfs Ingezetenen, maar aan een *Corps van Hollandfche en Zeeuwfche Ingezetenen*, onder belofte, *dat het uit 's Lands Kas zou gerestitueerd woraen*: dus was het Hof van Holland en Zeeland hier de Westige Rechtbank om hem te strafen,

te worden, door dezen *Crimineelen Misdadiger*, zonder eenige de minste bedenking aan het *Hof van Holland* over te geeven, en te insteeren, dat deeze Competente Rechtbank op de spoedigste wijze, en volgens den gewoonen vorm van Rechtspleging, zijn Proçes opmaakte, en de billijk verdiende straffe deed infligeeren? tot welk eerste, eindelijk naa veel delibereerens en tijdverloop besloten werdt.

Handelde men omtrent VAN LANGEN dus onbegrijpelijk inschikkelijk, en strijdig met de voorschriften van het Recht, door de zaak op de lange baan te schuiven, terwijl hij ten kosten van den Lande op de Gevangen Poort geherbergd werdt, alwaar hij, behalven het verlies van zijne Vrijheid, de aangenaamheden dezes Levens, dag op dag aan eenen welvoorzienen Disch
ge-

fen, en het kwam hem althans niet toe om hier te kiezen Met schaamte en berouw zijne misdaaden te belijden, en de Clementie van den Rechter, ten einde zijn leven te sauveeren, te imploreeren, dat was alles wat'er voor hem overig bleef. — Dit het geval zijnde, *waar toe dan aan hem een keuze voorgesteld?* 'Er zijn 'er, die denken, dat hij van *Schepenen der Stad Leyden*, waar onder hij bijzondere vrienden had, een genadiger vonnis verwachtten kon. En wij kunnen ons daar wel mede vereenigen.

genoot; het was dus niet te verwonderen, dat FYNJE en VREEDE daar door de hoop opvat-
teden, dat men omtrent hen geene mindere toe-
geeffelijkheid gebruiken zou. Van hier, dat FYN-
JE naa zich eenigen tijd schuil gehouden te heb-
ben, en mogelijk onder de hand verftendigd, dat
hij niets ergs te vreezen had, het besluit nam
om zich wederom in de Residentie te laten
zien, even of hem niets te duchten stond. Het
kon niet wel anders, of dit bestaan moest de
nafpraak van alles wat eerlijk in den Lande
dacht, en van de gepleegde misdaden des ver-
nietigden Bewinds kundfchap gekregen had, ten
gevolge hebben, en dus duurde het ook niet
lang, of hij werdt op order van het *Interme-
diair Uitvoerend Bewind* gearresteerd, en in
het verblijf van zijnen Boezemvriend en mede-
complice VAN LANGEN gehuisvest; en wat
was in dat geval natuurlijker te verwachten, dan
dat het voornoemde Bewind, ook ten zijnen
aanziene dezelfde gevoelens koesterde. Het Be-
wind in denkbeelden deswegens zich zelven ge-
lijk willende blijven, sloeg met dien gevangenen
den zelfden weg in, aan de Repraesentanten
kennis geevende van het gedaan arrest, al mede
den voorflag doende dat, aan FYNJE de keuze
moest overgelaaten worden, voor wien hij te
recht moest gesteld worden, en waaromtrent
het

het zelfde besluit viel, te weeten dat het voorstel gesteld werdt in handen eener Personeele Commissie, aan welks hooft zich de Repraesentant VAN DE KASTEEL bevondt, die naa een kort tijdsverloop van drie dagen een Rapport uitbragt, geheel verschillende met dat, het welk wij ten aanzien van VAN LANGEN hier voren hebben opgegeeven. Want, daar de voormaalige Commissie van oordeel was, dat de keuze aan den Gevangenen behoorde vrijgelaten te worden, daar was de tegenwoordige Commissie van gedachten, dat FYNJE, *bij ontstentenis van het geprojecteerde Hooge Nationaal Gerechtshof, voor het Hof van Holland behoorde te recht te staan*, waar toe dan ook wel spoedig besloten werdt, terwijl FYNJE almede ten koste van het Vaderland (*) wel lekker gevoed en verzorgd werdt,

zich

(*) Dat de Staatsgevangenen op eene zeer kostbaare en brillante wijze in die dagen gewoonlijk geherbergd werden, lijdt geene de minste bedenking, wanneer men nagaat, dat het onderhoud der gearresteerden van den 22 Januarij op het *Huis in 't Bosch*, niet minder dan de importante som van f 37,809:15: — aan het berooide Vaderland te staan kwam. Welke som over 22 Personen gedurende 5 Maanden tijds berekend zijnde, voor elk zene vertoering van circa f 11:10: — daags oplevert.

zich streelende met de welligt zekere toezegging, dat naa een korten tijd, uit *Parijs*, op de eene of andere wijze een huismiddel zou aan de hand gegeven worden, door het welk hij en zijnen Vriend VAN LANGEN, niet slechts van een lastig Rechtsgeding, maar ook van alle straf wel zou ontheven worden. En dit, zoo zijnde, dan kon hij zich die opsluiking, al ligtelijk getroosten, daar hem geenes dings ontbrak.

Dat dit laatste echter aan PIETER VREEDER niet zeer verkiesfelijk moet voorgekomen zijn, schijnt buiten alle bedenking zeker. Hoe zeer hij verlangde om wederom als Vrijman in de Maatschappij te verkeerren, hij waagde zich echter niet aan eene gevangenneeming, maar wende het over eenen anderen boeg (*), zich uitte-
zije.

(*) Wij zeggen op eene subtielc wijze, want hij deedt dat Tentamen niet, zoo lang de vijf Agenten het Uitvoerend Bewind in handen hadden. Hij kwam met zijn verzoek niet eerder voor den dag, dan naa dat aan den loop van zaaken een schijnbaare bestendigheit bezorgd was, door de verkiezing van Repræsentanten en Directeuren naar het voorschrift der Staatsregeling. Toen eerst kon hij in zeker opzicht zekerder spel speelen, want de vijf Agenten, hoe gunatig zij ook over VREEDER & C. denken mogten, waren en bleven hunne meest gevreeede partijèn.

zijne onbekende schuilplaats op eene subtiële wijze, door middel van een Request aan het *Vertegenwoordigend Lichaam* adresfeerende, waar in hij op eene onbeschaamde toon den schijn aannam, als was 'er niets door hem bedreven, dat naar misdaad geleeke, aanbiedende, *bereid te zijn om zich te komen verantwoorden*, „mits „*dat hij vooraf gewaarborgd was, dat hem „de vrijheid daar toe niet benomen werde.*” En wat deedt het *Vertegenwoordigend Lichaam*? Wees hetzelfde dat onbetaamelijk verzoek van de hand? Het was 'er zoo verre van af, dat het Request gesteld werdt in handen van het pas verkoren *Uitvoerend Bewind*, om Consideratien en Advis, welks Leden het verzoek van PIETER VREDE zoo delicaat en belangrijk oordeelden, dat zij het niet op hunne kunde alleen wilden laten aankomen, om de Vergadering in dit opzigt voor te lichten. Zij namen dus het hoogwils Advis van 's *Lands Advocaaten* in: en hoe dachten dezen over het geval? *Men behoorde het verzoek van den suppliant te accordeeren, evenwel onverminderd zodanige Actie en Procedures, als ingevolge de Staatsregeling zoude kunnen worden geïnstituëert.* Een Advis, dat zij Directeuren, zoo juist en bondig oordeelden, *dat zij het zelve in allen deele approveerden, en mitsdien als hun Advis aan de Vergadering.*

voorstelden, het welk als toen wederom in handen
 eener Commissie gesteld zijnde, ten gevolge had,
 dat dezelve Commissie op den 31 Augustij, bij
 monde van den Repræsètant VITRINGA het
 volgend Concept Decreet aan de eerste Kamer
 voordroeg. „ Gehoord hebbende het Rapport
 „ eener Commissie in welker handen was ge-
 „ steld de Requeste van PIETER VREDE,
 „ verzoekende, om hem te ontheffen van alle
 „ vreeze voor Politieke Arrestatiën uit hoofde
 „ van de politieke voorziening, en hem alzoo
 „ een vrij acçes te verleenē tot de zijnen, en
 „ het verzorgen zijner huisfelijke belangen, enz.
 „ En voorts geconsidereerd hebbende, dat het ge-
 „ melde verzoek ook onder anderen behelsende,
 „ ten einde den Requestrant, door aan hem
 „ eene spoedige terugkomst naar zijne woon-
 „ plaats vrij te laten, in staat te stellen, om
 „ in het dringende van deszelfs huisfelijke be-
 „ langē, mitsgaders van zijne onmondige en
 „ moederlooze Kinderen te voorzien, dat 'er is
 „ onverwijfde noodzaakelijkheid. — En voorts
 „ overwogen hebbende, dat aan deze Vergadering
 „ uit de Misstve van het Uitvoerend Bewind is
 „ gebleken, dat de Orders en Aanschrijvingen,
 „ die door het voormalig Intermediair Uitvoe-
 „ rend Bewind gedaan en gegeven zijn, tot
 „ het aanhouden van des Requestrants Persoon,
 „ al-

„ *alleenlijk zijn voortgesproken uit de omstan-*
 „ *digheden der Revolutie van den 12 Junij de-*
 „ *zes Jaars, EN BIJZONDER UIT HOOF-*
 „ *DE VAN DE RETRAITTE, VLUCHT,*
 „ *OF SCHUILHOUDING VAN DEN RE-*
 „ *QUESTRANT (*) doch dat hij als nu heb-*
 „ *bende te kennen gegeven, bereid te zijn, om*
 „ *vrijwillig tot zijne woonplaats te rug te kee-*
 „ *ren, en zich ter verantwoording aanbied; de*
 „ *rede van die voorziening bij eene dadelijke,*
 „ *vrijwillige, en spoedige terugkomst van den*
 „ *Requestrant zal komen op te houden, en misst-*
 „ *dien ook het effect van dezelve als dan zal*
 „ *komen te cesseeren: — Verklaart den sup-*
 „ *pliant te laten vrij en overlet, om binnen*
 „ *deze Republiek, en tot zijne woonplaats te*
 „ *rug*

(*) Derhalven, men beschouwde de Man onschuldig.
 Maar hoe strookt dat met het bericht van den *Agent van*
Justitie? Waarom vluchtte hij dan? Waarom hield hij
 zich schuil? Was het nu nader bewezen dat hij geen
 deel genomen had aan alle de geldverpillingen die 'er
 sints 22 *Januarij* door het Bewind gepleegd waren?
 Als dat alles bewezen was, dan eerst hieldt de rede van
 de voorziening tegen hem genomen op: maar dewijl
 daar van geen schaduw of bewijs voor handen was, zoo
 was ook de Conclusie van de Commissie ongefundeerd,
 en strijdig met de voorschriften van het heilig recht.

„ rug te keeren , zonder dat hij (mits uiterlijk .
 „ binnen 14 dagen te rug komende) uit hoofde .
 „ van eenige anterieure politieke voorzieningen
 „ zal kunnen worden gearresteerd , als welken .
 „ in dat geval worden gehouden voor verval .
 „ len . enz.” — Het liet zich dus aanzien , dat
 zoo de Vergadering zich met dit Advis verëenig-
 de , des Requestants verzoek zou zijn ingewil-
 ligd geworden , dan , zij nam het eenige dagen .
 in deliberatie , als wanneer de balans ten zijnen .
 nadeele doorsloeg , vermits het Advis verworpen .
 en VREED E aan het *Uitvoerend Bewind* geren-
 voijeerd werdt . Een besluit , waar door de Ver-
 gadering zich die belangrijke zaak wel onttrok ,
 maar dat ook den weg baande , dat dezelve eenen
 geruimen tijd zonder gevolg bleef , tot eindelijk
 eene *Amnestie* het gordijn schoof voor alle de
 door ons bevorens gemelde handelingen , en nog
 zoo veele anderen , als 'er , (ingevallē men een
 behoorlijk Rechtsgeding aangevangen had ,) nog
 zouden zijn ontdekt geworden . Het verhaal van
 den loop dezer gebeurtenissen , betrekkelijk het
Driemanschap , heeft ons ongevoelig in een an-
 der tijdperk der Geschiedenis overgebracht , het is
 tijd dat wij wederkeeren tot het straks verlaten
 punt , om te bezien hoe het met de Verkiezing
 en Installatie , zoo van een nieuw *Vertegenwoordi-
 gend Lichaam* , als van een *Constitutioneel Uit-*

noerend Bewind op den 13, en 31 *Julij* en vervolgens zich hebbe toegedragen.

Wanneer men de ingekomene berichten van den uitflag der Stemming in alle de Grondvergaderingen op den eerstgenoemden dag met opmerkzaamheid beschoonwd, en met die van de voorige verkiezingen vergelijkt, dan is men genooddrongen, om te moeten vaststellen, dat de geest van misnoegen, die in verscheidene Steden en Districten onzes Vaderlands, voor den dag der Stemming, zich zoo duidellijk kenbaar maakte geen en geringen invloed op dat werk had, ten minsten, dat het getal der opgekomeene Stemgerechtigden zeer gering was, wanneer men het in vergelijking brengt met het waare getal der apparente Stembevoegden over de geheele uitgestrektheid der Republiek; en dat 'er in veele Kiesvergaderingen zichtbaar doorstraalde, eene volstrakte onkunde aangaande de voorwerpen, in wien zich de vereischte kundigheden verëenigden, waar door in veele dier Vergaderingen de keuze bepaald bleef, tot Leden welken zich sints de Revolutie bij veele gelegenheden zoo in de voorgaande Nationaale als Constitueerende Vergaderingen, aan het Volk bekend gemaakt hadden, als yverige voorstanders van de Nieuwgebooren Vrijheid, waar door het toekwam dat zij soms voor *drie* of *vier Districten* ten zelve dage
be-

benoemd werden. 'Er waren 'er die in dit verschijnsel een bewijs meenden te ontdekken, dat het tegen dien dag niet aan het maaken van Cabalen ontbroken hebbe. Dan, hoe dit zij, vast gaat het, dat het vrij wat moeite in zich had, eer het getal van 94 Repräsentanten compleet was. Door de veelvuldige benoemingen van ééne en dezelfde Personen in onderscheidene Districten, zoo tot Repräsentanten als Plaatsvervangers, moesten sommige Grondvergaderingen wederom op nieuw opgeroepen worden, dewijl de eerstbenoemden door het lot voor andere Districten Zitting namen; als ook, dat in sommige Districten de Verkiezing niet conform de voorschriften der Staatsregeling verricht zijnde, als onwettig en van onwaarde bij de Commissie, benoemd tot het onderzoek der Credentiaalen beschouwd werden. Dan, dit was het niet al: de geest van haatelijke Revolutiezucht, die te *Amsterdam* zoo veel onheils berokkende, deedt zich ook al kort naa de gedaane verkiezing duidelijk bemerkten, in een Advis, geteekend door eenige heethoofden, welken zich beklaagden *over de benoeming van eenige Leden, welken zich naar hun zeggen, in vorige Vergaderingen door hunne Advijzen, of door het weigeren van de Verklaring op den 22 Januarij afgevorderd, hadden kenbaar gemaakt, als voorstanders van*

Aris-

Aristocratie en Foederalisme (*) om welke redenen zij hen wilden geweerd, en anderen in hunne plaatsen benoemd hebben. Dan, de Vergadering van oordeel zijnde, dat zoo zij aan soortgelijke ongepaste en overdrevene verzoeken gehoor verleende 'er geen einde aan het werk komen zou; begreep te recht zich met zulke moeiällen niet te moeten compromitteeren, waarom het Stuk gefeponeerd en buiten eenige deliberatie gehouden werd.

Ondertuschen naderde al vast den 31 *Julij*, dag, waarop het nieuw benoemd *Wetgeevend Lichaam* op eene plechtige wijze moest Zitting neemen, het welk als toen, met in achtneeming van soortgelijke Formaliteiten als wij bij het Zittingneemen der eerste Nationale Conventie vermeld hebben, werd verricht, alleen met dat onderscheid, dat nu ingevolge het voorschrift der Staatsregeling, en even als op den 4 *Meij* gebeurd was, de Leden zich in twee Kamers verdeelden, die wederom elk voor hun Collegie, een Præsident en de nodige Secretarissen benoemden, die voorts, het

(*) Het waren deze volgende: ZUBLI; VAN LAMS, WEERDE; VAN HORBACH; SIDERIUS; TEN BERGER; BACOT; E. M. VAN BEYMA; KRIEGER; TICHLER; VAN HAARSOLTE TOT DEN DOORN, en WENTHOLT.

het besluit namen, dat het *Intermediair-Uitvoerend Bewind* bij Provisie, in hunne werkzaamheden als *Agenten* en *Directeuren* tevens, zouden Continuëeren, tot dat volgens de Staatsregeling een *Constitutioneel Uitvoerend Bewind* benoemd zou zijn, het welk niet eerder dan in het einde van de Maand *Augustus* tot stand kwam, toen tot dien gewichtigen Post benoemd werden. *W. J. van Hasfels, A. W. Hoesh, F. R. E. van Haarfolte, F. Ermerins, en J. F. R. van Hooff.*

Op deze wijze verkreeg het Bestuur der publieke zaken, oppervlakkig *het aanzien van regelmatigheid en bestendigheid*. In alles het voorschrift der Staatsregeling ten richtsnoer stellende, gaf het *Vertegenwoordigend Lichaam*, zoo wel als het *Uitvoerend Bewind* ten duidelijksten te kennen, dat zij opzigtelijk de Staatsregeling, de maatregelen van den 22 *Jannarij*, 17 *Maart*, 23 *April*, en 4 *Meij*, wat de *hoofdzaak betrof*, approbeerden en goedkeurden, en dat men met de Revolutie van den 12 *Junij* geen ander-oogmerk had, dan een einde te maaken aan de schandelijke bedrijven van een klein aantal onverlaaten, welken op de zoo straks genoemde rampverwekkende dagen, tegen recht en wet, aan alles den toon gegeven hadden, terwijl men al het overige goedkeurde. — Het is zoo, en dat kan

kan niet wederproken worden, dat een groot deel der Natie zich van het gebeurde op den 12 Junij een gunstig denkbeeld vormde, daar 'er een einde aan veele muelooze *Geldverfpielingen* opzettelijke *Dieverijen* en ongehoorde *Vexatien* gemaakt werdt: maar het is niet minder zeker, dat allen die op de zaak ernstig doordachten, toch altoos eene stuiting gevoelden, wanneer zij in aanmerking namen, dat men gezind bleef op dien gelegden grond voort te bouwen: iets, dat hen aan het herstel van een menigte bezwaren, zoo wel als aan de duurzaamheid van het geheel deed twijffelen of wanhoopen. Het kon toch niet geloofend worden, dat de nieuwbenoemde Vergadering door de gaave aanneeming en erkenning van de opgedrongene Staatsregeling, te kennen gaf, dat zij het heil der Natie meende te kunnen vinden in dat omslachtig en kostbaar Bestuur, het welk daar bij vastgesteld was, door het verordnen van *twee Kamers*, een *Uitvoerend Bewind*, zoo veele *Agentfchappen*, *Gerichtshoven*, en andere inrichtingen, die alleen hunne geboorte verschuldigd waren, aan de onbeperkte heerschzucht der *Constituerende Vergadering* en het ondeugend *Driemanschap*, alleen om het getal van kostbaare *Ampenaaren*, ten behoeve van hunne ahangelingen tot in het oneindige te vermeerderen. Zij vrees-

den, (en te recht) dat onder zoo veele verschillende Authoriteiten, wel draa geweldige Boringen ontstaan moesten, waar door den geregelde gang, van de uit zoo veele deelen samengestelde Staatsmachine gestremd, en eindelijk geheel en al stilstaan moest. De Vrijheid, in denken; het onschendbaar respecteeren van Eigendommen en bezittingen; het zoo hoog ten top gevijzeld Volksgezach; en eindelijk, de zekere belofte dat men de Natie tot een nimmer gekend geluk verheffen wilde door het Principe van Een- en Ondeelbaarheid in alle opzichten zinniglijk daar te stellen; konden zij zich niet anders dan als louter denkbeeldig voorstellen, daar dat alles niet te verwachten was, van zoo veele tegen elkander werkende krachten in het Hoofdbestuur aanwezig, en welken nog vermeerderd werden, door de zoo zeer uitéénlopende bedoelingen der Stedelijke Regeeringen, die met vertrapping van allen invloed der Burgeren, door de willekeurige Organisatiën van verachtelijke *Agenten*, op den wenk van het Schrikbewind aan het Bestuur gekomen waren. In plaats dat men oogenblikkelijk, alle die onwettige aanstellingen vernietigd, en alle Ingezetenen een plaatselijk Bestuur bezorgd had, waar aan zij hun vertrouwen op goeden grond schenken konden, zoo liet men dat alles op den onlangs ingerichten voet.

De

De door het Schrikbewind-gevorderde *Geldheffingen*, werden als wel en wettig gevraagd, door het nieuw-Bewind gehomologeerd; en door hetzelfde met eenen vernieuwden aandrang van de uitgeputte Natie afgekneveld: eene handelwijze, die eene algemeene klacht in den Lande deedt opgaan, luide klachten, die nog vermeerderden wanneer men daarbij in aanschouw nam, dat opzigtelijk de *Algemeene*, en zoo veele schatten verflindende, doch onnutte en zedebedervende *Burgerwapening* dezelfde maatregelen gevolgd werden; wanneer men bedacht, dat verre weg het grootste deel der Natie, het welk de Leerbegrippen der Hervormde Kerk was toegedaan, op nieuws gekweld werdt door de bange vreeze, dat zij wel haast ontzet van hunne *Fondsen* en *Kerkgebouwen*, in de uitoeffening van hunnen Voorvaderlijken Godsdienst zouden gestoord worden, daar men aan de zijde des Bewinds het denkbeeld niet vaaren liet, om hen de *Fondsen* (als Nationaalen Eigendom aangemerkt wordende) afhandig te maaken, terwijl men de dodelle *Secteyver* op veele plaatsen straffeloos wouden liet, om zich van der Hervormden *Kerkgebouwen* op de gewelddadigste wijze meester te maaken. Gezwegen van nog zoo veele andere onderwerpen van bezwaar, waar mede wij deze

weinig aangeftipten nog zouden kunnen vermeerderen.

Hoe dit zij, het Nieuw Bewind op de door ons opgegevene wijze, de teugels van het hoogste gezach in handen genomen hebbende, oordeelde het hoogst plichtmatig te zijn, van dat gewichtig evenement op eene legale en Bondgenootschappelijke wijze te moeten kennis geven, aan het *Uitvoerend Bewind van de Fransche Republiek* haaren machtigen Bondgenoot. — Het was op den 27 *Augustus*, dat de Minister SCHIMMELPENNINCK de last hem van hier ten dien einde toegezonden volvoerde, en uit naam van zijne Zenders aan het Fransch Bewind te kennen gaf, „ dat zij het als ééne „ hunner eerste plichten zouden aanmerken, bij „ de handhaving der Constitutie, ook tevens de „ banden van Vriendschap tusfchen de beide Re- „ publieken nader aan te haalen, en alle po- „ gingen zouden aanwenden, om den gemeenen „ Vijand met alle macht te helpen bestrijden.” Eene verklaring, die door het *Fransch Uitvoerend Bewind* met ongemeene blijken van goedkeuring wérdt aangehoord, en ook niet aarzelen deedt, om de voorheen hier te Lande plaatsgehad hebbende schandelijke bedrijven, opentlijk af te keuren, en ook te gelijk het onbetaamelijk gedrag

drag van den gewezenen Minister DE LA CROIX, die als het beweegrad, van veele gebeurde zaaken te recht moet aangemerkt worden, zoo als ten vollen consteert, uit het merkwaardig Schrijven van het voornoemd *Directoire Executif* aan het *Bataafsch Uitvoerend Bewind*, dus luidende:

BURGERS DIRECTEURS!

„ Ontfangt de oprechte uitdrukking van ons
 „ hartelijk genoegen! Uw Brief van den 17 *Aug-*
 „ *gustij* heeft onzen wensch vervuld. Gedu-
 „ rende een loop van vier Jaaren zagen wij met
 „ verlangen dat beslissend oogenblik te gemoet,
 „ waar op een Constitutioneel Bewind, *een einde*
 „ *maakende aan die binnenlandfche woelingen*
 „ *welken uw Vaderland zoo zeer hebben afge-*
 „ *mat*, hetzelfde zoude in staat stellen, om wa-
 „ derom het volle gebruik van alle deszelfs
 „ middelen van macht en voorspoed te kunnen
 „ maaken, en aan het zelve dien rang onder de
 „ Mogendheden van Europa te rug te geeven,
 „ waar op het eene billijke aanspraak heeft.”

„ Het smertverwekkend toneel van zoo veel
 „ bedriegetijën, welke de daarstelling van eene
 „ vaste Orde van zaaken zoo lang vertraagd
 „ hebben, heeft dikwils onze bekommelingen
 „ opgewekt: vooral hebben wij met een diep
 „ gevoel van smarte gezien, *dat menschen, die*
 „ *zich zelve alomme aangekondigd hadden, als*
 „ *de yverigste voorstanders van de Vrijheid,*
 „ en die naa den behaalden Zegepraal op de
 „ Aanhangers van het Oude Bewind, tot de
 „ eerste waardigheden der Republiek geklommen
 „ waren, geen ander gebruik van die, aan hen
 „ voor een korten tijd verleende macht, gemaakt
 „ hadden, dan alleen, om te ondernemen om
 „ zich het voortdurend bezit dier waardighe-
 „ den aan te matigen, en om tot bederf der
 „ gemeene zaake des Vaderlands, alleen hunne
 „ bijzondere bedoelingen en drijfven ten dienste
 „ te staan.“

„ De spoedige val dier Wezens, als het gez
 „ woone, lot van menschen die zich in een on-
 „ wetzig gezach dringen, heeft ons weinig ver-
 „ wonderd: maar wij hebben gemeend, alvorens
 „ onze denkbeelden omtrent de gebeurtenis,
 „ welke dien val te weeg gebragt heeft te ves-
 „ tigen, het tijdstip te moeten afwachten, waar-
 „ op de algemeene Stem der Natie zou zijn

„ uit-

„ uitgebragt , en waar op het ontwijffelbaar
 „ zoude zijn, dat het Intermediair Gouverne-
 „ ment, het welk zich in de noodzaaklijkheid
 „ gebragt zag, de teugels van het Bewind op te
 „ vatten, zich met ijver werkzaam hieldt, om
 „ de door het Volk aangenoemene Constitutie
 „ met spoed in werking te brengen: *dit tijdstip*
 „ *is aanwezig: het gevoelen der Bataafsche*
 „ *Natie is bekend:* al het geen tot hier toe,
 „ slechts kortstondige schikkingen uitmaakte,
 „ heeft nu plaats gemaakt voor vaste Wetten,
 „ voor een duurzaam Gouvernement; en de Na-
 „ tie zelve, door in het Wergeevend Lichaam,
 „ en in het Uitvoerend Bewind, Mannen te
 „ plaatsen, die nog door gebrek aan doorzicht
 „ verdoold, nog door partijschap weggesleept
 „ zijn, heeft het Zegel van goedkeuring aan de
 „ gebeurtenissen gegeven, welke deze gelukkige
 „ ontwikkeling voorbereid hebben.”

„ Het Constitutioneel tijdvak, het welk uwe
 „ Republiek nu is ingetreden, kan haar tot
 „ eene bestemming opleiden; wanneer, en de
 „ Wetgevers, en zij die het Uitvoerend Be-
 „ wind in handen hebben, steeds bedacht zijn-
 „ de, om zonder onderscheid alle Partijschap-
 „ pen te bedwingen, welken zich mogten ver-
 „ oorloven, om een gevaarlijken invloed te her-

„nemen, tevens zorgen, om alle de uitwerk-
 „fels van eene Reactie te verwijderen, welke
 „niet anders zijn kan, dan de eeuwigduurende
 „bron van haat en Rampen.”

„Dat hunne pogingen steeds eensgezind
 „mogten gericht zijn tegen het *Engelsch Gou-*
 „*vernement*, als den onverzoenelijken Vijand
 „van den bloei van uw Vaderland! en aan
 „staan wij U borge, dat de *Bataafsche Re-*
 „*publiek*, ondersteund door haare machtige
 „Bondgenooten, wel draa haaren Koophandel
 „zal zien hersteld; haare Schadens vergoed;
 „haare Zeemacht herboren; en, dat zij inwen-
 „dig gelukkig, dag aan dag, heilzame vrug-
 „ten zal genieten van eene vrije Repräsentatieve
 „Regeeringsvorm.”

Heerlijk en uitlokkend Tafereel, dat hief
 door het Fransch Bewind, voor het oog van
 het lichtgelovig, en deerlijk mishandeld, of
 misleide Nederlandsche Volk werdt opgehan-
 gen! Een Tafereel, dat aan de eene zijde wel
 een bewijs opleverde, dat men in *Parijs* de
 waare bedoelingen van het ondeugend Schrikbe-
 wind tot op den bodem toe ontdekt had; maar
 dat des niet te min aan den anderen kant ten
 bewijze strekt, dat die uitspraak alles behal-
 ven een Euangelië was. Ook in *Parijs*, zoo
 wel

wel als in den *Haage* dwaalde men deerlijk in de keuze der middelen, door welken alleen het waarachtig heil des diepvernederden Vaderlands, onder den Zegen der Hemelsche Voorzlenigheid zou kunnen bevoorderd werden. De Fransche Gezagvoerders mogten in den waan verkeeren, dat de Constitutie van den 23 *April*, voor dit Land berekend, en door de algemeene Stem des Volks goedgekeurt was; zij mogten als zeker vast stellen, dat daar door eene voegsaame plaats gemaakt was voor vaste Wetten en een duurzaam Gouvernement; zij mogten geloven dat 'er nu Mannen aan het Bewind gekomen waren, wien het niet mangelde aan doorzicht, nog die verbaar waren, om zich door Partijchap te laten medevoeren: jaa! zij mogten zich borge stellen, dat op die gronden, de Natie wel draa tot een nimmer waargenomene hoogte van geluk en welvaart zou worden opgevoerd; maar met dat alles, het waren geen Godspraaken: en de beide groote Leermeesteressen de *Tijd en de Ondervinding*, leerden maar al te spoedig, dat de Natie, ondanks de bewerkte verandering van Toneel, nog zeer verre verwijderd bleef van dat gelukkig tijdstip, waar op, met terzijdestelling van alle laage en eigenbaatige inzichten, het bewerken en duurzaam grondvesten van het heil des Vaderlands, het eenig doelwit werd, van allen aan wien het

506 T W I N T I G S T E B O E K .

bestuur der algemeene belangen was toevertrouwd.
Dit alles in de bijzonderheden te doen zien, zal
onzen taak in het overige gedeelte van deze
Geschiedenis moeten uitmaaken.

EINDE DES ZESDEN DEELS.

